OMSA PRIMEX

DELO

LJUBLJANA, PONEDELJEK, 3. DECEMBRA 1990

LETO XXXII • ŠT. 280 • CENA 8 DINARJEV

2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 1970 ITL

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK TIT DOBERŠEK

ZA KATERO STRANKO BI PO VAŠEM MNENJU KAZALO GLASOVATI NA VOLITVAH PO SPREJETJU NOVE USTAVE?

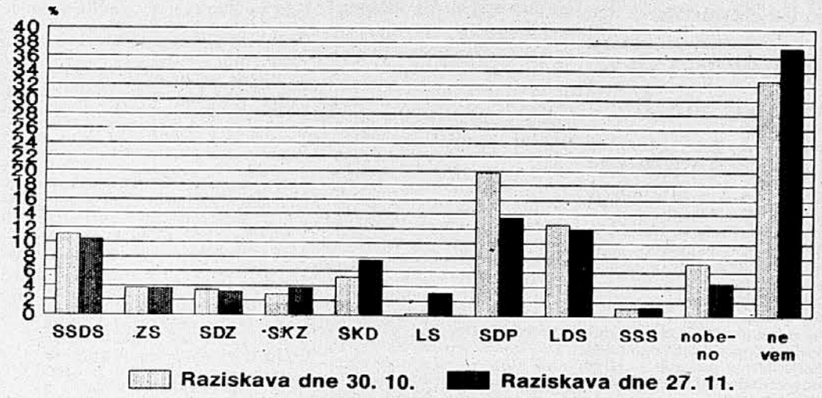

LJUBLJANA, 2. decembra – Na vprašanje, za katero stranko bi kazalo glasovati na volitvah, ki bodo brzčas razpisane hkrati s sprejemom nove slovenske ustave, v zadnji telefonski anketi Dela Stik ni znalo ali želelo odgovoriti 37,3 odstotka od 673 vprašanih. Nekaj – 4,5 odstotka – pa jih je denimo odločno reklo, da za nobeno. Med opredeljenimi je največ glasov pobrala Stranka demokratične prenove, vendar precej manj kot pred mesecem dni, kot je razvidno tudi iz tabele. Med strankami Demosa so na prvem mestu še vedno socialdemokrati, vendar je v primerjavi z mesecem poprej največ glasov pridobila stranka krščanskih demokratov in Liberalna stranka. Razmerje med Demosom in opozicijo znaša tokrat 31,2:26,7 v korist Demosa, če bi šteli samo glasovi opredeljenih, pa bi bilo to razmerje 54,1:45,9. Seveda pa je telefon, kot smo skupaj ugotovili že prejšnji mesec, dokaj zanesljiv barometer razpoloženja javnosti, ko gre za splošna aktualna vprašanja, za ocenjevanje priljubljenosti politikov. Manj verodostojen je, ko meri priljubljenost strank. Pač zaradi prevelikega deleža stališč ljudi iz urbanih okolij, ljudi srednjih let s srednjo in visoko izobrazbo. Naj spomnimo – pri terenski raziskavi se je delež neopredeljenih, ki je v telefonskih anketah praviloma zelo visok, prepolovil, med ljudmi, ki telefona nimajo, pa sta na priljubljenosti pridobili predvsem Liberalno demokratska stranka in stranka krščanskih demokratov, prva na račun verodostojnejše starostne strukture, druga izobrazbene.

SLAVA PARTLIČ

Italija bo spoštovala odločitev Slovenije

Gianni De Michelis odprl italijanski generalni konzulat v Ljubljani – »Dezintegracija ni prava pot v Evropo« – Podpora, sodelovanje in opozorilo

LJUBLJANA, 2. decembra – Italijanski zunanji minister Gianni De Michelis je sinoči v navzočnosti slovenskega predsednika Milana Kučana, zveznega zunanjega ministra Budimirja Lončarja, slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla in številnih gostov odprl novi generalni konzulat republike Italije v Ljubljani. S priložnostnimi govori in italijansko-slovenskimi pogovori se je tako začel krajši Michelisov obisk v Sloveniji, ki se danes nadaljuje na Hrvatskem. Na poti domov se bo italijanski minister ustavil v Trstu, kjer se bo baje srečal tudi s predstavniki slovenske manjšine.

Dokaj dolga govora Giannija De Michelisa in Milana Kučana sta bila pravzaprav javna predstavitev italijanskih in slovenskih stališč v časih, ko Slovenija gradi svojo suverenost in samostojnost in ko pri tem računa če ne na podporo, pa vsaj na razumevanje zahodnih držav. Med temi ima Italija posebno vlogo tako zaradi dolgoletnih tesnih odnosov kot zaradi trenutne vloge v Evropski skupnosti, v kateri je do konca leta predsedujoča članica. Brškone tudi zaradi takšne predstavitve stališč ni bilo tiskovne konference na koncu pogovorov, ki sta jih delegaciji pod vodstvom De Michelisa in Kučana imeli v poslopju slovenske vlade.

Gianni De Michelis je v bistvu dal vedeti, da ni prišel dajat nasvetov in da se v politiki vse doseže s pogovori in odkritim dialogom. Pozdravil je proces demokratizacije v Sloveniji, vendar je brž nato opozoril, da je Evropska skupnost, takšna kot je, nastala v štirih desetletjih integracijskih procesov, dejal je, da »vas dezintegracija ne bo pripeljala v Evropo« in da »bližnjice pogosto pripeljejo v težave«. »Sami se boste na koncu odločili in Italija in vsi v Evropi bodo spoštovali vašo odločitev.«

● ZAGREB, 2. decembra (Tanjug) – Italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je danes v Zagrebu izjavil, da Zahodna Evropa podpira enotno in združeno Jugoslavijo.

Na predavanju, ki ga je imel pred 400 poslušalci v muzeju Mimara, je podprl gospodarske in politične spremembe v Jugoslaviji ter opozoril, da bi bilo treba v novih, demokratičnih okvirih poiskati politične rešitve za pereče notranje probleme. Kot je poudaril, je to pomembno za varnost, pa tudi za politično in gospodarsko stabilnost Evrope.

Italijanski zunanji minister se je zavzel za razum in politično daljnovidnost pri iskanju notranjih rešitev v Jugoslaviji, pa naj gre za federacijo, konfederacijo ali kak tretji model.

Gianni de Michelis je navzočim povedal, da se je danes pogovarjal s hrvaškim predsednikom dr. Franjom Tuđmanom in drugimi člani republiškega vodstva.

Srečanje v muzeju Mimara je organiziral hrvaški svet evropskega gibanja.

Milan Kučan je najprej spregovoril o sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo, ki je med drugim pripeljalo do ene najbolj odprtih meja v Evropi in dobrega sodelovanja. Poudaril je, da je dobro razumel Michelisovo sporočilo, da pa Slovenci nočejo narediti civilizacijskega koraka nazaj, tako da bi zaostali za razviti-

mi državami. »Hočemo enakopravno sodelovati pri gradnji evropske hiše, prepričani smo, da je pri tem prostor tudi za nas.« Pot v suvereno slovensko državo ni naš končni cilj, marveč sredstvo za sodelovanje v integracijskih procesih v Jugoslaviji in Evropi... Storili bomo, kar je v interesu Slovenije, v interesu drugih jugoslovanskih narodov in v interesu Evrope.«

Glede na to, da sta govornika improvizirala in da je Budimir Lončar prebral svoj govor, češ da v takšni državi, kot je zdaj Jugoslavija, vsakdo po svoje razlaga besede drugega, se je na koncu Michelis spomnil besed Milana Kučana o vlogi manjšin na eni in drugi strani meje in o tem, naj Italija čimprej zaščiti

● Novi generalni konzulat republike Italije je v »nekdanji Mačkovi vili« v Snežniški ulici v Ljubljani, njegovo jurisdikcijsko območje je Slovenija brez obalnega dela, generalni konzul je Fabio Cristiani.

slovensko narodnostno skupnost. Zagotovil je, da bo italijanska vlada sprejela ta ničkolikokrat preloženi zaščitni zakon.

STANE IVANC

Kadijević: s silo nad silo

Vojska bo razorožila vse oborožene skupine, ki so zunaj enotnih oboroženih sil SFRJ

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – »Največja nevarnost, ki grozi armadi in državi, je v vse intenzivnejši graditvi nacionalnih armad. JLA bo delovala v skladu z ustavo in zakonom, tistega, ki se bo temu upiral s silo, pa bo tudi s silo onemogočila.« To je dejal zvezni sekretar za ljudsko obrambo general armade Veljko Kadijević v intervjuju, ki ga je dal vojaško-političnemu komentatorju Tanjuga Miroslavu Lazanskemu.

Povedal je še, da bo armada razorožila vse oborožene skupine, ki so bile ustanovljene zunaj enotnih in z ustavo SFRJ določenih oboroženih sil, tisti, ki so jih ustanovili, pa bodo v skladu z zakonom tudi odgovarjali.

DANES V DELU

- **NBJ je ukrepala mimo skupščine**
  Priznanje viceguvernerja NBJ Vukašina Markoviča
- **Nacionalne armade – grožnja miru v Jugoslaviji**
  Veljko Kadijević opozarja, načelnik generalštaba Blagoje Adžić pa že ukrepa
  stran 2
- **Politični teror v Črni gori**
  Komunisti ne izbirajo sredstev v predvolilnem boju
- **O legitimnosti in efektivnosti državne oblasti**
  Predplebiscitno razmišljanje dr. Danila Türka
  stran 3
- **Habrejev režim razpadel v pičlem dnevu**
  Habre je menda v Kamerunu, vladne čete bežijo iz čadske prestolnice
- **Američani in Zaliv**
  Pentagon že naroča krste
  stran 4
- **Incident na cesti pri Novem Sadu**
  Nemec priznal, da je ubil miličnika, ki je pred tem v samoobrambi ustrelil njegovega sovoznika
  stran 5

Husein sprejel Bushovo pobudo za pogajanja

Vendar Irak zahteva, da se na dnevni red uvrsti tudi palestinsko vprašanje, kar pa ameriška stran zavrača

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra – Predsednik ZDA Bush, ki je še pred tednom dni imel kakršnakoli pogajanja s Sadamom Huseinom – preden bi se ta umaknil iz Kuvajta – za ničvredno koncesijo, je v petek presenetil mednarodno javnost s predlogom o tem, da pošlje v času med 15. decembrom in 15. januarjem zunanjega ministra Bakerja na pogovore v Bagdad, hkrati pa je za 10. decembra povabil v Washington v goste iraškega zunanjega ministra Tarika Aziza.

Sadam Husein je na Bushovo pobudo odgovoril pozitivno, vendar pa je dejal, da mora biti na vrhu dnevnega reda Bakerjevih pogovorov v Bagdadu vprašanje palestinskega ljudstva, ki živi pod izraelsko okupacijo. Washington, ki sicer uradno še ni odgovoril na Huseinovo sprejetje Bushove pobude, pa je nemudoma zavrnil pobudo Iraka o tem, da bi na pogovorih med ZDA in Irakom o Kuvajtu razpravljali tudi o palestinskem vprašanju. V svoji pobudi je Bush sicer dejal, da bo Baker »pripravljen razpravljati o vseh aspektih zalivske krize«. Podpredsednik ZDA Dan Quayle pa je danes izjavil, da »Palestina zagotovo ne bo na dnevnem redu, kajti med kuvajtskim problemom in Palestino ni nobene povezave«. Podpredsednika ZDA je podprl tudi predstavnik Bele hiše Popadiuk, ki je dejal, da je »naše stališče vedno bilo, da med zalivsko krizo in drugimi problemi, vključno z bližnjevzhodnimi, nikoli ni bilo zveze«.

MITJA MERŠOL

TEMA DNEVA

Prelaganje bremena

Je »nova« Evropa res le nova Nemčija in nič več? So se tisti, ki (spet) diktirajo pogoje, res odločili tako? Pod ameriškim pritiskom? Iz strahu pred sovjetskim sindromom in pred njemu podobnimi »nevarnimi bližnjicami, ki pogosto pripeljejo v težave«, kot je v Ljubljani dejal italijanski zunanji minister Gianni De Michelis?

Če se resnično le izogibajo bližnjicam, imajo prav. Ob vseh nakopičenih problemih in potencialno zelo nevarnih nacionalnih izbruhih ravnajo trezno, s preudarkom, modro. Zaletavost lahko vodi v katastrofo. Toda, če ti isti modri Evropejci v tisto pravo novo Evropo res nočejo po bližnjicah, in če tega res ne nameravajo dovoliti nikomur, potem morajo jasno povedati tudi to, katera pot ni bližnjica in po kateri bi se le dalo priti do želenega cilja, ne pa le do na hitro zakrpane Nemčije, zaradi katere je Evropa začela pokati po vseh drugih šivih. Samo z izgovarjanjem, da na hitro ne gre, ne bomo prišli daleč. Ne mi, ne oni. Z zapiranjem problemov v hermetične sovjetske ali jugoslovanske meje tudi ne. To preveč spominja na hazardiranje, ki je skregano z zdravim razumom skoraj tako, kot nacionalistična prenapihovanja v večnacionalnih evropskih državah. Iluzija, da se bo v zaprtih večnacionalnih loncih pod pritiskom skuhalo to, kar se na odprti evropski sceni ne sme (ker je prenevarno), je v tej luči le prelaganje bremena na tuja plečа – na tiste narode, ki naj se o vitalnih problemih bodoče Evrope dogovorijo sami, suvereno in samostojno, velika Evropa pa bo potem povedala, ali to suvereno odločitev sprejema ali ne.

Mogoče bi bilo pa dobro to povedati tudi tistim, ki odpirajo konzulate (in nas podpirajo), v isti sapi pa zagovarjajo staro stanje (in nas ovirajo). Saj v bistvu ne ravnajo nič manj zmedeno in negotovo, kot mi.

DAMIJAN SLABE

SLOVESNA OTVORITEV – Italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je v soboto zvečer slovesno odprl italijanski generalni konzulat v Ljubljani. (Foto: Igor Modic)

Dr. Drnovšek tudi novembra na vrhu

Delov politični barometer: L. Peterle štiri mesta navzgor

LJUBLJANA, 2. decembra – Telefonska anketa, ki jo je Delov Stik opravil 26. in 27. novembra med 671 izmed tisoč računalniško odbranih telefonskih naročnikov iz vse Slovenije, vnaša v naš decembrski politični barometer nekaj zaznavnih sprememb. Pozitivne točke je v očeh javnosti prejšnji mesec pridobil zlasti Lojze Peterle; zato se je v rang lestvici dvignil kar za štiri mesta. Precej več pozitivnih ocen sta si nabrala še Dimitrij Rupel in Jože Mencinger. Največ negativnih točk si je novembra prislužil Jože Pučnik, več kot mesec poprej pa še France Bučar, E. Milan Pintar in Jožef Školč. Dobro sta se odrezala novinca na top lestvici – Matjaž Kmecl in Slavoj Žižek; prvi je zasedel četrto, drugi šesto mesto.

Z ocenjevalne liste se z decembrom poslavljata Andrej Capuder in Rajko Pirnat, ki ju je ocenjevalo najmanj ljudi, nanjo vstopata Mile Šetinc in Vika Potočnik. Več na 3. strani. S. P.

Skupen nastop Pribaltika

Člani parlamentov treh pribaltskih republik na skupnem zasedanju sprejeli sveženj dokumentov, ki jih naslavljajo na domačo in tujo javnost

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 2. decembra – Poslanci parlamentov Litve, Latvije in Estonije so na izrednem skupnem zasedanju v Vilniusu sprejeli sveženj dokumentov za podporo državni neodvisnosti. V pozivu parlamentom tujih držav je med drugim rečeno, naj izkoristijo lasten vpliv in »pritisnejo« na Sovjetsko zvezo, da prekine gospodarske in politične pritiske na Pribaltik in naj čimprej začne meddržavna pogajanja o neodvisnosti z Litvo, Latvijo in Estonijo. V posebnem dokumentu pozivajo k »umiku sovjetske armade iz Pribaltika«.

Prvo, izredno skupno zasedanje okrog 360 pribaltskih parlamentarcev po eni strani simbolizira združen odpor do Moskve, po drugi pa tudi skupno željo in odločnost za družen izstop iz sestave ZSSR. Prav te tri republike so med prvimi razglasile deklaracije o lastni neodvisnosti in tudi prve poudarile, da ne nameravajo podpisati novega zveznega dogovora o Zvezi suverenih sovjetskih republik, ki naj zagotovi ozemeljsko celovitost SZ. Udeleženci enodnevnega zasedanja, ki so ga spremljale ruskojezične protidemonstracije, so z absolutno večino glasov sprejeli paket dokumentov, ki jih naslavljajo na lastno, sovjetsko in tujo javnost.

V dokumentu »tujim parlamentom« je med drugim poziv državam, naj vplivajo na ZSSR, da bi ta »prekinila politiko grožnj in nemudoma pristopila k meddržavnim pogajanjem s ciljem polne državne neodvisnosti«. V pozivu udeležencem četrtega Kongresa narodnih poslancev ZSSR pribaltski parlamentarci »kategorično zavračajo podpis novega zveznega dogovora, ki ga center vsiljuje s pomočjo ekonomskih pritiskov in vojaških grožnj«. Najvišji oblastni organ ZSSR pozivajo k takojšnjemu priznanju neodvisnosti pribaltskih republik. Poseben dokument »O oboroženih silah ZSSR« ugotavlja, da je navzočnost sovjetske armade v teh republikah dediščina agresije, zato nemudoma zahtevajo njen umik.

Predsednik estonskega parlamenta Arnold Ruitel je na zasedanju med drugim poudaril, da je »zasedba baltskih držav zadnja posledica druge svetovne vojne«, državna neodvisnost treh držav pa ima po njegovih besedah široke mednarodne razsežnosti. Ruitel je kritično pripomnil, da vrhovni sovjeti treh republik niso natančno uskladili lastne zakonodajne dejavnosti. Znano je, da je Estonija najdlje oklevala s privolitvijo na skupno zasedanje, slišati pa je kritike, da Litva vsiljuje diktat, in da ne gre »enega totalitarizma nadomestiti z drugim«. Estonski premier Savisaar je med drugim zavrnil nov zvezni dogovor ZSSR, češ da ohranja unitaristična načela.

MIHA LAMPREHT

● Poslanci ruskojezičnih združenj iz Latvije in Litve so zahtevali naj se na zasedanju obravnava »kršenje človekovih pravic v treh republikah«, skupno sejo pa so označili kot politično provokacijo. Zatem so demonstrativno zapustili dvorano.

Izstrelitev Columbie

CAPE CANAVERAL, 2. decembra – Tuje agencije so sporočile, da so minulo noč iz Cape Canaverala izstrelili vesoljsko ladjo Columbija s 7-članskim posadko in astronomskim observatorijem, katerega naloga bo raziskati najtoplejša telesa v vesolju.

Jugoslovanom se nihče ne posveča

Washington Post predlaga, naj jih nova Evropa pritegne v svoje okolje

NEW YORK, 2. decembra – Nova Evropa, vključno z ZDA, bi morala Jugoslovane pritegniti v svoje okolje, v katerem bi reševali njihove probleme, piše Washington Post v komentarju z naslovom Pravočasno opozorilo. Če je ocena CIA o razpadu Jugoslavije v naslednjih 18 mesecih točna, bi morala biti v ZDA prav zaradi te ocene bolj pripravljeni na krizo. To toliko bolj velja zdaj, ko je »od nekod priracala KVSE«, ki naj bi se z novim centrom za preprečevanje kriz ukvarjala tudi s takimi problemi, piše New York Times in dodaja, da se Jugoslovani zdaj ozirajo vase in sumijo drug drugega, ko pa se ozrejo navzven, se jim nihče ne posveti, in nezaupljivost Jugoslovanov se s tem še poglobi. Nova Evropa, vključno z ZDA, bi zato morala vse Jugoslovane potegniti v okolje, v katerem bi imeli stik z vnanjim svetom. »Ta možnost je sicer še motna, tvegana, vsekakor pa nujna.«

M. M.

GIANNI, PEPEL IN KRI

Karikatura: Franco Juri

Umrl je akademik Vladimir Dedijer

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – V soboto zjutraj po jugoslovanskem času je v Bostonu ZDA zaradi srčnega infarkta v starosti 76 let umrl Vladimir Dedijer, jugoslovanski zgodovinar, književnik in publicist, član Srbske akademije znanosti in umetnosti in predsednik Russellovega sodišča.

VLADIMIR DEDIJER

Vladimir Dedijer je bil pred vojno dopisnik Politike iz Španije, v NOB je sodeloval od leta 1941. Po vojni je delal v agitpropu CK KPJ, bil je tudi član jugoslovanskih delegacij na zasedanjih generalne skupščine OZN in na mirovni konferenci v Parizu leta 1946.

Nekaj časa je bil direktor beograjske »Borbe«, leta 1952 pa je bil izvoljen za člana CK ZKJ. Kasneje je bil kot somišljenik Milovana Djilasa suspendiran iz centralnega komiteja in izključen iz ZKJ.

Bil je predavatelj na več univerzah v ZDA, Veliki Britaniji in v Kanadi.

Napisal je več zgodovinskih knjig, med njimi Dnevnik 1941–1945, Pariška konferenca, Jugoslovansko albanski odnosi, J. B. Tito – Prispevki za življenjepis, Izgubljena bitka J. V. Stalina, Interesne sfere in Novi prispevki za življenjepis J. B. Tita.

Prav s tem delom je postal ena najbolj kontroverznih osebnosti našega povojnega zgodovinopisja.

Prve vsenemške volitve

Opazovalci pravijo, da so bile volitve v bundestag ene najmanj vznemirljivih v nemški zgodovini – Zmaga koalicije nad izzivalci ni bila vprašljiva

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BONN, 2. decembra – Skoraj šestdeset milijonov nemških volilcev, ki so se na 80.000 voliščih odločali med 41 strankami in gibanji ter skoraj 3700 kandidati, je bilo danes povabljenih, da izvolijo nemški bundestag 12. sklica, ki je po 58-letnem premoru hkrati tudi pravo predstavniško telo, izvoljeno na vsenemških in demokratičnih volitvah. V petih novih deželah, se pravi na ozemlju nekdanje NDR, je bilo danes k volitvam povabljenih nekaj manj kot dvanajst milijonov ljudi.

Za predvolilno ozračje opazovalci ugotavljajo, da je bilo v povojni politični zgodovini ZRN le redkokdaj manj vznemirljivo. Združitvena tematika je do zadnjega uspešno prekrivala druge politične gospodarske in socialne teme, ki običajno spremljajo volilne spopade. Politične obresti od takšnega razpoloženja so šle predvsem v mošnjiček vladajoče koalicije in še zlasti »združitvenega« kanclerja Kohla (60), ki se je tudi v šesttedenskem predvolilnem boju skrbno izogibal sleherni odprti temi in se je v svojih nastopih nenehno vračal k »zgodovinskosti« nemške združitve.

Po izračunih, ki so jih objavili po 22. uri, je največ glasov – okoli 44,1 odstotka ali za 0,4 odstotka manj kot pred štirimi leti – zbrala krščanskodemokratska stranka kanclerja Kohla. Ker ta rezultat tudi pred štirimi leti ni sodil med najbolj bleščeče v zgodovini CDU/CSU, gre za relativen uspeh. Pač pa se je tokrat nenavadno dobro postavila liberalna stranka (osrednji kandidat je bil zunanji minister Genscher), ki ji izračuni prisojajo 11 odstotkov glasov. Rezultat bo okrepljena vladna koalicija z okoli 55 odstotki glasov. Razočarano je vodstvo opozicijske socialnodemokratske stranke, ki je pristalo pri 33,5 odstotka glasov in bo tako za okoli 3,5 odstotka zaostajala za rezultati iz leta 1987. SPD se je slabo odrezala tudi na berlinskih deželnih volitvah. Pravo ujmo pa so doživeli zeleni iz zahodnega dela Nemčije, ki so očitno padli pod petodstotni prag in bodo, kot kaže, izpadli iz parlamenta; pač pa bodo v bundestagu po vsej verjetnosti »vzhodni« zeleni, ki so na svojem terenu zbrali 6,7 odstotka glasov.

Na volitve je prišlo okoli 78 odstotkov volilcev – najmanj po letu 1949.

MARJAN SEDMAK

EXTREME
audio
video
computers
p.o.

NOVO NOVO NOVO NAJNOVEJŠE

Odpiramo prodajni center v sredo, 5. 12. 1990.
Odprto od 11.–19. ure
BTC – javna skladišča, Šmartinska 152, Ljubljana, hala 8/2

DANES V DELU ŠPORT – DANES V DELU ŠPORT

Tretji poraz Olimpije za Bežigradom

Nogometaši olimpije so v 16. kolu že tretjič izgubili za Bežigradom. Partizan je zmagal z 1:0, strelec zmagovitega gola je bil Djurdjević, Olimpija pa je zadnjih 20 minut igrala z igralcem več. Izključen je bil Izolčan Darko Milanič, ki je onesposobil najboljšega igralca Olimpije Dinka Vrabca (na sliki), ki so ga odpeljali v bolnišnico. Stran 9

Sijajen začetek Petre Kronberger

S tekmovanjem v Valzoldani za ženske in Valloireju za moške se je začela sezona svetovnega pokala v alpskem smučanju, skakalci pa so štartali v ZDA. Štart je bil najuspešnejši za zmagovalko svetovnega pokala minule sezone, Avstrijko Petro Kronberger, ki je zmagal oba dneva, v Franciji pa se je izkazal v superveleslalomu olimpijski zmagovalec v tej disciplini Franck Piccard. Prve točke za našo reprezentanco sta osvojili Veronika Šarec v slalomu in Katjuša Pušnik v veleslalomu, v Lake Placidu pa Franci Petek in Mirna Tepeš. Na sliki: naša ženska reprezentanca v Valzoldani (z leve): Ursich, Hrovatova, Bokalova, Drobnič, Šehovićeva in Pušnikova. (Foto: Joco Žnidaršič). Stran 9

3x3
48. KOLO 3×3
1. 12. 1990
IZŽREBANE ŠTEVILKE:
LOTERIJA SLOVENIJE
A (87) (88) (94)
B (77) (81) (82)
C (16) (17) (18)
Avtomobil panda: 0198974 Celje
INFORMACIJE O IGRAH NA SREČO: TELEFON 9862!

S TELEPRINTERJA

Čestitka hrvaškemu predsedniku ob 120-letnici pogovorov o konfederaciji

LJUBLJANA, 2. decembra – Pred skorajšnjim srečanjem s hrvaškim predsednikom v Celju je predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan čestital dr. Franju Tudmanu, hrvaškemu narodu in vsem državljanom Republike Hrvaške ob 120. obletnici prvih razgovorov med slovenskimi in hrvaškimi političnimi predstavniki o mogočih konfederativnih odnosih med sosednjima prijateljskima narodoma. Ti dogodki potrjujejo, da ima sedanje zavzemanje obeh narodov za polno in svobodno državnopravno konstituiranje in priznanje v nastajajočem evropskem domu že dolgo zgodovino. To je cilj naših skupnih prizadevanj za demokratično in mirno reševanje jugoslovanske krize in vzpostavljanje novih odnosov med narodi in republikami v Jugoslaviji, ki bodo temeljili na spoštovanju pravice do samoodločbe in na realnih interesih jugoslovanskih narodov o tem, kako velja v prihodnje urejati svoja medsebojna razmerja in življenje, ne da bi ogrožali pravice drugih niti miru in varnosti v tem delu Evrope.

Lojze Peterle je že v domači oskrbi

LJUBLJANA, 2. decembra – Danes dopoldne je predsednik slovenske vlade Lojze Peterle zapustil bolnišnico Petra Držaja, kamor je bil prepeljan 25. novembra 1990 zaradi akutnega vnetja slepiča. Kot smo že sporočili, je operacija potekala v redu. Dr. Marija Skok, njegova sobna zdravnica, je v imenu zdravniškega konzilija izjavila, da je tudi postoperativno zdravljenje potekalo normalno, zato ni bilo nobene ovire za nadaljevanje zdravljenja v domači oskrbi.

Delegacija republiške vlade gre v Baden-Württemberg

LJUBLJANA, 2. decembra – Na povabilo ministra za gospodarstvo, drobno gospodarstvo in tehnologijo nemške zvezne dežele Baden-Württemberg gospoda Hermanna Schaufleja bo delegacija republiškega izvršnega sveta pod vodstvom podpredsednika dr. Jožeta Mencingerja v dneh 3. in 4. decembra na obisku v tej deželi. V delegaciji bodo še Izidor Rejc, republiški sekretar za gradbeništvo, Tomaž Košir, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, Rafael Mavri, direktor podjetja Eta Cerkno in Nevenka Ceglič, svetovalka v Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje. Pogovarjali se bodo o konkretnih možnostih za povečanje gospodarskega sodelovanja med obema deželama.

Koštano pesti nerealen tečaj dinarja

VRANJE, 2. decembra (Tanjug) – Vranjska tovarna čevljev Koštana je v devetih mesecih tega leta izvozila 1,450.000 parov ženskih in športnih čevljev ter s tem zaslužila okrog 15 milijonov dolarjev. Zanimivo je, da jih je prodala v ZDA, Francijo, Italijo, Nemčijo, Anglijo, Švedsko, ZSSR in druge države. Kljub solidnemu deviznemu prilivu Koštani ni ostalo veliko za sklade, in sicer predvsem zaradi nerealnega tečaja dinarja.

Del dejavnosti v TAM-u bodo prevzeli zasebniki

MARIBOR, 2. decembra – Drugi del kadrovskega separata, s katerim naj bi se TAM letos rešili še kakšnih tisoč presežnih delavcev, je te dni v središču pozornosti podjetja, kamor hodi v službo še več kot 6.600 ljudi. Strokovne službe so pred kratkim 412 delavcev že opredelile kot trajni tehnološki višek in jim na ta način omogočile, da si z odpravnino v višini 24 njihovih povprečnih plač sami najdejo novo zaposlitev. Med bolj zanimive poteze za zmanjšanje števila zaposlenih pa sodi tudi izločanje posameznih dejavnosti iz TAMA, ki jih bodo v obliki najema osnovnih sredstev in prevzema delavcev odslej opravljali zasebniki. Nekaj teh primerov v podjetju že imajo, decembra pa bodo predali v zasebne roke še razmnoževanje in fotokopiranje vsega gradiva, pralnico in šivalnico, vzdrževanje birotehnične opreme, ostrenje orodij, vzdrževanje elektroinstalacijskega in komunalnega omrežja, gradbeništvo, proizvodnjo zabojev in celo interno železnico. (B. V.)

Nemci zbrali sto tisoč DEM za celjsko bolnišnico

CELJE, 2. decembra – V solidarnostni pomoči pri odpravljanju škode, ki je zaradi poplav prizadela Celje, sodeluje tudi partnersko mesto Grewenbrich. Tako so na včerajšnjem obisku v Celju najvišji predstavniki tega nemškega mesta povedali, da bodo celjski bolnici poslali medicinsko opremo v vrednosti 100 tisoč DEM. Vrtci in podjetja iz Grewenbricha pa so organizirali solidarnostno akcijo za pomoč celjskim šolam in vrtcem, ki so ob nedavni poplavi utrpeli škodo. Delegaciji obeh partnerskih mest sta se na včerajšnjem srečanju dogovorili tudi o krepitvi sodelovanja na drugih področjih. (S. G.)

Na zaprti seji DS razrešili vodstvo Železarne na Ravnah

RAVNE NA KOROŠKEM, 2. decembra – Delavski svet Železarne je na dvodnevni zaprti seji razrešil poslovodni odbor podjetja, ki ga je vodil mag. Jože Zunec. V informaciji za javnost je zapisano, da je do razrešitve prišlo na podlagi zakona o podjetjih in v skladu s statutom ŽR, ki namesto kolektivnega vodstva ponovno uvaja generalnega direktorja. Za vršilca dolžnosti generalnega direktorja Železarne so imenovali Eda Javornika, doslej člana PO, odgovornega za finance.

Vzroki za razrešitev vodstva Železarne Ravne seveda niso le formalne narave. V tovarni je bilo že lep čas občutiti nezadovoljstvo zaradi slabih poslovnih rezultatov, vodstvo pa je iz meseca v mesec nerealno napovedovalo boljše poslovne dosežke. Kaj se je dogajalo na seji delavskega sveta, ni znano, saj je bila seja za javnost zaprta. (I. P.)

V Ljubljani se začenja Miklavžev sejem

LJUBLJANA, 2. decembra – Predpraznični decembrsko čas bo letos v Ljubljani spremljala bogata bera prireditev, od božičnih koncertov po ljubljanskih cerkvah, otroškega in literarnega programa, do drobnih večernih dogodkov in utrinkov po staroljubljanskih ulicah, ki bodo pravljično okrašenemu mestu dali še dodaten mik. Vse to pripravlja Društvo za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra. Praznično razpoloženje se začenja s prvimi decembrskimi dnevi, in sicer z Miklavževim sejmom od 3. do 6. decembra. Miklavž bo letos povsem osvobojeno stopil na mestne ulice in razveseljeval staro in mlado, čeprav sprevoda, ki je lani prerasel v pravo množično prireditev, letos ne bo. (S. V.)

Nacionalne armade bi predstavljale veliko nevarnost za mir v Jugoslaviji

Veljko Kadijević: Komu naj bi služile nacionalne armade, proti komu naj bi se borile? Take armade nas lahko pahnejo v bratomorno vojno – Armada takih vojsk ne bo dopustila

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – Jugoslaviji v tem trenutku ne grozi neposredna zunanja nevarnost. Vendar se to lahko zgodi že jutri. Neugodna notranja gibanja slabšajo položaj Jugoslavije v svetu, poleg tega pa se v Jugoslavijo vse bolj vpletajo tudi zunanji dejavniki.

Ob tem moramo vedeti, da se tudi vodstva posameznih političnih strank opirajo na tujo pomoč. Na štabnih vajah v tujini omenjajo celo možnost vojaške intervencije, do katere bi prišlo potem, ko bi te sile pozval na pomoč nekdo iz države. Prav zaradi tega ne smemo zanemarjati zunanje nevarnosti, ki grozi celovitosti in varnosti SFRJ.

Omenjene misli so izhodišči del obsežnega intervjuja, ki ga je dal zvezni sekretar za ljudsko obrambo general aramde Veljko Kadijević našemu znanemu vojaško-političnemu komentatorju Miroslavu Lazanskemu.

Na eno od vprašanj je Veljko Kadijević dejal, da je naša armada jasno in načelno navajala svoja mnenja in stališča o položaju v družbi in o poteh za premostitev sedanje krize.

VELJKO KADIJEVIĆ

Z delovanjem v zakonitih institucijah sistema smo si prizadevali pomagati pri umirjanju razmer in nenadzorovanih strasti. V najbolj kritičnih položajih smo na podlagi naših ustavnih obvez-

● V zvezi s položajem armade v večstrankarskem sistemu je general Kadijević med drugim dejal, da vojaška organizacija v sebi ne trpi strankarskih tekem. Poveljstvo se bo zavzelo za to, da v enotah in ustanovah oboroženih sil ne bodo dovolili organiziranja nobene stranke. V kratkem bomo storili nekaj konkretnih korakov.

nosti delovali preventivno, pa tudi z neposrednimi opozorili ter tako preprečili dramatične izide v mednacionalnih spopadih.

Na vprašanje, kaj misli o ustanovitvi ZK – Gibanja za Jugoslavijo, je Kadijević odgovoril, da so opredelitve te stranke najbližje opredelitvam komunistov v armadi. Osebno podpiram ustanovitev in delovanje te stranke, ki je usmerjena splošno jugoslovansko in socialistično. To bom počel tudi v prihodnje, vendar pa nimam nikakršnih namenov, da bi prevzel vodstvo te stranke. Moje ambicije ne presegajo meja tistega, kar je vojska, vojaški poklic in v okviru tega služenje Jugoslaviji. Tukaj ne bo nikakršnih sprememb, je poudaril Kadijević.

● Zvezni sekretar za ljudsko obrambo je potem v nadaljevanju pogovora med drugim dejal, da je bila teritorialna obramba, kakršno so ustanovili ob koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let, objektivno velika ukana.

Zagovorniki takšne teritorialne obrambe so svoja prizadevanja opravičevali s potrebo po tem, da se organizacija oboroženih sil prilagodi zahtevam političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Zdaj, ko smo se praktično odrekli temu sistemu, pa vsi ti še vedno vztrajajo pri dosedanji zasnovi. S tem pa se je nedvoumno potrdilo, da se je teritorialna obramba od samega začetka gradila ne kot izraz socialističnega samoupravljanja, temveč kot podlaga in opora republiških armad.

● Največja nevarnost, ki grozi celovitosti in varnosti države, pa je v vseintenzivnejši graditvi nacionalnih armad. To počnejo z zlorabo teritorialne obrambe, civilne zaščite, ljudske zaščite, služb in organov za notranje zadeve, pa tudi v obliki prostovoljnih odredov in različnih ilegalnih skupin.

Komu naj bi služile te vojske? Zoper koga naj bi se borile? Te vojske nas lahko le pahnejo v prepad bratomorne vojne. Nobena država na svetu nima več armad. Jugoslavija ne sme biti in ne bo Libanon.

Na vprašanje, kako bomo to zagotovili, je Veljko Kadijević odločno odgovoril:

Razorožili bomo vse oborože-

Pismo načelnika generalštaba predsedniku slovenske vlade

● Načelnik generalštaba oboroženih sil SFRJ generalpolkovnik Blagoje Adžić je poslal pismo predsedniku izvršnega sveta skupščine Republike Slovenije, v katerem je rečeno:

Z odlokom zveznega izvršnega sveta o izvrševanju določenih poslov vojaške obveznosti na območju Republike Slovenije (Uradni list SFRJ, št. 73/90) je predpisano, da zvezni sekretariat za ljudsko obrambo v skladu z zakonom o vojaški obveznosti in predpisi, ki so bili sprejeti na podlagi tega zakona, opravlja načrtovanje, pozivanje in pošiljanje rekrutov na služenje vojaškega roka.

V skladu z omenjenim odlokom ZIS bo začel zvezni sekretariat za ljudsko obrambo 10. decembra letos prevzemati posle vojaške obveznosti. V okviru tega je ustanovil vojaško-ozemeljske organe. Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo je o tem obvestil republiški sekretariat za ljudsko obrambo Slovenije, hkrati pa ga je seznanil tudi s postopkom in metodologijo prevzemanja dokumentacije in evidence rekrutov.

ne skupine, ki so bile ustanovljene izven enotnih in z ustavo SFRJ določenih oboroženih sil. Tisti, ki so jih ustanovili, bodo za to odgovarjali na podlagi zakona. Ker je vse to po ustavi in zakonih v pristojnosti oboroženih sil, ne bo nikakršnih pogajanj in kompromisov.

v skladu z ustavo in zakonom, tistega, ki se bo temu uprl s silo, pa bodo s silo tudi onemogočili.

V intervjuju je bil govor tudi o vprašanju špekulacij o takoimenovanem vojaškem puču. To kukavičje jajce nam niso prvič podtaknili, je dejal zvezni sekretar za ljudsko obrambo. Cilj

Armada ne trpi strankarskih tekmovanj

● Tovariš general, predstavniki armade so že nekajkrat govorili o spremembah, ki se v zadnjem času dogajajo v JLA. Zdi se, da so te spremembe večje in hitrejše, kot misli javnost. Za kakšne spremembe gre in ali je mogoče govoriti o nekakšni svojevrstni vojaški reformi?

Izraz reforma ni najbolj ustrezen, saj asociira na nekaj, kar je kampanjsko in v glavnem izsiljeno. Spremembe, o katerih govorite, so sestavni del kontinuiranega procesa armadnega prilagajanja tokovom v jugoslovanski družbi in svetu nasploh. Za ilustracijo naj povem naslednje. Od leta 1986 do konca leta 1989 se je mirnodobna JLA zmanjšala za 14, vojna pa za okoli 13 odstotkov. Samo letos bomo ukinili deset garnizij. Uvedli smo velike spremembe v sistem vodenja in poveljevanja, vojaškega šolstva in celotnega usposabljanja kadrov. Precejšnje novosti smo uvedli tudi v programe vzgoje in izobraževanja vojakov in mornarjev. Dograjujemo skoraj vse normativne dokumente s področja obrambe in varnosti.

Bistvene izboljšave smo uvedli tudi glede položaja in pravic vojakov. Tako smo vojakom vernikom dovolili uporabo verske literature in omogočili obiskovanje verskih obredov zunaj vojašnic in drugih vojaških objektov. Izboljšali smo tudi položaj tistih, ki zaradi verskega prepričanja nočejo sprejeti in uporabljati orožja.

V kratkem bomo vojakom ob odhodih v mesto dovolili nositi civilna oblačila.

***● Vse glasnejši so tisti, ki armadi odrekajo pravico do kakršnegakoli družbenega delovanja in** ob tem zahtevajo njeno popolno depolitizacijo. Kako komentirate te zahteve?*

*Nobenega vprašanja – sem sodi tudi vprašanje političnega organiziranja in delovanja pripadnikov JLA – ne bomo reševali po receptu in diktatu tistih, ki niso ustanavljali te vojske. Delali bomo **v skladu z lastnimi opredelitvami ter potrebami in razvojem jugoslovanske družbe.** Sicer pa vsi dobro vemo, da ni armade, ki bi se gradila mimo temeljnih tokov družbe, kateri pripada.«*

*● **Kakšna je usoda organizacije ZKJ v JLA?***

Vloga organizacije ZKJ v JLA izhaja iz vloge, ki jo je zveza komunistov imela pri uveljavljanju jugoslovanske ideje kot temelju vseh naših zmag v vojni in v povojnem obdobju. Medtem ko je zveza komunistov v družbi postopoma izgubljala in potem dokončno izgubila to vlogo, nam jo je v JLA uspelo ohraniti. Tako je armada nenehno potrjevala in bogatila svoj ljudski in splošnojugoslovanski značaj, krepila notranjo trdnost, moralno moč in bojno sposobnost. Z nikogaršnjo voljo ni mogoče zanikati in črtati prispevka ZKJ pri graditvi armade.

Glede na to, da je treba vse stranke, ki delujejo zakonito in v skladu z zakonom enakopravno obravnavati, vojaška organizacija pa spričo svojih posebnosti ne trpi strankarskih tekmovanj v sami organizaciji, se bo poveljstvo zavzelo za to, da v enotah in ustanovah oboroženih sil ne bomo dovolili organiziranja nobene stranke. V kratkem bomo v zvezi s tem strorili tudi nekaj konkretnih korakov.

Na pripombo Miroslava Lazanskega, da mnogim takšno stališče ne bo všeč, je Veljko Kadijević dejal, da je to njihov problem. **Armada bo delala**

zgodbe o vojaškem puču je bil vedno v tem, da bi prikrili in opravičili namene tistih, ki želijo razcepitev JLA in ustanovitev nacionalnih armad.

Kljub velikim težavam pri nas še nikoli ni bilo boljše

Ante Marković je na zborovanjih v Črni gori nabiral politične točke za reformske sile Jugoslavije – Kmalu v Evropo

BIJELO POLJE, 2. decembra – Predsednik zveznega izvršnega sveta Ante Marković se je danes mudil v Črni gori. Razlog za njegov obisk so bile promocije programa Reformskih sil Jugoslavije v tej republiki, ki so bile v razmaku nekaj ur v Bijelem Polju, Kotoru in Baru. Srečanj se je udeležilo veliko število ljudi in voditeljev te stranke v Črni gori. Ljudje so vse z navdušenjem pozdravili, še posebej navdušeno pa so vzklikali Anteju Markoviću in Jugoslaviji.

Na začetku svoje »hitre turneje« je Ante Marković v Bijelem Polju poudaril, da je njegova stranka edina sila v Jugoslaviji, ki jamči nadaljnje sožitje (ni povedal, v kakšni obliki) in da te stranke na tej njeni poti ne more nihče ustaviti – »niti tisti, ki govorijo o odcepitvi, niti tisti, ki uvajajo carine in delijo trg«. Med bližnjimi posegi je navedel potrebo po takojšnjem prehodu Jugoslavije iz sedanjega v novi politični in ekonomski sistem, potem pa vključitev Jugoslavije v Evropo.

»Ekonomski položaj v Jugoslaviji kljub težavam, s katerimi se srečujemo, še nikoli ni bil boljši. Imamo veliko bogastvo. Ustvarili smo velike devizne rezerve in trden devizni dinar. O vsem tem nismo mogli pred tem niti sanjati,« je dejal Ante Marković.

Ante Marković je napovedal tudi nekaj skorajšnjih posegov, s katerimi naj bi še okrepili gospodarstvo in družbeno trdnost. V okviru uresničevanja njegovega programa naj bi že prihodnje leto odprli več sto majhnih in srednjevelikih podjetij ter v njih zaposlili več sto tisoč novih delavcev. To ne bo fiktivna, temveč resnična zaposlenost. Temu bo sledila še preobrazba bank, prestrukturiranje gospodarstva in lastništva ter druge reforme, s katerimi si bomo prizadevali ne le za izboljšanje življenjskih pogojev v Jugoslaviji, temveč tudi za »evropizacijo vsega Balkana«. Predsednik zveznega izvršnega sveta je optimistično izjavil, da pričakuje, da se bodo takoj po volitvah umirile tudi politične strasti v Jugoslaviji.

BRANKO JOKIĆ

Zasebni črpalki ob jadranski magistrali

CRIKVENICA, 2. decembra (Tanjug) – Ob jadranski magistrali so na območju Crikvenice odprli prvi zasebni bencinski črpalki. Večja je na zahodni vpadnici. Voznikom in lastnikom avtomobilov je v njej na voljo široka izbira izdelkov tako za avtomobile kot za plovila. Bencinska črpalka v Crikvenci dela za zdaj od 6. do 22. ure, že v kratkem pa bodo odprli tudi avtomatsko črpalko, na kateri si bo lahko vsak postregel sam tudi ponoči. Druga zasebna bencinska črpalka je na območju Krmpotska ruka nad Klenovicami, prav tako ob jadranski magistrali.

Verouk – neobvezen in neocenjen

TITOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – Duhovski zbor črnogorsko-primorske metropolije meni, da se mora verouk vrniti v šole, vendar kot fakultativni predmet. Obiskovali bi ga torej le tisti učenci, ki bi si ga želeli: ocenjevanja ne bi bilo. Ta predlog bodo že v kratkem predložili pristojnim državnim organom Črne gore.

Hrvati o morebitnem plebiscitu

Anketa zagrebškega Danasa: več kot polovica vprašanih je za plebiscit na Hrvaškem

ZAGREB, 2. decembra – Zagrebški Danas je med 20. in 22. novembrom opravil zanimivo raziskavo javnega mnenja, ki je zajela tisoč ljudi v vseh desetih hrvaških regijah. Med drugim so vprašanim postavili tudi vprašanje: »Vladajoča koalicija v Sloveniji (Demos) namerava razpisati referendum o odcepitvi od Jugoslavije. Ali menite, da bi morala isto narediti tudi Hrvatska, če bi se slovenski državljani opredelili za odcepitev?«

Vprašani so morali odgovoriti z da, ne in ne vem, iz odgovorov pa je bilo tudi razvidno, ali je vprašani Hrvat, Srb ali Jugoslovan, član katere stranke je, ali je volil oziroma za katero stranko je glasoval na volitvah. Na to vprašanje je z da odgovorilo skupaj 54,2 odstotka vprašanih, z ne 30,80 odstotka, z ne vem pa 14,8 odstotka. Podrobnejša razčlenitev pokaže, da je z da odgovorilo 64,58 odstotka Hrvatov, z ne 21,61 odstotka, z ne vem pa 13,54 odstotka. Srbi so odgovorili večinoma z ne (75 odstotkov), 8,82 se jih je odločilo za »da« in 16,18 odstotka za »ne vem«. Tudi večina Jugoslovanov jih je odgovorila »ne« (64 odstotkov).

Pregled odgovorov glede na to, kako so vprašani glasovali na prejšnjih volitvah, daje naslednjo podobo: med tistimi, ki niso glasovali, jih je največ za plebiscit (47,73 odstotka), proti jih je 31,82 odstotka, z »ne vem« pa jih je odgovorilo 20,45 odstotka). Med tistimi, ki so na volitvah glasovali za SKH/SDP, jih je največ odgovorilo z ne (64,80 odstotka), za plebiscit jih je 12 odstotkov, 23,20 odstotka jih ni znalo odgovoriti. Med tistimi, ki so glasovali za SDS, jih je za plebiscit na Hrvaškem 5,88 odstotka, proti 82,35 odstotka, za »ne ve« jih je 11,7 odstotka.

Med tistimi, ki so glasovali za HDZ, jih je za plebiscit 85,00 odstotka, proti 6,82 odstotka, za ne ve jih je 8,18 odstotka. Tisti, ki so glasovali za koalicijo narodnega sporazuma, so glasovali takole – da: 61,67 odstotka, ne: 20 odstotkov, ne ve jih 18,33 odstotka.

Glede na članstvo v strankah so rezultati raziskave naslednji: nečlani so po večini glasovali za plebiscit (52,93 odstotka), člani SKH/SDP so bili večinoma proti (73,91 odstotka). Člani SDS so bili v veliki večini proti (90 odstotkov), v nasprotju s člani HDZ (89,58 odstotka zanj).

NBJ je ukrepala mimo skupščine

Viceguverner NBJ Vukašin Markovič zavrača očitke, da je banka povzročila zastoje v gospodarstvu

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – Čedalje pogostejše so v zadnjem času obtožbe na račun monetarne politike in njene restriktivnosti, ki menda ubija gospodarstvo in poslovno bančništvo, hkrati pa je tudi kriva drastičnega zmanjšanja industrijske proizvodnje. Kako je s temi trditvami in koliko držijo, je skušal pojasniti viceguverner Narodne banke Jugoslavije dr. Vukašin Marković.

Kot je znano, določa cilje in temeljne naloge monetarne politike skupščina SFRJ, NBJ pa poskrbi za njihovo uresničevanje. Kot poglavitni cilj ekonomske politike je bilo v tem letu sprejeto zmanjšanje inflacije s stabilizacijo rasti cen do ravni, ki približno ustreza gibanjem v drugih tržnih gospodarstvih, je povedal dr. Vukašin Marković. Mesečno inflacijo, ki je dosegla v decembru 1989 58,8 odstotka, je bilo treba namreč zmanjšati povprečno na en odstotek.

Skupščina se je strinjala s tem, da se neto domača aktiva bank v tem letu poveča za sedem odstotkov glede na decembrsko raven. V skladu s tem so bili določeni tudi okviri možne rasti denarne mase za 52,5 odstotka in dinarskih plasmajev bank za 12,5 odstotka s pričakovano rastjo drugih agregatov.

● Že v prvih mesecih tega leta pa je postalo jasno, da prvotno predvidena 1-odstotna mesečna rast cen (13-odstotna letna) ne bo uresničljiva, je pripomnil viceguverner NBJ. Zato smo v prvem polletju pripravili revizijo kvantitativnih nalog monetarne politike, pri kateri smo upoštevali vse odmike pri gibanju cen v prvem trimesečju. Čeprav skupščina SFRJ revizije uradno ni sprejela, so se ukrepi monetarne politike prilagodili novim kvantitativnim okvirom.

Spričo tega so dosegla monetarno-kreditna gibanja višjo stopnjo od predvidene in tako se je neto domača aktiva bank do konca junija v primerjavi z decembrom 1989 povečala za 8,7 odstotka. Denarna masa se je do konca junija povečala za 95,1, dinarski plasmaji bank pa za 13,8 odstotka. Vse te stopnje, še zlasti rast denarne mase, so bile konec junija občutno višje od predvidenih za konec leta 1990. Zatorej ne drži, da je bila monetarna politika v minulem obdobju tega leta zasnovana na predvideni 13-odstotni letni rasti cen, saj smo se temu odpovedali že v začetku leta in pripravili nove kvantifikacije morebitnega povečanja posameznih monetarno-kreditnih agregatov, je poudaril dr. Vukašin Marković.

● Pa vendar je bila monetarna politika v prvih šestih mesecih tega leta, gledano v celoti, restriktivna. To dokazujejo tudi gibanja na področju cen, ki so v drugem trimesečju minimalno nihale okrog ničle. Do konca junija še ni bilo opaziti hujših pritiskov zaradi sprememb v celotni porabi.

V začetku drugega polletja pa je monetarna politika popustila pod pritiski občutnih prekoračitev osebnih dohodkov in javne porabe. Te prekoračitve je bilo treba pokriti z bančnimi posojili, saj v ustvarjenem dohodku, ki je bil v skladu s padanjem proizvodnje čedalje manjši, sredstev ni bilo.

V oktobru je bila uradno sprejeta revidirana projekcija monetarne politike. Skupščina je sprejela možno rast neto domače aktive za 19,5 odstotka (decembra 1990 v primerjavi s tem mesecem lani). Pri opredelitvi za to kvantitativno nalogo smo izhajali iz gibanja cen v obdobju med januarjem in avgustom (40 odstotkov) in, razumljivo, napovedi, da se utegnejo cene v septembru povečati za 3,5 odstotka.

● V preostalem delu leta naj bi cene padle na prej načrtovano mesečno raven, ki se za več kot 1,5 odstotka na mesec ne bi dvignila. Tako bi znašala kumulativna rast cen v decembru 1990 glede na ta mesec lani 51,5 odstotka, kar bi ustrezalo ciljem protiinflacijskega programa, je nadaljeval dr. Vukašin Markovič.

Povemo lahko še to, da se je obseg denarne mase v oktobru povečal za 148,8, dinarskih plasmajev bank pa za 42 odstotkov. Taka rast monetarnih agregatov pa se ne bo obdržala, če ne bodo uvedeni ustrezni ukrepi ekonomske politike tudi na drugih področjih, predvsem pri osebni, splošni in skupni porabi. Zdaj je že jasno, da bo kvantitativna naloga monetarne politike, ki jo je skupščina začrtala do konca leta, prekoračena.

● Neto domača aktiva bank se je v minulih desetih mesecih povečala za 18,6 odstotka. V novembru se je po vsej verjetnosti povečala še bolj zaradi nasprotnih učinkov deviznih transakcij bank (v poslovanju s tujino). Podrobnejša analiza pokaže, da se je denarna masa izredno povečala – v obdobju med januarjem in oktobrom kar za 137,9 odstotka. To je spet v nasprotju s predvidevanji, pa tudi daleč nad rastjo cen, ki so se v tem času dvignile za 109,6 odstotka.

V tem primeru bi kazalo poudariti, da so v rasti cen zajeta tudi gibanja v zadnjih desetih dneh lanskega decembra. Za to obdobje je značilna izredno velika rast. Če bi iz metodologije za spremljanje cen izključili gibanja v zadnjih desetih dneh decembra, bi bil njihov skok občutno manjši. Očitno je, da spričo takega gibanja denarne mase (kot najlikvidnejši obliki, povezani s tekočimi plačili) in cen ne bi mogli trditi, da je bila monetarna politika v času od julija do oktobra restriktivna. Nasprotno, govorili bi lahko o ekspanzivni monetarni politiki, in to ne glede na vzroke (ekspanzija osebne, skupne in splošne porabe). Jasno je, da monetarna politika sama ni mogla prevzeti vloge drugih makroekonomskih politik, ki v minulem obdobju, kot je še pripomnil viceguverner NBJ, svojih nalog niso izpolnile.

Precej nasprotij med zveznim in hrvaškim izvršnim svetom

Josip Manolić, predsednik hrvaškega IS, je za Yutel govoril o gospodarski politiki za 1991 – Drugačna mnenja od zvezne vlade

ZAGREB, 2. decembra (Tanjug) – Predsednik hrvaške vlade Josip Manolić je v intervjuju za Yutel, ki ga je predvajala hrvaška televizija, odgovarjal na vprašanja, ki so se nanašala na pogovor s premierom zvezne vlade Antejem Markovićem. Prevladovala so vprašanja v zvezi s proračunom, ekonomsko politiko, viri financiranja federacije, inflacijo, naložbami in stavkami.

V odgovoru na vprašanje o proračunu in ekonomski politiki v letu 1991 je Josip Manolić poudaril, da so stališča zvezne vlade in republike precej različna. Menimo, da je proračun previsok in da je po strukturi nesprejemljiv, ker obstajajo stvari, ki jih je mogoče decentralizirati, je dejal Manolić.

Gogovoril je tudi o ekonomski politiki v letu 1991 in poudaril, da je treba vprašanje nadaljnje denarne politike prav tako prilagoditi »našim prizadevanjem za oživitev proizvodnje«. Dejal je, da je treba v okviru te politike proučiti tudi vprašanje tečaja dinarja in njegove precenjenosti.

Na vprašanje o napovedanih stavkah v Hrvaški, je Josip Manolić dejal, da kovinarji s splošno stavko ne bodo odpravili težav, saj bi bil v primeru, če bi to pomenilo izhod iz sedanjega položaja, prvi, ki bi se skupaj z vlado odločil za splošno stavko.

Dejal je, da je vsaka splošna stavka politična stavka in da se morajo tega zavedati tisti, ki stavko začnejo, pa tudi tisti, ki jo podpirajo. To je eden od razlogov, zaradi katerih se ne želim pogovarjati s sindikatom, ki nima toliko politične modrosti, da bi videl, kakšne posledice ima lahko taka stavka.

O oddajah Yutela, ki jih do sedaj ni gledal, pa je Josip Manolić dejal, da ne more biti demokracije, v kateri bi prevladovala samo ena televizija, samo en časopis, samo eni interesi in samo eno mnenje. Če v okviru tega opazujemo vlogo Yutela in vseh drugih, ki se bodo morda pojavili, je to zgolj napredek, je dejal predsednik hrvaške vlade.

Episkop Pavle novi patriarh Srbske pravoslavne cerkve

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – Novi patriarh Srbske pravoslavne cerkve je episkop Raško – Prizrenski Pavle. Za to funkcijo je bil določen na izrednem zasedanju svetega arhijerejskega zbora Srbske pravoslavne cerkve v Beogradu. Pavle je eden najstarejših episkopov, študiral je v Sarajevu in Beogradu, bil pa je tudi profesor na fakulteti v Prizrenu. Na funkciji patriarha je Pavle zamenjal obolelega patriarha Germana, ki je to funkcijo opravljal več kot 30 let. Raško – Prizrenski Pavle je 44. srbski patriarh po vrsti in prvi v zgodovini, ki je bil za to funkcijo izbran, še preden je prejšnji umrl. (Foto: Tanjug)

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČASOPISJA

Rekruti v nemilosti politike

S sprejetjem amandmajev k ustavi republike Slovenije in ustavnih zakonov za izvajanje amandmajev, ki so jih sprejeli na sejah skupščine 27. in 28. septembra ter 4. oktobra 1990, je prišlo do pravega vrhunca organiziranega kaosa in dramatičnega spopada med zakoni in samovoljo. Ti amandmaji pravzaprav pomenijo »uresničitev sanj o neodvisni državi«. Kar zadeva vojaško obveznost, je predvideno služenje vojaškega roka, ki naj praviloma poteka na območju Slovenije, razen za rekrute, ki bodo poslani v učne centre ali šole za rezervne oficirje. Do 28. decembra 1990 bo sprejet republiški zakon o vojaški obveznosti, ki bo omogočal služenje vojaškega roka v teritorialni obrambi in v organih za notranje zadeve. Popoln prehod na teritorialno služenje vojaškega roka v Sloveniji predvidevajo za 31. december 1990...

Septembra se je ta prehod že začel. Po tem, kar smo zvedeli od pristojnih v zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo, lahko sklepamo, da se je že začelo praktično izvajanje novih amandmajev in ustavnih zakonov. To potrjuje tudi dejstvo, da je septembra iz SR Slovenije prišlo v JLA le 71,2 odstotka rekrutov. Predvideni načrt so v celoti uresničili samo na območju Hrvaške in Slovenije. Skupno število rekrutov, ki niso bili poslani na služenje vojaškega roka, znaša 1048, v enote in učne centre skopskega vojaškega območja pa so namesto 923 poslali komaj 85 rekrutov. V prištinski korpus od načrtovanih 190 ni prišel niti en rekrut.

V zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo trdijo, da je ta ustanova v okviru svojih ustavnih pooblastil in odgovornosti nenehno sprejemala ukrepe za preprečevanje kršenja ustavnosti in zakonitosti na tem področju. V odgovorih na delegatska vprašanja v skupščini SFRJ in z vsemi drugimi ukrepi, ki jih je v zvezi s temi pojavi sprejemal, si je zvezni sekretariat za ljudsko obrambo prizadeval argumentirano obrazložiti, da so te stvari nesprejemljive in hkrati opozoriti na nevarnost spodkopavanja sedanjega sistema vojaške obveznosti.

V posebni in podrobni informaciji, ki so jo poslali zveznemu izvršnemu svetu in skupščini Republike Slovenije, v kateri obravnavajo razloge in načine izventeritorialne popolnitve mirnodobne JLA, opozarjajo na to, da teritorialni način popolnitve JLA ne ustreza obrambnemu sistemu SFRJ. Ta sistem je v organizacijsko-funkcionalnem pogledu izoblikovan na zasnovi opredelitve za enotnost oboroženega boja na celotnem jugoslovanskem bojišču, enotnosti in nedeljivosti območja Jugoslavije kot bojišča, enotnosti oboroženih sil in doktrine njihove uporabe ter sistema vodenja in poveljevanja. Samo z izpolnjevanjem teh temeljnih meril se je mogoče učinkovito upreti nasilju, uspešno voditi splošno ljudsko obrambno vojno in se postaviti po robu drugim nevarnostim, ki grozijo varnosti in ozemeljski celovitosti SFRJ.

Če bi na primer 50 odstotkov rekrutov služilo vojaški rok na ozemlju svoje republike, bi bila s tem popolnoma porušena nacionalna zastopanost v enotah, hkrati pa bi bil celo popolnoma porušen tudi celotni sistem popolnjevanja JLA. V posameznih republikah oziroma pokrajinah bi bile enote JLA stoodstotno popolnjene s »svojimi« rekruti, tretjine rekrutov pa sploh ne bi mogli poslati na služenje vojaškega roka. Prišlo bi torej do ustvarjanja enonacionalnih enot JLA, kar je v nasprotju z ustavo SFRJ, republike oziroma pokrajine in državljani SFRJ pa bi s tem prišli v neenakopraven položaj. Posledica tega bi bila korenita sprememba z ustavo in zasnovo določenega značaja in vloge JLA, hkrati pa bi se izgubila njena sedanja funkcija. Če bi se odstotki, ki jih predvidevajo sklepi skupščine Slovenije, še povečali, pa bi prišlo do ustanavljanja nacionalnih armad in razcepitve JLA kot oborožene sile vseh narodov in narodnosti SFRJ.

Po vrsti ukrepov in opozoril je zvezni sekretariat za ljudsko obrambo zveznemu izvršnemu svetu poslal informacijo o nezakonitih ukrepih organov Republike Slovenije na področju ljudske obrambe. Zvezni izvršni svet je informacijo sprejel, potem pa 10. avgusta 1990 poslal opozorilo izvršnemu svetu skupščine Republike Slovenije, v katerem zahteva sprejetje ukrepov za izvrševanje zveznih zakonov. Zvezni izvršni svet je hkrati zahteval, da ga republiški izvršni svet obvesti o sprejetih ukrepih. Na to opozorilo je izvršni svet skupščine Slovenije poslal zveznemu izvršnemu svetu odgovor, v katerem zavrača izvršitev načrta o pošiljanju rekrutov.

Da bi proučili dejanski položaj glede pošiljanja rekrutov na služenje vojaškega roka, je zvezni sekretariat za ljudsko obrambo 10. in 11. septembra 1990 v republiški sekretariat za ljudsko obrambo Slovenije znova poslal inšpekcijo za vojaško obveznost. Inšpekciji je bilo rečeno, da pristojni organi R Slovenije ne nameravajo izpolniti načrta za pošiljanje rekrutov iz Republike Slovenije. Hkrati so inšpekciji prepovedali opraviti nadzor v občinah, in sicer z obrazložitvijo, da so občinam v Sloveniji prepovedali dajati podatke omenjeni inšpekciji.

Ker tudi po vseh opozorilih zveznega sekretariata za ljudsko obrambo in zveznega izvršnega sveta pristojni organi v republiki Sloveniji ne izvršujejo poslov, ki jih nalagajo vojaške obveznosti, je zvezni sekretariat za ljudsko obrambo predlagal ZIS, da bi sam prevzel izvrševanje teh poslov kot zvezni upravni organ. V tem smislu so že pripravili odlok zveznega izvršnega sveta na podlagi 3. točke tretjega odstavka 37. amandmaja k ustavi SFRJ. Odlok so obravnavali na seji zveznega izvršnega sveta 19. in 20. avgusta 1990. Zvezni izvršni svet je odlok sprejel, rečeno pa je bilo, da bi se bilo treba pred uveljavitvijo odloka sestati s predsednikom izvršnega sveta skupščine Republike Slovenije, da bi ga znova opozorili na posledice neizvajanja zveznih zakonov na področju vojaške obveznosti.

Na sestanku s predsednikom izvršnega sveta skupščine Republike Slovenije, ki je bil 20. avgusta 1990, so se dogovorili: da morajo biti vsi rekruti z območja Slovenije pravočasno poslani v JLA; da še število rekrutov, ki bodo vojaški rok služili na območju matične republike, poveča za pet odstotkov (oziroma skupno za 20 odstotkov); da republiški sekretariat za ljudsko obrambo Slovenije pošlje takoj pozive 57 odstotkom rekrutov, ki bodo vojaški rok služili na območju Slovenije in Hrvaške, za ostalih 43 odstotkov rekrutov pa naj pošlje nemudoma predpozive, pozive pa potem, ko bo skupščina Republike Slovenije spremenila svoj prejšnji odlok. Predsednik ZIS je hkrati opozoril, da bo v primeru, če tega dogovora ne bodo izpolnili, podpisal odlok, po katerem bo poslej vojaške posle neposredno prevzela JLA.

Pristojni organi v Republiki Sloveniji niso izpolnili dogovorjenih obveznosti. Poleg tega so celo pripravili in sprejeli ustavne amandmaje in ustavne zakone za njihovo izvajanje, s katerim so federaciji odvzeli vsa pooblastila glede vojaške obveznosti. Kot smo izvedeli, je spričo tega zvezni sekretariat za ljudsko obrambo predlagal izvršitev že sprejetega odloka zveznega izvršnega sveta, po katerem naj bi ta sekretariat prevzel določene posle s področja vojaške obveznosti. Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo je v okviru tega 29. septembra 1990 poslal zveznemu izvršnemu svetu informacijo o ustavnih spremembah v Republiki Sloveniji, ki zadevajo ljudsko obrambo in odnose v federaciji. V tej informaciji predlaga, naj predsednik zveznega izvršnega sveta nemudoma podpiše in objavi odlok o izvrševanju določenih poslov vojaške obveznosti na območju Republike Slovenije, ki je bil sprejet na seji sveta 19. in 20. avgusta 1990. Zvezni izvršni svet pa odloka ni takoj podpisal, pač pa je sklenil, da bo znova povabil na pogovor predstavnike izvršnega sveta Republike Slovenije.

Glede na to, da se nima nihče pravice pogajati o tem, ali bo oziroma ne bo spoštoval ustave in zakonov, da so bili vsi prejšnji dogovorjeni ukrepi izigrani, da je zvezni izvršni svet omenjeni odlok sprejel že prej in da bi bile odveč vse nadaljnje razprave o tem problemu, se zvezni sekretariat za ljudsko obrambo ni hotel udeležiti omenjenega sestanka.

*Po mučnih razpravah, ki so trajale več mesecev, je bil odlok podpisan in začel 16. novembra tudi veljati. Vprašanje pa je, ali bo s tem dejansko konec brezzakonja, ki že tako predolgo traja. S tem vprašanjem se bosta morala ukvarjati skupščine SFRJ in najvišje vodstvo države. Običajno pravimo, da je treba zaupati v razum, piše med drugim v **Narodni Armiji Miladin Petrović***

DELO

Glavni in odgovorni urednik Dela: TIT DOBERŠEK

Pomočnika glavnega urednika: BOŽO KOVAČ, VLADO ŠLAMBERGER

Uredniki: MIRAN KOREN (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), OTO GIACOMELLI (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), ŽELJKO KOZINC (publicistika), BORIS JEŽ (komentarji), JANKO LORENCI (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).

Glavni direktor ČGP Delo: VITO HABJAN

Direktor TOZD Delo: EMIL ŠUŠTAR

Manj zaposlenih, vse več brezposelnih

V Sloveniji je vsak mesec za dva tisoč oseb več brezposelnih – Zaposlitveni problemi Ljubljane

LJUBLJANA, 2. decembra – Tudi v tretjem tromesečju se število zaposlenih v Sloveniji znižuje, število brezposelnih pa povečuje. Konec septembra je bilo zaposlenih 802.326 delavcev ali za dobrih 43 tisoč manj kot konec decembra 1989. Najhitreje upada število zaposlenih v gospodarstvu in je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem nižje za 6%. Nekoliko drugače je v negospodarstvu, kjer je prišlo med avgustom in septembrom celo do rahlega povečanja zaposlenih, ter pri obrtnikih. Obrtniki zaposlujejo že več kot 32 tisoč delavcev, kar je 4% skupne septembrske zaposlenosti.

Najbolj skrbi gibanje brezposelnosti. Od julija do septembra se je število brezposelnih povečevalo za več kot dva tisoč delavcev mesečno. Povprečna brezposelnost je bila tako za 68,4% višja od poprečja tretjega kvartala lanskega leta. V tem času je bilo brezposelnih 46.906 oseb, med njimi pa je vse več mladih in iskalcev prve zaposlitve.

Zaradi stečajev je izgubilo zaposlitev 5100 oseb. Podjetja pa se presežkov delovne sile rešujejo tako, da jih pustijo doma na čakanju. Po podatkih in ocenah, ki so jih sredi oktobra zbrali zavodi za zaposlovanje, je bilo na čakanju 15 tisoč delavcev.

Čedalje bolj zanimiva je regionalna struktura brezposelnosti. Hitrejšo rast brezposelnosti, kot je bilo slovensko poprečje, so imele v tretjem tromesečju tiste regije, v katerih se je število iskalcev zaposlitve povečalo za več kot 19,1%. To se je zgodilo v Kopru, Ljubljani, Novi Gorici in Novem mestu. Hitrejši porast brezposelnosti je zlasti na ljubljanskem območju. Tako je Ljubljana s krajšim časovnim zamikom reagirala na gospodarsko krizo, pozneje kot na primer Celje in Maribor. J. V.

V Evropo gremo lahko le kot enotna in federativna država

Na Trgu revolucije v Ljubljani se je na zborovanju zbralo približno petsto delavcev iz drugih jugoslovanskih republik – Enakopravnost za vse

LJUBLJANA, 2. decembra – Na Trgu revolucije v Ljubljani se je v soboto opoldne na zborovanju zbralo približno petsto pripadnikov drugih narodov in narodnosti Jugoslavije, ki delajo in živijo v Sloveniji. Zborovanje je kot proslavo ob obletnici ustanovitve stranke in proslave ob 1. decembru, dnevu združitve Jugoslavije, pripravila Stranka za enakopravnost občanov. Na zboru so govorili tudi o usodi Jugoslavije v prihodnosti ter o svoji lastni usodi po napovedanem plebiscitu.

Dragiša Marojević, predsednik Stranke za enakopravnost občanov, je na samem zborovanju, pa tudi na posebnem pogovoru pred njim in na tiskovni konferenci po njem, govoril o tem, da se stranka bori za enakopravnost vseh, ne glede na narodno pripadnost. Opozarjal je na napovedovani plebiscit, v zvezi s katerim člani stranke nikakor ne oporekajo pravici Slovencev do samoodločbe, vendarle pa zahtevajo tudi zase enake pravice. O plebiscitu je menil, da je predvsem v službi političnih špekulacij sedanje oblasti, precej manj pa bo pomenil kot dejanje državniške suverenosti. Govoril je tudi o Jugoslaviji, ki mora ostati enotna in federativna, saj se le kot taka lahko poteguje za enakopraven položaj v Evropi in svetu.

Zborovanje na Trgu revolucije se je začelo s polurno zamudo, saj ni bilo elektrike za ozvočenje, na koncu so jo le napeljali iz Cankarjevega doma. Poleg Dragiše Marojevića so na njem govorili tudi gostje iz vrst Stranke Jugoslovanov iz Sarajeva, Splita in Skopja. Ker je med govorom Dragiše Marojevića dokončno zmanjkalo elektrike, so govorniki to razumeli kot dokaz izrazitega šikaniranja Neslovencev v naši republiki. Poudarjali so, da do zdaj niso bili najbolje seznanjeni z njihovim položajem pri nas, sobotni dogodki pa so dokazali, da so Neslovenci v Sloveniji dejansko državljani druge kategorije in kot taki potisnjeni na sam rob družbenega in političnega dogajanja. Vsi trije so se zavzemali za ohranitev federativne in enotne Jugoslavije, ki bo vsem državljanom omogočala enake pravice na svojem celotnem področju.

Dragiša Marojević je na tiskovni konferenci po zborovanju povedal, da je zborovanje povsem uspelo, čeprav je bilo nekoliko manj ljudi, kot so pričakovali. Omenil je tudi medije, ki po mnenju stranke še vedno niso začeli članov obravnavati enakopravno kot člane drugih strank. Kot dokaz za to je navedel pisanje nekaterih časopisov, ki so sobotno zborovanje ves čas dosledno napovedovali kot politični miting, čeprav je bilo ves čas jasno, da gre za zborovanje. Še enkrat je omenil plebiscit in poudaril, da bodo svojim članom in simpatizerjem na vsak način dali navodila, kako naj na njem glasujejo, vendar pa se dokončno o tem še niso odločili.

MARKO JAKOPEC

Dragiša Marojević ne more govoriti v imenu Makedoncev

● VMRO DPMNE ZA SLOVENIJO in Istro obsoja nastop gospoda Dragiše Marojevića, predsednika stranke za enakopravnost občanov na shodu ob prvem decembru. Prepričani smo, da si ne sme lastiti pravice, da bi govoril v imenu Makedoncev. VMRO nasprotuje njegovim insinuacijam, češ da govori v imenu makedonskega ljudstva, kajti makedonsko ljudstvo ima svojega legitimnega predstavnika v Sloveniji. VMRO je že nasprotoval pozivu gospoda Marojevića za shod v Ljubljani in ob tej priložnosti smo že povedali, da 1. december ni sprejemljiv kot makedonski praznik, ker je eden od najbolj črnih dnevov makedonske zgodovine.

Nasprotujemo tudi partiji Jugoslovanov iz Skopja, da govori v imenu makedonskega ljudstva, ker ni dobila mandata na prvih večstrankarskih volitvah za makedonski parlament. Makedonsko ljudstvo je partiji VMRO DPMNE zaupalo več kot 35 odstotkov volilnih glasov in ji dalo legitimnost, da zastopa Makedonce.

Makedonsko ljudstvo je na večstrankarskih volitvah položilo zrelostni izpit in se opredelilo za svojo nacionalno partijo in ne za patronat nekaterih jugoslovanskih partij s sumljivimi opcijami, še najmanj ni dalo pravice nekaterim samozvanim srbskim partijam, da govorijo v imenu Makedoncev sedaj, ko imamo suvereno državo.

Predsedstvo sekcije VMRO DPMNE za Slovenijo in Istro, predsednik dr. Krste Pop-Stefanija

● BEOGRAD, 2. decembra – Kakih sto simpatizerjev šestih opozicijskih strank tako imenovanega YU bloka se je včeraj zbralo na beograjskem Ušću na mitingu Za demokratično Jugoslavijo. Med drugim so skesano ugotovili, da jih je Slobodan Milošević pred dvema letoma prav na tem kraju prevaral s trditvijo, da se bojuje za isto idejo. Član glavnega odbora Stranke Jugoslovanov Bora Lazukič je tako dejal, da govori v imenu članov oktobrske zablode. Spoznali so, da so bili statisti v predstavi, ki jo je režiral nekdo drug, zdaj pa hočejo biti sami režiserji lastne usode. Maloštevilne udeležence mitinga je spomnil, da je prvi december dan združitve Jugoslavije in da je minilo 72 let od njene ustanovitve. S. D.

SLOVENIJA JE TUDI NAŠA DOMOVINA – Kaj bo po plebiscitu? (Foto: Igor Modic)

Lestvica popularnih

ANKETA DELA

Slovenski politični barometer – december

Ta mesec bosta ocenjevanju ušla Andrej Capuder in Rajko Pirnat, izpostavila pa se mu bosta Mile Šetinc in Vika Potočnik, ki ju je na rezervno listo uvrstilo največ ljudi. Opozorila, da je pri naštevanju več imen pomemben vrstni red, ker pozornost vprašanih sčasoma upada, so anketarji Dela Stik upoštevali in anketne liste sestavili tako, da so imeli vsi politiki enake izhodiščne možnosti, saj je vsakdo prišel 50 krat na prvo, 50 krat na drugo, 50 krat na tretje mesto, itn.

Vrstni red in srednja ocena	glasovi v odstotkih		vrednosti v novembru
1. Janez DRNOVŠEK 4,8 (nov. 4,8)	pozit. 91,2 sred. 4,6 negat. 1,5 ne vem 2,7		89,2 6,5 0,8 3,5
2. Milan KUČAN 4,6 (nov. 4,5)	pozit. 81,1 sred. 12,6 negat. 4,2 ne vem 2,1		77,6 16,0 4,6 1,8
3. Ciril ZLOBEC 4,4 (nov. 4,3)	pozit. 73,0 sred. 18,5 negat. 4,2 ne vem 4,3		65,7 22,6 4,8 6,9
4. Matjaž KMECL 4,1 (nov. 0)	pozit. 55,4 sred. 25,7 negat. 6,5 ne vem 12,4		– – – –
5. Jože MENCINGER 4,0 (nov. 3,9)	pozit. 44,5 sred. 23,7 negat. 6,8 ne vem 25,0		35,9 28,0 5,2 30,9
6. Slavoj ŽIŽEK 3,7 (nov. 0)	pozit. 28,6 sred. 20,7 negat. 7,9 ne vem 42,9		– – – –
7. Lojze PETERLE 3,7 (nov. 3,3)	pozit. 51,6 sred. 27,4 negat. 17,3 ne vem 3,7		37,3 37,3 21,0 4,3
8. Jožef ŠKOLČ 3,7 (nov. 3,7)	pozit. 45,7 sred. 24,7 negat. 17,1 ne vem 12,5		42,1 27,8 13,1 16,4
9. Ivan OMAN 3,6 (nov. 3,5)	pozit. 42,3 sred. 30,2 negat. 17,0 ne vem 10,6		39,5 29,2 16,6 14,7
10. Ciril RIBIČIČ 3,5 (nov. 3,6)	pozit. 42,9 sred. 33,8 negat. 17,3 ne vem 6,1		43,3 32,9 16,6 7,2
11. Viktor ŽAKELJ 3,5 (nov. 3,4)	pozit. 30,6 sred. 30,1 negat. 13,7 ne vem 25,5		24,1 31,5 10,3 34,1
12. Igor BAVČAR 3,3 (nov. 3,3)	pozit. 37,6 sred. 31,4 negat. 21,9 ne vem 9,1		32,4 35,5 20,0 12,1
13. E. Milan PINTAR 3,2 (nov. 3,4)	pozit. 22,5 sred. 24,0 negat. 14,9 ne vem 38,6		22,4 24,7 10,9 41,9
14. France BUČAR 3,2 (nov. 3,3)	pozit. 35,7 sred. 32,6 negat. 24,9 ne vem 6,8		31,0 38,1 18,4 12,4
15. Dimitrij RUPEL 3,2 (nov. 2,9)	pozit. 35,6 sred. 27,7 negat. 28,3 ne vem 8,5		24,1 32,7 28,7 14,4
16. Janez JANŠA 3,0 (nov. 3,2)	pozit. 31,7 sred. 31,5 negat. 31,1 ne vem 5,7		35,0 30,4 28,0 6,6
17. Rajko PIRNAT 2,9 (nov. 2,5)	pozit. 15,2 sred. 22,8 negat. 16,8 ne vem 45,2		10,8 21,7 23,5 44,1
18. Andrej CAPUDER 2,9 (nov. 2,7)	pozit. 15,1 sred. 21,2 negat. 18,5 ne vem 45,3		12,3 23,5 19,4 44,9
19. Jože PUČNIK 2,7 (nov. 2,8)	pozit. 28,3 sred. 22,0 negat. 44,6 ne vem 5,1		26,0 30,7 37,2 6,1
20. Miha RAVNIK 2,5 (nov. 2,4)	pozit. 15,1 sred. 22,5 negat. 34,0 ne vem 28,5		14,0 23,7 36,3 26,1

Politični teror v Črni gori

Komunisti ne izbirajo sredstev v predvolilnem boju – Prisluškovanje nasprotnikom – ZK nelegalno pridobila 40 milijard din?

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TITOGRAD, 2. decembra – Bolj ko se bližajo volitve v Črni gori (9. decembra), hujša so trenja med strankami, pa tudi obračuni in diskvalifikacije v tukajšnjih medijih. Voditelji strank drug drugega obtožujejo izdajstva Črne gore in nelegalnega boja za oblast, sredstva javnega obveščanja pa so okrepila gonjo proti dr. Ljubiši Stankoviću, enemu od kandidatov za predsednika republike.

Zanimiva je trditev, da v vsem tem prednjačijo funkcionarji ZK, partija pa je že obtožena političnega in policijskega nasilja nad političnimi nasprotniki. Vodja Demokratične pobude dr. Miodrag Perović javno trdi, da člani ZK prihajajo na predvolilna zborovanja drugih strank z namenom, da bi jih preprečili. Pravi, da to počno na enak način kot »Maovi rdečegardisti«, ki so v času kulturne revolucije »neprestano mahali z rdečimi knjižicami«. Metodo je ta ugledni univerzitetni profesor primerjal z delovanjem fašističnih voditeljev leta 1922 in z Mussolinijevim vzponom na oblast. Komunistični črnogorski voditelji, trdi dr. Perović, so javno grozili: »Ne bomo pozabili, niti odpustili!«. Prav to pa je govoril tudi Mussolini.

Te »načelne« trditve so podrobneje pojasnili v najnovejši številki neodvisnega tednika Monitor, v kateri je rečeno, da s Črno goro v sedanjem trenutku upravljajo kriminalci.

Navajajo zanimive podatke o samodrštvu komunističnih voditeljev. Najprej to, da so si na nelegalen način prilastili poslopje družbenopolitičnih organizacij, ki je bilo pred časom zgrajeno z denarjem iz državnega proračuna.

Očitajo jim še zlasti to, da so povezani s policijo, ki dela po njihovih ukazih, in da je sekretar CK ZK Črne gore Milo Đukanović glavna osebnost, ki »v imenu države« nadzoruje to službo. Zanimivo je tudi, da so v Baru »zaradi prometnih prekrškov« na postajo milice privedli politične nasprotnike ZK in da je interno glasilo republiškega SNZ Informativni glasnik v svojem uvodniku pozvalo pripadnike te službe in njihove najbližje sorodnike, naj na volitvah glasujejo samo za komuniste.

● O političnem nasilju govorijo tudi voditelji Demokratske stranke, ki so v svojem glasilu Demokratska riječ objavili, da policija prisluškuje telefonskim pogovorom občanom. Trdijo, da ima vsaka pošta posebno sobo, ki je zaklenjena, ključe pa ima samo sekretariat za notranje zadeve. Skoznjo so napeljani telefonski vodi vseh naročnikov, na žice pa so priključene prisluškovalne in snemalne naprave. Delavski svet ptt Črne gore je sprejel sklep, da mora SNZ v treh dneh izročiti ključe, toda funkcionarji SNZ so poštarjem predlagali »vohunsko koalicijo«, ki bi bila za preusmeritev predvolilne aktivnosti v prid komunistov »izjemno koristna«.

Demokrati trdijo, da lahko SNZ Titograd istočasno prisluškuje 8000 telefonskim pogovorom in da je prišlo do srditega spora z vodilnimi v ptt, ker v nadaljnji investicijski aktivnosti pošte (samo v Titogradu naj bi instalirali okoli 10.000 novih telefonskih priključkov) niso predvideli »nadzorstva« vseh novih telefonskih naročnikov (na račun ptt in v korist SNZ).

O »kriminalcih, ki upravljajo s Črno goro« in bi s tem radi nadaljevali, če jim bo uspelo ponarediti rezultate volitev (kaže pa, da »se bo to tudi zgodilo«), navajajo še druge stvari. Posebej zanimive so trditve v zvezi z načinom financiranja ZK. Partijski funkcionarji podatka o 40 milijardah dinarjev, ki naj bi jih pridobili nelegalno, nočejo govoriti. Poimensko je bil obtožen direktor SDK Črne gore Mihailo Ljesar, da vse to strogo nadzoruje in da v tovrstno poslovanje nima vpogleda noben drug uslužbenec SDK. Še bolj je na ta način zaščiteno poslovanje podjetja Maraton, katerega lastnik je brat partijskega funkcionarja Mila Đukanovića. Podjetje je edini organizator vseh predvolilnih zborovanj ZK in skozenj se pretaka nelegalno pridobljen denar ZK. Policija molči, prav tako SDK, še zlasti pa seveda partijski funkcionarji.

Primerov, s katerimi dokazujejo obstoj političnega nasilja v Črni gori, je nešteto. Obračun se je začel tudi med novinarji. Rifat Rastoder, ugledni komentator Pobjede, ki je bil član odbora za pripravo kongresa ZK, bo moral kmalu pospraviti svojo pisalno mizo, drugim grozijo, tretje fizično napadajo, dopisnikom »s severa« pa prisluškujejo, jih ovirajo pri delu in čakajo na njihovo »zadnjo uro«.

BRANKO JOKIĆ

Razstava gledališkega plakata

Danes, 3. decembra bodo ob 18. uri v ateljeju Art na Starem trgu 5, v Ljubljani odprli razstavo gledališkega plakata, ki bo na ogled do 13. decembra. Pripravil jo je Studio Imitacija života, pokrovitelj razstave pa je Adria Airways.

stop

GLEDAMO, POSLUŠAMO . . . OCENJUJEMO

GLEDALIŠČE

Prepad med politiko in umetnostjo

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE: David Pownall, MOJSTRSKA LEKCIJA: delo je prevedla Alja Predan, režiral Mario Uršič; scenograf Marjan Kravos, kostumografka Marija Vidau, sodelavec za glasbo Aleksander Rojc, pri klavirju Vesna Zuppin, koreograf Janez Mejač, lektor Jože Faganel. Igrajo: Anton Petje Stalina, Tone Gogala Ždanova, Vladimir Jurc Prokofjeva in Adrijan Rustja Šostakoviča. Premiera 30. 11. 1990 v Kulturnem domu v Trstu.

Ko spremljaš tákole fiktivno igro o srečanju in ostrem disputu dveh oblastnikov, Stalina in Ždanova, z umetnikoma Prokofjevim in Šostakovičem v kabinetu proslulega Stalinovega umetnostnega ideologa Ždanova v jeseni leta 1947, se v spominu prebudi celo obdobje, ki je s svojimi valovi pljusknilo tudi čez slovensko dušo: spomniš se na Kidričeve in Kocbekove dispute na Rogu, na povojne pisateljske kongrese, na polemiko med Vidmarjem in Ziherlom o umetnosti in ideologiji, na prenekatere odtenke in reflekse agitpropovskega razmerja do umetnosti in nazadnje še na povsem obrobno in že zdavnaj pozabljeno osebno izkušnjo, da v daljnem letu 1958 nisi bil »ideološko dovolj zanesljiv« za pisanje kritiških refleksij za Tribuno. Čeprav je konflikt, ki ga Pownall ilustrativno in teatralizirano razpreda v svoji parahistorični paraboli, izraz osebnostno in zgodovinsko pogojenih skrajnosti, v svojem bistvu zajema in razpira včasih bolj včasih manj aktualno vprašanje o vlogi umetnosti v družbi, v tem primeru na skrajnem položaju: v vlogi politične dekle.

Na odru, ki ga je **Marjan Kravos** oblikoval v kremeljsko ministrsko pisarno s polakiranim črno svetlečim se ozadjem, s klavirjem, pisalno mizo in nekaj fotelji, se v dobrih dveh urah, lahko bi trajalo več, če režiser besedila ne bi nekoliko okrajšal, odigra »mojstrska lekcija«, ki jo Stalin in Ždanov priredita skladateljema in glasbenikoma Prokofjevu in Šostakoviču, ki sta poabljena na pogovor z namenom, da bi pojasnila, zakaj se ne udeležujeta kongresa sovjetskih glasbenikov. Prva polovica predstave mine v stopnjevani zahtevi, naj to pojasnita, se naslednjega dne pojavita na kongresu in sodelujeta pri sprejemu dekreta o sovjetski glasbi. Kajti glasba, kakršno ustvarjata, je buržoazna, dekadentna, ne izvira iz sovjetske duše (sic!), zato po sodbi oblastnika in njegovega ideologa ne zasluži drugega, kakor da jo v sveti jezi prezira do umetnosti uničita, kar tudi nazorno prikažeta z lomljenjem plošč, na katerih so posnete tako znamenite skladbe Sergeja Prokofjeva kot so Zaljubljen v tri oranže, Aleksander Nevski, Peter in volk idr. Drugi del preide v lekcijo z več komičnimi sestavinami: Stalin namreč dobi navdih za veličastno skladbo, ki naj bi odzvanjala ljudskega in zgodovinskega duha. Zateče se v izročilo in mitologijo svojega ljudstva, se spomni na znameniti ep Vitez v tigrovi koži Šote Rustavelija in želi, da bi mu glasbenika pomagala uglasbiti enega izmed spevov, v katerem se vitez v tigrovi koži spopade z levinjo. Izdelek in njihova izvedba je fiasko, ne doseže ravni znane pesmi o atamanu Kudejarju in njegovih dvanajstih razbojnikih. Ob vsem tem in ob izobilju ciničnega prezira do umetnikov Stalin izdatno konzumira vodko, ki ga, po volčjem plesu (po glasbi Prokofjeva in kot refleks Mandelštamove pesmi o njem) utrudi, da zadremlje, mehki glasbeni duši pa ga pokrijeta s svojima suknjičema.

Simbolika vsega tega srečanja ima seveda dokumentarno osnovo predvsem v Stalinovi biografiji in vlogi Ždanova, Prokofjev in Šostakovič sta itak nenehno v defenzivi, pri čemer ju podpira njuna kultura in ustvarjalna zavest, zato se ob Stalinovi zamisli veličastne kompozicije kar zagrejeta. Pisateljev namen je očiten: razkriti doživljajske in miselne dimenzije oblastnika, ki se zaveda svoje moči, ki je ob smrti 420 ukrajinskih rudarjev neprizadet, gane pa ga spomin na mladost in Gruzijo, pri čemer začuti svojo notranjo slabost.

Vse to in seveda še marsikaj zelo nazarno in analitično pregledno prikazuje predstava pod režijskim vodstvom **Maria Uršiča.** Za to predstavo je res mogoče reči, da je celovita, v sebi zaokrožena z vsemi sestavinami, z že opredeljeno sceno, s stilno ustreznimi kostumi v sozvočju z vlogami akterjev ter z intenzivno prepletano igro ubranega kvarteta igralcev. Tako je **Anton Petje** v vlogi brkača iz Gruzije zaigral podobo oblastnika, ki se vseskozi zaveda, da ga opazuje takorekoč ves svet, tudi v trenutku šibkosti in tudi, ko prehaja v prezirljiv bes do glasbe Prokofjeva, Šostakoviča in sploh do umetnosti, nadzira vsako gesto, da bi učinkovala v njegovo korist. Enainpetdesetletnega Ždanova s srčnimi napadi in bolj stalinističnega kot je Stalin sam, buržoaznega konvertita, ki si je vzel tri mesece časa, da je preštudiral Marksov Kapital, igra **Tone Gogala** z zadrževano in hkrati ekspresivno strastjo ter močjo, da učinkuje prepričljivo. **Vladimir Jurc** z njemu lastno zanesljivostjo uprizarja Prokofjeva kot bolnega moža pri šestinpetdesetih letih, človeka, ki mu ni nič tujega pod soncem, tudi v Stalinovi navzočnosti ne, zato tudi premore nekaj jedkega humorja, s katerim še dodatno razdraži veljaka. (Ob tem se nehote spomniš, da je Prokofjev delal družbo Stalinu tudi ob smrti). Nekoliko mlajšega Šostakoviča, v pogledih na glasbo oponenta Prokofjevu glede samih tonalnih izhodišč naravno in neposredno upodablja **Adrijan Rustja,** s čimer dopolnjuje kvartet osebnih stališč in nazorov.

V tej predstavi ima pomembno vlogo glasba od znanih skladb Prokofjeva in Šostakoviča do tiste, ki jo skupaj s Stalinom zlagajo. Pri tem se za klavirjem zvrstijo kar vsi štirje akterji in človek jih občuduje, kako mojstrsko obvladujejo ta inštrument, saj se njihova zrcalna podoba vidi v bleščečem se ozadju. Toda v njihovem imenu vse to mojstrsko opravlja pianistka **Vesna Zuppin** za zaveso. Imeniten domislek, saj so prav te sekvence v predstavi gledališko tudi najbolj izrazite.

Tako torej: čeprav se je realsocializem kot nedozoreli otrok sivega gruzinskega volka iz Kremlja sesul, gledališka prispodoba o njem ter o njegovem odnosu do umetnosti, kakor jo je zasnoval angleški dramatik David Pownall, slovenski gledališčniki v Trstu pa prizadevno uprizorili, učinkuje ne le kot zgodovinska skica, marveč kot »lekcija« o prepadu med politiko in umetnostjo ter o brveh in mostovih, ki so bili ali še bodo zgrajeni čezenj, sporazumno ali na silo. Problem kot tema ostaja neizpet.

FRANCE VURNIK

DELO plus Še podrobno o aferi Elan

KUD France Prešeren v novi stavbi in z odličnim programom

Za pesnikovo 190-letnico otvoritev razstave slik, fotografij in zvočnih objektov nizozemskih ustvarjalcev – Samo v decembru trideset prireditev

LJUBLJANA, 2. decembra – Od zgodnje pomladi sem se je v KUD France Prešeren (bližnji sosed trnovske fare) marsikaj spremenilo. Zato bo popotnik, ki ga bo jutri romanje za pesnikovo 190-letnico poneslo tudi na kraj nesrečnega imena, močno presenečen, ko bo uzrl novo stavbo. Če bo imel še to srečo, da bo tam krog 18. ure, pa se bo po dolgem času lahko udeležil tudi Kudovske prireditve: Odprli bodo namreč razstavo slik, fotografij in zvočnih objektov nizozemskih ustvarjalcev Roberta Poortmana in Maria van Horrika.

Popotniku pa za navrh – ko bo že tam – priporočamo še, naj se ozre po oglasnih deskah in pogleda, kaj vse se bo v KUD dogajalo v tem mesecu do uradne otvoritve novih prostorov. Decembra bo kar 30 (trideset) prireditev. Še največ bo garalo gledališče Ane Monró, tam bodo tudi druge predstave za odrasle in otroke, več predavanj iz cikla Vesela znanost, filmske projekcije, glasbeni večeri, razstave, . . . o čemer bo časnik seveda pisal tudi sproti.

Morda velja tvegati s primerjavo, po kateri je v *Prešernu* nekaj desetkrat manj prostora, stokrat manj kadrov in tisočkrat manj denarja kakor v *Cankarju*, pa vendar bi tega ne mogli reči za kakovost in količino programa. Še več, Prešernovi prostovoljci pravijo, da bo zdaj, ko jih ne bo več finansirala občinska ZKO, temveč mesto, in ko bodo zadihali v novih pogojih, ponudba še bogatejša in boljša. Ali z besedami njihovega neutrudnega sodelavca Boruta Cajnka: »KUD se vse bolj loteva organizacije, in v vedno večji meri tudi produkcije svojega programa – med decembrskimi prireditvami bo, na primer, le ena takšna, pri kateri bo KUD samo odstopil dvorano in zagotovil spremljevalne storitve. Tako rekoč edini element amaterskosti KUD, ki mu še nismo uspeli najti ustrezne rešitve, ostaja neplačanost ljudi, ki v KUD delajo in so zaradi obilice dodatnega dela, kar ga morajo opravljati, da si služijo kruh, že dodobra izčrpani. Tudi temu bo treba narediti konec.« Z. M.

Spominsko obeležje Primicovi Juliji

LJUBLJANA, 2. decembra – Jutri bodo ob 20.30 na stavbi v Wolfovi 4 (zaradi izrazitejših arhitekturnih in pozicijskih kakovosti) odkrili spominsko obeležje Primicovi Juliji in tako na svojevrsten način spomnili na 190-letnico rojstva pesnika Franceta Prešerna. Pod pokroviteljstvom občine Ljubljana Center je ista skupina, ki je postavila Finžgarjev relief Na Mirju (Ivan Martelanc, Tone Demšar, Peter Gabrijelčič, A. Peklaj, GIVO in KRKA ter ob sodelovanju dr. Matjaža Kmecla), tokrat k sponzoriranju pritegnila tudi Slovence, ki živé v drugih državah. Reliefna plošča (ak. kipar Tone Demšar) bo govorila o tem, da je živela Julija v sosednji hiši v Wolfovi 6 in o njej namenjenem Sonetnem vencu z letnico izida.

Dogodek, kjer bo nastopil tudi APZ France Prešeren iz Kranja, simbolno povezuje tudi Slovence po svetu, ki so ob drugih sponzorjih pripomogli k postavitvi spominskega obeležja. D. M.

PREJELI SMO

O legitimnosti in efektivnosti državne oblasti

Mednarodno pravo je glede nekaterih vprašanj dokaj jasno. Med klasične ilustracije lahko uvrstimo tudi pravilo, da mora imeti država (poleg ozemlja in prebivalstva tudi) efektivno, t. j., dejansko, učinkujočo, suvereno oblast, če hoče biti subjekt mednarodnega prava. Seveda je dobro, če je ta oblast tudi demokratično legitimna, t. j. če izraža voljo prebivalstva države, vendar pa so zahteve mednarodnega prava glede tega mnogo milejše. Mnoge države se ne morejo ponašati z oblastjo take legitimnosti, ki jo daje demokratična družbena ureditev. Z efektivnostjo pa je drugače. Ta preprosto mora obstajati.

Te enostavne resnice doživijo v mednarodni praksi včasih prav zanimivo evolucijo in zgodi se, da se kriteriji efektivnosti in legitimnosti pomešajo. Lep primer take zamenjave kriterijev v nasprotju z mednarodnim pravom je bilo desetletja trajajoče ameriško zavračanje odnosov s kitajsko vlado, ki je efektivno oblast vzpostavila po revolucionarni poti – po mnenju Američanov nelegitimno. Seveda se je tudi ta zgodba končala s prevlado načela efektivnosti – ZDA so naposled opustile doktrino, da je priznanje tuje vlade odvisno od legitimnosti njene oblasti in vzpostavile polne diplomatske in druge odnose z vlado v Pekingu. Podobnih »nesporazumov« je bilo v novejši zgodovini še nekaj in vselej se je zgodilo tako, kot je l. 1923, v specifičnem kontekstu spora med Veliko Britanijo in Kostariko v zadevi Tinoco, poudaril ameriški arbiter William Taft: če se poskuša obstoj državne oblasti dokazovati z legitimnostjo njenega porekla, ne pa z ugotavljanjem ali oblast dejansko obstaja, potem takšna argumentacija izgubi precejšen del svoje dokazne moči.

Utemeljenost te ugotovitve in čvrstost pravil mednarodnega prava, iz katerih ta ugotovitev izhaja, lahko preverimo na več današnjih problemih nastajajočih držav. Tako na primer zaradi pomanjkanja efektivne oblasti ni videti skorajšnjega nastanka Saharske arabske demokratične republike (SADR), četudi je bila formalno proglašena pred več kot desetletjem, in četudi jo je formalno priznalo več kot 70 držav. Podobno je z efektivnostjo Palestine, države, ki je bila formalno razglašena l. 1988, in s katero ima več kot sto držav vzpostavljene diplomatske odnose – praviloma v Tunisu.

Kriterij efektivnosti državne oblasti je vselej bistvenega pomena za vzpostavitev države. To se kaže tudi v primeru baltiških republik, ki so ravno ta čas zaposlene z napornimi prizadevanji za obnovitev državnosti, ki so jo izgubile l. 1940. Sklicevanje na legitimnost sedanjih parlamentarnih sklepov in trditve o nelegitimnosti parlamentarnih odločitev poleti 1940. leta, ko so se te republike priključile Sovjetski zvezi, ne zadošča. Potrebno bo poskrbeti za vzpostavitev efektivne oblasti.

Omenjeni primeri so samo navidezno brez prave zveze s sedanjimi razpravami na Slovenskem. Vsako vprašanje državne oblasti je v prvi vrsti vprašanje njene efektivnosti. Za potrebe sedanjih razprav, ki se vrtijo okrog vprašanja plebiscita, zato predlagam zlasti upoštevanje naslednjega spoznanja: **presežek legitimnosti ne zmanjšuje primanjkljaja efektivnosti oblasti slovenske države.** To je treba vedeti, da bo energija pravilno razporejena, ko bo treba reševati razne probleme, ki jih bo po vsej verjetnosti prinesla bližnja prihodnost.

Pomen in dejanski domet plebiscitne odločitve je treba vrednotiti realno. Plebiscit, ki naj bi bil izveden na Slovenskem, sam po sebi ne bo ustvaril nobenih mednarodnopravnih posledic in njegov resnični pomen bo odvisen od korakov, ki mu bodo sledili. Slovenski plebiscit bo tudi sila specifičen. V preteklosti so bili plebisciti izvedeni zaradi odločanja o usodi spornih ozemelj (t. i. meddržavni plebiscit), ali pa ozemelj, ki so bila pod mednarodnim nadzorom (plebiscit pod nadzorom OZN), in je bilo treba ugotoviti, kakšno obliko izvedbe samoodločbe hoče prebivalstvo. Jasno je, da predvideni slovenski plebiscit ne sodi med značilne primere plebiscitov, izraz »plebiscit« pa ravno zaradi svoje zgodovinske konotacije ni najbolj ustrezen. Toda to ni najbolj bistveno. Pomembno je, da ne bo dvomov o tem, da je predvideni slovenski plebiscit dejanje iz okvira pravice slovenskega naroda do samoodločbe, in da sta odločanje o njem in njegova izvedba stvar slovenskega naroda in njegovih predstavniških in izvršnih organov. Ti določajo kriterije in postopke v zvezi s plebiscitom in nobene primerjave s plebisciti, izvedenimi v preteklosti, ne morejo biti relevantne. Edini mednarodnopravni kriteriji, ki so relevantni v tej zvezi, izhajajo iz pravice naroda do samoodločbe in takih občih pravnih načel kot je npr. načelo nediskriminacije, ki zagotavlja udeležbo na plebiscitu vsemu stalnemu odraslemu prebivalstvu na ozemlju Slovenije. Pri določanju, denimo, večine, ki bo odločala o izidu plebiscita, pa se bodo pristojni slovenski organi morali zanesti le na svojo oceno glede tega, kaj je prepričljiva večina, in na svojo odgovornost in sposobnost presoje.

Zavedati se bo tudi treba, kaj je s plebiscitom mogoče doseči, in česa ne. Samo resnični naivneži si lahko zamišljajo, da že razglasitev rezultatov plebiscita pomeni prehod v novo državnost. Plebiscit lahko avtoritativno pove, kaj ljudje hočejo, in tako zmanjša možnost manipuliranja z interesi ljudstva in okrepi (že obstoječo) legitimnost slovenske oblasti. Seveda je že to veliko. Ne more pa nadomestiti primanjkljajev v efektivnosti slovenske oblasti, zlasti na področju financ, obrambe in zunanjih zadev. To bo pač treba vzpostavljati z drugimi sredstvi in po plebiscitu. Prav zato pa je pomembno, da se plebiscitu ne pripisuje (npr. z zakonom o plebiscitu) pretirano ambicioznih »ustavotvornih« ciljev, in da se vladi in drugim organom Republike pusti dovolj prostora za ukrepanje v prihodnosti. Nasploh bi bilo koristno, če bi stranke zmanjšale svojo iniciativnost v zvezi s plebiscitom in več iniciative prepustile vladi in predsedstvu. Jasno je tudi, da je pravo mesto za resne odločitve le Skupščina.

Še besedo, dve na koncu o nekem psihološkem vidiku. Opazovalec slovenske politične scene se ne more znebiti zoprnega vtisa, da še vedno manjka zaupanja vase. Tisti, ki se na Slovenskem še vedno bojijo odgovornosti samostojnega odločanja o prihodnosti, naj upoštevajo zlasti to, da dezintegracijskih procesov v Jugoslaviji ni povzročila Slovenija in da zato ne bi bilo prav, če bi si pustila naprtiti odgovornost zanje. Enako narobe pa bi bilo, če v tem kaotičnem stanju ne bi znala opredeliti svojih interesov in se zanje boriti. Časi so pač taki, da je treba zaupati vase, hladnokrvno presojati položaj in pravilno ukrepati. Prav je torej, da plebiscit ostane v tem okviru.

dr. DANILO TÜRK

Dürerjevi bakrorezi v Rogaški Slatini

Nocoj, 3. decembra bodo v Grafičnem muzeju v Rogaški Slatini ob 20. uri odprli razstavo faksimilirane izdaje vseh Dürerjevih bakrorezov iz stalne zbirke, ki jo je grafičnemu muzeju podaril Kurt Müller. To je tudi zadnja razstava iz letošnjega programa. Ob otvoritvi bo nastopila zagrebška harfistka Marija Mlinar-Bubanj. D. M.

Socialistična stranka Slovenije vas vabi na javno tribuno

Kako priti do stanovanja, bo povedal minister Jazbinšek

Javna tribuna bo v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 17. uri v Štihovi (okrogli) dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

Pred sklepno fazo merjenja moči trgovinskih velesil

Če se bo ministrom za trgovino posrečilo doseči kompromis, se bo vrednost svetovne trgovine letno povečala za štiristo milijard dolarjev

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 2. decembra – Urugvajska runda mednarodnih trgovinskih pogajanj bo odločilno vplivala na menjavo blaga in storitev v naslednjem desetletju, sledi iz analize, ki so jo izvedenci GATT kot po naključju objavili tik pred bruseljsko sklepno fazo merjenja moči med najpomembnejšimi trgovinskimi velesilami.

Če bo ministrom za trgovino uspelo doseči kompromisne rešitve na vsaj pol ducata pogajalskih področij, ki še vedno lebdijo v negotovosti, se bo vrednost blagovne menjave letos povečala za štiristo milijard dolarjev. Toliko naj bi prenesla sproščena pravila trgovanja, zmanjševanje necarinskih ovir in uveljavljanje določil, ki jih je Urugvajska runda podedovala od prejšnjih faz trgovinskih pogajanj. K temu velja prišteti še splošno rast svetovne trgovine, ki jo je nemogoče opredeliti, kajti o njej bo odločala stopnja upoštevanja novih pravil trgovanja, pa tudi težko napovedljivi tempo naraščanja menjave storitev. Za razliko od dosedanjih trgovinskih pogajanj, ki so se osredotočala predvsem na zniževanje carin, Urugvajska runda v mednarodne blagovne tokove uvaja novosti, kot so investicijski aspekti trgovine, zaščita industrijske lastnine ali pa utrjevanje kontrolnega mehanizma GATT, kar naj bi pripomoglo k večji tržni disciplini. Lani se je vrednost mednarodne menjave povečala za sedem odstotkov in dosegla višino 3.100 milijard dolarjev, letos pa se bo kljub zalivski krizi dvignila še za šest odstotkov. In ker ekonomisti zatrjujejo, da je nevarnost recesije v Ameriki kot eni lokomotiv svetovnega gospodarstva, v prihodnjih 18 mesecih bržčas odvrnjena, je pričakovati vsaj enako stopnjo naraščanja blagovne menjave po svetu.

Precej težje je oceniti posledice uspeha Urugvajske runde za mednarodno menjavo storitev. Najbolj ekspanzivna trgovinska panoga je lani presegla šele petino mednarodne menjave blaga, kajti po oceni izvedencev GATT so turizem, telekomunikacijske storitve, bančništvo, zavarovalništvo in druge panoge prinesle 680 milijard dolarjev iztržka. A – kar je pomembneje – v obdobju, ko so največje države na svojem gospodarskem območju uveljavljale posebne zaščitne ukrepe, da bi lastno storitveno industrijo čimbolje pripravile na oster konkurenčni boj, ki ga bo sprožila Urugvajska runda, je najbolj perspektivna panoga svetovnega gospodarstva zabeležila devetodstotno stopnjo rasti, ali za polovico hitrejši tempo kot menjava blaga. O visokih stavah, ki so v igri bruseljskega finala Urugvajske runde, priča tudi naslednja primerjava. V zadnjih desetih letih se je obseg svetovne trgovine povečal za 50 odstotkov, vrednost v dolarjih pa za 75 odstotkov, vtem ko so se investicije v tujini povzpele na 1.500 milijard dolarjev, kar pomeni več kot podvojitev njihove vrednosti z začetka preteklega desetletja.

Glavna posledica bruseljskega neuspeha bi bil protekcionizem, ki bi najmočneje oplazil države v razvoju, ker so pač trgovinsko najšibkejše, med gospodarskimi velikankami pa sprožili neusmiljeni boj za trge. Ženevski izvedenci ne omenjajo številk, a eno znamenje zaostrene konkurence je že izjava ameriškega kmetijskega ministra Claytona Yeutterja, ki je tik pred Brusljem napovedal, da bo washingtonska administracija, ki že sestavlja Farm Bill za prihodnje poslovno leto (to se v ZDA pričenja 1. oktobra), v primeru neuspeha kmetijskih pogajanj podvojila proračunsko postavko za izvozne subvencije, da bi se ameriški pridelki tako uspešneje merili z izvozom članic Evropske skupnosti.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Švicarji za ES

ŽENEVA, 2. decembra – Več kot 46 odstotkov Švicarjev se zavzema za polnopravno članstvo njihove države v Evropski skupnosti, če bi se izjalovila pogajanja o vzpostavitvi razširjene Evropske gospodarske skupnosti, v kateri bi bilo 12 članic bruseljske skupnosti in šest članic EFTA.

HUSEINOV POGLED NA KRIZO

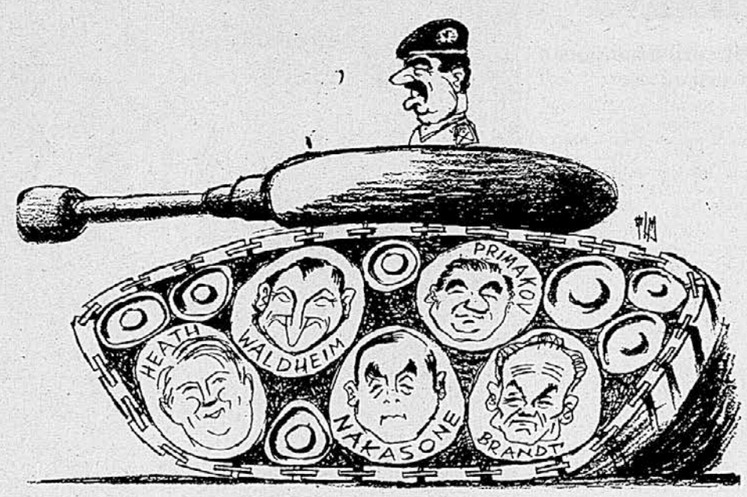

»Le Monde«, Pariz

Čad: Habrejev režim je razpadel v pičlem dnevu

Domnevajo, da je Habre v Kamerunu, vladne čete pa bežijo iz prestolnice – Oblast je začasno prevzel predsednik parlamenta Alingue

ADIS ABEBA, 2. decembra (Tanjug) – Danes zjutraj so uporniki Domoljubnega gibanja rešitve (PSM), ki jih vodi general Idriss Deby, v N'Djameni dokončno porazili sile čadskega predsednika Hisena Habreja. Vladne čete v neredu bežijo iz mesta. Pred napadom upornikov so iz mesta evakuirali večje število tujcev, med katerimi so bili tudi tuji diplomati. Domoljubno gibanje rešitve skuša preprečiti kaos. Bojijo se, da bo v N'Djameni prišlo do množičnih ropov in razbojništev. V mestu so uvedli policijsko uro. Nihče ne ve, kje se skriva Hisen Habre, domnevajo pa, da je pobegnil v Kamerun.

Opazovalci si še vedno ne znajo pojasniti, kako je mogoče, da je Habrejev režim razpadel v slabih 24 urah, saj so bili uporniki PSM še včeraj v vzhodnem delu Čada ob sudanski meji, ki je več sto kilometrov oddaljena od čadskega glavnega mesta. Okoli 1300 francoskih padalcev, ki so stacionirali v Čadu, ni posredovalo v spopadu.

● Kot so povedali potniki, so po enem dnevu brezvladja, v katerem je, kot je običajno za takšne razmere, prišlo do množičnega ropanja trgovin in divjanja bivših zapornikov, zdaj v N'Djameni vzpostavili red.

Prva poročila, da se Habrejev položaj v vzhodnem Čadu slabša, so prišla komaj pred tednom dni. O manjših spopadih z uporniki ob sudanski meji se je sicer začelo govoriti že sredi meseca, ko so začeli Debyjevi uporniki iz svojih oporišč napadati sudansko provinco Darfur.

V Franciji so bili mnenja, da gre za »notranje frakcijske boje«. Tukajšnji opazovalci pa se vseeno čudijo, da ni skušala Francija rešiti Habreja, saj ga je leta 1981 pripeljala na oblast. Vse skupaj je še toliko bolj čudno, ker ni nikakršnega dvoma, da je Idriss Deby dobil pomoč od Libije, ki mu je prek Sudana poslala orožje.

Washington je že pred nekaj dnevi opozoril Libijo, naj se preneha vmešavati v čadske spore, iz Tripolija pa so takrat odgovorili, da se »niti posredno niti neposredno ne vpletajo v čadske probleme«. Po plemenskem sporu s Habrejem je Idriss Deby pred dvema letoma odstopil s položaja poveljnika čadske vojske in pobegnil v Libijo, potem pa v Sudan.

Analitiki so prepričani, da se je z Debyjevim prihodom v N'Djameno začelo novo poglavje dolgotrajnih plemenskih in frakcijskih bojev v Čadu. Lahko se zgodi, da bo Tripoli sedanji položaj izkoristil za akcije na spornem območju Auzu, zaradi katerega je od leta 1987 do 1989 trajala krvava vojna med Čadom in Libijo.

Po lanskoletnem mirovnem sporazumu sta se Čad in Libija obvezala, da bosta problem Auzuja rešila pred mednarodnim razsodiščem v Haagu. Pod pokroviteljstvom Organizacije afriške enotnosti so izmenjali vojne ujetnike. Gadafi pa je junija lani izjavil, da »v odnosih med Čadom in Libijo ni nikakršnih problemov«.

● Francija je iz Čada že evakuirala večino svojih državljanov, še vedno pa se ni izjasnila, kako se namerava odločiti v zvezi s svojo vojaško prisotnostjo v tej afriški državi. Francoska akcija se je tokrat omejila le na hitro pomoč odredu L'Epervier, da bi zaščitila svoje državljane. Z dvema boeingoma 747 so danes zjutraj v Pariz prepeljali 948 francoskih državljanov, ki so bili v Čadu v okviru nudenja tehnične pomoči. Od skupno 11.800 francoskih vojakov v Čadu so jih okoli 1500 nemudoma premestili v N'Djameno, kjer so jih razporedili na strateško najpomembnejše kraje v mestu, da bi zaščitili tujce, zlasti Francoze.

● Na pobudo Francije je oblast v Čadu začasno prevzel predsednik parlamenta Alingue. Ta je pod zaščito francoskih padalcev prebivalcem in zmagovalcu Debyju poslal apel, v katerem poziva k miru, seveda s ciljem, da bi poiskali skupno sprejemljivo rešitev. Po čadski ustavi bo Alingue vodil državo 45 dni.

Težka naloga gospoda šminke

Izraelski finančni minister Modai naj bi v ZDA priskrbel 12 milijard dolarjev posojil za stanovanja in zaposlitev imigrantov iz SZ

OD NAŠEGA SODELAVCA

JERUZALEM, 2. decembra – Ko je izraelski predsednik Jichak Šamir te dni podpisoval svojemu finančnemu ministru Jichaku Modaiu potni nalog za Washington, se je lotil tveganega podviga. Ministra je namreč poslal v negotovo in nezaupljivo središče svetovnih financ in mu naložil neobičajno dolžnost: ameriškim bankam in gospodarskim velikanom, predvsem tistim, ki so pod vplivom in močjo židovskega kapitala, naj bi ta »trgovski potnik« predstavil Izrael kot »raj za kreditorje brez kakršnegakoli tveganja«. Minister naj bi se vrnil domov z 12 milijardami dolarjev trdno obljubljenih posojil pod ugodnimi pogoji.

V naslednjih desetih dneh bo Jichak Modai tako moral pokazati vse svoje zmogljivosti in prepričljivost nekdanjega generalnega zastopnika Revlona za Izrael (zaradi tistega mladostnega posla se ga še danes drži vzdevek »gospod šminka«), zdaj pa cenjenega finančnega strokovnjaka. S »prijateljskim prepričevanjem« bo moral oblegati sogovornike iz sveta najmočnejšega ameriškega biznisa, med temi bodo zagotovo tudi predstavniki manhattenske banke, Bankers trusta in Manufacturers Honnover.

Impozantno vsoto bo Izrael potreboval za sprejem več kot milijon priseljencev, predvsem sovjetskih Židov, ki jim bo treba priskrbeti stanovanje in, kar je še važnejše, stalno zaposlitev. Ministrstvi za imigracije in za stanovanjsko gradnjo ter židovska agencija so pravkar objavili finančne potrebe za ta načrt. Za sprejem milijon duš, ki bodo v naslednjih petih letih za vedno prispele v deželo davnih prednikov, je potrebnih od 30 do 40 milijard dolarjev. Finančno ministrstvo upa, da bodo izraelski davkoplačevalci, Židje iz diaspore in tuje vlade (predvsem ameriška) priskrbeli 18 milijard dolarjev.

Od raznih finančnih ustanov je torej treba dobiti še 12 milijard – in prav te naj bi pridobil Modai na svojem potovanju. Kajti, tako je sam izjavil, če se te milijarde ne bodo našle, izraelsko gospodarstvo ne bo naraščalo po načrtovani letni stopnji osmih odstotkov, kar je minimum za uspešen sprejem prišlekov.

Mnogi vodilni izraelski ekonomisti in bankirji so skeptični do vladne politike glede teh sredstev, posebno do ministrove ameriške turneje. »Ameriškim bankam prižiga zeleno luč administracija, Bush in vlada pa bosta v tem trenutku težko odobrila zagotovila za posojilo Izraelu, še posebej ob dejstvu, da Američanom motimo načrtovano strategijo v Zalivu in na Bližnjem vzhodu,« je opozoril profesor El Khanan Helfman z univerze v Tel Avivu in pri tem namignil na »nesporazume«, do katerih je prišlo na relaciji Jeruzalem–Washington. Poleg tega, meni profesor, na vrata ZDA trkajo zdaj tudi države Vzhodne Evrope, pa tudi Latinske Amerike, Azije in Afrike, in to vse v času, ko dolar ne stoji najbolj pokončno in ko se zapirajo kreditne inštitucije.

DEJAN ĐORĐEVIĆ

Spor med Prago in Bratislavo

Požar je pogasil Vaclav Havel, ki je dejal, da zdaj ni čas za spore

PRAGA, 2. decembra (Tanjug) – »Ministrski spor« med Prago in Bratislavo, ki se je vnel zaradi izjave člana zvezne vlade Vladimirja Dlouhega, da slovaški premier Vladimir Mečiar »zaradi osebnih ambicij« ogroža delovanje države, je dobil čez noč politične razsežnosti. Obe vodilni politični gibanji na Češkem in Slovaškem sta se potegnili vsaka za svojega predstavnika: Državljanski forum za gospodarskega ministra Dlouhega, Javnost proti nasilju pa za republiškega premiera.

Vse kaže, da je požar pogasil predsednik države Vaclav Havel. Ko se je razplamtel, se je ravno mudil na delovnem obisku na Slovaškem, vendar se je nemudoma sestal s premieroma obeh republiških vlad. Po tem »običajnem rednem sestanku« je sporočil, da »zdaj ni pravi čas za medsebojne spore republik ali njihove spore s federacijo zaradi domnevnih političnih problemov«.

Dvoboj Walensa – Tyminski

Gledalci poljske televizije so si lahko ogledali skupno tiskovno konferenco obeh tekmecev za predsedniški stolček – Vzajemni očitki

VARŠAVA, 2. decembra (Tanjug) – Na Poljskem so lahko ljudje včeraj zvečer po televiziji spremljali skupno tiskovno konferenco, ki sta jo imela predsedniška kandidata Lech Walensa in Stanislav Tyminski. V skoraj dveurni razpravi, polni čustvenih izbruhov in obtožb, je Walensa poudaril, da se bo bojeval za nadaljevanje gospodarske reforme, v okviru katere bi bilo treba nujno izvesti nekaj popravkov, in da bo pospešil sprejetje sprememb, ki naj bi omogočile krepitev demokracije. Poudaril je, da bo tudi tokrat zmagala Solidarnost in da je njegov nasprotnik »nesrečni primer poljske demokracije«.

Po njegovem mnenju traja zdaj v Poljski »kontrarevolucija, ker si pač nekdo prizadeva zaustaviti poljske reforme«. »Mislim pa, da Poljaki vedo, za kaj gre in da bodo to pravilno ocenili,« je dejal Walensa.

Na vprašanje, ali pričakuje brezpogojno kapitulacijo tabora bivšega premiera Mazowieckega, je Walensa dejal, da ne namerava prepričevati njegovih volilcev, da jih ne bo pozival, da se ne bo opravičeval in prosil. Meni namreč, da jih je treba prepričati in spraviti v akcijo, saj je položaj na Poljskem trenutno zelo slab.

LECH WALENSA

Volilni štab kandidata Tyminskega je imenoval »štab kontrarevolucije« oziroma štab bivših pripadnikov varnostne službe, ob tem pa pripomnil, da bi v primeru, če bi s predsedniškimi volitvami zamudili pol leta, gotovo zmagal Tyminski. Dejal je še, da natančno ve, kaj bi se zgodilo, če bi Tyminski dejansko zmagal. Po dveh mesecih bi »gospoda predsednika zaprosili, naj se z letalom vrne v »džunglo«. Njegov tekmec je za Walenso »nesrečni primer«, vendar pa se je to zgodilo tudi zaradi napak Solidarnosti in vlade.

STANISLAV TYMINSKI

Večji del tiskovne konference so obtoževali Tyminskega, češ da je član KGB in da se je po dvajsetih letih bivanja v tujini v Poljsko vrnil zato, da bi opravil določeno nalogo.

Tyminski se je izogibal neposrednim odgovorom na številna vprašanja. Dejal je, da so ga »zaprosili« naj kandidira, potem pa je sklep o tem sprejel po lastni volji in kandidiral kot neodvisni kandidat. Pojasnjeval je tudi, kaj pomeni »četrta dimenzija« v njegovi knjigi Sveti psi. To je človek, ki se dvigne nad vse in postane nekakšen »katalizator med Vzhodom in Zahodom.« Jasno je, da je ta katalizator Tyminski.

Novinarji so našteli imena bivših uslužbencev varnostne službe, ki zdaj delajo v njegovem štabu. Predsedniški kandidat pa jim je odgovoril, da so to »strokovnjaki, katerih politična preteklost ga ne zanima«.

Na tiskovni konferenci so novinarji lahko končno videli tudi potne liste kandidata Tyminskega. Ima poljski potni list, ki je bil izdan v poljskem konzulatu v Kanadi, poleg tega pa še kanadskega in perujskega. Vendar pa v potnih listih ni bilo mogoče videti ali je Tyminski vstopni vizum za Poljsko dobil v Tripoliju, česar so ga obtoževali v tukajšnjem tisku. Omenjeni dokumenti so bili izdani pred kratkim, tako da kljub vsemu ostaja vprašanje, ali je bil Tyminski kdaj deležen te storitve poljskega veleposlaništva v Tripoliju.

Med tiskovno konferenco je tudi Tyminski izrekel nekaj obtožb na račun Lecha Walense. Dejal je, da ima dokumente, s katerimi bi lahko kompromitiral voditelja Solidarnosti, da pa jih ne namerava objaviti, ker bi s tem »škodil Poljski«.

Walensa je odločno zahteval, da Tyminski nemudoma pokaže omenjene dokumente. Walensa je tudi zagrozil, da v primeru, če bo zmagal na volitvah, Tyminski ne bo smel odpotovati iz Poljske, vse dokler ne bodo tega primera do konca razjasnili.

AMERIČANI V MINULEM TEDNU

Bo ZDA te dni res prizadel potres?

Klimatolog Iben Browning je napovedal potres jakosti najmanj 6,5 stopnje po Richterjevi lestvici – Pentagon naročil deset tisoč vreč za posmrtne ostanke – Smetarji napovedujejo stavko

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra – Jutri (v ponedeljek) kakih 40 tisoč učencev in dijakov v državi Missouri ne bo v šolo. Šolska vrata pa bodo zaprta – zaradi napovedanega potresa.

Pa to seveda še ni vse. Po vsem Missouriju in tudi po sosednjih državah bodo v ponedeljek trgovine, gostilne, šole zaprte, policija in gasilci v pripravljenosti . . . Zavarovalni agentje pa imajo že sedaj polne roke dela. Z zavarovanjem hiš. V mestecu White Bluff v Tennesseeju so zaradi potresa odpovedali celo božično parado. »Seveda se mi zaradi tega nekateri smejijo,« pravi župan tega mesteca Lawrence Brown, »toda raje vidim, da se norčujejo iz mene, kot pa da bi nas presenetili potrgani daljnovodi in razbiti plinovodi.«

Toda če gre verjeti klimatologu Ibnu Browningu, utegne biti potres še vse kaj hujšega kot samo nekaj podrtih daljnovodov. Če se bo zemlja v ponedeljek ali kak dan kasneje zares stresla ob prelomnici New Madrid, bo potres prizadel kakih 33 milijonov ljudi v zveznih državah Missouri, Arkansas, Indiana . . . Potres naj bi bil po napovedih močan najmanj 6,5 stopnje po Richterju, uničujoče pa naj bi učinkoval na večja mesta, kot so Memphis, Little Rock v Arkansasu in Evansville v Indiani, ki so zgrajena na mehkih zemljiščih. Povzročil naj bi tudi poplave Mississippija.

Iben Browning, 72-letni klimatolog, ki trdi, da je napovedal tudi lanski potres v okolici San Francisca v Kaliforniji, je tarča ostre znanstvene kritike, češ da zavoljo lastne publicitete zganja paniko in dela veliko škodo znanosti. Toda Browning se ne da in dokazuje, da bodo v ponedeljek plimatske sile v večjem delu severne Hemisfere dosegle rekordno moč zadnjih šestdeset let. Njihov sunek pa naj bi sprožil potrese in erupcijo ognjenikov. In prelomnica New Madrid, ki poteka od Arkansasa do Illinoisa je po Browningovem mnenju prva, ki se bo odzvala klicu nasilne prirode.

Nekateri Američani – značilno pač – pa iz tega delajo tudi že računice. Krčmar v mestecu New Madrid je sklenil, da bo radijski ekipi iz Illinoisa, ki bo prenašala potres ali karkoli že pač bo iz njegove krčme, zaračunal po 200 dolarjev na uro.

Toda za razliko od župana v mestu White Bluff si župan New Madrida zaradi morebitnega potresa ne beli las. »Prelomnica je del našega življenja. Bila je tukaj in bo tukaj tudi potem, ko nas več ne bo.«

Župan je sklenil, da rednega sestanka mestnega sveta, ki je sklican za ponedeljek, ne bo odpovedal.

Smetarji vseh dežel . . .

New Yorka ta teden verjetno ne bo prizadel potres, pač pa ga utegne doleteti nekaj drugega. Velemestu grozi stavka smetarjev. Bolje rečeno: zasebnih smetarjev, ki skrbijo za odvoz 40 odstotkov vseh odpadkov, ki se čez dan naberejo na manhattanskem polotoku; 40 odstotkov pa pomeni – deset tisoč ton odpadkov. Toliko nesnage se namreč vsak dan nabere v New Yorku in smetarji bi jo verjetno še naprej v miru odvažali, če mestna uprava ne bi začela skopariti pri plačevanju prevoznikov. Gre za poseben primer: ker New York noče, da bi odvažalci smeti odlagali odpadke na prenapolnjena mestna odlagališča v bližini Manhattana (denimo na otoku Staten Island), jim vsako takšno odlaganje zaračunajo z dvojno takso. Odvažalci so se zato seveda odločili, da bodo smeti vozili raje dlje, v države Pennsylvanijo, Ohio, Kentucky in celo v Indiano. Tak prevoz pa je seveda dražji in prevozniki so od delodajalcev zahtevali, naj jim za vsak tovornjak, ki odpelje smeti v kako drugo državo, plačajo po 48 dolarjev – in to tudi za nazaj. Delodajalci so vzeli v roke svinčnike oziroma računalnike in izračunali, da bi jih to stalo ogromne milijone dolarjev. In so rekli prevoznikom »ne«. Prevozniki pa so zagrozili s stavko, če njihovi zahtevi ne bo ugodeno. Velemestu zdaj trepeta. V spominu je namreč še vedno zadnja stavka smetarjev iz leta 1981, ki je trajala sedemnajst dni in je moral tedanji župan Koch proglasiti izredno stanje, kajti po Manhattnu so se nabrale gore smeti. Nekaj smeti so sicer odstranili »stavkokazi« iz vrst mestne birokracije, toda nesnago, ki se je čez dan nabere resnično kakih 25 tisoč ton, ni mogoče odstranjevati z nežnimi pisarniškimi ročicami. Za tokratno stavko pa so menda smetarji organizacijsko še bolj povezani kot pred devetimi leti.

Pentagon naroča krste?

Ameriška javnost pa je seveda najbolj zaposlena z bojaznijo pred vojno, ki utegne izbruhniti v Zalivu. Pentagon je v puščavo Saudove Arabije že poslal četrtmilijonsko vojsko, do konca leta pa naj bi tja odšlo še kakih 150 tisoč vojakov. Zdaj ko je Sadamu Huseinu postavljen ultimat – do 15. januarja se mora umakniti iz Kuvajta, sicer ga bodo k temu prisilili z »drugimi ukrepi« – je oblak vojne nad Ameriko še toliko temnejši. Najmorbidnejša pa je nedvomno novica, ki sedaj kroži po ZDA: Pentagon je »pod nujno« naročil okoli dvajset tisoč (ali več) krst.

»Traparija,« pravijo v Pentagonu, »vse skupaj je izmišljotina, kajti, prvič in predvsem, Pentagon **nikoli** ne naroča krst.« Ameriška vojska namreč naroča posebne kovinske »kontejnerje« in firma Batesville Casket v Indiani, ki se ukvarja s tem, te dni res ni dobila kakih novih naročil iz Pentagona.

Govorice pa je verjetno sprožilo neko drugo – prav nič manj morbidno – naročilo Pentagona. Predstavniki ministrstva priznavajo, da so naročili deset tisoč vreč za posmrtne ostanke, ki jim na splošno pravijo »vreče za trupla«.

Slišati pa je tudi, da je vojska vpoklicala kakih sto (do tisoč) patologov (»mrliških oglednikov«), ki naj bi jih poslali na Bližnji vzhod. Za vsak primer.

Sicer pa se bliža Božič, čas ljubezni do bližnjega. Pripadniki Vojske odrešitve (Salvation Army) že prepevajo po ulicah, žvenketajo z zvonci in prosijo za denar v dober namen. V ospredju so sedaj tudi brezdomci, delno zaradi tega, ker se je treba nanje spomniti vsaj v predbožičnem ozračju, delno pa tudi zato, ker so spet poskrbeli za senzacijo: center za pravno akcijo je v njihovem imenu vložil tožbo zoper newyorške oblasti, češ da ne skrbijo za zadostno število javnih stranišč. Ko so mestni inšpekotrji pregledali 105 stranišč na avtobusnih postajah in 526 stranišč v mestnih parkih, so ugotovili, da je skoraj tri četrtine vseh teh pripomočkov za lajšanje nuje zaprtih ali pa v obupnem stanju.

MITJA MERŠOL

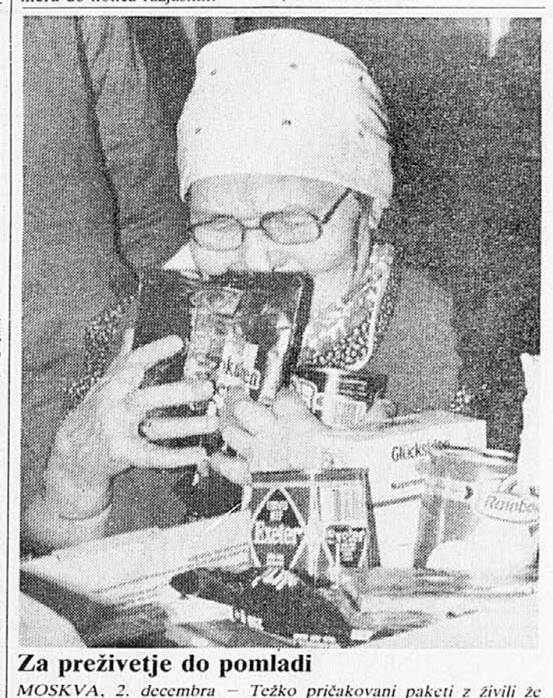

Za preživetje do pomladi

MOSKVA, 2. decembra – Težko pričakovani paketi z živili že prihajajo iz Nemčije in bodo Sovjetom pomagali zapolniti praznino v želodcih. (Telefoto: Reuter)

Drago Medved

O življenju menihov in redovnikov ter njihovi dediščini na Slovenskem

SKRIVNOST ZAOBLJUBE ⑭

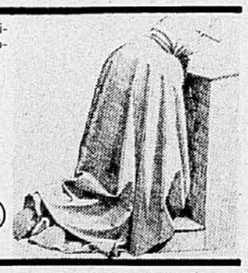

Znano je tudi, da so cistercijani povzeli Benediktovo Regulo, toda ob njej so enakopravno postavili tudi svojo **Charto caritatis,** pravni dokument, ki je veljal za vse postojanke, ki so izšle iz Citeauxa. Papež Kalist II. je Charto caritatis potrdil 1119, obravnavala pa je predvsem razmerja med posameznimi postojankami, le malo pa do okolice. Tej je sledila še **Charta primitiva.** Običaji cistercijanov so bili zapisani v **Ecclesiastica officia,** ki so obravnavali cistercijansko liturgijo, sledile pa so še mnoge druge odredbe in listine, ki so uravnavale način življenja cistercijanov. Za red so bila važna **Capitula,** kjer so bila objavljena kratka navodila o ustanavljanju novih postojank, njihovo lego, zahtevo po enotnosti redovne discipline in liturgije, prepoved uživanja mesa za vse tiste, ki so zdravi, določila glede hrane in obleke ter klavzure. Znano je tudi, da se morajo preživljati z delom svojih rok, prepovedano jim je bilo imeti cerkvene dohodke in dohodke iz zemljiške posesti, torej ni bilo desetine, činže in niso imeli podložnikov.

Čeprav ni delitev v dve kategoriji samostancev cistercijanski izum **(korni menihi in bratje laiki),** je pa značilnost za njihove samostane v delitvenem razmerju. Že v kartuzijanskih Statutih je zapisano: »Ker smo želeli živeti raje od poljedeljstva in hrane, ki nam jo dajejo živali, kakor pa od tujih dohodkov, smo v našo skupnost sprejeli laike; ti naj bi v skladu z naročilom marljivo pridobivali živež od poljedeljstva in živinoreje ter opravljali druga telesna dela, kakor se na drugi strani kleriki bavijo z duhovnimi rečmi.« V cistercijanskem **Exordium parvum** pa je zapisano, da je do delitve prišlo zaradi tega, ker so se želeli oskrbovati sami in ker so razvili svoje lastno gospodarstvo. Prav gotovo so med redovi prav cistercijani razvili zelo učinkovite oblike gospodarjenja, za to pa so potrebovali ustrezno organizacijo. Saj je bilo za menihe predpisano fizično delo, toda v določeni obliki.

Vloga bratov laikov

Že samostanska gradnja je določala razliko med kornimi menihi in konverzi, kajti za **konverze – brate laike** so bila določena posebna mesta tako v cerkvi kot v posameznih delih samostana. V cerkvi je bil vzhodni del namenjen za menihe, zahodni pa za konverze, ki so bili tudi oproščeni sodelovanja pri nekaterih delih oficija, pa tudi dnevni red se je razlikoval od tistega, ki je veljal za menihe. Posebno pa se je življenje konverzov razlikovalo tedaj, če so živeli in delali na gangrijah – posebnih gospodarskih pristavah, ki so bile sestavni del samostana.

Konverzi so bili marljiva fizična sila v cistercijanskih samostanih in jim gre velika zasluga za uspešen gospodarski razvoj cistercijanskih opatij oziroma postojank. V 13. stoletju so generalni kapitlji opozarjali, da primanjkuje konverzov in da zaradi tega upada gospodarska učinkovitost.

Gallus v Stični?

Znana so ugibanja, kje je Jacobus Gallus pridobival svojo prvo glasbeno izobrazbo in so povezana tudi z ugibanji, kje se je sploh rodil. Tu nastopata Idrija in Ribnica, pri prvih korakih glasbene vzgoje in izobrazbe pa sta v ospredju Idrija in cistercijanski samostan Stična. Njemu strokovnjaki nekako pripisujejo prednost pred Idrijo, saj je bilo v tistem času v samostanih glasbeno življenje dokaj pomembno. A zanesljivih materialnih dokazov nimamo, čeprav je njegovo bivanje v Stični možno, saj so zlasti po tridentinskem koncilu (1563) v samostanih skrbeli za vzgojo deških in odraslih pevcev. Zanesljivi dokazi pa so, da je Gallus bil v samostanu Melk, saj je iz zbirke maš »Selectiores quyaedam missae« četrto knjigo posvetil Johannu Rueffu, opatu samostana Zwettl, ki je bil najprej benediktinski menih v Melku, potem opat cistercijanskega samostana v Zwettlu in pozneje tudi v Heiligenkreuzu.

Izpolnjevanje reda v samostanu

Od 14. stoletja se cistercijanski samostani niso več držali reda kot nekoč in čeprav so bili menihi vezani na enoten red, so ga prilagajali krajevnim razmeram. Vedno bolj so težili k opuščanju nočnega oficija, torej nočne službe božje, oziroma so ga prestavljali vedno bolj proti jutranjim uram, nekateri samostani pa so posamezne obveznosti kar združevali, recimo večernice in kompletorij. Vizitacijski zapisniki, ki govore o teh spremembah, omenjajo pomehkuženost. Redovna pravila so težila k doseganju popolnosti. Za menihe je bilo poleg oficija predpisano ročno delo, študij, duhovno branje in kontemplacija. **Nočne vigilije in hvalnice** so bile predpisane za drugo ali tretje uro po polnoči, kar so ponekod pomaknili za uro naprej. Sledile so **tihe maše. Primi** po šesti uri zjutraj sta po študiju sledili **terca** in **konventna maša,** nato pa od devete do enajste ure **študij in delo,** ob enajstih je bila **seksta,** nato **kosilo,** za njim pa čas za počitek. Ob dveh popoldne so opravili **nono,** čas do petih popoldne je bil namenjen **študiju in delu,** nato so **opravili večernice,** za njimi pa je bila **večerja.** Ob sedmih so menihi opravili še **kompletorij** in nato so bili dolžni oditi v skupen **dormitorij,** v kasnejših časih pa v svoje celice. Kot piše dr. Jože Mlinarič, so redovna pravila in vizitatorji poudarjali, naj vlada od kompletorija do vigilij v samostanu popoln mir.

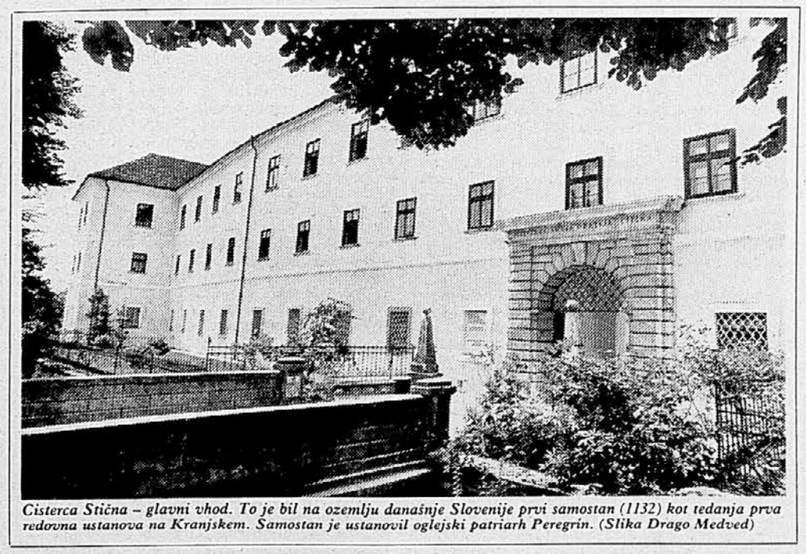

Cisterca Stična – glavni vhod. To je bil na ozemlju današnje Slovenije prvi samostan (1132) kot tedanja prva redovna ustanova na Kranjskem. Samostan je ustanovil oglejski patriarh Peregrin. (Slika Drago Medved)

Novince so sprejemali sprva le tedaj, ko so dopolnili 15 let. V letu 1157 so starostno mejo zvišali na 18 let. Vsi samostani niso tega spoštovali, pa so sprejemali tudi take, ki so šteli komaj 12 let. Premožnost in stan družine, iz katere je novinec izhajal, nista bila merilo za sprejem. Zahtevalo pa se je dokazilo o tem, da je bil rojen v zakonu, moral je biti telesno in duševno zdrav in moral je imeti ustrezno izobrazbo – to je veljalo le za korne menihe.

Tiskarski škrat prosi za odpuščanje

● *V 8. nadaljevanju se je poigral s podpisom k sliki opatije Cluny, kjer je pomotoma zapisano, da slika prikazuje rekonstrukcijo iz leta 1157, kar je seveda napačno. Slika je reprodukcija Sagotove litografije iz začetka 19. stoletja. V 9. nadaljevanju pa nas je prehitel sv. Bruno, ki ga bomo podrobneje spoznali v poglavju o kartuzijanih.*

Miličnik ustavil svojega morilca

NOVI SAD, 2. decembra (Tanjug) — Preiskovalna sodnica okrožnega sodišča v Novem Sadu je danes sporočila, da je odredila pripor za 26-letnega zahodnonemškega državljana Mihaela Wegerja, ker obstaja utemeljen sum, da je ubil 40-letnega prometnega miličnika Aleksandra Veličkovskega, ki je nemški tovornjak s prikolico zaradi kontrole ustavil na parkirišču pri cestninski postaji pri Sirigu na avtocesti med Novim Sadom in Subotico.

To se je zgodilo 30. novembra zvečer. Miličnik je ustavil tovornjak s prikolico, ki je bil iz Instanbula namenjen proti Subotici oziroma v Nemčijo. Šofer, 26-letni nemški državljan Albert Wegelein, se je pod vplivom alkohola silovito uprl in napadel miličnika, ki ga je v samoobrambi ustrelil.

Med preiskavo je sovoznik Weger priznal, da je posegel v spopad med šoferjem in miličnikom, da je slednjega najprej zabodel z nožem, potem pa mu je iztrgal pištolo in ga z udarci po glavi dotolkel. Njegovo truplo je zvlekel na njivo, patruljni avto pa skril za grm in potem pobegnil čez polja proti Bačkemu Dobremu polju kjer so ga prijeli.

Kasneje je med preiskavo priznal, da je miličnika ubil, vendar menda zato, ker se je zbal za življenje. Priznal je tudi, da sta s šoferjem v motelu kupila steklenico vodke in da sta jo do parkirišča pri Sirigu že več kot polovico izpraznila. Ravno zaradi tega ju je miličnik Veličkovski tudi ustavil.

Preiskovalna sodnica je opozorila, da je za tako hudo kaznivo dejanje po jugoslovanskem kazenskem zakonu predvidena kazen od desetih let zapora do smrtne kazni, ker gre za umor pripadnika organov javne varnosti med opravljanjem dolžnosti.

Dodatna varovala najpogosteje odženejo nepovabljene goste

Mariborski miličniki in kriminalisti so v letošnjih prvih devetih mesecih našteli 564 vlomov, največ v avtomobile in stanovanjske hiše

MARIBOR, 2. decembra — V devetih mesecih letošnjega leta je bilo na območju mariborske UNZ nad tristo vlomov v hiše, stanovanja, trgovine in kioske ter 255 vlomov v avtomobile. Daleč največ vlomov je bilo v stanovanjske hiše, in sicer 134, 52-krat so vlomilci kaj odnesli iz stanovanj, 72-krat pa so vlomili v počitniške hišice. Najrazličnejše trgovine so bile cilj vlomilcev 21-krat, dvakrat več so kaj odnesli iz kioskov (predvsem cigarete), 30-krat pa so obiskali kleti in iz njih odnesli ozimnico oziroma hrano.

Kot je povedal **Bojan Hrovatin,** ki na mariborski UNZ vodi odkrivanje in zatiranje težjih premoženjskih deliktov, je vlomov vedno več, kar kažejo tudi primerjave z lanskim letom. Vlomov v stanovanjske objekte je namreč za dobro desetino več, v avtomobile pa za skoraj četrtino več kot v enakem lanskem obdobju. Nekaj teh vlomov gre pripisati tudi amnestirancem in republiška sekretariata za pravosodje in notranje zadeve pripravljata posebno analizo glede tega, koliko pomiloščenih zapornikov se je spet vrnilo na pota kaznivih dejanj. Sicer pa je med vlomilci, vsaj pri razjasnjenih vlomih, več kot polovica povratnikov, ki so že bili obsojeni za takšna in podobna kazniva dejanja.

Na mariborski UNZ opažajo, da se stopnjuje število vlomov v stanovanjske objekte, kamor storilci vstopajo skozi vrata. Zato opozarjajo, naj si ljudje na vratih omislijo poleg ključavnice še kakšno dodatno oviro za morebitnega vlomilca. To naj bo ali dodatna ključavnica, ali ščitnik za cilindrično ključavnico, ali kašna posebna naprava, ki jih je za zdaj mogoče kupiti predvsem v tujini. Dodatna varovala na vratih marsikdaj otežijo vlom, prenekateri vlomilec pa si običa jno hitro premisli, ko najde na vratih več ovir, kot je predvideval, da jih bo. Seveda so takšne ovire dovolj le za tako imenovane »navadne« vlomilce, ki pač skušajo vlomiti v katero od hiš ali stanovanj. Za koga, ki natančno ve, koga želi okrasti, in kdaj mora to storiti, pa takšna dodatna varovala seveda ne bodo takšna ovira, da bi se odpovedal »obisku« hiše ali stanovanja.

Glede časa storitve kaznivih dejanj pa je tako, da v stanovanja nepridipravi največkrat vlomijo v dopoldanskem času, ko so ljudje v službah, in tudi kak sosed je le redko doma. Zmikavti seveda pozorno opazujejo hiše ali stanovanja, v katere nameravajo vlomiti in ne zgodi se malokrat, da kaj odnesejo v času, ko se stanovalci odpravijo po nakupih.

● Škoda pri vlomih je sila različna, od dveh tisočakov, ko vlomilec poškoduje vrata ali ključavnico in potem odneha, ker mu zmanjka časa ali pa je na vratih in oknih preveč ovir zanj, pa tja do dvesto, tristo tisočakov, ko odnesejo vse, kar jim pride pod roke. Ni dolgo tega, ko so iz ene hiše v središču Maribora odnesli za dvesto tisoč dinarjev nakita.

Bojan Hrovatin je še povedal, da je največ vlomov v mestu in primestnih naseljih. Iz hiš in stanovanj odnašajo vlomilci skorajda vse, največkrat denar, devize in nakit, seveda pa se ne odrečejo niti manjšim tehničnim predmetom, ki jih zlahka odnesejo s seboj.

Kriminalisti menijo, da bi bilo marsikak vlom mogoče preprečiti z dodatnimi ovirami na vratih ali oknih, tudi alarmna naprava nikakor ni odveč, še zlasti v naseljih, kjer so hiše blizu druga drugi. Tudi opazovanje sumljivih obiskovalcev po blokih ali ulicah lahko včasih obrodi sadove — nedavno je nek Rušan miličnikom sporočil, da se v eni ruških ulic med stanovanjskimi hišami mudita dva mladeniča, ki se nenavadno obnašata. Miličniki so ju zaslišali in fanta sta priznala, da sta opazovala hiše in čakala na priložnost, da v katero od njih vlomita.

Veliko pa lahko storijo tudi stanovalci sami, še posebej tedaj, ko gredo vsi naenkrat od doma in za daljši čas. Nakit, denar in druge vrednejše predmete je priporočljivo skriti na kako mesto, za katero je malo verjetno, da ga bo lopov našel — vsakdo v svojem domu gotovo ve za kak skrit kotiček, kamor se lahko skrijejo majše stvari. Predmete z umetniško vrednostjo, slike in kipce na primer ali starine, pa je priporočljivo fotografirati, da bi jih ob kasnejšem odkritju laže vrnili lastnikom. Seveda je bančni trezor še vedno najbolj varno mesto za hrambo takšnih ali drugačnih dragocenosti.

In še neko podrobnost so mariborski kriminalisti opazili pri običajnih vlomih — pravijo, da ne pomnijo vloma v hišo, okoli katere se sprehaja — pes.

ZORA ŠTOK

V treh požarih za milijon škode

KAMNIK, MURSKA SOBOTA, 2. decembra — V treh požarih na Županjih Njivah pri Kamniku, Svetem Duhu pri Škofji Loki in Paričnjaku pri Gornji Radgoni je pretekli konec tedna nastalo za milijon dinarjev škode.

Najhujši je bil sobotni požar, ki je skoraj v celoti uničil stanovanjsko hišo 58-letnega Antona Bodlaja z Županjih Njiv. V tej hiši so se namreč na kmečki peči vnela oblačila, zatem pa je požar uničil še vse pohištvo in ostrešje. Škode je za 850.000 dinarjev.

Za dobrih 100.000 dinarjev pa je bilo škode v požaru, ki je uničil slamo, seno in del ostrešja na gospodarskem poslopju Emila Klemenčiča iz Paričnjaka. Do požara je prišlo zato, ker je bila cev za kuhanje žganja napeljana v dotrajan dimnik (ob njem pa je bila zložena slama).

Na Svetem Duhu nad Škofjo Loko pa sta se v petek dopoldne na kozolcu Poldeta Trilerja s Svetega Duha mladoletna otroka igrala z vžigalnikom. Zaradi njune igre se je vnela otava, tako da je zgorel del kozolca. Škode je za več kot 10.000 dinarjev.

J. P.

V Burmi spet javno sežigali mamila

RANGUN, 2. decembra (AFP) — Burmanske oblasti so na policijskem inštitutu zažgale precejšnjo količino heroina in drugih mamil, ki bi bila v New Yorku vredna 400 milijonov dolarje.

Četrto javno uničenje mamil so si ogledali visoki vojaški in vladni predstavniki pod vodstvom prvega sekretarja vladajoče vojaške hunte generalmajorja Kina Niunta, pa tudi povabljeni diplomati, predstavniki agencij Združenih narodov in ameriške agencije za boj proti mamilom ter novinarji.

V četrtek so v Kokangu na severovzhodu Burme, ki slovi kot največje območje za pridelavo opija v državi, zažgali mamila v vrednosti 500 milijonov. Od februarja letos so uničili več kot 736 kilogramov heroina, 99 kilogramov surovega opija, 147 kilogramov morfija, 37 kilogramov opijevega olja, 105 kilogramov tekočega opija in 2 toni marihuane. Na črnem trgu bi bila treba za ta mamila odšteti 1,8 milijarde dolarjev.

New York dosega »povprečje«

Z umorom desetletne Jessice in osemletnega Johna Thomasa ter obračunom v kitajski četrti se je končal še en newyorški teden strahu in groze

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra — Zadeva je preveč vsakdanja, da bi koga presenetila, po drugi strani pa preveč grozljiva, da bi človek ob njej ostal ravnodušen. Ob avtocesti, ki vodi skozi severno newyorško občino Bronx, so našli iznakaženo truplo desetletne deklice Jessice Guzman.

Morda vse skupaj ne bi bilo tako grozljivo, če se ne bi obraz te simpatične deklice, ki naj bi v kratkem praznovala svoj enajsti rojstni dan, pred tednom dni smejal s prvih strani tukajšnjih časopisov in z zaslonov newyorške televizije. Policija in starši so prosili vse, ki bi karkoli vedeli o izginotju deklice, naj to sporočijo na najbližjo policijsko postajo.

Deklico so iskali ves teden. Da jo bodo našli, so poleg tistih, ki so jo imeli radi, upali tudi vsi Newyorčani. Izginila je na kratki poti od šole do doma v Castle Hillu. Vse mesto se je ves teden balo, da se je zgodilo najhujše. In res je bilo tako. Ko so našli iznakaženo trupelce, je bilo jasno, da se je nad deklico izživljal psihopat, saj so otroka prepoznali le po obleki.

Tako se je iztekel še en »teden strahu in grozote«, ki se je začel z izginotjem Jessice, nadaljeval pa s streljanjem v brooklynski četrti Vzhodni New York, ko je umrl osemletni John Thomas Jones, črnski deček, ki so mu zaradi njegovega lepega glasu rekli »mali slavček«, sledil pa je še obračun v kitajski četrti na Manhattnu, v katerem so ubili tri Vietnamce, pripadnike tolpe »Rojenih za ubijanje«.

Medtem je mestna policija obravnavala še 11 ubojev, ki pa niso zbudili take pozornosti v medijih in javnosti. Tako je bilo doseženo tukajšnje povprečje, po trije umori na dan.

Kot kaže, pa bo letno povprečje, 2000 zločinov s smrtnim izidom, letos močno preseženo.

Nesrečna Jessica in »mali slavček« sta bili 14. in 15. žrtev, stari manj kot 14 let. Policija niti v prvem niti v drugem primeru še ni odkrila nobenih znamenj, ki bi jo pripeljala do zločincev.

Veliko ljudi pravi, da je omenjena organizacija močno nazadovala tudi zaradi sodnega sklepa, da mora znani »Vigilante« Goetz, ki je v samoobrambi streljal na napadalce v newyorški podzemni železnici, kljub vsemu v ječo, češ da je »prekoračil samoobrambo«.

Medtem je mestna uprava začela uresničevati obljubo, ki jo

● Župan Dinkins, prvi črnec v zgodovini tega mesta, ki ima ta položaj, je moral sorodnikom in prijateljem obeh žrtev priznati svojo nemoč. Newyorčane je pozval, naj si tudi sami prizadevajo, da bo zločinov čim manj. Pri tem je mislil na izkušnje Castle Hilla, kjer so ljudje še pred kakim letom imeli zelo močno organizacijo, s katero so skoraj povsem pregnali preprodajalce mamil in zločince. Ko pa je odšel tamkajšnji duhovnik, ki je organiziral te akcije, je ta del New Yorka spet postal nevaren, kar najbolj potrjuje zločin nad Jessico Guzman.

je sedanji župan dal pred volitvami, da bodo v mestu bolje poskrbeli za red. Prvih 900 policistov iz desetkrat večjega kontingenta, ki je predviden za prihodnjih pet let, je že imelo slovesno zaobljubo, da bodo mesto varovali pred zločini. Predvideno je, da bo do leta 1995 poleg sedanjih 28.000 policistov, obleklo črne uniforme še 9000 močnih in izurjenih mladeničev, ki bodo skrbeli za varnost več kot sedmih milijonov prebivalcev New Yorka.

VLADIMIR HOLOVKA

VRTIMO GLOBUS — VRTIMO GLOBUS — VRTIM

■ Pravo orodje

Orodje na sliki ni za vsakega vrtnarja. Znanstvenica uporablja napravo, ki s pomočjo optičnih vlaken meri razmerje med fotosintezo rastlinskih listov in kakovostjo zraka. V raziskovalnem centru Liphook v južni Angliji potekajo raziskave možnih učinkov kislega dežja na rastline in žuželke. Za raziskave so denar dala vsa večja državna elektropodjetja.

■ Festival računalniških filmov

V Montrealu poteka peti mednarodni festival računalniških filmov, na katerem bodo prikazali več kot 150 filmov iz 15 držav. Največ filmov so poslali iz Avstralije, Japonske, Madžarske, Francije, Mehike, ZDA in Kanade. Razporedili so jih v pet kategorij (umetnost, znanost, fantastika, reklama in mikroračunalniki). Četrtega decembra, ko se bo festival končal, bodo razdelili šest nagrad, po eno v vsaki kategoriji, ter nagrado žirije.

■ Eksplozija prebivalstva v Pakistanu

V Pakistanu so začeli petič po letu 1951 popisovati prebivalstvo. Rezultati predhodnega popisa so že pokazali, da število prebivalcev strahovito hitro narašča. V zadnjih štirih desetletjih se je to število pomnožilo za trikrat in doseglo približno 120 milijonov.

V skladu z islamskim naukom v Pakistanu ne nadzorujejo rojstev, tako da se število ljudi v tej državi vsako leto poveča za 3,2 odstotka. Demografi predvidevajo, da bo država zgrmela v brezno bede in brezposelnosti, če ne bodo hitro in učinkovito ukrepali. Zaradi visokega prirastka prebivalstva bo do konca stoletja potrebno vsako leto milijon novih delovnih mest. Drugače se bo vojska brezposelnih, ki jih je že zdaj skoraj štiri milijone, še povečala.

Povprečna pakistanska družina ima sedem članov. Vsako leto se rodi 43 otrok na tisoč prebivalcev, več kot sto od tisoč novorojenčkov pa umre v prvih dneh življenja. Vsaj 11 milijonov otrok je podhranjenih, več kot 23 milijonov otrok, ki so že toliko stari, da bi morali hoditi v šolo, pa nikoli ne vidi te ustanove od blizu.

Nepismenost je poleg usodnega nasprotovanja verskih voditeljev največja ovira nadzora nad rojstvi. Na podeželju zna pisati in brati komaj osem odstotkov žensk, povprečje pismenosti po vsej državi pa ni večje od 26 odstotkov.

■ Vsakdo ima svoje reveže

Med evropsko dvanajsterico ima največji delež revežev Portugalska: tretjino prebivalstva (na sliki je Lisbona). Njeno nasprotje je Belgija, kjer je šest odstotkov revnega prebivalstva. Precej revnih je tudi v Španiji in na Irskem (približno 20 odstotkov prebivalstva). Belgiji pa z majhnim deležem revnih sledita Danska in nekdanja Zvezna republika Nemčija. Ti podatki so iz leta 1985, odtlej so se morda razmerja malo spremenila, saj sta se Portugalska in Španija pridružili Evropski skupnosti.

■ Proti hujšanju bolnikov z aidsom

Na mednarodni konferenci o uporabi marihuane v zdravstvene namene, ki je bila pred kratkim v San Franciscu, so predstavili zdravilo »marinol«, sintetično različico marihuane, ki jo uporabljajo pri bolnikih, ki jih zdravijo s kemoterapijo. To zdravilo preprečuje občutek slabosti, gnusa, izkazalo pa se je, da uspešno preprečujejo tudi hujšanje bolnikov z aidsom. Spodbuja tek, tako da nehajo hujšati. Pri 70 odstotkih bolnikov, ki so pred zdravljenjem z marinolom shujšali povprečno za kilogram na mesec, so opazili, da so se po terapiji z marinolom začeli po malem rediti, pri preostalih pa je zdravilo ustavilo hujšanje.

Ameriška zdravstvena uprava za zdaj izdaja le posebna dovoljenja za uporabo tega zdravila v zdravstvene namene pri bolnikih z rakom, multiplo sklerozo, glavkomom in aidsom. Marinol, pravijo, pa bi bil tudi dobro nadomestilo za prepovedano mamilo, saj vsebuje vse aktivne sestavine marihuane.

■ Vulkan Unzen spet bruha

Vulkan Unzen (1359 metrov), ki leži 40 kilometrov vzhodno od Nagasakija, je po 198 letih spet začel bruhati. Škode ni povzročil, le okolico je zasul z blatom in kamenjem, dim pa se je dvigal 300 metrov visoko. Ob zadnjem izbruhu leta 1792 je v žareči lavi izgubilo življenje 15.000 ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pisatelj poljskega rodu Joseph Conrad (pravo ime Teodor Josef Konrad Korzeniowski), čigar romani obravnavajo večinoma pustolovske snovi, ki jih je črpal iz bogatih lastnih izkušenj (umrl 1924).

Čeprav so ga prvi romani dokaj proslavili, je dolgo živel prav bedno življenje. Trinajst knjig je že objavil, ko je priznal prijatelju:

»Moja nesmrtna dela so mi letos prinesla . . . pet funtov šterlingov od avtorskih pravic! Lahko si predstavljaš, v kakšnem razpoloženju živim.«

Pri vsem tem je bil neutruden delavec. Spal je le šest ur in delal dvanajst ur na dan. Nekoč je potožil, da si že nekaj let ni mogel ogledati nobene razstave, da ni slišal niti note glasbe, da ni bil niti enkrat v gledališču. Ker je moral pisati v jeziku, ki ni bil njegov materni jezik, je pisal počasi in je pri tem naravnost trpel.

•

Nazadnje se je Joseph Conrad le tako proslavil, da so mu iz predsedstva vlade poslali v uradni modri kuverti z napisom »On His Majesty Service« predlog, da ga povišajo v viteški stan. Za to bi potrebovali še nekaj podatkov.

Ko več mesecev ni bilo nobenega odgovora, je poslal premier k pisatelju sla, da bi poizvedel, kaj je s predlogom. Skupaj s Conradom sta našla kuverto neodprto na pisateljevi pisalni mizi. Conrad si je ni upal odpreti, ker se je bal, da gre za kako terjatev davčnega urada.

3. december

Slovenski jezikoslovec in literarni zgodovinar ***Maks Pleteršnik*** *se je rodil 3. decembra 1840 v Pišecah blizu Brežic. Po maturi v Celju je študiral pri Miklošiču na Dunaju klasično filologijo, slovenščino in nemščino. Kot profesor je služboval v Mariboru, Kranju, Gorici, Trstu in Ljubljani, umrl pa je na svojem domu v Pišecah leta 1923.*

Pleteršnik je pisal pesmi že v dijaških letih, na Dunaju je pomagal Miklošiču pri korekturah njegovega staroslovenskega besednjaka, pozneje pa je sam obravnaval zgodovinske in jezikovne teme. Prvič je vzbudil pozornost z literarno zgodovinsko primerjavo Homerjevih epov in srbskih narodnih pesmi, potem je iz ruščine prevedel Pesem o vojski Igorjevi in napisal več poljudnoznanstvenih člankov o antični kulturi. Njegovo najpomembnejše delo pa je dopolnitev velikega Wolfovega Slovensko-nemškega slovarja. Slovarsko gradivo, ki ga je Pleteršnik prevzel od predhodnikov (Cafa, Miklošiča, Levstika, Zalokarja) je bilo nepopolno, neenotno in kritično nepregledno. Ni bilo še jasno, ali naj bo slovar zgodovinski, etimološki ali sinhran in ali naj se objavi vse gradivo ali samo delo. Jasna nista bila besedni in naglasni ustroj besedja in odločiti se je bilo treba, katere podatke naj slovar daje. Ko je Pleteršnik prevzel gradivo, in ga zavezal da ga uredi in objavi, je ovrgel misel o tem, naj bi bil slovar popolna stvaritev, na podlagi tujih in svojih izkušenj je določil vsebino, obliko in obseg in delo je steklo. Slovensko-nemški slovar I-II (1983—94) je bil sad dvanajstletnega dela in je bil naš najobsežnejši in najpopolnejši slovar.

Pleteršnik je pisal tudi o slovenski zgodovini (Najstarejša doba slovenske zgodovine, Slovenci, Srbi in Hrvati), poleg tega pa je za Slovenski narod prevajal iz nemščine. Samostojno so izšle njegove Hartejeve Kalifornijske povesti.

Dogodki na današnji dan

1800 *Rodil se je največji slovenski pesnik* ***Francе Prešeren*** *(umrl leta 1849).*

1850 *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Fran Detela*** *(umrl leta 1926).*

1857 *Rodil se je angleški romanopisec* ***Joseph Conrad*** *(umrl leta 1924). Njegovo najbolj znano delo je Lord Jim, ki opisuje boj med človekom in morjem.*

1867 *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Fran Milčinski*** *(umrl leta 1932).*

1967 *V Capetownu v bolnišnici Groote Schuur je kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno* ***presaditev človeškega srca.***

1971 *Začela se je* ***indijsko-pakistanska vojna,*** *končala pa se je 17. decembra z zmago Indije in odcepitvijo Bangladeša.*

OD PETKA DO PONEDELJKA

Avtobus zbil pešca

MARIBOR, 2. decembra — Avtobus iz Slavonske Požege, ki ga je vozil Antun Bazina, je včeraj zjutraj v Strigovi zbil 22-letnega pešca Borisa Solino, ki zunaj naselja ni hodil po levi, ampak po desni strani magistralne ceste, pa še to ne povsem po robu. Boris Solina je padel po cesti in hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. (B. V.)

Ukradli tovornjak z umetninami

PARIZ, 2. decembra (AP) — Medtem ko je šofer s spremstvom počival v restavraciji, je s parkirišča izginil tovornjak z dragocenimi umetninami, med katerimi so bile tudi Rubensove, Watteaujeve in Fragonardove slike, pa še več kot 600 keramik. Vse te umetnine, vredne 5,6 milijona dolarjev, so bile razstavljene v enem od luksuznih pariških hotelov, po razstavi pa naj bi jih s tovornjakom odpeljali v Strassbourg, kjer bi jih prodali.

Neprevidno na prednostno cesto

VELENJE, 2. decembra — V petek, nekaj minut pred 18. uro, se je v križišču Jenkove in Tomšičeve ceste v Velenju zgodila prometna nesreča, v kateri sta se dve osebi hudo ranili, nastalo pa je tudi za 20 tisočakov škode na osebnih vozilih. Do nesreče je prišlo zato, ker je voznik osebnega avtomobila, 23-letni Marko Divković iz Pule, z Jenkove zapeljal na prednostno Tomšičevo cesto v trenutku, ko je po Tomšičevi z osebnim avtomobilom pripeljala nasproti 38-letna Tatjana Vizovišek iz Velenja. V trčenju sta se hudo ranila sopotnika v Divkovićevem avtomobilu 30-letni Nikola Divković in 58-letni Anto Tadić, oba iz Velenja. (J. P.)

Romarji tihotapili heroin

KARAČI, 2. decembra (AFP) — Na ladji, ki je bila z romarji namenjena v Meko v Saudski Arabiji, so pakistanski agentje zaplenili 20 kilogramov heroina, ki so ga našli med prtljago 16 potnikov. V televizijskem poročilu ni bilo rečeno, katera ladja je to bila, pa tudi ne, kdaj se je ta incident zgodil.

Kolesarka pred avto

MURSKA SOBOTA, 2. decembra — Sinoči ob 18.15 je 62-letna Helena Kuzma iz Puževcev med vožnjo s kolesom po cesti v domači vasi proti zbiralnici mleka izsilila prednost prev Viktorjem Šiftarjem iz Strukovcev, ki se je pripeljal po prednostni lokalni cesti z avtomobilom. Šiftar je kolesarko zbil in pri tem se je hudo ranila. (J. P.)

Z DELOM NA IZLET

Srednješolci!

Vsak nov naročnik, ki ga boste pridobili na časopis **DELO,** bo vašemu razredu prinesel 10 kilometrov vožnje s turističnim avtobusom.
Najuspešnejši razred bo KOMPAS popeljal na enotedensko potovanje v Španijo.

DELO ali ne — to zdaj ni več vprašanje — DELO JE POTOVANJE!

Dodatna pojasnila dobite v propagandi DELA, tel. (061) 315-366, int. 26-54.

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

ED LACY

Vizum za smrt

8. nadaljevanje

»Kaj pa Detektiv Turner? Ste ga kdaj videli že prej?«

Slepi mož je dejal: »Nikoli ga nisem slišal,« in Jimmy je dodal: »To so me spraševali vsi policaji. Nenehno sem jim dopovedoval, da sem ga videl samo enkrat — na pločniku, mrtvega.«

»Je bil tisti večer tukaj kakšen tujec?«

»Se šalite?« je vprašal Jimmy, spral krpo in pobrisal površino šanka. V točilnici je vedno nekaj tujcev. Ampak tisti večer so bile v glavnem stalne stranke, ker so hoteli slišati, kako je Frank dobil denar.

»Brown je bil tukaj,« je nenadoma dejal Danny.

»Je bil?« je rekel Jimmy in spet spral krpo. »Ne spominjam se, da bi ga videl.«

»Bil je tukaj,« je rekel Danny. »Spominjam se njegovega glasu — nikoli ne bom pozabil njegovega glasu.«

Pomignil sem za novo rundo piva in vprašal: »Kdo je Brown?«

»Nek bedak, ki vse ve,« je dejal Jimmy. »Jaz živim in stanujem v tej ulici zadnjih . . . no . . . vsaj petinštirideset let.«

»Jaz tudi, celo dlje,« je rekel Danny.

»Poglejte navzdol po cesti in videli boste prazno zemljišče tam čez, še vedno so široke kamnite stopnice pred vhodom. Nekoč je bila tam cerkev. To je bilo leta 1915, ali ne, Danny?«

»Res.«

»No, ravno pred vojno, približno leta 917, je stari prečastiti Atkins umrl v avtomobilski nesreči in cerkev je nekako nehala poslovati, če to lahko rečemo za cerkev. Potem jo je prevzelo neko nemško združenje in vložili so dosti denarja, da so jo preuredili v telovadnico. Pa je prišla vojna, stavba je bila zaprta, potem je pogorela, samo del temeljev in stopnice so ostali. Veliko ljudi misli, da ogenj ni bil prava nesreča, saj veste, kako občutljivi so bili ljudje med vojno. Nikoli nisem mislil tega, ampak . . .«

»Kakšno zvezo ima to z Brownom?« sem vprašal.

»Saj je prihajal k temu,« se je vmešal Danny. »Nekega večera ta Brown pride sem in začne govoriti z enim od fantov, pravzaprav s Frankijem.«

»Ja, s Frankijem sta se prepirala,« je rekel Jimmy.

»O čem?« sem vskočil.

»Pravzaprav o ničemer. Brown je rekel, da je bil rojen tu nekje, spominjal se je Frankijevega očeta in matere, vedel je, da sta se on in Frankie rodila z nekaj dnevi razlike. Samo gostilniško govorjenje, dodal pa je, da se spominja, kdaj je zgorela cerkev, vendar to takrat ni bila cerkev in sploh je bilo to, preden se je rodil.«

»In nihče se ne spomni, da bi ga bil kdaj videl tod okoli,« je dodal Danny. »Zakaj bi se človek bahal zaradi take stare šare? Mene je zagrabil njegov glas, nosljal je, na hecen način je izgovarjal r. Nihče ne govori tako, če se je rodil tukaj.« »Ne spominjam se ničesar čudnega v njegovem glasu,« je rekel Jimmy.

Slepi mož je do konca popil svoje pivo. »Jaz pa se. Precej sem se boril na zgornjem delu države, pri Elmiri in Ithaci. Tam gori ljudje tako nosljajo.«

»In o tem sta se prepirala — ali se je Brown rodil tukaj ali ne?« sem vprašal.

Jimmy je prikimal, si opral roke in si jih obrisal. »To je vse. Zapomnil sem si samo zato, ker je lagal o požgani cerkvi.«

»Kakšen pa je bil videti? Se spominjate njegovega imena?«

Natakar je za hip preiskoval packo na predpasniku. »Mislim, da je imel navadno ime, kot Jack ali Joe. Kakšen je videti — to je bilo pred meseci — name ni naredil posebnega vtisa. Rekel bi, da je bil star približno trideset, čokat, mislim, in majhen.«

»Lepo oblečen?«

»Hudiča, ne spomnim se.«

»Barva njegovih las?«

»Ja, ja, spomnim se tega — rdeča!« je ves srečen rekel Jimmy.

»Ja, gospod, pravi rdeči lasje. Tega se ne spomnim samo zato, ker je bila grozna rdeča, ampak ker se je veliko prepiral in sem se spomnil, da pravijo, da so rdečelasci prepirljivci.«

»Zloben je bil, to sem ugotovil po glasu,« je rekel Danny. »Mislim, da je imel s seboj prijatelja, nekega tipa.«

»Vrnimo se na večer ubojev — je Brown odšel pred Andersunom?« sem vprašal.

Jimmy se je zasmejal in pri tem pokazal vlažne zgornje zobe. »Jezus, deček, saj nisem rekel, da je bil tisti večer tukaj.«

»Ampak je bil,« je rekel slepi mož. »Poskušal sem se spomniti, kje sem prej slišal njegov glas, in ravno ko ste spraševali o tujcih, mi je prišlo.«

»Samo trikrat ste slišali njegov glas, in še to v treh mesecih, pa ste še vedno prepričani, da je glas njegov?« sem vprašal.

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

3. nadaljevanje

Dlani je pritisnila ob mrzlo površino cedila iz nerjavečega jekla, nato pa jih dvignila in si z njimi hladila vroča lica. Prisilila se je, da je počasi in globoko dihala. Sram jo je bilo zaradi nedostojanstvenega in otročjega izbruha in počutila se je nekoliko v zadregi, zato je hitro začela pripravljati skromno večerjo, kakšno je ponavadi zaužila, ko ni bilo Harryja doma.

Pristavila je kotliček za čaj, vključila toaster, iz shrambe prinesla maslo in jajca in začela rezati kruh. Nož je popolnoma mirno držala v roki in od hlebca so padali ravni in pravilno oblikovani kosi.

Sedla je za mizo in takoj padla v past ugibanja, ki čaka vsako žensko v podobnem položaju. Divje je začela iskati znamenja. Njegove nerazložljive odsotnosti iz tovarne. Rahla sprememba v njegovem vedenju do nje. Mladostni slog oblačenja in česanja. Rahla sled parfuma Arpège, ki ga je včasih zaznala na njegovih oblačilih.

Vedela je za Harryjeve ženske. Seveda je vedela. Zakon ji je prinesel gotovost srčne bolečine in vsaka ženska, ki se je delala, da tega ne ve, je bila neumnica ali lažnivka. Na hitro je skušala dognati, kaj je tisto, kar je izgubila, nato pa se je začela spraševati ali ima sploh pravico do tega.

Kazalo je, da je iz hiše odnesel vse, kar je bila njegova osebna last. Vsaj dva avtomobila je potreboval, da je lahko odpeljal ves ta plen. Verjetno je prej vse dobro premislil, skrbno načrtoval in prav gotovo je imel pomočnico. Prav lahko si je predstavljala, kako je vse skupaj potekalo. Gledal je za njo, ko se je odpeljala po privozu navzdol, ji pomahal, kot običajno, nato pa je dvignil slušalko in poklical prijateljico. Potem pa je elegantni Harry v zlikanih hlačah in volnenem puloverju najboljše znamke vodil celotno operacijo. Predstavljala si ga je, kako jemlje stvari iz polic in omar in izbrane predmete podaja svoji družabnici, ki jih je potem morala zložiti v kovčke in jih odnesti v avto. Upala je, da je bilo dekle sposobno nositi bremena. Harry ni bil. Nikoli ni rad nosil težke prtljage.

Vrgla je večerjo v smeti in odsotno začela pomivati krožnik, skodelico in krožniček. Takšno bo poslej njeno življenje. Nobenih srajc ne bo več likala, nobenih posebnih nakupov ne bo več. Ne bo več načrtovala nobenih posebnih kosil in večerij ob koncu tedna. Dejstvo, da ji ne bo treba več preiskovati samopostrežnic in iskati njegove najljubše jedi, bi lahko privzelo katastrofalne dimenzije, če bo dovolila, da se to zgodi.

Vsakršni spori so bili vsakdanja izkušnja žensk, ki so iskale pomoč v Pribežališču. Vedno si je želela, da bi bilo njeno življenje urejeno. Vznemirjali so jo ostanki nerešenih čustev. Prepričana je bila celo, da bo ukrotila neprijetna sumničenja. Njena sestra Georgina je uporabljala Arpege. Pa tudi na tisoče drugih žensk.

Čisto samodejno je vključila protivlomilske naprave in dobro zapahnila in zaprla vrata in okna. Sneg je zadušil vse glasove na cestah in vrtovih — hiša pa je še vedno poslušala. Prižgala je radio in naenkrat je bila soba polna razbijanja kitar in pojočega pevkinega glasu: »Poletni dnevi umirajo, ptice se selijo . . .«

Ruth je začutila bolečino in pritisnila roko na mesto, kjer naj bi bilo srce. Takoj pa se je počutila neumno in melodramatično. Saj sploh nikoli ni zares ljubila Harryja. Bolečina, ki jo je začutila, je bila le hrepenenje po vročih poletnih dneh.

Hiša je bila prazna in pomislila je, da so morda le moževe stvari potrjevale njegovo prisotnost v njenem življenju. Zdaj ko ni več njegovih knjig, palic za golf, zdravil in nekaj ducatov dragih oblek, se zdi, kot, da ga v resnici sploh ni bilo. Njun zakon je bil vljuden prav do zadnjih štirih besed, s katerimi se je izpisal iz njenega življenja. Ruth je pomislila, da bi bil zdaj pravi čas, da telefonira prijateljici, če bi jo imela. Pili bi vsaka svoj martini in Harryja obrale do golega. Obesili bi ga na sramotni steber. V odsotnosti bi mu sodili in izrekli sodbo nad njim.

A prijateljice ni imela. Imela je znanke, kolegice, sestro. Ženske, ki bi ji priporočale strpnost in razumevanje in ji svetovale, naj svojemu štirideset let staremu možu dovoli njegovo zadnjo ljubezensko pustolovščino. Začela je preurejati spalnico in prenašati obleke iz svojih natlačenih omar v tisti del sobe, ki je prej veljal za Harryjevo ozemlje. Ugasnila je luč in pogledala na vrt. Sneg je še vedno padal.

3.

Vsi jutranji radijski programi so bili polni poročil o dramatičnem poslabšanju vremena. Glavne ceste so bile neprevozne, telefonske žice potrgane, cele vasi odrezane od sveta, ogrožena je bila oskrba z električno energijo in napovedovali so še več snega. Harry pa je prav gotovo vse prej dobro premislil. Zdajle je prav gotovo tičal skupaj s svojo spremljevalko v kakšnem udobnem motelu ali pa v koči, ki jo je najel za medeni mesec.

TELEVIZIJA

SLOVENIJA I

8.35–11.25 in 15.05– 0.10 TELETEKST TV SLOVENIJA
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 MITI IN LEGENDE ISLAMSKIH LJUDSTEV: Zgodba o bronastem mestu (11/13)
9.15 CICIBAN, DOBER DAN: Pri čevljarju
9.30 DA NE BI BOLELO: Med strahom in pogumom
10.00 TAMBURAŠKA SKUPINA BISERNICA IZ RETEČ
10.15 MUZSIKAS, madžarski ansambel za ljudsko glasbo
10.30 UTRIP
10.45 ZRCALO TEDNA
11.00 TV MERNIK
11.15 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev SPET TI?, ameriška humoristična nanizanka (1/13) MURPHYJEV ZAKON, ameriška nanizanka (4/13)
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 TV DNEVNIK
17.05 TV MOZAIK: ZDRAVO, ponovitev
18.25 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.25 RADOVEDNI TAČEK: Jajce
18.45 ČEBELICA MAJA: Nepovabljeni gost, risana serija
19.10 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 G. BLJELAC: PLAVALNI TEČAJ, film HTV
20.50 OSMI DAN
21.35 OD OBZORJA DO OBZORJA, oddaja o knjigah
21.50 TV DNEVNIK 3
22.10 KRST PRI SAVICI, balet
22.45 SOVA: ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA, MURPHYJEV ZAKON
0.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA II

16.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
16.45 ŠAHOVSKA OLIMPIADA, dnevni pregled, oddaja TV Novi Sad
17.30 REGIONALNI PROGRAMI TV SLOVENIJA – studio Ljubljana
19.30 TV DNEVNIK
20.00 LEPA NAŠA DOMOVINA: TURIZEM
20.30 PO SLEDEH NAPREDKA
20.55 SEDMA STEZA, športna oddaja
21.15 OMIZJE: O PLEBISCITU

● Informativni program Televizije Slovenija pripravlja 3. 12. 1990 na II. programu ob 21.15 Omizje na temo plebiscita. V oddaji, ki jo bo vodil Tadej Labernik, bodo sodelovali najvidnejši predstavniki slovenskega političnega življenja in organov oblasti. Za vas, Spoštovani gledalci, bosta 3. decembra od 9. do 21. ure odprta telefona 210-461 in 210-661 (061), na katera bosta lahko zastavljali vprašanja v zvezi s plebiscitom.

HRVATSKA TV I

9.15 POROČILA
9.20 TV KOLEDAR
9.30 SEDMI VETER, otroška serija (7/10)
9.45 HIHITAVČKI, otroška serija (7/10)
10.00 ŠOLSKI PROGRAM UVOD
10.15 KAJ DELA, KAKO DELA
10.30 V iskanju glasbe
10.45 USTNO IZROČILO DANES
11.15 FAMILY ALBUM, tečaj ameriške angleščine (5/26)
11.45 TV LEKSIKON: Meščan in državljan
12.00 POROČILA
12.10 VIDEO STRANI
12.20 SATELITSKI PROGRAM
15.25 NAŠI UMETNIKI: Hatze – Vidović
16.05 VIDEO STRANI
16.20 POROČILA
16.25 TV KOLEDAR
16.30 POROČILA
16.35 SEDMI VETER, otroška serija (7/10)
16.50 HIHITAVČKI, otroška serija (7/10)
17.05 ŠOLSKI PROGRAM FAMILY ALBUM, tečaj ameriške angleščine (5/26)
17.40 HRVAŠKA DANES
18.25 ŠTEVILKE IN ČRKE, kviz
18.45 ALPEJADRAN, dokumentarna oddaja
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 BOLJŠE ŽIVLJENJE
20.55 7 DNI V SVETU, zunanja politika
21.55 TV DNEVNIK 2
21.45 POROČILA V ANGLEŠČINI
21.50 KINOTEKA HOLLYWOODA: DEJANJE NASILJA
23.10 POROČILA

HRVATSKA TV II

16.05 TEST
16.30 TELETEKSI SPREGLEDALI STE, POGLEJTE
17.00 CIKLUS FILMOV CLINTA EASTWOODA
18.40 MIDASOV DOTIK
19.25 DOBER VEČER
19.30 GLASBENI VSAKDAN
20.00 GARFIELD
20.10 ZGODBA ZA LAHKO NOČ
20.15 SVET ŠPORTA
21.05 TO NI DELO ZA DAMO, humoristična serija
21.30 POJOČI DETEKTIV
22.20 TOP LISTA
22.50 POROČILA
23.05 SVET VULKANA KRONIKA ŠAHOVSKE OLIMPIADE

KOPER

12.30 SUPERWRESTLING (ponovitev)
13.30 ODBOJKA (ponovitev)
15.45 EUROGOLF (ponovitev)
16.45 WRESTLING SPOTLIGHT
17.30 NOGOMET, Argentinsko prv.
18.30 PROGRAM V SLOVENSKEM JEZIKU
18.45 ODPRTA MEJA
19.00 TVD STIČIŠČE
19.25 ČAROBNA SVETILKA-OTROŠKI PROGRAM SELAB 2020, risanke RIN TIN TIN, tf
20.00 GLASBA: JOAN FAULKNER AND BIG BAND, 2. del
20.30 PONEDELJKOV ŠPORTNI Pregled
21.00 CAMEL TROPHY, dok. oddaja
21.30 TV DNEVNIK
21.45 6. KROG-ŠPORT IZ ZAMEJSTVA
22.15 IZBOR ŠPORTNIH ODDAJ
23.15 EUROGOLF
00.15 OB RINGU-POSEBNA ODDAJA

AVSTRIJA II

9.00 POROČILA in ČUDOVITA LETA, Rock'n-'roll legenda, ponovitev
9.30 SLIKA AVSTRIJE, ponovitev
10.00 ŠOLSKA TV
10.30 KUPČIJE S STRAHOM, ponovitev 3. dela anglesko-nemške nadaljevanke (1989)
11.20 NEIZPROSNA, A PRISRČNA, Lov na lisico
12.05 Evropa: DE GAULLE: SVETOVNA VLOGA SAMOTARJA, ponovitev
13.00 POROČILA
13.05 PRIMER ZA TOŽILCA, ponovitev z odmevi gledalcev
13.35 TEDNIK, ponovitev
14.00 SKRINJA S STARO ŠARO, Larry in Harry – smešna bratca, burleska z Larryjem Semonom in Harryjem Langdonom, ČB
14.15 ALF, Stric Albert
14.40 ONEDINOVA LINIJA, Zasledovanje z razpetimi jadri
15.30 Otroški program
15.35 BABAR, Slonje mesto, risanka
16.00 AM, DAM, DES
16.20 MINI ODER
16.30 MINI SREČANJE
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.05 GUSARJI Z REKE SPREE, Kralj Berlina
17.30 VIDEO USPEŠNICE IN KVIZ
17.55 PINGU
18.00 MI
18.30 GRAD OB VRBSKEM JEZERU, Lepotni kirurg
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 ŠPORT V PONEDELJEK
21.08 KUHARSKI MOJSTRI IN NJIHOVE SPECIALITETE
21.15 MIKE HAMMER, Lov na Johna Doeja
22.00 POGLEDI S STRANI
22.10 DRUGI POGLED, Filmski esej Johanna Heerja in Wernerja Schzmiedla
23.40 EVROPSKA FILMSKA NAGRADA 1990, iz International Concert Hall v Glasgowu
0.40 POROČILA

AVSTRIJA II

16.40 LEKSIKON UMETNIKOV, slikar Ernest Friedrich
16.45 DRUGAČNO RAZMIŠLJANJE, reportaža?
17.30 LIPOVA ULICA, Kdor ima izbira
18.30 ČUDOVITA LETA, Oh, te ženske
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 KULTURA
20.15 DOBRO, DA IMAMO MARIJO, serija
21.08 KUHARSKI MOJSTRI IN NJIHOVE SPECIALITETE
21.15 ŠILING, gospodarski magazin
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.25 Evropa: V OBLJUBLJENI DEŽELI, 1. del: Carola Neher – Vzrok smrti neznan
23.10 NOČNI STUDIO, Oglednik v nikogaršnji deželi etike – filozofski sprehod s Hansom Jonasom po Salzburgu
0.10 POROČILA

RAI I

6.55 JUTRANJI PROGRAM, vodita Livia Azzariti in Puccio Corona
10.15 SANTA BARBARA, nadaljevanka
11.00 POROČILA
11.05 IGRANI FILM, 1. del
12.00 POROČILA
12.05 IGRANI FILM, 2. del
13.00 FANTASTICO BIS
13.30 TV DNEVNIK / TRIM MINUTE O...
14.00 KVARKOV SVET
14.45 RISANKE
15.00 SEDEM DNI V PARLAMENTU
15.30 PONEDELJKOV ŠPORT
16.00 BIG
17.30 BESEDA IN ŽIVLJENJE, Korenine
18.00 POROČILA
18.05 STVARI Z DRUGEGA SVETA
18.45 SANTA BARBARA, nadaljevanka
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.30 POLITIČNA TRIBUNA
20.45 IGRANI FILM ODDAJA
23.00 TV DNEVNIK
23.10 ZMENEK V KINU
23.20 ODDAJA
0.00 NOČNI TVD / SEDEM DNI V PARLAMENTU

RAI II

7.00 OTROŠKI PROGRAM
8.40 DRAMATIZIRANI ROMAN
9.30 DOKUMENTARNA ODDAJA
10.00 PROTESTANTIZEM, verska oddaja
10.30 IGRANI FILM
11.55 CAPITOL, nadaljevanka
13.00 OB TRINAJSTIH
13.30 GOSPODARSTVO
13.45 BEAUTIFUL, nadaljevanka
14.05 KADAR SE LJUBI, nadaljevanka
14.45 USODE, nadaljevanka
15.20 MAIGRET, igrani film
17.20 VIDEOCOMIC
17.45 ALF
18.10 CASABLANCA
18.45 ŠERIF V NEW YORKU, nanizanka
19.45 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 INŠPEKTOR DERRICK
21.35 MIXER NOCOJ ODDAJA NOČNI TVD NOČNI KINO

MADŽARSKA I

8.50 Video strani
8.55 TV telovadba za upokojence
9.00 Teden, pon.
10.00 Krvnika obešajo, angleški TV film, pon.
10.50 Delta, znanstveni poročevalec, pon.
11.15 Video strani
14.55 Skupščinski dnevnik, prenos zasedanja Parlamenta
17.50 Katoliška kronika
18.00 Koledar 1990, poljudnoznanstveni magazin
19.00 Cimbora; Ladja Cimbora
19.30 TV dnevnik
20.05 Ulice San Francisca, ameriška serijska kriminalka, naslov epizode: Albatros
21.00 Kakšno življenje! Program izraelske TV
21.55 Dokumentarni mozaik
22.55 TV dnevnik
23.10 Dnevnik BBC

MADŽARSKA II

17.00 TV 2 – Video strani – reportaže – Vreme – Glasba – Telefonska igra
18.00 Financial Times: Tedenske poslovne novice
18.25 Za otroke, risanka
18.41 TV 2
19.00 Srčni ropar, 4. del brazilske serije
20.00 Program iz regionalnih studiev
21.30 Telešport
23.00 Danes, politični dogodek dneva

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

7.00 Daybreak; Inside View; **9.10** The Mix; **16.00** Vroča linija. Oddajamo: **18.30** Modra noč, poročila; **19.45** Time Warp; **20.00** Panomara o Tajski; **20.30** Dosje Unesca; **21.00** Perspektive; **21.30** Fokus; **22.200** Dosje Unesca; **23.20** Turistični magazin; **23.50** Fokus; **0.35** Blue night; Time Warp; The Mix

3SAT

14.30 Ronnyjev Popshow; **15.15** B. B. King, Blues; **16.15** Koncert s country kitaristom in gosti; **17.20** Mini čas v sliki; **17.30** Vaše štorklje na pol pripadajo nam – otroci iz Zimbabveja; **18.00** Slike iz Avstrije; **19.00** Danes 3sat studio; **19.30** Sam proti mafiji, serija; **20.35** Cik – cak – mladinska oddaja; **21.10** Spitting Image, angl. lutkovna serija; **21.45** Kultura; **21.50** Šport; **22.00** Čas v sliki 2; **22.25** Prodaja smrti, vestern – James Coburn, Bud Spencer, Telly Savalas

SAT 1

6.00 Dobro jutro; **8.35** Sosedje; **9.05** Ladja zaljubljencev; **10.05** Teleshop; **10.30** Raca zvoni ob pol osmih, nemško-it. film; **12.15** Kolo sreče; **13.00** TV borza; **14.00** Pregled programa; **14.05** Casimir & Co., risanka; **14.40** Ladja zaljubljencev; **15.30** Mork z Orka; **16.05** Daniel Boone; **17.10** Sosedi; **17.45** Pregled programa; **17.50** Hotel; **18.45** Poročila; **19.50** Vreme in novice; **20.00** Trapper John M.D.;**21.00** Züriška zaroka, nemški film; **23.00** Poročila; **23.10** Novice in zgodbe; **23.55** Monsieur Vincent, fr. biografski film; **2.00** Trapper John M.D.; **2.55** Pregled programa

RTL PLUS

6.00 Halo Evropa; **7.35** Nagradne igre; **8.35** TV butik; **9.10** Springfieldova zgodba; **10.00** Dva s pravim prijemom; **11.00** Tv butik; **11.25** Sterntaler; **11.35** Tvegano; **12.05** Cena je vroča; **12.35** Policijsko poročilo; **13.00** Bogati in lepi; **13.25** Kalifornijski klan; **14.10** Springfieldova zgodba; **14.50** Divja roža, meh. tv novela; **15.43** Neto, gospodarstvo danes; **15.55** Bojna ladja Galaktika; **16.45** Tvegano, nagradna igra; **17.15** Cena je vroča; **17.45** Sterntaler, igra; **18.00** Kalifornijski klan; **18.45** Poročila; **19.15** A-team; **20.15** Airwolf, nad.; **21.10** Vojna vohunov, am. film; **22.45** Poročila; **22.55** 10 pred 11, kulturni magazin; **23.20** Marija in Jožef, fr. film; **1.10** A-team

TV 5

16.05 Poročila; **17.15** Pogled ženske, portret; **17.45** Ko je dobro ... recept; **18.30** Številke in črke; **18.50** Francoski šansoni; **19.10** Kot bi trenil, oddaja o kulturi; **19.30** Poročila; **20.00** Kanada leta 2000, 1. del;**21.00** Poročila; **21.35** Stars '90, Show; **23.10** Namen in usoda Charlesa de Gaulla, 5. del; **0.10** V Fredovem svetu

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Glasbena lepljenka; **8.25** Ringaraja; **8.40** Naučimo se novo pesmico; **9.05** Glasbena matineja; **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Izbrali smo ... Devienna, Villo-Lobosa in R. Straussa; **12.10** Minute z zabavnimi ansambli; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do trinajstih; **13.30** Radio danes, radio jutri; **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Enajsta šola; **14.20** Mladi na glasbenih revijah in tekmovanjih; **14.40** Radijski Merkurček; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob sedemnajstih; **18.05** Pihalne godbe vam igrajo; **18.25** Zvočni signali; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Glasba iz studia 26; **20.00** Sotočja; **21.05** Zaplešite z nami; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Zimzelene melodije; **23.05** Literarni nokturno – France Prešeren: Ženska zvestoba

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 89,9 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **13.00** Danes do trinajstih; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Popularnih 20; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** V soju žarometov

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,6 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Popoldanski divertimento: Arnič, Rimski – Korsakov; **16.30** Popoldne ob radijski igri; **17.20** Nove glasbene generacije: Pianistka Hiroko Sakagami: Štirje improptuji op. 142; **18.05** Radijska univerza; **18.20** Slovenska glasbena ustvarjalnost; Lucijan Marija Škerjanc; **19.32** Operni koncert; **20.20** Kronika tretjega programa; **20.30** S tujih koncertnih odrov: Iz sezone Varšavske filharmonije 1988/89, dirigent: Witold Rowicki, Kazimierz Kord, solist: Christain Lindberg – trombon; **22.30** Dvignjena zavesa; **22.50** Komorni studio; **23.50** Napoved sporeda za torek; **23.55** Lirični utrinek

RADIO GLAS LJUBLJANE

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro, Ljubljana; **6.15** Prve novice; **7.00** Horoskop; **7.15** Novice; **7.20** Naj, naj, naj; **7.30** Vremenska napoved; **8.00** Jutro je lahko tudi takšno; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **9.15** Novice; **10.15** Novice; **11.15** Novice; **11.20** Power play; **12.15** RGL novinarska oddaja; **13.15** Novice; **14.00** Pasji radio; **14.30** Glasbena oddaja; **15.15** RGL komentira in obvešča; **15.35** Power play, **16.10** Spoznajmo se; **16.30** Nagradna uganka; **17.15** Novice; **18.15** Novice; **18.20** Tiskovna konferenca RGL, Dnevnika in Studia Ljubljana; **19.15** Zadnje novice; **19.25** Vremenska napoved; **20.00 do 6.00** Glasba do jutra

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos I. programa Radia Ljubljana; **5.40** Jutranji program Radia Maribor; **7.00** Jutranja kronika Radia Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **8.00** Poročila; **8.20** Dobro jutro; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Tretji polčas; **11.00** Mali oglasi; **12.05** Predstavljamo vam; **12.35** Mavrica; **13.00** Mladi glasbeniki pred mikrofonom; **13.30** Zabavna glasba; **14.30** Poročila, obvestila, zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Kontaktna oddaja; **17.30** Ljudski pevci in godci; **18.00** Sotočje; **19.00** Večerni radijski dnevnik; **19.30** Prenos III. programa R. Lj.; **00.00** Prenos I. programa R. Lj.

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6–93,8 – 100,3–100,6 – 104,3–107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** V podaljšku; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.30** Primorski dnevnik; **18.00** Interna »52«; **18.35** Glasbene želje po telefonu; **19.00** Radijski dnevnik

STIKOV ČASOPISNI KIOSK
Utrip današnjega tiska

Izšla je **decembrska** številka revije
GEA:
– Kaj dihamo?
– Narava ustvarja, človek uničuje
– Biološko homogeno vesolje – da ali ne?
– Malteški vitezi
– Ledena doba v pernati podobi
– Iz morja otok
– Grafologija
– **Intervju: Tomo Česen**
– Ostrovrharjeve prave korenine
GEA – revija za vse generacije!
Na vseh prodajnih mestih Dela.

PAVLIHA
Splavitev slovenske barke plebiscita: velika Pečarjeva karikatura.
Kučan je kapitan, kaj pa je rekel ob tej priložnosti, poglejte v novem Pavlihi!
Trd pristanek iz zveznega letala: Mater, kdo me je porinil!
Vic na vic, vmes kruta resničnost, na koncu pa še križanke in uganke! Za bistre glave!

V Stikov časopisni kiosk lahko oddate napoved po telefonu: (061) 329-559 ali telefaksu (061) 318-570 ali teleprinterju 31 633 in na naslov ČGP Delo Stik, Ljubljana, Titova 35. Kiosk je odprt vsak dan do 11. ure za objavo naslednjega dne.

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN

NAJ PONUDBA TEDNA vsak ponedeljek CDA – mednarodno podjetje Ljubljana do odprodaje zalog samo ta teden	BTV **NORDMENDE,** 63 cm, raven zaslon, teletekst, stereo, **13.990 din** VIDEOREKORDER **NORDMENDE** Hi-Fi stereo za samo **11.490 din** BTV **GORENJE,** 63 cm, TL, FL za samo **9.990 din** Možnost nakupa na **6-mesečno posojilo,** od 9. do 12. in od 15.30 do 19.30. CDA – center **ŠKOFLJICA,** Dolenjska c. 474, **tel. 061/666-032,** CDA – center **KRANJ,** C. talcev 3, **tel. 064/22-367.**
MARKETING ZA PODJETNIKE V MALIH IN SREDNJE VELIKIH PODJETJIH	Želite uspeti na trgu? Želite prodajati uspešno? Si ustvariti soliden image? Ali celo osvojiti pomemben tržni delež? Imate voljo, tudi dober proizvod ali celo odlično storitev? Pridružite se kolegom na specializiranem petdnevnem tečaju med **17. in 21. decembrom 1990** na tečaju **GEA COLLEGE** v Bohinju. Pokličite nas za dodatne informacije po telefonu (061) **345-326** ali (061) **349-964.**
PRIHAJA MIKLAVŽ...	In za njem Božiček in dedek Mraz. Pridite v knjigarne in papirnice Državne založbe Slovenije in izbirajte med bogato zalogo igrač, didaktičnih iger in drugih daril na otroke!
Potice, šarklji, pletenke	orehovo, kokosovo potico, oljni šarkelj, pletenke vas naučimo pripravljati v tečaju v **DOMUSU.** Inf. po tel. (061) 316-753, 315-244.
PODJETJA, ŠOLE, VRTCI, DOMOVI UPOKOJENCEV...	Slovenske sladke tovarne: ŠUMI, GORENJKA in IMPERIAL so vam pripravile **»sladko praznično vrečko«** – po izjemno ugodni ceni. Vse inf. in naročila po tel. (061) 441-673 int. 244.
NEMŠČINA IN ANGLEŠČINA V SREDIŠČU LJUBLJANE	Vabimo vas na 6-tedenske začetne in 8-tedenske nadaljevalne tečaje po novi metodi in v majhnih skupinah. **Impulse d.o.o.,** Ljubljana, Sketova 1, tel. (061) 454-330, faks (061) 446-382.
DOMUS VABI	**v delavnico slikanja na svilo in tekstil. Prijave po tel. (061) 315-244, 316-753.**
ZVON Resljeva 10	Nudimo vam bogato izbiro jaslic, posamezne pastirčke iz uvoza, voščilnice z Gasparijevimi motivi in druge, svečnike, kipe, slike, kadilo, posodice za kadilo in drugo za božične praznike. V decembru odprto od 8. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.
NEPREMAGLJIV V IZJEMNOSTI IN CENI	Samo v **brezcarinskih prodajalnah SLOVENIJALES** v Ljubljani in Kranju prodajajo **nov program SAMSUNG z novimi izjemnostmi in še nižjimi cenami:** – **vgradni avtoradio s kasetnikom SAMSUNG –** digitalni s spominom, izhodna moč 2×25 W, autoreverse, autostore 3×6 postaj in **z enostavnim potegom premestljiv... le 290 DEM;** – **avdio stolp SAMSUNG** – Midi Hi-Fi sistem z ločljivimi zvočniki 2×30 W, z laserskim gramofonom in dvojnim kasetnikom, digitalno urobudilko in **daljinskim upravljalcem... le 770 DEM** **Za ves SAMSUNG program: enoletna garancija in zagotovljen servis!**
Silvestrovanje v ŠPANIJI s T.A. EUROPA	4 polni penzioni 1.550 din + 360 DEM. T.A. EUROPA, Brežice, telefon (0608) 61-006, predstavništvo v Ljubljani (061) 313-493.
WARTBURG LIMUZINA STD	v omejeni količini na voljo pri **Podjetju AVTOIMPEX, p.o.,** Lj., Celovška 150. Inf. po tel. (061) 551-463.
DARILO VAŠIM DRAGIM	Želite obdarovati svoje najbližje, prijatelje, znance? Izberite parfume, kolonjske vode, dekorativno ali preparativno kozmetiko iz programa **KRKA.** **Od 26. 11. do 8. 12. 90 vam je na voljo bogat program po 17% nižjih cenah v vseh prodajalnah DROGERIJE v Ljubljani.**
ŠKODA FAVORIT 136 L	z dodatno opremo, izpopolnjen model za zahodni trg, cena 83.000 din pri podjetju AVTOIMPEX, p.o., Ljubljana, Celovška 150. Sprejemamo predplačila v znesku 40.000 din za dobavo v decembru. Inf. po tel. (061) 555-025.
PREDNOVOLETNA PONUDBA – DO RAZPRODAJE ZALOG	Kvalitetne telefakse **Murata F 20** lahko dobite že za **9.900 din.** INTERTRADE ITC, Linhartova 9, Ljubljana, tel. (061) 325-964.
ISTANBUL ŠPANIJA	28. 12. do 2. 1. 91, letalo 26. 12. do 2. 1. 91, avtobus **SLAVNIK,** Tavčarjeva 8a, Ljubljana, tel. (061) 321-351 ali 321-552.
NOVOLETNO DARILO	**SLOVENIJAAVTO podjetje TRG,** trgovina v Ljubljani na Celovški 150 vam poklanja od danes za vsa vplačana vozila CIMOS CITROËN do 28. 12. 90 komplet originalne sedežne prevleke. Pokličite nas po tel. (061) 551-969 ali 557-351, int. 256.

DNEVNA OBVESTILA

CANKARJEV DOM

glasba

Ponedeljek, 3. 12., ob 19.30: ZVOKI ŠESTIH STRUN, **Andrej Grafenauer,** kitara. Program: Hladky, Šegula, Prek, Šivic, Ukmar, Ramovš, Merku, Weingerl, Strajnar, Srebotnjak. (Kosovelova dvorana, 70 din)

Torek, 4. 12., ob 19.30: LETNI KONCERT ŠTUDENTOV AKADEMIJE ZA GLASBO. Sodelujeta: **Simfonični orkester in mešani pevski zbor.** Program: G. F., Händel, W. A. Mozart, C. Franck). (Gallusova dvorana, 70, 50 din)

Četrtek, 6. in petek, 7. 12., ob 19.30: KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, modri abonma I in II, dirigent **N. Aleksejev,** solist **A. Madžar,** klavir. (Škerl, Franck, Rahmaninov). (Gallusova dvorana, 150, 130, 100 din)

Nedelja, 9. 12., ob 20. uri THE DUBLINERS, irski ansambel igra irske narodne in folk pesmi. (Dvorana Tivoli, 170 din – 140 din v predprodaji). Predprodaja CD in Galerija ŠKUC

film

od 3. do 7. 12.: CIKLUS FILMOV ROSE VON PRAUNHEIM
Ponedeljek, 3. 12., ob 19. uri: RDEČA LJUBEZEN, 1980.
Torek, 4. 12., ob 19. uri: MESTO IZGUBLJENIH DUŠ, 1983.
Sreda, 5. 12., ob 19. uri: ANITA – PLES GREHA, 1987.
Četrtek, 6. 12., ob 19. uri: VIRUS NE POZNA MORALE, 1985; **ob 21. uri:** MOLK JE SMRT, 1989.
Petek, 7. 12., ob 19. uri: NI PERVERZEN HOMOSEKSUALEC, AMPAK POLOŽAJ, V KATEREM ŽIVI, 1970; **ob 21. uri:** pogovor z avtorjemm v Klubu CD. V sodelovanju s ŠKUC-Magnus. (Linhartova dvorana, 40 din, simultan prevod)

razstave

Do 4. 12.: MARTI LLORENS, Španija. (mala fotogalerija)

Od 6. 12. (otvoritev ob 18. uri) do 15. 1.: FRANCO CHECCIN, Italija. (mala fotogalerija)
Od 6. 12. 1990 (otvoritev ob 18. uri) do 27. 1. 1991: A. R. PENCK, slikar iz generacije novega nemškega slikarstva; razstava slik – olj manjšega formata ter nekaj slik večjega formata iz obdobja 1977–1989. (Galerija CD, 30 din, za študente in dijake 15 din)

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

6.–10. 12. BONSAI.
O. Preussler: Razbojnik Rogovilež. Prvi lastni projekt, premiera 6. 12. ob 18. uri.

V četrtek, 6. 12. ob 18. uri bo v veliki dvorani izjemen kulturni dogodek. V počastitev 10-letnice doma (1991) bo premiera PRVEGA LASTNEGA PROJEKTA – mladinske igre O. PREUSSLERJA – RAZBOJNIK ROGOVILEŽ, polne komičnih in resnih trenutkov, čarovnij in čarovniških urokov. Predstava je izredna stvaritev profesionalne gledališke skupine »MOJE GLEDALIŠČE« v sestavi igralcev Jurij SOUČEK, Aleksander VALIČ, Irena PROSEN, Zvezdana MLAKAR, Iztok VALIČ, Gorazd JAKOMINI in Ludvik BAGARI. Režija: Miran HERZOG. Po premieri bo v decembru še več ponovitev v Ljubljani in gostovanj po Sloveniji, največ seveda v prihodnjem jubilejnem letu.
PRAVA PRILOŽNOST ZA OTROKE VSEH STAROSTI ob iztekajočem se letu, pa tudi pozneje. Rezervacije, naročila in pojasnila po telefonu: 448-920 ali 448-922.

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG V LJUBLJANI

TOREK, 4. december, ob 17. uri – Bertolt Brecht: MALOMEŠČANSKA SVATBA. Zaključena predstava za SREDNJO EKONOMSKO ŠOLO.
SREDA, 5. dec., ob 19.30 – **Ivan S. Turgenjev: MESEC DNI NA KMETIH. Za IZVEN (konto).**

I.S.Turgenjev
MESEC DNI NA KMETIH

PETEK, 7. december, ob 19.30 – **George Tabori: MEIN KAMPF. Za IZVEN (konto).**
SOBOTA, 8. december, ob 19.30 – **Georges Feydeau: DAMA IZ MAXIMA. Za izven (konto).**

MALA DRAMA SNG

SREDA, 5. december, ob 20. uri – UMETNIŠKI VEČER ŠTUDENTOV AGRFT. V okviru praznovanja Tedna Univerze v Ljubljani.
ČETRTEK, 6. december, ob 20. uri – Franz Kafka-Lojze Rozman: PREOBRAZBA. Za izven (konto).
PETEK, 7. december, ob 20. uri: Polona Vetrih v monodrami Alda Nicolaja BLAGI POKOJNIKI, DRAGI MOŽJE. Za IZVEN (konto).
SOBOTA, 8. december, ob 20. uri – Drago Jančar: ZALEZUJOČ GODOTA. Za IZVEN (konto).
BLAGAJNA DRAME je odprta od 11. do 12. ure in od 18. ure do začetka večerne predstave. Rezervacije po telefonu 221-511.

OPERA BALET
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Sreda, 5. dec., ob 19. uri: Bizet, **CARMEN,** izven, konto
Sobota, 8. dec., ob 19. uri: Donizetti, **LUCIA DI LAMMERMOOR,** gost: Branko Robinšak, izven, konto.
Torek, 11. dec., ob 19 uri: Verdi, **NABUCCO,** izven, konto.
Sobota, 15. dec., ob 19. uri: Verdi, **TRAVIATA,** izven, konto
Torek, 18. dec., ob 19. ur: Donizetti, **LUCIA DI LAMMERMOOR,** gostja: Paula Scalera, izven, konto.
Sreda, 19. dec., ob 19. uri: **SEVILJSKI BRIVEC,** izven, konto.
Sobota, 22. dec., ob 19. uri: Pucini, **TOSCA,** konto.
Četrtek, 27. dec., ob 19. uri: Čajkovski, **LABODJE JEZERO** v CD, red sreda, red četrtek, izven, konto.
Sobota, 29. dec., ob 19. uri: Čajkovski, **LABODJE JEZERO** v CD, red sobota prvi, red sobota drugi, izven, konto.
Ponedeljek, 31. dec., ob 19. uri: Rossini, **SEVILJSKI BRIVEC, SILVESTRSKA PREDSTAVA,** izven, konto

Abonentom bomo vstopnice za predstavo v Cankarjevem domu poslali po pošti.

Blagajna je odprta vsak dan, razen nedelje, od 11. do 13. ure ter uro pred predstavo. Rez. in inf. po telefonu (061) 331-950 od 10. do 11. ure. Dijaki in študenti imajo popust.

MGL
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

PONEDELJEK, 3. december, ob 19.30 – M. Držič: DUNDO MAROJE, za abonma ŠTUDENTSKI A. (Laura-M. Gregorač, Dundo Maroje-J. Hočevar)
TOREK, 4. december, ob 19.30 – M. Držič: DUNDO MAROJE, za abonma TOREK. (Laura-M. Lejk, Dundo Maroje-F. Markovčič)
SREDA, 5. december., ob 15.30 – M. Držič: DUNDO MAROJE, za abonma SREDA POPOLDAN. (Laura-M. Gregorač, Dundo Maroje-J. Hočevar)
Vstopnice so v prodaji v Prodajno informativnem centru – PIC MGL vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo. Tel: 210-852. Vabljeni! Sponzorja MGL sta Mednarodno podjetje Slovenijales in Neodvisni Dnevnik.

GLEJ

7., 8. in 9. dec., ob 20. uri predstava KANON grlo sploh ni več organ, ampak le še pošastna abstrakcija, ki govori?

režija: Emil Hrvatin
igrata: Nevenka Koprivšek in Barbara Novakovič produkcija: Klub B–51
»V scenskem idiomu, ki si ga je izbrala, to je gotovo najbolj zanimiva predstava še od časa zadnjih izstopov Gledališča sester Scipion Nasica.« (Mirko Petrić, Slobodna Dalmacija)
Kanon je na Festivalu jugoslovanskega alternativnega teatra v Titogradu dobil glavno nagrado za najboljšo predstavo in najboljšo režijo.
Število gledalcev je omejeno, zato vstopnice prevzemite dan pred predstavo. Rezervacije vstopnic po tel. 216-679 med 9. in 14. uro.

BIMBO
najhitrejša dostava tople hrane in pijače na dom
Tel. (061) 376-111
Odprto od 9. do 01. ure.

SONČNI STUDIO
hawaii
Ljubljana, 061/214-450 ob 11. in 16. uri
SONČENJE
MASAŽA
(obraz in telo, preparati MINI-LIFTING-LIPOSOM),
linfna drenaža
PRAZNUJTE UREJENI

PODJETJE
HORS
NE PONUJA KONJ, TEMVEČ SVETOVNO POSLOVNOST
TELEFAKS TELEFON, AVT TAJNICA, KOPIRNI STROJ
vse v enem aparatu
GUIS FAX
14 A – 128

Cena samo 14.200,00 din
Dobava takoj
Garancija 12 mesecev – supergarancija
Servisna mreža v Jugoslaviji
Nakup za fizične osebe v 6 obrokih
Tel./faks (071) 622-980, 490-932, 71210 Sarajevo – Ilidža, Dobrinjska 16

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR
DRAMA SNG MARIBOR

PETEK, 7. decembra, ob 20. uri – W. Shakespeare: HAMLET – svečana premiera za IZVEN.
SOBOTA, 8. decembra, ob 19.30: W. Shakespeare: HAMLET – za red PREMIERSKI in IZVEN.

HAMLET

V somraku ZLOČINA, MAŠČEVANJA, LJUBEZNI in IGRE, V VELIKEM GLEDLAIŠČU SANJ in SMRTI pluje Hamlet kot ANGELUS NOVUS s svojo brezumno posadko na ladji norcev – ko piha veter od severo-severozahoda in se med molkom in besedo izriše v krvavem risu. Bolečina se sprevrže v strast, ki jo zadovolji le jeklena ost otožnih dvobojevalcev.
HAMLET – v režiji TOMAŽA PANDURJA, dramaturgiji Livie Pandur in Vilija Ravnjaka, scenografiji Marka Japlja, kostumografiji Svetlane Visintin in Lea Kulaša, scenskim gibom Maje Milenovič Workman in scensko glasbo Ljupča Konstatinova. Novi slovenski HAMLET: BRANKO ŠTURBEJ. Gertruda: Milena Muhič, Klavdij: Matjaž Tribušon, Ofelija: Ksenija Mišič, Polonij: Vlado Novak, Horacio: Livio Badurina, Laert: Valter Dragan, Rozenkranc: Peter Ternovšek, Gildenštern: Bojan Emeršič, Hamletov oče: Rado Pavalec, EL GRAN TEATRO DEL SUEÑO: Peter Boštjančič, Ivo Leskovec, Sonja Blaž, Anica Sivec, Renato Jenček, Zvonko Funda, Ivica Knez.
HAMLET – SUB SPECIE MORTIS

FAUST – ŠEHEREZADA
na audio kaseti!
Glasba Ljupča Konstantinova naprodaj pri gledališki blagajni.

OPERA & BALET
My Fair Lady

NEDELJA, 9. decembra, ob 19.30: F. Loewe-A. J. Lerner: MY FAIR LADY. Odkupljena in izven. Dirigent: Stane Jurgec
Gledališka blagajna je odprta vsak dan od 10. do 13. ure in uro pred predstavo. V nedeljo in praznikih je blagajna odprta samo, če so predstave, in sicer uro pred predstavo. Vstopnice lahko rezervirate ob istem času po telefonu 221-206.

Slovensko Ljudsko Gledališče Celje

ČETRTEK, 6. dec. ob 10. uri – Vinko Möderndorfer: CAMERA OBSCURA

CAMERA OBSCURA

režiser Vinko Möderndorfer, predpremiera za abonma III. MLADINSKI.
Ob 17. uri – Jevgenij Švarc – Bogomir Veras: ZMAJ, režiser Igor Štránský, gostovanje v Mariboru v Domu armije.
Ob 19. uri – Vinko Möderndorfer: CAMERA OBSCURA

CAMERA OBSCURA

režiser Vinko Möderndorfer, predpremiera za abonma V. MLADINSKI in IZVEN
PETEK, 7. decembra, ob 19.30 – V. Möderndorfer: CAMERA OBSCURA

CAMERA OBSCURA

V SLG Celje smo tokrat pripravili uprizoritev šokantnega žanrskega teksta, ki si za izhodišče zastavlja prastaro travmo gledališča; njegovo željo po izbrisu meje med iluzijo in resničnostjo. V psihološkem trilerju boste zato predvsem osuple priče psihičnemu in fizičnemu nasilju, ki s trganjem mask razkriva bedo, bolečino in stisko bivanja. Kajti med iluzijo in resničnostjo obstaja le navidezna meja, ki jo v hipu izbriše zanos krutih iger, ki ne poznajo usmiljenja.
Krstno uprizoritev novega slovenskega teksta je zrežiral sam avtor Vinko Möderndorfer s sodelovanjem dramaturga Janeza Žmavca, scenografa Roberta Stella, kostumografke Majde Kolenik, skladatelja Janija Goloba, lektorja Ma-

DNEVNIK »DELO«, IZDAJA ČGP DELO, TOZD DELO ● USTANOVITELJ TOZD DELO ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK DRUŽBENO PODJETJE DELO – TISK ČASOPISOV IN REVIJ, P. O. LJUBLJANA, TITOVA 35 ● NAROČNINA TEL. 315-366. **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 8.00 DINARJEV, PETKOVA IN SOBOTNA ŠTEVILKA 10.00 DINARJEV ● **NAROČNINA ZA DECEMBER 1990:** 218.00 DINARJEV, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 196.20 DINARJEV, VEZANA NAROČNINA ZA DELO PLUS 248.00 DINARJEV, ZA UPOKOJENCE 223.20 DINARJEV, SAMO ZA DELO PLUS 32.00 DINARJEV. ● ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO OD 1. 7. DALJE: ZDA 641 USD, AVSTRIJA 4.724 ATS, ZRN 667 DEM, FRANCIJA 2.254 FRF, ŠVICA 558 CHF, ŠVEDSKA 2.412 SEK, ITALIJA 501.500 ITL ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE ● SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570, TELEFAX 302-414 ● OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● ROKOPISOV NE VRAČAMO
TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871.

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN.

V decembru praznično prodajni razstavni sejem v Javnih skladiščih, Šmartinska 152

BTC D.D. Ljubljana organizira od Miklavža do dedka Mraza praznično prodajni razstavni sejem. Vabimo vas, da nas obiščete od 1. do 31. decembra vsak dan od 12. do 21. ure. Za obiskovalce imamo na razpolago dovolj parkirnih prostorov. Vstopnine ni. Vabljeni!

UGODNA PRILOŽNOST NAKUPA KOTLOV IN GORILCEV

Trgovina SIBIR vam ponuja ugoden nakup oljnih in plinskih gorilcev že od 5.500 din naprej ter nizkotemperaturnih kotlov z velikim prihrankom energije. Pri nas kupljeno opremo montiramo takoj po konkurenčnih cenah. Inf. na Cesti dveh cesarjev 34, **tel. (061) 332-561** vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 18. ure, sobotah od 8. do 12. ure.

STAVBNO POHIŠTVO INLES – 15%

TRADICIONALNI NOVOLETNI POPUST od 1. 12. do 31. 12. letos v prodajnem skladišču **INLES – RIBNICA,** Kolodvorska 22, tel. (061) 861-212.

NOVO Kozmetični salon »EXTRA M«, Tržaška 118, tel. (061) 272-678 Novost v kozmetiki EXTRA M

Najmodernejše opremljen kozmetični salon vam v mirnem okolju ponuja: nego obraza, masažo obraza in dekolteja, terapijo, odstranjevanje podočnjakov in gub okoli oči, telesno masažo, štiri metode odstranjevanja celulita, terapijo proti strijam, depilacije, barvanje trepalnic in obrvi, make-up in strok. svet. zdravnika.
Prvi aparat v Sloveniji – aparat prihodnosti nega telesa **MEHANIČNA drenaža limfe** s pomočjo zračnih valov (odstranjevanje celulitisa, zmanjšuje telesno težo, odpravlja otekline nog, prenavlja celoten organizem).
Darilni boni: Svoji prijateljici, ženi, mami,... lahko podarite kvalitetne kozmetične storitve, ki vam jih nudi kozmetika EXTRA.

VEČ ZNANJA, VEČ MOŽNOSTI ZAPOSLITVE

Vpišite se v nov tečaj strojepisja, računalništva, tujih jezikov s pripadajočo korespondenco. Začetek tečajev 10. 12. 90 pri **IC društva stenografov in strojepiscev,** Resljeva 40. Vpis vsak dan od 9. do 14. ob sredah do 18. ure. Tel. (061) 314-937.

SHUJŠAJTE

v salonu z najdaljšo tradicijo. **Klunova 5, tel. (061) 448-643.**

HERMES

čas prostih carinskih prodajaln (duty Free) se z novim letom izteka. V naši PCP lahko ugodno kupite še športna kolesa, ploščice, telefone, kopalniško keramiko, rolerje itd.
Obiščite nas!
Veseli vas bomo...!
HERMES, LJUBLJANA, MOŠE PIJADEJEVA 27, tel. (061) 321-445.

EKSKLUZIVNI TEČAJ KITAJSKE KUHINJE

Posebno kreativnost kuhanja na kitajski način boste spoznali na tečaju. **DOMUS,** dne 6. in 7. decembra. Prijave sprejemamo po telefonu (061) 316-753 ali na Poljanski 6.

S Smučarsko zvezo Slovenije in Slovenijašportom smučajmo ceneje

Slovenijašport nudi imetnikom smučarske kartice 10% popust pri nakupu naslednje športne opreme:
– smuči, palice, rokavice, ROSSIGNOL
– smučarski čevlji ROSSIGNOL, ALPINA
– smučarske varnostne vezi TYROLIA
– športna očala CE-BE
– termo oblačila TOPER, UNIVERZALE, ELKROJ
– zimske jakne, treking obutev, jogging-trenirke ADIDAS

DOMUS, Ljubljana, Kardeljeva 2, Prodajna razstava igrač

Vabimo vas na ogled tradicionalne prodajne razstave »OTROK PRI IGRI IN DELU« od 9. do 12. in od 16. do 19. ure. Popoldan organiziramo igranje in varstvo otrok pod strokovnim vodstvom.
Organizacijam nudimo možnost nakupa igrač in sladkega programa za obdaritev otrok.

DEBELOST, CELULIT

Odpravljamo z najsodobnejšimi metodami **(myolift, limfna drenaža,** mydren masaža), pomagamo tudi pri bolečinah, odvajanju kajenja. **Akupresura SAYONARA,** Gorazdova 17, tel. **(061) 551-627.**

BUTIK BALONČEK, Levstikov trg 8, Lj.

Ugodno! Zimske otroške jakne od 6. do 12. leta samo 790,00 din. Velika izbira igrač.

OBRTNIKI

DU Boris Kidrič Ljubljana organizira od 10. do 14. decembra 1990 **Tečaj vodenja poslovnih knjig** po predvidenih novih zakonskih predpisih in **davčna napoved za leto 1990.**
Tečaj bo vodila g. Heda **Zamernik** – samostojna svetovalka s področja osebnega dela.
Prijave in inf. Delavska univerza Boris Kidrič, Ljubljana, Miklošičeva 26, tel. (061) 311-182 ali 313-542.

SYCERO PROGRAM GENERATOR ZA CLIPPER 5

vam omogoča enostavno oblikovanje programa v nekaj urah!
Vzemite si čas zase in prepustite težaško delo SYCERU. Podpira mrežo. Izdela izvorno kodo in tehnično dokumentacijo. Z njim postanete produktivnejši in konkurenčnejši. **Soft Trade, d.o.o.,** (061) 371-754.

ŠUŠTARSKA SOBOTA 15. 12.

V PADOVI nas čakajo darila ceneje kot drugje. **MERCATOR TURIST,** Lj., Tavčarjeva 6, tel. (061) 312-254, 317-285.

PRILOŽNOST UGODNEGA NAKUPA GORILNIKA

V podjetju Metalka Zastopstva prodajamo oljne in plinske gorilnike **THYSSEN** že od **5.500 din** naprej in nizko temperaturne kotle **z velikim prihrankom goriva** firm **Thyssen in Viessmann.** Več inf. po tel. (061) 317-144, 320-773.

ZASEBNI PODJETNIKI

DU Boris Kidrič, Ljubljana organizira 13. 12. 1990 ob 9. uri v Modrem salonu hotela Union enodnevni seminar **Sistem plačevanja in uporaba instrumentov plačilnega prometa.**
Inf. dobite na Delavski univerzi BORIS KIDRIČ, Ljubljana, Miklošičeva 26, tel. (061) 320-996 ali 311-121.

UGODNO NEC PRINTERJI

NEC P 6+ – 10.900 din, NEC P7+ – 12.900 din, NEC P 60 – 13.900 din, NEC P 70 – 16.900 din. V zalogi tudi računalniki 12 MHZ/42 MB cherry – YU, philips ali AM monitor. **TRON d.o.o.,** tel./fax. (064) 28-302 vsak delavnik od 8. do 10. in do 16. do 18. ure.

MERIT d.o.o., Parmova 41, fax (061) 328-887

Na zalogi imamo široko paleto poslovnih in potovalnih kovčkov **SAMSONITE po konkurenčnih cenah.** Obdarite svoje poslovne partnerje s kvaliteto. Pokličite nas po tel. (061) 312-988, int. 84 ali 89 ali nas osebno obiščite.

IST – DISKONTNA PRODAJA POHIŠTVA IN BELE TEHNIKE POSEBNA PONUDBA V DECEMBRU

Po izredno uspešni otvoritvi diskonta **IST, smo vam sedaj poleg pohištva in bele tehnike CANDY, pripravili novo presenečenje. Kvalitetno italijansko pisarniško pohištvo po ugodnih cenah. Vse vrste pisarniških miz in stolov, ter direktorski usnjeni fotelji. Ugodna prodaja JOGI vložkov Meblo. Diskont IST** je v Javnih skladiščih, hala IV. Odprto vsak dan od 9. do 13. in od 15. do 18.30, sobota od 9. do 13. ure.

PRAGA TABOR

NAKUPOVALNI IZLET MALO DRUGAČE.
ODHOD 6. 12. ob 15. uri. CENA: 600 din + 50 DEM.
INF. VALUK d. o. o., tel. (061) 325-428 od PONEDELJKA, 3. 12.

rijana Pušavca, avtorja borilnih prizorov Zorana Moreta, lektorice za nemščino Dagmar Gradišar, oblikovalke mask Sabe Skaberne ter z igralci: Ljerko Belakovo, Marjanom Bačkom, Dragom Kastelicem, Bojanom Umekom in z gostoma Primožem Ekartom in Zoranom Moretom.
PREMIERA bo v petek, 7. decembra ob 19.30.
In še novost: za vse tiste gledališke zanesenjake iz Ljubljane, ki bi si želeli ogledati premiero, je KOMPAS, sponzor SLG Celje, organiziral prevoz: avtobus bo odpeljal izpred hotela Kompas na Miklošičevi ulici v Ljubljani 7. decembra ob 17.30.
SOBOTA, 8. decembra, ob 19.30 – Vinko Möderndorfer: CAMERA OBSCURA.

CAMERA OBSCURA

režiser Vinko Möderndorfer abonma SOBOTA VEČERNI in IZVEN.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

PONEDELJEK, 3. decembra, ob 19.30 – Niccolò Machiavelli: MANDRAGOLA. Gostovanje v Novem mestu.
TOREK, 4. decembra, ob 11.00 in 19.30 – Niccolò Machiavelli: MANDRAGOLA. Gostovanje v Novem mestu.
ČETRTEK, 6. decembra, ob 10. uri v veliki dvorani KD Nova Gorica Niccolò Machiavelli: MANDRAGOLA za TŠC N. Gorica.
PETEK, 7. decembra ob 10. uri v mali dvorani KD Nova Gorica Feri Lainšček: ČIREN ČAJ IN JUHA KOKOS POKOS KVAK KVAK za OŠ Miren.
SOBOTA, 8. decembra, ob 20. uri – Niccolò Machiavelli: MANDRAGOLA gostovanje v Izoli.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINOTEKA
ob 16. in 19. uri
SLADKO ŽIVLJENJE (LA DOLCE VITA), Italija–Francija, 1960. S. in R.: F. Fellini.

KOMUNA
ob 10. uri matineja
PREVARA NA LOTU (THE SQUEEZE), ZDA, 1987, komedija.
ob 16.30, 18.45 in 21. uri
DUH (GHOST), ZDA, 1990, melodrama. I.: **Patrick Swayze, Demi Moore.**

UNION
ob 16., 18. in 20. uri
DNEVI GRMENJA (DAYS OF THUNDER), ZDA, 1990, akcijski. I.: **Tom Cruise.**

MINI KINO UNION
ob 17., 19. in 21. uri
SOFER GOSPODIČNE DAISY (DRIVING MISS DAISY), ZDA, 1989, melodrama.
4 OSKARJI – FILM LETA!

VIČ
ob 16., 18. in 20. uri
LJUBIM TE DO SMRTI (LOVE YOU TO DEATH), ZDA, 1990, črna komedija. I.: Kevin Kline, William Hurt.

BEŽIGRAD
ob 16., 18. in 20. uri
ONA JE HUDIČ (SHE DEVIL), ZDA, 1989, komedija. I.: Meryl Streep.

ŠIŠKA
ob 16., 18. in 20. uri
GRAJSKI DUHOVI (HIGH SPIRITS), ZDA, 1988, fantastična komedija. I.: Peter O'Toole.

TRIGLAV
ob 16., 18. in 20. uri
BILOXI BLUES, ZDA, 1988, komedija. I.: Matthew Broderick, Christopher Walken.

MOJCA
ob 16. in 17.30
AMERIŠKA PRAVLJICA, risanka.

SLOGA
ob 10. in 12. uri
POGUMNE IGRE.
ob 14., 16., 18. in 20. uri
SUŽNJI STRASTI.
ob 22. uri
NEOBRUŠENI DIAMANT (V).

DOMŽALE:
ob 18. in 20. uri
NENADZOROVANO OROŽJE (LOOSE CANNONS), ZDA, 1990, akcijska komedija. I.: **Gena Hackman, Dan Aykroyd. Premiera**

DANES JE VSTOPNICA CENEJŠA! (RAZEN V KINOTEKI IN MOJCI)
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.

MARIBOR
PARTIZAN: amer. DUH, ob 16., 18.15 in 20.30.
Amer. DUH, ob 10. uri.
Amer. crot. EDEN ZA DRUGIM, ob 12. uri.
GLEDALIŠČE: amer. BEETLEJUICE, ob 15.30, 17.30 in 19.30.
UNION: amer. ŠE 48 UR, ob 16., 18. in 20. uri.
UDARNIK: amer. UMRI PO-KONČNO (II. del), ob 17. in 19. uri.
Amer. crot. EDEN ZA DRUGIM, ob 21. uri.

RADOVLJICA: amer. STRAŠNE SANJE V ULICI BREST OV, ob 20. uri.
BLED: amer. ROBOKOP (II. del), ob 20. uri.
DOM JLA – NOVO MESTO: amer. MORJE LJUBEZNI, ob 19. uri.
DELAVSKI DOM – ZAGORJE: amer. TANGO IN CASH, ob 17. uri.
Amer. BOGOVI SO ZOPET PADLI NA GLAVO, ob 19. uri.
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer. TATOVI PORŠEJA, ob 17. uri.
NOVO MESTO: Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica – Niccolò Machiavelli: MANDRAGOLA, red A, ob 19.30.

NAPOLEON international

Restavracija Lukovica
061 735 120
Restavracija Napoleon
Villa Maria Portorož
066 76 567

OBVESTILA

SADJARJI IN VRTNARJI
Prejeli smo večjo količino sadik sadnega drevja po ugodnih cenah. Dobite ga pri Sadjar in vrtnar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, pri Tromostovju. Odprto vsak dan od 7.–19., ob sobotah od 7.–14. ure, tel. (061) 221-337.

URŠKA
več kot plesna šola
NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
hala B2/II – tel.: 327-651
INFORMACIJE, REZEVARICJE, VPIS: od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure

Vabimo k vpisu v plesne tečaje:
DRUŽABNI PLES
I.: četrtek, 6. 12.; četrtek, 13. 12. (nad 30 let).
II.: sreda, 12. 12. (nad 30 let) petek, 14. 12.:
JAZZ II: torek, 11. 12.;
AEROBIKA II: torek, 11. 12.

gostišče Okarina Bled

OBVEŠČA SVOJE CENJENE GOSTE, DA BO OKARINA ZAPRTA OD 19. NOV. DO 14. DEC. 1990.

EUREKA PLESNI STUDIO
tel. 329-195
221-118
TO BO VAŠA PLESNA ŠOLA!
VSE ZVRSTI PLESA – šola, zabava. Če ste sami ali v paru, od 4 do 90 let. Pokličemo vas, se pogovorimo. Pustite vaš telefon – naslov tajnici.
NE POZABITE: 061/329-195, 0.–24. ure.

JENKO
PLESNA ŠOLA
vpisuje v naslednje plesne tečaje:
začetni: 5. 12. – sreda ob 20.30, 10. 12. – ponedeljek ob 20.10
nadaljevalni: 21. 12. ob 20.00
izpopolnjevalni: 6. 12. ob 19.00
Tečaji za starejše (NAD 30 LET):
začetni: 16. 12. ob 18.00

AEROBIKA: 17. 12. ob 18.00
VPIS: od 11. do 13. in od 16. do 20. ure, tel. 320-042!
Vsak petek in soboto, vabimo na ples v Festivalno dvorano!

KLUB K4 KERSNIKOVA 4 LJUBLJANA
Dnevni bar od 10. ure
PONEDELJEK – Hard & Heavy

PLESNA ŠOLA KAZINA
Trg osvoboditve 1 Ljubljana tel. 214-348
Informacije, vpis vsak delavnik od 16. do 20. ure.
DRUŽABNI PLES:
I.: ned., 23. 12.
II.: sob., 15. 12.
ŠTUDENTSKI TEČAJ: sreda, 5. 12.
Dekleta in žene vabimo k aerobični in fitness kondicijski vadbi HORUK, tor., 4. 12., čet., 13. 12.

Plesna skupina KAZINA sprejema nove plesalce v nedeljo, 9. 12. 1990, ob 10. uri v Kazini, Trg osvoboditve 1. Pogoj: starost najmanj 13 let, višina nad 165 cm, zaželene plesne izkušnje (jazz, step, balet...)

Plesna šola
ROŽANC
Trg OF 3 (pri kolodvoru) tel.: 325-878
Vpis od 13.–18.: ZAČ. 9. 12., NAD. 23. 1. JAZZ ZAČ.: 19. 12., NAD. 28. 12.

Black Jack CLUB
Nocoj rezervirano za največje uspešnice desetletja.

KUD FRANCE PREŠEREN TRNOVO
V KUD France Prešeren bo v ponedeljek, 3. 12. ob 18. uri otvoritev razstave slik Roberta Poortmana in zvočnih objektov Maria van Horrika iz Nizozemske (v sodelovanju S FV + STRIPCORE).

PREDAVANJA

SLOVENSKO GEOLOŠKO DRUŠTVO vabi na predavanje **dipl. ing. Dušana Rajverja: 20. geotermalni tečaj v Pisi (Italija) z opisom ekskurzije v Toscano in Lacij,** ki bo v torek, 4. 12. 1990, ob 18. uri v sobi 32 na Aškerčevi c. 12.

KONCERT

Koncertni atelje Društva slovenskih skladateljev
obvešča, da napovedani komorni koncert »RUSKI IN SLOVENSKI SAMOSPEV« dne 3. decembra 1990, ob 19.30 odpade zaradi bolezni gostujočih umetnikov.

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA
1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.
4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure.
Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Nočna in nedeljska dežurna služba: CENTRALNA LEKARNA, Ljubljana, Prešernov trg 5. Izdaja nujnih zdravil in zdravil na recepte, predpisane istega dne.
MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

Telefon ZATE – ZAUPNI TELEFON za otroke, ženske, družino, žrtve nasilja in vse nemočne 323-353 vsak dan od 16.–21. ure

Tiho je odšel od nas
FRANC MENCINGER
Tubejev Franc iz Bohinja, Ravne 16
Pogreb bo v torek, 4. decembra 1990, ob 15.30 na pokopališče v Bohinjski Bistrici
Žara bo do pogreba v mrliški vežici v Bohinjski Bistrici
Žalujoči: Majda, Marina, Branko, Bojana, Nasilja, ... in drugo sorodstvo
Ravne, Bohinjska Bistrica, Radovljica, 2. decembra 1990

Za vedno nas je zapustila naša draga
VELENA MILAVEC
Od nje se bomo poslovili v torek, 4. decembra 1990, ob 11.30 na ljubljanskih Žalah
Na dan pogreba bo žara v prvi mrliški vežici
Vsi njeni
Ljubljana, Milano, 27. novembra 1990

Umrla je naša draga mama
ANA LUBEJ
iz Savinjskega nabrežja 6, Celje
Od nje se bomo poslovili v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 14.30 na mestnem pokopališču v Celju
Žalujoči: hčerka Marijana in sin Jože z družino

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustil naš sodelavec
BOJAN POZNIK
orodjar
Ohranili ga bomo v lepem spominu
Kolektiv Tobačne Ljubljana

Umrl je
MAKS SELJAK
upokojeni delavec PM Ajdovščina
Pogreb pokojnika bo v torek, 4. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču v Ajdovščini
Uprava za notranje zadeve v Novi Gorici, Postaja milice Ajdovščina in Klub Maksa Perca

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 85. letu starosti nenadoma zapustil naš dragi oče, dedek, pradedek, tast in stric
FRANC ŠKRJANC st.
mizarski mojster iz Zgornjih Dupelj
Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 15. uri
Do pogreba leži na svojem domu v Zgornjih Dupljah 2
Žalujoči vsi njegovi
Duplje, 1. decembra 1990

Naše drage
JERNEJE LIPOVEC
rojene GUTNIK
ni več
Pogreb bo v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču v Dolenjem Logatcu
Na dan pogreba bo žara od 12. ure dalje v mrliški vežici
Vsi njeni
V Logatcu, 1. decembra 1990

Ne jokaj za menoj.
spomni se, kako sem trpela.
ob grobu postoj
in mir bo s teboj.
(M. Zupančič)
Mnogo prezgodaj nas je zapustila naša
SONJA VELEJ
rojena REMIC
Devet let se je hrabro borila z zahrbno boleznijo.
Od nje se bomo poslovili v torek, 4. decembra 1990, ob 12. uri na viškem pokopališču v Ljubljani
Na dan pogreba bo žara v dvanajsti mrliški vežici na ljubljanskih Žalah
Najbližjim nam bo ostala v srcih njena velika skrb, ljubezen in topla roka, ki nam jih je razdajala do zadnjega trenutka
Žalujoči: mož Jože, sin Marjan z družino, vnuk Matic in drugo sorodstvo
Ljubljana, 28. novembra 1990

Tiho je odšel od nas brat in stric
dipl. ing. ARNOLD KRAPŠA
Pogreb bo v torek, 4. decembra 1990, ob 14.30 na pobreškem pokopališču v Mariboru
Žalujoči: sestra Albina z družino in vsi njegovi

Tiho je odšel od nas brat in stric
AVGUST MARTINI
Od njega se bomo poslovili v torek, 4. decembra 1990, ob 10.30 na ljubljanskih Žalah
Na dan pogreba bo žara v deveti mrliški vežici
Žalujoči: žena Silva, otroci Adi, Gusti, Janez z družinami, sestra Elizabeta in brat Vasilij z družinama

V 91. letu starosti nas je tiho zapustil naš dober atek, dedek in pradedek
JOŽE KOŠIR
nekdanji trgovec na Jesenicah
Na zadnjo pot ga bomo spremili v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 15.30 na Blejski Dobravi pri Jesenicah.
Do pogreba leži v tretji mrliški vežici
Žalujemo: hčerka Jožica in sin Štefan z družinama
Ljubljana, Jesenice, 2. decembra 1990

In jaz živim še v ljubljenih osebah in predmetih, kakor živeli oni so z menoj v minulih letih.
(Ada Škerl)
Mnogo prezgodaj nas je zapustil naš dragi
dr. BOGO GANTAR
specialist ortodont
Od njega se bomo poslovili v torek, 4. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču v Predosljah pri Kranju
Cvetje hvaležno odklanjamo v korist Gorenjskega društva za cerebralno paralizo, Gosposvetska 10, Kranj
V globoki žalosti: žena Gabriela, hčerki Helena in Mirjam, mama, sestra in drugo sorodstvo
Predoslje, 29. novembra 1990

Za vedno je zaspala naša sestra in teta
NADA GOSTIŠA
rojena GOLJA
Od nje se bomo poslovili v sredo, 5. decembra 1990 ob 15. uri na ljubljanskih Žalah
Na dan pogreba bo žara v petnajsti mrliški vežici
Žalujoči: sestri Sandra in Adela, brat Rado z družinami
Ljubljana, Radovljica, Nizozemska, 29. novembra 1990

Umrla je naša mama, stara mama in babica
FRANČIŠKA BELE
rojena VIDMAR
Na njeno zadnjo pot jo bomo pospremili v torek, 4. decembra 1990, ob 15. uri izpred petnajste mrliške vežice na ljubljanskih Žalah
Za njo žalujemo: hči Cirila, sin Franci, vnuček Simon z družino in drugo sorodstvo
Ljubljana, 3. decembra 1990

Niti rekel nisi zbogom
niti roke nam podal,
neusmiljena te smrt je vzela
a v naših srcih bos ostal
(narodna)
Sredi življenja nas je nepričakovano in za vedno zapustil naš ljubi mož, očka, sin, brat, svak in zet
VIKTOR ŠKRBINA
Vsem, ki so ga poznali in ga imeli radi, sporočamo, da bo pogreb dragega pokojnika v ponedeljek, 3. decembra 1990, ob 11. uri na ljubljanskih Žalah
Na dan pogreba bo ležal v enajsti mrliški vežici
Žalujoči: žena Anica s sinom Gregijem, mami in ati, sestra Darinka z družino ter drugo sorodstvo
Ljubljana, Murska Sobota, Litija, Krško, Mirna, 28. novembra 1990

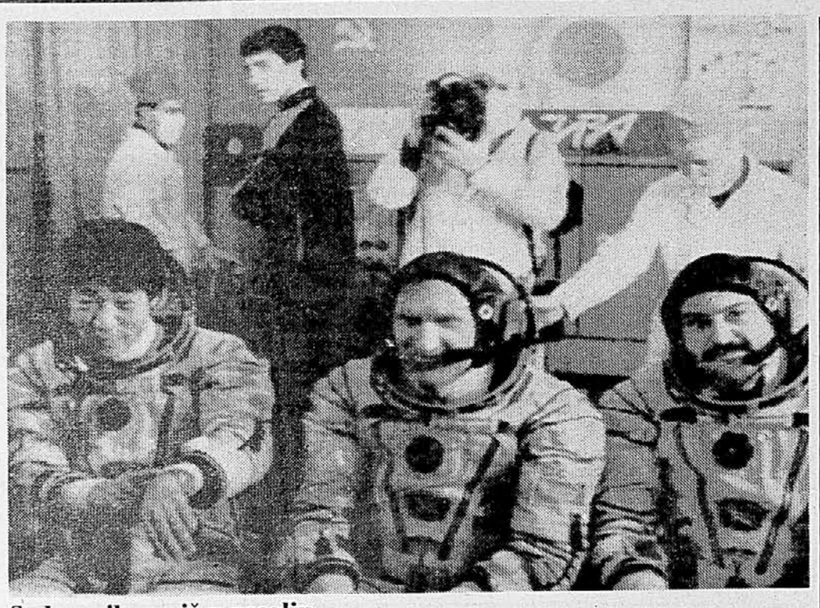

Sedma sila prvič v vesolju

MOSKVA, 2. decembra (Tanjug) – Novinar japonske televizijske mreže TBS Toehiro Akijama je postal z današnjim dnem prvi predstavnik sedme sile, ki je poletel v vesolje. Natanko ob 11. uri in 13 minut so namreč z izstrelišča v Bajkonuru izstrelili vesoljsko ladjo TM-11, na kateri sta še Viktor Afanasjev in Musa Manorov. Akijama bo ostal v vesolju šest dni, potem pa se bo vrnil z vesoljcema Manakovom in Strekalovom, ki sta bila kot sedma posadka na vesoljski postaji Mir že štiri mesece. Več mesecev bosta ostala v vesolju tudi Afanasjev in Manarov. (Telefoto: TASS)

Qian zabarantal veto za obnovitev stikov

Kitajski zunanji minister je v zamenjavo za kitajsko vzdržanost pri glasovanju o Zalivu uspel obnoviti stike z ZDA – Dolg sestanek z Bushom

OD NAŠE DOPISNICE

PEKING, 2. decembra – O pravkar končanem obisku kitajskega zunanjega ministra Qian Qichena v Washingtonu bi lahko rekli, da sodi med največje koristi, kar jih je imel doslej Peking od krize v Perzijskem zalivu. LR Kitajska ni dala veta na resolucijo 678 varnostnega sveta OZN, v povračilo pa je Qiana sprejel sam predsednik Bush, kar pomeni da je ameriških političnih sankcij zoper Peking praktično konec.

Naj si ameriška stran, zavedajoč se zahtev svoje javnosti in še zlasti kongresa, da je treba pekinški režim zaradi lanskoletnega znašanja nad študenti strogo kaznovati, še tako prizadeva, da bi pomen prvega uradnega obiska visokega kitajskega predstavnika v minulem letu in pol v Washingtonu zabrisala s trditvami, da je šlo le za »formalno in protokolarno izmenjavo« in ne za kake bistvene stike, vseeno ni mogoče prezreti dejstva, da je trajalo srečanje Busha s Qianom 45 minut in da sta se pogovarjala tudi o izboljšanju dvostranskih odnosov. Poleg tega je državni sekretar Baker, kot je novinarjem povedal kitajski minister, sprejel povabilo, naj uradno obišče LR Kitajsko, in tudi če do povračilnega obiska že v bližnji prihodnosti ne bi prišlo, se je Baker končno uvrstil na seznam visokih gostov, ki jih v Pekingu upravičeno pričakujejo.

Po dejstvu, da so bili Qian Qichenov uradni obisk v Washingtonu ter njegovi srečanji z Bakerjem in Bushom napovedani še pred glasovanjem o resoluciji, ki je odobrila vojaško akcijo zoper Sadama Huseina, je mogoče sklepati, da je bila to cena, ki jo je Peking vnaprej zahteval, da bi bila resolucija, ki so jo predlagali Američani, sploh sprejeta.

LR Kitajska je imela namreč kot ena od petih stalnih članic varnostnega sveta OZN pravico do veta, s katero si izredno dobro pomaga pri političnem barantanju z Zahodom že od prvih trenutkov zalivske krize. Toda tokrat se je Kitajska vzdržala, medtem ko je prej glasovala za resolucije o uvedbi sankcij proti Iraku, s čimer si je zagotovila odpravo sankcij Evropske skupnosti proti njej sami.

Čeprav bi se politični ugled Pekinga v zahodnem svetu še bolj povečal, če bi se Kitajska tudi tokrat postavila ob bok drugim stalnim članicam varnostnega sveta (ZDA, ZSSR, Franciji in Veliki Britaniji), so bili razlogi, zaradi katerih se je vzdržala, še bolj tehtni. Tako lahko namreč še vedno nastopa kot zagovornik interesov nekaterih držav tretjega sveta, ki jim vojna v Zalivu ne bi bila v prid. Poleg tega si je Peking s tem pridržal pravico do nezadovoljstva ob morebitnem japonskem sodelovanju v skupni akciji, ki bi avtomatično pripeljalo do spremenb v japonski ustavi, po katerih je namreč ta azijska sila omejena na mednarodnem političnem in vojaškem področju, ogrozilo pa bi tudi kitajski primat na celotnem vzhodnoazijskem območju. Navsezadnje bi lahko LR Kitajska prav zato, ker se je tokrat vzdržala, ponudila svoje orožje, če bi vojna v Zalivu izbruhnila, komurkoli (denimo, tudi Jemenu, ki je, tako kot Kuba, resoluciji 678 nasprotoval).

Američani nad kitajsko vzdržanostjo spočetka niso bili navdušeni in tudi Baker je izjavil, da je nad kitajskim stališčem razočaran. Toda Peking je očitno dobro presodil, kje so meje »zadnje cene«.

ZORANA BAKOVIĆ

● Namestnik kitajskega ministra za gospodarske odnose in trgovanje s tujino Gu Yongjiang bo že 10. tega meseca odpotoval v Washington, kjer bo v ameriškem ministrstvu za trgovino izmenjal mnenja o razširitvi menjave, katere vrednost se je povzpela že lani na 12,25 milijarde dolarjev, ameriškim investitorjem, ki so do septembra letos vložili v Kitajsko že 2,15 milijarde dolarjev, pa bo skušal vliti še več zaupanja in jih še bolj navdušiti za business.

Predsednik Kučan na obisku v Kataloniji

Slovenska delegacija se bo v Barceloni mudila jutri in pojutrišnjem

LJUBLJANA, 2. decembra – Na povabilo katalonskega predsednika J. Poujola se bo slovenski predsednik Milan Kučan 4. in 5. decembra mudil v Barceloni. Spremljali ga bodo podpredsednik republiške vlade Matija Malešič, republiški sekretar za mednarodno sodelovanje dr. Dimitrij Rupel, bivši jugoslovanski veleposlanik v Španiji Rudi Čačinovič in šef kabineta predsednika Marjan Šiftar. Slovenska delegacija bo imela v Kataloniji pogovore s katalonskim predsednikom in ministri katalonske vlade, z vodstvi političnih organizacij in s predstavniki parlamenta. Sestala se bo tudi s predstavniki barcelonske univerze, s katerimi se bo pogovarjala o nadaljnji širitvi sodelovanja s slovenskimi visokošolskimi ustanovami, seznanila pa se bo tudi z delovanjem tako imenovane tehnološke doline in s pripravami na poletne olimpijske igre v Barceloni.

OGLEDALO

– Zdi se mi, da se tale tujec trenutno nagiba k manjšim kratkoročnim vlaganjem.

OTO REISINGER, Vjesnik

NA KRATKO

Rupel sprejel vodstvo Slovenske skupnosti

LJUBLJANA, 2. decembra – Republiški sekretar za mednarodno sodelovanje dr. Dimitrij Rupel je včeraj sprejel vodstvo Slovenske skupnosti, edine slovenske stranke v zamejstvu. Predstavniki stranke so ministru predstavili problematiko v zvezi z napovedanim zmanjšanjem pravic Slovencev v nekaterih zamejskih občinah: predlog, da naj bi se spremenil dosedanji režim obveznih dvojezičnih izkaznic za štiri občine na Tržaškem, ki izhaja iz Londonskega memoranduma, in predlog, da naj bi se na območju, kjer strnjeno živijo Slovenci, ustanovil kraški naravni park.

Obisk Slovenske skupnosti je bil neposredno pred obiskom italijanskega zunanjega ministra Giannija De Michelisa v Ljubljani.

Nov pokol v predmestju Tel Aviva

TEL AVIV, 2. decembra – Izraelska policija je sporočila, da je bil med davišnjim napadom palestinskih teroristov v Tel Avivu en človek ubit, šest pa ranjenih. Trije Palestinci so v predmestu Ramat Gan zjutraj planili v avtobus in z noži zabodli štiri Žide. Med streljanjem s policijo je bil potem eden od Palestincev ubit, dva pa ranjena. Zahodne agencije, ki to poročajo, ne navajajo, kako je prišlo do posredovanja varnostnih sil.

Gorbačov: za nabornike velja zvezni zakon

MOSKVA, 2. decembra (Tanjug) – Po ukazu sovjetskega predsednika Mihaila Gorbačova bo treba v ZSSR služiti vojsko na podlagi zveznih predpisov in ne republiških zakonov, ki odobravajo služenje vojaškega roka v domačih republikah. Ta ukaz Mihaila Gorbačova sodi med pomembne predsednikove ukrepe za vzpostavitev reda v državi na podlagi ustave in posebnih pooblastil, ki mu jih je dal zvezni parlament. Republiški zakoni, po katerem imajo fantje pravico služiti vojsko le v domači republiki, medtem ko so dezerterji povsem zaščiteni, so jeseni ogrozili sovjetske oborožene sile, ki so s tem izgubile skoraj pol milijona mož.

Prvi sestanek osmih sredozemskih držav

KAIRO, 2. decembra – V Kairu se je začel prvi sestanek osmih sredozemskih držav – Egipta, Alžirije, Jugoslavije, Malte, Španije, Italije, Portugalske in Francije, ki so zainteresirane za razvoj sodelovanja, podobnega KVSE. Namen dvodnevnega zasedanja na ravni strokovnjakov zunanjih ministrstev je ugotoviti splošne prvine varnosti in sodelovanja v Sredozemlju

Albanske volitve 10. februarja

DUNAJ, 2. decembra (AFP) – Prezidij albanske ljudske skupščine je za 10. februar 1991 napovedal skupščinske volitve. V začetku novembra bo skupščina sprejela volilni zakon, ki predvideva trajno in neposredno glasovanje za najmanj dva kandidata po volilnih okrožjih. Po določbah novega volilnega zakona ima vsak državljan pravico kandidirati pod pogojem, da zbere podpise 300 predlagateljev.

So Habreja ubili?

TUNIS, 2. decembra – Libijska tiskovna agencija Džana je danes sporočila, da so čadskega predsednika Hisena Habreja ubili med poskusom bega iz države. Sklicujoč se na obveščene vire v N'Djameni, Džana trdi, da niso resnične vesti, po katerih naj bi Habre z družino našel zatočišče v sosednjem Kamerunu. Čadski veleposlanik v Parizu pa je, kot poroča Reuter, zanikal poročilo Džane o Habrejevi smrti.

Gorbačov zamenjal notranjega ministra

MOSKVA, 2. decembra (Tanjug) – Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov je nocoj ukazal zamenjavo ministra za notranje zadeve Vladima Bakatina, namesto katerega je na ta položaj imenoval Borisa Puga, sedanjega sekretarja CK KPSZ. Zamenjavo Bakatina so uradno razložili s pojasnilom, da gre za »prevzem novih obveznosti«. Ukaz Gorbačova mora potrditi še parlament. Obenem je bil za prvega namestnika notranjega ministra imenovan Boris Gromov, kar pomeni, da je vrh notranjega ministrstva povsem spremenjen.

Landsbergis gre v Washington

MOSKVA, 2. decembra (Tanjug) – Voditelj litovskega parlamenta Vitautas Landsbergis je nocoj izjavil, da se bo 10. decembra v Washingtonu sestal z ameriškim predsednikom Georgeom Bushom, s katerim naj bi se pogovarjal o položaju v Litvi, o »političnih groženj in pritiskov s strani Sovjetske zveze in o perspektivi sovjetsko-litovskih pogajanj«. Landsbergis je to dejal na tiskovni konferenci v Vilnusu ob koncu skupnega zasedanja parlamentov treh pribaltskih republik – Litve, Letonije in Estonije – ki tudi na ta način hočejo združiti moči zaradi odcepitve od Sovjetske zveze.

Dick Cheney jutri na Poljskem

WASHINGTON, 2. decembra (Reuter) – Ameriški obrambni minister Dick Cheney vztraja pri srečanju s poljskim predsedniškim kandidatom Lechom Walenso. Sestala naj bi se prihodnji teden med civilnim pregledom oboroženih sil. V napovedi Cheneyevega dvodnevnega obiska na Poljskem je bilo rečeno, da bodo na dnevnem redu srečanj vojaški odnosi med državama, vprašanja širše varnosti in vloga civilistov v odnosih z vojsko. Ameriški obrambni minister se bo v torek in sredo, ko se bo mudil v Varšavi, sestal še s predsednikom Wojciechom Jaruzelskim, z vršilcem dolžnosti premiera Tadeuszom Mazowieckim ter z obrambnim, zunanjim in finančnim ministrom.

Okrogla miza o človekovih pravicah

BEOGRAD, 2. decembra (Tanjug) – Sekretariat ZIS za informacije je sporočil, da bo v Beogradu 10. in 11. decembra okrogla miza na temo »Sorodnosti in razlike med svetovnimi in evropskimi standardi za varstvo okolja in uveljavljanje človekovih pravic«.

S soglasjem in podporo predsedstva SFRJ in zveznega izvršnega sveta organizirata zasedanje inštitut za mednarodno politiko in gospodarstvo v Beogradu ter direktorij Sveta Evrope za človekove pravice.

Papež sprejel odstop kardinala Casarolija

Arhitekt vatikanske vzhodne politike odhaja v pokoj – Angelo Sodano novi državni tajnik

OD NAŠE DOPISNICE

RIM, 2. decembra – Kardinal Agostino Casaroli, eden od najpomembnejših članov vatikanskega vrha v zadnjih treh desetletjih in vezni člen med pontifikati Pavla VI. in Janeza Pavla II., protagonist »vzhodne politike«, odhaja v pokoj. 76-letni dosedanji državni tajnik, glavni sodelavec papeža Wojtyle v podiranju blokovske razdelitve, zapušča položaj vatikanskega »premiera« z impresionantnim seznamom diplomatskih uspehov in se umika dosedanjemu vatikanskemu zunanjemu ministru, 63-letnemu nadškofu Angelu Sodanu.

Petdeset let nepretrganega življenja v središču papeške države je Casarolija naredilo za enega najvplivnejših in preudarnejših politikov, o katerem Janez Pavel II. ob odstopu pravi, da ga »bo pogrešal«. 50 let v istem okolju, z različnimi poglavarji katoliške cerkve; osemnajst s Pijem XII., pet let s papežem Janezom, petnajst s Pavlom VI., dvanajst z Janezom Pavlom II. Od tega je bil 29 let na položaju tajnika za odnose z državami in torej v neposrednem stiku z državnimi vidiki univerzalne strategije Cerkve.

Po naročilu papeža Janeza je leta 1963 obiskal vrsto glavnih mest vzhodnih evropskih držav, da bi »ponovno navezal stike med Svetim sedežem in povojnimi vladami teh držav, pretrganimi vrsto let«. Zaradi smrti papeža Janeza se je poslanstvo prekinilo in Pavel VI. je čakal kakšno leto, preden je odobril nadaljevanje Casarolijevega poslanstva. Njegovo »linijo« je pozneje odobril tudi Janez Pavel II. Med največjimi Casarolijevimi uspehi je normalizacija odnosov in položaja Cerkve v Jugoslaviji, na Poljskem in na Madžarskem, v Romuniji in Bolgariji. Sodelovanje na helsinški konferenci je še en uspeh Casarolijeve nove vatikanske mednarodne strategije, ki v času pontifikata Janeza Pavla II. ni bila bistveno spremenjena; morda le v tem, da so postajale glavni sogovorniki cerkvene oblasti v vzhodnih državah, ne več diplomatski aparat vatikanske države. Sodelovanje vatikanske delegacije na tisočletnici ruske pravoslavne cerkve leta 1988 je bil skupni dosežek Wojtylove strategije in Casarolijeve metode; ob tej priložnosti se je Casaroli prvič sestal v Kremlju z Gorbačovom. Oba obiska Gorbačova v Vatikanu (lani in pred dvema tednoma) sta bila sad Casarolijevih prizadevanj.

● Sodanov program (pred dvema dnevoma, ko je bil še na položaju zunanjega ministra so sporočili, da bo v kratkem obiskal Jugoslavijo), je zelo jasen: »Sveti sedež bo pazljivo spremljal izvajanje sprejetih dogovorov,« je dejal malo pred pariškim sestankom evropske varnostne konference, »in bo opozarjal na morebitne kršitve. Vztrajno in potrpežljivo bo Sveti sedež še naprej zahteval polno spoštovanje človekovih pravic, posebno pravice do polnega izvajanja svobode veroizpovedi.«

In zdaj? »Drugače bo« so prvi komentarji, ki jih je mogoče slišati v Vatikanu po imenovanju piemontčana Angela Sodana na Casarolijevo mesto državnega tajnika. »Drugačnost« se nanaša na slog dela, ne na strategijo. Zanj, za diplomata in posrednika (prepričal je vojno med Argentino in Čilom), je bil Agostino Casaroli učitelj. Njegovi sodelavci omenjajo izjemno spretnost v vzpostavljanju odnosov z drugimi na vseh ravneh.

MOJCA DRČAR-MURKO

ISKRICE

Brez drobne knjižice Prešernove mi ne bi bili narod.

OTON ŽUPANČIČ

»Propad Jugoslavije visi v zraku«

Glasilo češkega Državljanskega foruma o volitvah in usodi Jugoslavije

PRAGA, 2. decembra (Tanjug) – Glasilo vladajočega češkega Državljanskega foruma Občansky denik meni, da je od preostalih volitev v Jugoslaviji odvisna »usoda celotne zveze«. V zadnji številki namreč poudarja, da volitve v Makedoniji, Bosni in Hercegovini ter Srbiji in Črni gori ne odločajo le o tem, katere politične stranke bodo prevzele odgovornost za oblast v posameznih delih Jugoslavije, pač pa gre za mnogo več, za usodo celotne zveze. »Propad Jugoslavije dejansko visi v zraku,« poudarja časopis, ki vidi možnosti za rešitev v sprejetju slovensko-hrvaškega predloga. Predlog je namenjen »novim vodstvom, ki bodo po svobodnih volitvah resnično izražala voljo svojih narodov«. Glasilo opozarja, da »ponavadi dobro obveščena CIA Jugoslaviji ne napoveduje več kot 18 mesecev življenja«, pa tudi državljanske vojne ne izključuje.

Zaupanje namesto strahu ali kako do Evrope brez vojska

Dvodnevni posvet mirovnih skupin z območja Alpe–Jadran s težiščem na demilitarizaciji Slovenije

OD NAŠEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 2. decembra – Pod geslom zaupanje namesto strahu je bil tu včeraj in danes prvi skupni seminar iniciativnih skupin za odpravo vojsk v Avstriji in Sloveniji. Nosilca sta bila slovenski Center za kulturo miru in nenasilja, skupina iz avstrijske Štajerske za odpravo vojske in beljaški mirovni odbor.

Udeleženci so – ne nazadnje spričo stopnjujoče se vojne nevarnosti v Zalivu – obravnavali zamisel o Srednji Evropi kot mirovni coni, razpravljali o procesih KVSE in v zvezi s tem o ukinjanju armad, o mirovnem taboru Alpe–Jadran, o alternativnih varnostnih zamislih itn. Namen seminarja je bil doseči tesnejše sodelovanje avstrijskih in slovenskih pobudnikov za ukinitev vojska in podpora uvedbi člena v novi slovenski ustavi, da Slovenija nima vojske. Hkrati je bil seminar priprava na konferenco gibanja Evropa brez vojska, ki bo sredi decembra v Kölnu.

Beljaški mirovni odbor je ob tej priložnosti izdal bilten Alpe Adria – informacijsko glasilo mirovnega gibanja na območju te delovne skupnosti. Celotna številka je posvečena vprašanju demilitarizacije Slovenije. V uvodniku pozivajo ES, Svet Evrope, Avstrijo, Italijo in Madžarsko kot sosede Slovenije, da naj podpirajo mirno rešitev zapletov na Balkanu in naj same dajo zgled z zmanjševanjem armad in izdatkov za vojsko. Marko Hren govori o dveh možnostih razpleta v Sloveniji v naslednjih mesecih: 1. Slovenija bo imela svojo vojsko in z zakonom opredeljeno služenje vojske ali 2. Slovenija ne bo imela vojske in oboroževalne industrije. Z zakonom bo urejeno prehodno obdobje do odprave vojske.

V publikaciji so objavili tudi izjavo nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki opozarja, da bi bila državljanska vojna enaka samomoru in da ne vidi stvarnih možnosti za odcepitev Slovenije in Hrvatske.

JOŽE ŠIRCELJ

SVET SO LJUDJE

Ljubezen, smrt in rock and roll

Berlinski filmski režiser **ROSA VON PRAUNHEIM** se je rodil 25. 11. 1942 v Rigi kot Holger Mischwitzky. Kakor številni drugi filmski alternativci (npr. Derek Jarman) je tudi on po izobrazbi slikar. Priimek v psevdonimu si je nadel po zelo grdem (tako pravi sam) predelu v Frankfurtu, mestu, kjer je sprva obiskoval umetnostno šolo – nadaljeval je na Umetnostni akademiji v Berlinu –, ker kot študent ne bi smel razstavljati. Je neutruden delavec, avtor čez trideset (kratkih, dokumentarnih, TV in celovečernih) filmov in treh knjig. Od leta 1971 snema tudi v New Yorku. Celo za različnosti vajeno zahodnoberlinsko sceno je bil Rosa von Praunheim vedno kontroverzen avtor in bo to v združenem Berlinu najbrž še bolj. Že s prvimi kratkimi filmi (posnel jih je z različnimi sodelavci, med drugim z Wernerjem Schroeterjem), kjer na komičen način kombinira politiko, ameriško »underground« estetiko in študentsko gibanje 68, je v Nemčiji postal zelo znan. Ko so v Zahodni Nemčiji leta 1969 ublažili zloglasni nacistični »paragraf 175«, je za TV posnel **Ni perverzen homoseksualec, perverzna je situacija, v kateri živi** (1970). Film so predvajali na berlinskem filmskem festivalu in seveda je bil velik škandal), zato pa je močno vplival na gibanje za homoseksualno emancipacijo v Nemčiji. Njegov prvi pravi celovečerec **Rdeča ljubezen** (1980) je posnet po enem izmed sentimentalnih in spolno-prosvetiteljskih romanov Aleksandre Kolontaj. Zanj je dobil na razpolago za začetnika velikanski proračun milijon mark. **Mesto izgubljenih duš** (1983) je postal kulten film, zlasti zaradi spektakularne Jayne County in drugih transseksualnih zvezd berlinskih odrov. **Horror Vacui** (1983/84) je zelo eksperesionističen in nekoliko temačen uvod v sodelovanje z odličnо fotografijo in režiserko Elfi Mikesch. Pri filmu **Virus ne pozna morale** (1985) je šokiralo, kako sta se norčevala iz aidsa, ali bolje, iz senzacije, kakršna je postal aids sredi osemdesetih. **Anita-Ples greha** (1987), halucinacija o »goli« berlinski plesalki iz dvajsetih let Aniti Berber, pa je nastala po zaslugi starejše igralke Lotti Hubber, ki nastopa tudi v veliko drugih Praunheimovih filmih. Že iz tega je nekoliko razvidno, kar je značilno za vse te filme, namreč, da imajo v njih pomembno vlogo posebne, predvsem (psihološko) močne ženske. Njegova zadnja filma pa sta spet o aidsu, natančneje o ljudeh z aidsom v New Yorku. **Molk = smrt in Pozitiven** (oba 1989) sta njihov politični manifest: v prvem umetnikov, v drugem aktivistov za pravice ljudi z aidsom. Večino teh filmov bomo lahko videli v retrospektivi z naslovom »Rosa von Praunheim: Ljubezen, smrt in rock and roll«, ki sta jo pripravila Cankarjev dom in sekcija Magnus. Predvajali jih bodo ves teden v Cankarjevem domu (srednja dvorana). Če bo režiser utegnil – je spet sredi snemanja novega filma –, se bo udeležil petkove projekcije in pogovora v klubu CD.

Umrla je Hilde Spiel

V petek je v Avstriji umrla pomembna avstrijska pisateljica **HILDE SPIEL,** ki jo je zlasti preko mednarodnih srečanj PEN klubov prinas, poznala tudi slovenska javnost. Rodila se je na Dunaju leta 1911, študirala filozofijo in psihologijo, leta 1936 pa je pred nacizmom emigrirala v London. Vrnila se je po končani vojni.

Kot prozaistka se je uveljavila že pred emigracijo. Po vrnitvi je pisala gledališke kritike, eseje o angleški in nemški oziroma avstrijski literaturi in obveljala za najboljšo feljtonistko v nemško govorečem prostoru, bila pa je tudi izvrstna sodelavka angleških časnikov. Od leta 1966 je bila generalni tajnik avstrijskega PEN centra. Slovenski pisatelji so se z njo srečevali v Portorožu in na Bledu na mednarodnih zborovanjih PEN kluba. Hilda Spiel je ob drugem napisala vrsto romanov in esejističnih knjig, njeno zadnje delo pa je izšlo letos jeseni z naslovom Kateri svet je moj svet? – gre za drugo knjigo njenih spominov (1946–1989). V njej pa še zlasti lepo govori o pisateljici Miri Mihelič. (J. H.)

Modri bicikel ni plagiat

Prizivno sodišče v Parizu je francosko pisateljico **RÉGINE DÉFORGES** oprostilo obtožbe, da je njen najslavnejši roman Modri bicikel plagiat še slavnejšega V vrtincu ameriške pisateljice Margaret Mitchell (1900 – 1949). Sodišče je razsodilo, da je Modri bicikel, ki so ga od izida leta 1982 prodali v šestih milijonih izvodih in prevedli v 18 jezikov (tudi v slovenščino), »izvirna intelektualna kreacija«. S tem je prizivno sodišče razveljavilo odločitev nižjega sodišča, po kateri bi morala Regine Déforges plačati dva milijona frankov odškodnine dedičem avtorskih pravic Margaret Mitchell.

PA ŠE TO

KDOR IMA, NE POTREBUJE – Slobodan Milošević se je odrekel televizijskemu času, ki ga na II. programu beograjske TV dobi vsak kandidat za predsednika srbske republike, da se lahko predstavi volivcem. Nič lažjega, bi rekli poznavalci, dokler se ve, kdo je glavni na prvem programu.

Šest let za resnico o Bhopalu

Šele na šesto obletnico je javnost izvedela resnične podatke – Dvajset tisoč žrtev

NEW DELHI, 2. decembra (Tanjug) – Zaradi zastrupitve z metilizocianatom, ki je v noči od 2. na 3. december 1984 ušel iz rezervoarjev kemične tovarne v indijskem mestu Bhopalu, je umrlo okrog 20.000 ljudi. Ta podatek, ki za nekajkrat presega uradne napovedi, je ob šesti obletnici katastrofe sporočil predstavnik združenja za pomoč žrtvam Abdul Džabar Kan. Po njegovih besedah obstaja register z imeni 10.000 umrlih zaradi zastrupitve, med katere so šteli tudi otroke, umrle zato, ker so se zastrupile njihove matere.

Po uradnem sporočilu, izdanem v času katastrofe, je umrlo manj kot 3000 ljudi.

novosti obvestila obrestne mere

Nova pravila pri nakupu deviz v banki

Pravila opredeljuje Odlok o dopolnitvah Odloka o pogojih, po katerih lahko pooblaščene banke prodajajo devize občanom in civilno pravnim osebam (Ur. list SFRJ, št. 74/90 z dne 23. 11. 1990).

Po novem lahko banka proda občanom devizno gotovino do vrednosti 1.000 DEM enkrat mesečno. Pri tem je po odloku dolžna nakup deviz označiti v potnem listu.

Še naprej velja pravilo, da je treba imeti ob prehodu meje za devizno gotovino ustrezno potrdilo banke o nakupu ali dvigu deviz z devizne vloge. Potrdilo velja do prvega prehoda meje, največ 90 dni. Naenkrat je mogoče čez mejo prenesti devize v gotovini do vrednosti 1.000 DEM.

Nakup deviz za plačilo računov za uvoženo blago ali storitve ter za varčevanje na devizni vlogi banke ne evidentirajo v potnem listu.

Vsem, ki potujete v tujino za več dni, je finančna plat potovanja poseben problem, saj potrebujete denar ne le za predvidene, temveč tudi za nepredvidene izdatke in občutek varnosti. V Ljubljanski banki vam za potovanje po Evropi in Sredozemlju predlagamo evroček, s katerim lahko dvigate gotovino v valuti države, v kateri prebivate. Za potovanje v druge države po svetu pa vam nudimo druge brezgotovinske plačilne instrumente.

Ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 3. december 1990

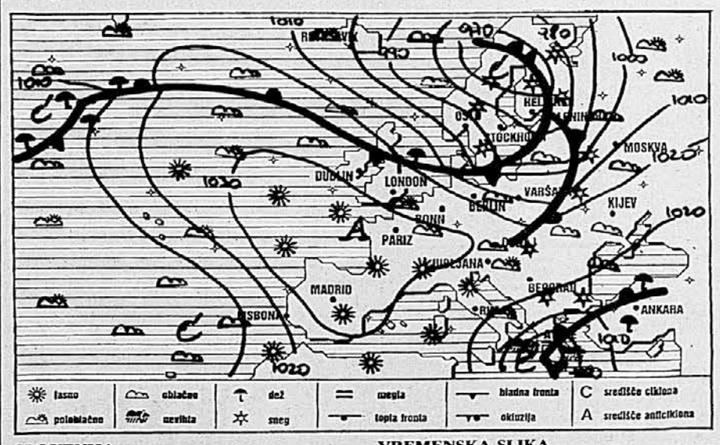

SLOVENIJA

Pretežno jasno bo, v severozahodni Sloveniji občasno zmerno do pretežno oblačno. Na Primorskem bo pihala zmerna burja, najnižje jutranje temperature bodo od −10 do −4, ob morju 2, najvišje dnevne od 2 do 6, na Primorskem do 9 stopinj.

JUGOSLAVIJA

V jugovzhodnih krajih bo še pretežno oblačno, ponekod bo še rahlo snežilo, drugod po državi bo precej jasno, v severni Hrvaški in Vojvodini občasno zmerno do pretežno oblačno. Ob morju bo pihala zmerna burja.

VREMENSKA SLIKA

Nad zahodno in srednjo Evropo je območje visokega zračnega pritiska, nad južnim Balkanom pa območje nizkega pritiska, ki se počasi pomika proti vzhodu. V višinah priteka nad naše kraje toplejši zraki.

KAKO KAŽE ZA TOREK

V torek od severa postopne pooblačitve in popoldne v notranjosti kratkotrajne padavine. V sredo bo suho in hladno vreme. Burja na Primorskem bo v torek oslabela, v sredo pa se ponovno okrepila.

VREME IN TEMPERATURE 2. DECEMBRA 1990 OB 13. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	jasno	1
BRNIK	jasno	1
PLANICA	–	–
KREDARICA	del. oblačno	−11
CELJE	pret. jasno	−2
SL. GRADEC	zmer. oblačno	1
MARIBOR	zmer. oblačno	2
M. SOBOTA	pos. snežinke	−1
N. MESTO	pret. jasno	2
LISCA	jasno	−3
N. GORICA	pret. jasno	5
PORTOROŽ	jasno	6
REKA	del. oblačno	6
PULJ	–	–
SPLIT	jasno	7
DUBROVNIK	jasno	9
ZAGREB	pret. oblačno	1
NOVI SAD	del. oblačno	0
BEOGRAD	rah. sneži	−1
SARAJEVO	del. oblačno	−1
TITOGRAD	pret. oblačno	7
PRIŠTINA	rah. sneži	−3
SKOPJE	sneži	0
CELOVEC	pret. oblačno	0
GRADEC	pret. oblačno	1
DUNAJ	sneži	−1
BUDIMPEŠTA	rah. sneži	−1
BENETKE	–	–
MILANO	jasno	5
RIM	jasno	10
MÜNCHEN	pret. oblačno	0
ZÜRICH	pret. oblačno	−1
BERLIN	oblačno	0
PARIZ	oblačno	6
LONDON	oblačno	5
ATENE	pret. oblačno	14
MADRID	del. oblačno	8
STOCKHOLM	pret. oblačno	3
MOSKVA	rah. sneži	−3

Stanje voda 2. decembra 1990 ob 7. uri

Pretok v m^3/s: Drava HE Dravograd 350, Mura Gornja Radgona 158, Soča HE Doblar 107, Sava Radovljica 66,9, Sava HE Mavčiče 87,0, Sava Šentjakob 94,8, Sava Radeče 383, Sora Suha NIP, Ljubljanica Moste 118, Savinja Laško 68,6, Sava HE Moste 24,0, Savinja Nazarje NIP, Krka Podbočje 98,1, Kolpa Radenci 61,0.

Zimske padavine

Zadnja leta so bile tako redke, da jih moramo ponoviti.

Sneg. *Oblika padavine, ki nastaja iz ledenih kristalov, ko je zrak zasičen z vodno paro pod 0°C. Tedaj vodna para sublimira, to je preide takoj v trdno stanje. Če je sublimacija postopna, dobivajo ledeni kristali več ali manj pravilno obliko; pri padanju se spajajo in tako nastajajo snežinke raznih oblik. Pri temperaturi zraka, ki je višja od −10°C, se ti kristali navadno spajajo v obliki kosmov.*

Ledene kroglice *so zelo majhni kristali, ki imajo obliko ploščic, palčic ali iglic. Ker nimajo večje težnosti, je videti, kot bi lebdeli v zraku. Ta vrsta kristalov nastaja v stabilnem vremenu, v glavnem pri zelo nizkih temperaturah.*

Sodra *je padavina v obliki belih neprozornih kroglic in redko kopastih oblik s premerom 2 do 5 mm. Značilno zanjo je, da se odbija, ko pade na podlago, in se pri tem razbija. Včasih je pomešana s snežnimi kristali.*

Babje pšeno *so napol prosojna zrna zledenelih vodnih kapljic, ki imajo okroglo ali kopasto obliko s premerom 2 do 5 mm. Zrna so v glavnem sestavljena iz sodre in so prevlečena z zelo tanko plastjo leda, ki jih drži skupaj. Pri padanju na tla se ne odbijajo in ne razpadejo.*

DELO ŠPORT

Ponedeljek, 3. decembra 1990

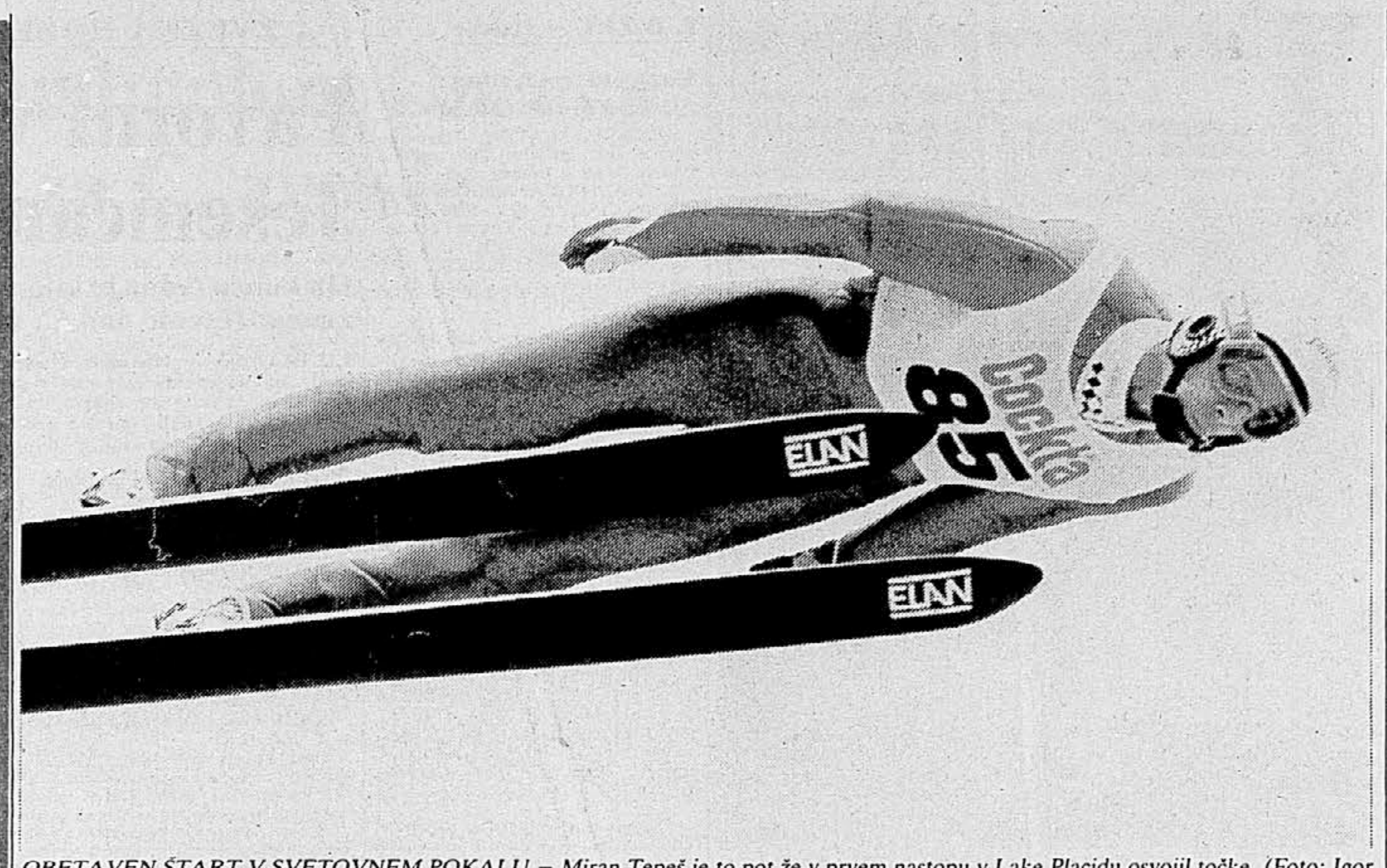

OBETAVEN ŠTART V SVETOVNEM POKALU – Miran Tepeš je to pot že v prvem nastopu v Lake Placidu osvojil točke. (Foto: Igor Modic)

V Lake Placidu naši začeli zares odlično

Franci Petek peti, Miran Tepeš pa 13. na sobotnem uvodnem tekmovanju za svetovni pokal v smučarskih skokih 1990 – Zmagovalec Andreas Felder

LAKE PLACID, 2. decembra – Andreas Felder, 28-letni Tirolec, je pred skoraj natanko šestimi leti na kanadsko-ameriški skakalni turneji požel svojo prvo zmago v svetovnem pokalu in tedaj začel eno najuspešnejših karier osemdesetih let. Sobotna uvodna zmaga v SP '91 na srednji olimpijski skakalnici v ameriškem olimpijskem mestecu pa bo prekaljenemu avstrijskemu veteranu zanesljivo ostala še dolgo v živem spominu, nam pa nič manj izredno uspešen jugoslovanski štart v novo sezono z odločnim Francijem Petkom na petem in zelo dobrim Miranom Tepešem na 13. mestu.

»Led je prebit«, je zadovoljno komentiral nastop jugoslovanskih skakalcev na začetku svetovnega pokala '91 zvezni trener **Jelko Gros.** »K nastopu **Francija Petka** ni kaj dodati, **Miran Tepeš** je še enkrat pokazal visoke tekmovalne zmogljivosti. **Primož Ulaga**, ki je imel na treningu velike težave z usklajevanjem dela nog in ritma odskakovanja, je na tekmovanju sestavil že dva solidna skoka, kar je obetavno, debitant **Samo Gostiša** pa je, čeprav mu gredo vse čestitke za ognjeni krst, to pot še plačal davek neizkušenosti. V veliki želji je finalni nastop izvedel tehnično napako, potem ko se mu je ponujala lepa priložnost, da bi se s ponovitvijo zelo dobrih poskusov na treningu z 22. mesta prebil celo med dobitnike točk. Čeprav se ni uvrstil v finale, ki je po novem znatno zahtevnejši z vsega 35 skakalci, ni razočaral tudi **Matjaž Zupan**, ki je imel povrh v spremenljivih razmerah, rahel veter je kot zmeraj tukaj menjal smer, tudi precej smole.«

Ob Miranu Tepešu (13. mesto) in Primožu Ulagi, (12.), ki sta se v uradno konkurenco uvrstila neposredno po uvrstitvah v SP'90, so kvalifikacije (dosedanji poskusni skok) brez težav prebrodili vsi preostali trije naši skakalci. Tudi v nadaljevanju je Matjaž Zupan skočil dobro (80 m), vendar pa je tekmovalno razsodišče po uspelem skoku Američana Marka Konopackeja (87 m), ki mu je pri nastopu pomagal tudi izredno ugoden veter, malce panično reagiralo, prekinilo serijo in jo nadaljevalo z nižjega zaletišča. Pri ponovitvi nastopa je 22-letni skakalec kranjskega Triglava imel manj sreče z razmerami in je za las izpadel, več kot solidno izhodišče pa so si pred finalno serijo priskakali Franci Petek (84), Miran Tepeš (83) in Samo Gostiša (81), pa tudi Primož Ulaga bi z boljšo formo imel še nekaj upov za morebitno končno uvrstitev med dobitnike točk.

Seveda pa je bilo treba za preboj med najboljše skočiti dovolj dobro obakrat in tudi med znanimi imeni ni manjkalo takih, ki so v drugo zapravili na videz že izbojevane visoke uvrstitve. Nemec **Dieter Thoma** je podobno kot že poleti na plastičnih skakalnicah še enkrat potrdil, da težko zdrži dolgotrajen boj s samim seboj, da bi ohranil hladno glavo: s 4. mesta je zdrsnil daleč v ozadje, podobno pa se je zgodilo tudi Japoncu Nikaidu in Avstrijcu Kuttinu...

Franci Petek je tudi drugi skok izvedel odlično in z dvema izenačenima nastopoma nazadnje ujel uvrstitev povsem v ospredju (po 11. mestu v prvi seriji). Miran Tepeš je bil še enkrat soliden, tako da je izgubil eno samo mesto, dve uvrstitvi med dobitnike točk, povrh še ena med prvo peterico pa sta pomenili za naše moštvo več kot zadovoljivo izpolnitev zastavljenega cilja.

● Ker je v kvalifikacijskem skoku Avstrijec Andreas Rauschmaier nastopil v oblačilu, ki ni imelo žig Mednarodne smučarske zveze (FIS), so ga diskvalificirali. Trener Toni Innauer je v spremenljivem vetru skušal špekulirati tudi z Vettorijem (enkrat je zapustil štartno rampo, drugič štartal prepozno, ko se je že prižgala rdeča luč), so mu dovolili nastop ponoviti, češ da je bil oviran, vendar tudi v tem poskusu ni zmogel več kot zanj skromnih 78 metrov...

VNOVIČ MED NAJBOLJŠIMI – Franci Petek je s 5. mestom dosegel svojo doslej drugo najboljšo uvrstitev v SP. (Foto: Igor Modic)

V torek za zlato s SZ

Z zmago nad Avstrijo s 30:15 so si jugoslovanske rokometašice priigrale nastop v finalu – Poraz s Kitajsko ni bil pomemben

SEUL – Jugoslovanske rokometašice bodo v torkovem finalu na SP igrale z ekipo SZ za 1. mesto. Ta nastop so si zagotovile s sijajno zmago z ekipo Avstrije s 30:15 (14:7), po kateri tekma zadnjega kola v polfinalni skupini s Kitajsko – naše so jo izgubile s 26:27 (10:17) – sploh ni bila več pomembna.

Avstrijska »mešana« ekipa s štirimi jugoslovanskimi igralkami je bila velik izziv za Jugoslovanke, ki je v tej tekmi prikazala doslej najboljšo igro. Avstrijska ekipa je v 15. minuti zaostajala za tri gole (0:3), malo bolj izenačene so bile le naslednje minute, ko je bilo 5:4. Toda nato so modre v pičlih sedmih minutah kar sedemkrat zadele avstrijsko mrežo in tekma je bila ob izidu 12:4 odločena. V nadaljevanju so Jugoslovanke uprizorile novi »show«: šest zaporednih golov. Trener Milorad Milatović je dal nato priložnost tudi rezervistkam, toda razlika je še naprej naraščala. »Avstrijke so bile psihološko obremenjene, zato niso mogle vzdržati našega ritma. Taka igra nam daje možnosti tudi za finale. Sovjetinje ob taki igri niso nepremagljive,« je dejal po tekmi Milatović. Jugoslavija je igrala v postavi: Lješković, Djurić, Bulatović 2, Pešić 4, Kolega 3, Kitić 2, Polajnar, Vuković, Sekulić 10, Gole 1, Antić 4, Tomajek 2. Slovita Jasna Kolar je dosegla le 1 gol iz igre, najučinkovitejša pri Avstrijkah pa je bila Stanka Božović s štirimi goli.

V zadnjem nastopu pred finalom pa so Jugoslovanke predvsem počivale, čeprav je trener Milatović zahteval disciplinirano in ambiciozno igro. V prvem polčasu so modre igrale katastrofalno slabo, največ težav pa jim je povzročila odlična Kitajka Shi Wei, ki je dosegla kar 12 golov. Vratarka Lješkovićeva je bila nemočna, toda po ostri kritiki med odmorom so Jugoslovanke v nadaljevanju zaigrale veliko bolje in nadoknadile zaostanek sedmih golov.

Jugoslovanke so prvič izenačile na 25:25, v zadnji minuti pa je bilo 26:26. Finiš je bil izredno razburljiv. Shi Wei pa je s strelom z desetih metrov prav v zadnji minuti dosegla zmagoviti zadetek. Preobrat v drugem delu je zrežirala Svetlana Kitić. Jugoslavija je igrala v postavi: Jovanović, Lješković, Bulatović 1, Baštovanović, Pešoić 3, Kolega 4, Kitić 11, Polajnar, 1, Sekulić 2, Durković 1, Marković, Antić 3. »Bal sem se, da bo še huje, kot je bilo v prvem polčasu. Deklet ni bilo mogoče motivirati, na srečo pa smo z igro v drugem polčasu zaprli usta tistim, ki so menili, da bomo zmago podarili Kitajkam,« je dejal po tekmi Milorad Milatović, ki je pohvalil rezervne igralke.

Rezultati v polfinalnih skupinah – A, 4. kolo: **Jugoslavija : Avstrija 30:15 (14:6)**, Kitajska : ZRN 14:19 (7:10), Poljska : J. Koreja 29:24 (17:13); 5. kolo: Avstrija : Poljska 22:21 (13:9), **Kitajska : Jugoslavija 27:26 (17:10)**, ZRN : J. Koreja 31:23 (11:15).

Jugoslavija	**5**	**4**	**0**	**1**	**124:102 8**
ZRN	5	3	0	2	109:100 6
Avstrija	5	3	0	2	101:111 6
Kitajska	5	3	0	2	108:109 6
Poljska	5	2	0	3	117:103 4
J. Koreja	5	0	0	5	111:123 0

Skupina B – 4. kolo: Bolgarija : Danska 20:19, Norveška : NDR 14:22, SZ:Romunija 29:26; 5. kolo: NDR : Bolgarija 31:21, Danska : Romunija 26:19, SZ : Norveška 22:20.

SZ	5	5	0	0	126:106 10
NDR	5	3	1	1	111:90 7
Norveška	5	3	0	2	89:90 6
Romunija	5	1	1	3	90:100 3
Danska	5	1	0	4	97:103 2
Bolgarija	5	1	0	4	99:123 2

Za 13. mesto: Švedska : Francija 27:17, za 15. mesto: Kanada : Angola 25:21.

Densimo prvi v Fukuoki

FUKUOKA – Etiopski tekač Densimo je zmagovalec tradicionalnega maratonskega teka na Japonskem. V težavnih razmerah (dež, veter) je progo pretekel v 2:11.35. Drugi je bil Japonec Hirojama z 2:11.37, tretji pa Britanec O'Reily z 2:14.01.

V super G je zmaga ostala v Franciji

Prvi superveleslalom sezone je dobil Franck Piccard – Mitja Kunc 44.

VALLOIRE, 2. decembra – Francosko smučarsko središče Valloire je sijajno prestalo svoj krst med prireditelji tekem za svetovni pokal v alpskem smučanju. Proga za superveleslalom je bila izvrstno pripravljena z umetnim snegom, tako da so imeli dobre razmere tudi tekmovalci z visokimi štartnimi številkami. Da je bil uspeh popoln pa je doma ostala še zmaga.

Olimpijski zmagovalec v superveleslalomu iz Calgaryja Franck Piccard, ki je zelo dobro začel sezono novega svetovnega pokala na Mt. Huttu v Novi Zelandiji, kjer je bil v veleslalomu tretji, jo je še bolje nadaljeval ob otvoritvi v Alpah, saj je danes tretjič v svoji tekmovalni karieri (enkrat na OI, drugič za svetovni pokal) v super G premagal vso svetovno elito, enkrat pa je zmagal v smuku. Na prvem superveleslalomu sezone ni bilo velikih presenečenj, če izvzamemo norveškega specialista za smuk Asgeira Linberga, ki je znal izkoristiti dobro pripravljeno progo in se je s štartno številko 71 prebil na 12. mesto. Linberg je na lestvicah FIS najbolje uvrščen v smuku, kjer je 53., v super G pa je šele 118.

Glede na to, da naši v pripravljalnem obdobju niso imeli pravega treninga superveleslaloma, je uvrstitev Mitje Kunca na 44. mesto še kar dobra, saj je premagal vrsto tekmovalcev, ki so na lestvici FIS za to disciplino uvrščeni pred njim. Sašo Robič pa je z 58. mestom razočaral.

Da je bila proga kaj zahtevna, govori tudi, da se nekaj odličnih tekmovalcev ni uvrstilo. Tako svetovni prvak v tej disciplini Švicar Martin Hangl, prvokategornika Niklaus Henning (Šved) in Armand Schiele (Fr) ter Italijan Alberto Tomba, ki je na 24. mestu na lestvici FIS v super G.

Naša reprezentanca bo še z nekaterimi drugimi ostala v tem francoskem kraju, kjer bodo v ponedeljek priredili tekmo FIS v superveleslalomu.

Naslednja tekma za točke svetovnega pokala v moški konkurenci bo v Val d'Iseru, kjer bo 8. t. m. na sporedu prvi smuk te sezone, naslednji dan pa drugi superveleslalom.

Rezultati

SUPER G: 1. Piccard (Fr) 1:27.59, 2. Heinzer (Švi) 1:27.77, 3. Eberharter (A) 1:27.82, 4. Skaardal (Nor) 1:28.24, 5. Cretier (Fr) 1:28.61, 6. Zehentner (ZRN) in Furuseth (Nor) 1:28.68, 8. Aamodt (Nor) 1:28.78, 9. Locher (Švi) 1:28.80, 10. Eriksson (Šved) 1:28.95, 11. Accola (Švi) 1:29.07, 12. Linberg (Nor) 1:29.15, 13. Strolz (A) 1:29.22, 14. Rungaldier (It) 1:29.23, 15. Polig (It) in Maser (A) 1:29.24, **44. Kunc 1:30.75, 58. Robič (oba Jug) 1:31.98.**

SVETOVNI POKAL – SKUPNO: 1. Piccard (Fr) 40, 2. Nyberg (Šved) in Roth (ZRN) po 25, 4. Tomba (It) 22, 5. Tritscher (A), Kjuus (Nor) in Heinzer po 20, 8. Bittner (ZRN) in Furuseth (Nor) po 18, 10. Eriksson (Šved) in Aaamodt (Nor) po 17.

Zmagoslavje šampionke

Zmagovalka svetovnega pokala minule sezone, Avstrijka Petra Kronberger je na dveh tekmah v Italiji dala lekcijo vsem tekmicam

VALZOLDANA – Petra Kronberger zapušča Italijo kot velika zmagovalka po dveh vrhunskih, zastrašujočih predstavah, v katerih je dobesedno deklasirala tekmice. Skorajda ni dvoma o tem, kdo bo zmagovalka letošnjega svetovnega pokala in prvi favorit za najbolj žlahtne kolajne svetovnega prvenstva v Saalbachu. Slalom je vnesel nekaj več dobre volje v naš tabor, saj je Veronika Šarec s prvimi točkami nazorno dokazala, da se vrača tja, kamor nedvomno sodi.

Petra Kronberger je resnično prava šampionka. Velikanska premoč, s katero je na dveh uvodnih tekmah svetovnega pokala .91 opravila s tekmicami, ji ni zameglila razuma. Ostala je skromna, preprosta in zgovorna: edina med vsemi je bila po vsaki tekmi pripravljena priti v tiskovno središče in je bila na voljo prav vsakemu novinarju, tudi tistim z najbolj neumnimi vprašanji.

»Ne, če bi mi kdo kaj takega rekel pred začetkom svetovnega pokala, mu ne bi verjela. Res, izvrstno mi gre.

● Premiera letošnjega ženskega svetovnega pokala je bila popolna polomija, saj so organizatorji, čeravno nizo brez izkušenj, povsem padli na izpitu. Najhujše kritike je bilo slišati na sestanku vodij ekip, kjer so vsi pritoževali, da so organizatorji tekmovalke hoteli namestiti v slabo ogrevanih sobah brez kopalnic, da je hrana slaba in neprimerna, da je ob tekmah premalo dodatnega dogajanja, pa še za tisto malo (čokoladni party) so tekmovalke prepozno zvedele, da bi se ga lahko udeležile. Pomanjkljivi organizaciji primeren pa je bil tudi obisk. Gledalcev je bilo na slalomu le nekaj deset, na veleslalomu pa še toliko ne. Heinz Krecek, funkcionar FIS, ki je odgovoren za izvedbo ženskega svetovnega pokala, je ob teh pritožbah le zmigoval z rameni, češ da več kot protestirati ne more in tako je bil »krizni« krog sklenjen. V zakulisju pa so se sestajali prevratniki, torej tisti, ki menijo, da je treba marsikaj spremeniti, in zdi se, da švicarski (pre)vladi v mednarodni smučarski počasi že bijejo zadnje ure...

v sijajni formi sem. Na štartu prve proge nisem vedela, da je Vreni Schneider odstopila, ker sem imela ves čas walkmana na ušesih. Pa tudi če bi vedela, to ne bi ničesar spremenilo, ker vem, da je tudi vrsta drugih deklet v izvrstni formi. Tudi na drugi progi sem smučala na polno, saj drugače v takšni konkurenci pač ne moreš računati na uspeh. Sprašujete za smuk in superveleslalom? Tudi ti dve disciplini sem zelo dobro trenirala, pričakujem pa, da bom imela nevarne tekmice v svojih reprezentančnih tovarišicah, Švicarkah in nemara tudi v Carole Merle. Počakajmo z napovedmi, do konca sezone je še daleč, četudi je res, da je 50 točk iz dveh tekem odličen izkupiček. Presrečna sem«, je razlagala 21-letna Avstrijka iz Pfarrwefna, ki ji je bila to že osma zmaga v svetovnem pokalu, če štejemo tudi njeno prvo mesto v kombinaciji lani v Hausu. Če so lani nekateri še govorili, da je osvojila kristalni globus na račun slabe forme Marie Walliser in Michele Figini ter poškodbe Vreni Schneider, potem sedaj ni več dvoma, da je ta čas daleč najboljša in najbolj vsestranska smučarka, prava naslednica slovite rojakinje Annemarie Moser Pröll.

Avstrijski trener Alois Kahr je na precej zahtevnem terenu s svojo zelo aritmično postavitvijo dodobra otežil tekmo. Na prvi prelomnici sta v zelo oglato postavljenih vratcih zdrsnili v sneg Anita Wachter in Vreni Schneider. Pred in po tej očitni pasti pa je bilo še veliko drugih zelo zahtevnih mest, ki so terjale davek tudi med našimi. Nataša Bokal že nekaj časa toži nad bolečinami v ledvenem predelu, kar je očitno posledica prehlada in je temu primerno tudi manj gibčna. Ledena plošča le malo po startu jo je presenetila, ni mogla prenesti teže z ene smuči na drugo in je zapeljala s proge. Skoraj na istem mestu je Katjušo Pušnik potegnilo nazaj in je prav tako odstopila, obe pa sta vedeli za nevarno mesto. Narcisa Šehović je končala prav tam kot Schneiderjeva in Wachterjeva, le Veronika Šarec in Urška Hrovat sta se uvrstili na drugo progo. Veronika je pred tekmo tarnala, da je v slalomu še v slabši formi kot v veleslalomu, še bolj pa nas je skrbelo zaradi pripovedi trenerja Jožeta Drobniča, češ da se na sprintersko postavljeni progi na treningih še kar dobro znajde, da pa je na bolj zahtevnih postavitvah še vedno zelo očiten njen strah pred tem, da bi zataknila količek in padla. Toda velika bojevnica je ta podzavestni strah očitno potisnila vstran in napadla kot v starih časih, četudi je zaradi pomanjkanja občutka nekajkrat zašla v strahotne težave. Na prvi progi se ji je bojevitost izplačala, na drugi pa ji je primanjkljaj v treningu preprečil, da bi na bolj razumni postavitvi druge proge (švicarski trener Francey) izvedla podoben podvig, kot je uspel Parižanki Patricii Chauvet, Avstrijkama Karin Buder in Anette Gersch ter Američanki Roffe.

»Saj sploh ne vem, kako sem živa in zdrava prišla do cilja. Iz ene napake sem padala v drugo in zaostanek se je samo še večal. Ampak najbrž moram biti kar zadovoljna s tem, točke pa so le tu, mar ne?« je premišljevala na cilju, samokritična kot je. V resnici pa si ni le zaslužila čestitk, temveč tudi dobrodošlico za uspešen povratek med najboljše po poškodbi na kakršni je marsikdo izgubil veliko več časa, nekateri pa so celo opustili smučanje.

Urška Hrovat je na drugi progi odstopila, toda gledano v celoti je bil ta nastop vendarle napredek. Lani je debitirala na slalomu svetovnega pokala pri nas doma v Mariboru. Tam je za las zgrešila uvrstitev na drugo progo, tokrat pa ji je to uspelo in to na tekmi, na kateri je poleg nje izpadlo še 26 neprimerno bolj izkušenih tekmovalk.

BORUT ŠAUTA

Nova zmaga Campomanesa

Na kongresu FIDE je Filipinec prepričljivo zmagal na volitvah za predsednika – Njegov namestnik pa je postal Matanović

NOVI SAD – Florencio Campomanes še naprej ostaja prvi človek Svetovne šahovske federacije. 63-letni Filipinec, ki se je v predsedniški fotelj FIDE vsedel leta 1982 v Luzernu, bo svojo funkcijo obdržal še naslednja štiri leta. Z njegovo izvolitvijo je pridobila tudi Jugoslavija, saj je velemojster Matanović postal človek številka 2 – predsednikov namestnik.

Propagandna vojna, ki se je razplamtela zlasti po jugoslovanskem časopisju, je obetala precej drugačen razplet od tistega, do katerega je prišlo. Zlasti Španec Toran naj bi s pomočjo svoje vlade, osebnega prijatelja predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja Samarancha in bivšega šampiona Karpova močno ogrozil Filipinčeve možnosti. Skupaj z drugim prav tako iz španskega govornega območja, Portoričanom Mendezom (to je bil njegov tretji neuspešni naskok na predsedništvo FIDE), naj bi karizmatičnega in kontraverznega Filipinca zrušil v drugem krogu, ko naj bi združil glasove svojih delegatov. Toda na koncu se je izkazalo, da oba tekmeca nista bila Campomanesu niti do kolen. Skupaj sta zbrala manj kot polovico Campomanesovih (79) glasov (Toran 26, Mendez 9).

Delegati 120 držav so zelo jasno in odločno povedali, da naj Campomanes še naprej vodi svetovni šah. Nobenega dvoma ni, da si je njihovo naklonjenost pridobil z garaškim delom in rezultati, ki so vidni prav na vsakem področju. Gotovo da predstavniki federacij niso slepi in da jim niso ušle predsednikove pomanjkljivosti in slabosti, toda ko je bilo treba vse skupaj stehtati, je odločalo doseženo. Campomanes se je predstavil tudi z najmlajšo ekipo, generalni sekretar je postal 38-letni Grk Makropoulos, blagajnik pa še dve leti mlajši Belgijec Icklicki. Pa tudi njegov program, ki predvideva nadaljnjo profesionalizacijo Svetovne šahovske federacije in širjenje kraljevske igre v tiste dele sveta, kjer šah še ni organiziran, sta bila aduta, ki ju druga dva kandidata nista mogla uporabiti. Nadaljnji koraki FIDE so torej bolj ali manj znani. Potem ko se je uspešno razpletel klobčič napetih odnosov med Svetovno šahovsko federacijo in Združenjem velemojstrov, bo treba ta most sodelovanja še okrepiti. Priložnosti je več kot dovolj. Poleg množičnosti, že v bližnji prihodnosti naj bi šahovsko družino (brez nekdanjih baltiških članov, ki so spet potrkali na vrata in so zanje že priredili statut v tolikšni meri, da je za dokončen povratek potreben le še rahel pokim Moskve) zelo v kratkem povečali na 140 članov, in se še povzpeli na lestvici najmočnejših organizacij sploh. Gre pa tudi za kvalitetne spremembe. Velik del naporov bo usmerjen v prizadevanja, da bi kraljevska igra postala del olimpijskega programa. S tem v zvezi se stvari seveda ne premikajo kar tako in bo treba še marsikaj počakati, je pa vse več znamenj, da si igra na 64 črno-belih poljih odpira tudi ta vrata.

Če bo Campomanesu in njegovi ekipi uspel ta veliki met že v tem mandatu, bo to vsekakor izreden dosežek. Toda tudi če bo le tlakoval pot do takšnega triumfa, bo tudi med tistimi, ki ga zares ne marajo, dobil vsaj prehodno oceno.

BORIS KUTIN

Rezultati iz Lake Placida

Srednja skakalnica: 1. Felder (Avs) 226.5 (87, 85), 2. Nikkola 225.7 (84, 90), 3. Nieminen (Fin) 219.9 (87, 84), 4. Vervejkin (SZ) 215.9 (86, 85), **5. Petek (Jug) 212,6 (84, 84)**, 6. Kiesewetter (ZRN) 210.4 (85, 83.5), 7. Bauer (ZRN) 208.6 (84, 84), 8. Parma (ČSFR) 206.4 (80, 83.5), 9. Zünd (Švi) 204.4 (87, 79), 10. Olijnyk (Nor) 203.5 (82.5, 82), 11. Ploc (ČSFR), 203.0 (83.5, 81), 12. Pointner (Avs) 202.1 (85, 78), **13. Tepeš (Jug) 200,0 (83, 79)**, 14. Laakkonen (Fin) 198.7 (81, 80.5), 15. Dluhoš (ČSFR) 197.7 (78.5, 83).... **21. Ulaga 188.5 (79.5, 80), 26. Gostiša 181,6 (81, 75), 40. Zupan (vsi Jug) 84,7 (75,5).**

Prva serija: 1. Felder 116.1, 2. Nieminen 112.6, 3. Nikaido (Jap) 112.2 (88), 4. Thoma (ZRN) 110.7 (85.5), 5. Zünd (Švi) 110.6, 6. Pointner 109.4, 7. Kuttin (Avs) 108.6 (84.5), 8. Vervejkin 108.0, 9. Nikkola 107.8, 10. Kiesewetter 106.4, **11. Petek 106,3, 12. Tepeš 104,7**, 13. Ploc 104.0, 14. Bauer 103.8, 15. Olijnyk 101.4.... **22. Gostiša 97,0, 25. Ulaga 94,6, 40. Zupan 84,7.**

Druga serija: 1. Nikkola 117.9, 2. Felder 110.4, 3. Parma 108.0, 4. Vervejkin 107.9, **5. Petek 106,3**, 6. Bauer 104.8, 7. Dluhoš 104.7, 8. Kiesewetter 104.0, 9. Cecon (Ita) 103.8 (84), 10. Olijnyk 102.1, 11. Laakkonen 100.2, 12. Ploc 99.0, 13. Holland (ZDA) 97.6 (79.5), **14. Tepeš 95,3, 15. Ulaga 93,9, ... 26. Gostiša 84,9.**

DVE TOČKI ZA ZAČETEK – Katjuša Pušnik se je v Valzoldani uvrstila v veleslalomu na 14. mesto in osvojila prvi točki te sezone za našo alpsko reprezentanco. (Foto: Joco Žnidaršič)

Na veliki skakalnici Petek deseti

Našim je dobro kazalo, a so v 2. seriji skočili slabo – Zmagovalec Kiesewetter (ZRN)

LAKE PLACID, 2. decembra – Drugo tekmovanje za svetovni pokal '91 v novi sezoni na veliki olimpijski skakalnici je prineslo več kot presenetljiv razplet, čemur je botrovalo tudi toplo vreme z muhastim vetrom. To je pripomoglo k številnim napakam skakalcev tako v prvi kot v drugi seriji. Franci Petek je bil po prvem skoku na odličnem četrtem mestu, razen Ulage pa so dobro skočili tudi drugi naši, vendar so slabše nadaljevali.

REZULTATIČ: 1. Kiesewetter (ZRN) 201.2 (105.5, 113), 2. Zünd (Švi) 177.4 (101, 103), 3. Vettori (Avs) 177.2 (103, 100), 4. Heumann (ZRN) 164.1 (109.5, 87.5), 5. Kuttin (Avs) 161.9 (89.5, 104.5), 6. Nikkola (Fin) 156.0 (95, 98), 7. Vervejkin (SZ) 151.3 (96, 94), 8. Horngacher (Avs) 150.9 (98, 100), 9. Olijniyk (Nor) 146.5 (94.5, 91), **10. Petek (Jug) 145,6 (101, 86)**, 11. Laakkonen (Fin) 145.0 (95.5, 90), 12. Felder (Avs) 144.5 (92, 93.5), 13. Richards (Kan) 143.9 (97, 89.5), 14. Cecon (Ita) 139.4 (87, 97), 15. Parma (ČSFR) 138.8 (88.5, 94).... **18. Tepeš 135,1 (90, 92), 20. Zupan 125,6 (90, 87), 33. Gostiša 114,2 (89, 82), 55. Ulaga (vsi Jug) 35.2 (77).**

Uveljavitev Slovenije na dvoranskem DP

Ljubljanska teniška igralka Karin Lušnic prvakinja, uspešna B. Trupej in I. Božič

ZAGREB – Na članskem dvoranskem teniškem prvenstvu Jugoslavije so zastopniki Slovenije dosegli lep uspeh. 19-letna Karin Lušnic (Slovan) je postala prvakinja, med moškimi pa je bil Blaž Trupej (Medvode) finalist, Iztok Božič (Gradis Branik) pa polfinalist.

Med ženskami je v finalu Lušničeva premagala Zagrebčanko Murič s 4:6, 6:4, 6:2, rezultata polfinala pa sta bila – Lušnic : Cvetković 6:2, 6:1 in Murić : Rihtarić 6:2, 6:4.

Sijajna serija se je posrečila 18-letnemu Blažu Trupeju, ki je že v 2. kolu premagal drugega nosilca Šariča, nato pa klonil šele v finalu proti našemu reprezentantu za Davisov pokal Goranu Prpiću. Tudi leto starejši Iztok Božič je z uvrstitvijo lahko povsem zadovoljen, saj je moral v dvoboj z Goranom Prpićem pač že kolo prej kot Trupej.

Rezultati – 1. kolo – Trupej : Jaka Božič (Port) 7:6, 6:2, 2. kolo – Trupej : Šarić 6:4, 7:5, I. Božič : Gernač 6:2, 6:0; osmina finala – Trupej : Zorko 6:4, 6:3, I. Božič : T. Prpić 6:3, 6:4; četrtfinale – Trupej : Por (Tr) 6:3, 6:0, I. Božič : Kitinov 6:4, 7:6; polfinale – Trupej : Horvat 5:7, 7:6, 6:4, G. Prpić : I. Božič 6:3, 6:3; finale – G. Prpić : Trupej 6:4, 6:0.

I. B.

Američani osvojili Davisov pokal

Finalni dvoboj proti Avstraliji v St. Petersburgu odločen že po drugem dnevu

ST. PETERSBURG – Po pričakovanju je teniška reprezentanca ZDA zmagala v 79. finalu Davisovega pokala in tako že devetindvajsetič osvojila lovoriko. Bil je to 54. finalni nastop ZDA in 29. proti Avstraliji, proti kateri so dosegli 14. finalno zmago. Igrali so v dvorani Suncoat Dome, a na peščenem igrišču, zaradi česar so bili Avstralci, specialisti za travo, seveda že vnaprej v slabšem položaju. Prav zaradi tega so tudi postavili v ekipo 20-letnega Fromberga, ki se med njimi še najbolje znajde na pesku.

In tako niti ni bilo posebno presenečenje, da se je Fromberg v uvodni partiji silovito upiral zmagovalcu mastersa Agassiju. Partija je trajala tri ure in 36 minut. Agassi pa je nazadnje zmagal s 4:6, 6:2, 4:6, 6:2, 6:4. Precej manj dela je imel v drugi tekmi posameznikov Chang, ki je ugnal Cahilla s 6:2, 7:6 (7:4), 6:0.

Dvoboj je bil dokončno odločen že drugi dan, ko sta v igri dvojic Američana Leach–Pugh zmagala proti Avstralcema Cashu in Fitzgeraldu s 6:4, 6:2, 3:6, 7:6 (7:4).

Zadnji tekmi posameznikov sta bili tako le še prestižnega pomena.

Primorac – Lupulescu sta prvaka Francije

Nov odmeven uspeh jugoslovanskega namiznega tenisa Ekipa tokrat v polfinalu, slabo pa med posamezniki

LYON – Jugoslovanska namiznoteniška reprezentanca se je tudi na mednarodnem prvenstvu Francije dobro odrezala. Moška dvojica Primorac-Lupulescu je bila prva, mešana dvojica Lupulescu-Jasna Fazlić pa druga. Moška ekipa se je uvrstila v polfinale.

V finalu moških dvojic sta Primorac-Lupulescu premagala svetovna prvaka Rosskopfa in Fetznerja iz ZRN z 2:0, v polfinalu pa sta prav tako z 2:0 ugnala Kitajca Yu Šentonga in Zhang Leija in se jima tako maščevala za nedavni poraz na MP Jugoslavije v Nišu. Rosskopf-Fetzner sta v polfinalu zmagala proti Jančiju in Korbelu (ČSFR) z 2:1.

V finalu mešanih dvojic sta Lupulescu-Fazlićeva izgubila proti kitajski dvojici Wang – Bonghui z 0:2 (16:21, 13:21).

V ekipnem delu je naša moška ekipa začela z zmago nad Francijo s 3:2, nato je premagala še Japonsko s 3:0 in ZR Nemčijo s 3:1, v polfinalu pa je izgubila s Švedsko z 1:3. Kitajci so v finalu premagali Švedsko s 3:0, v polfinalu pa SZ s 3:1. Med ženskami je v finalu Kitajska zmagala proti Madžarski s 3:0. Jugoslovanke so po zmagah nad Italijo s 3:1 in ČSFR s 3:2 izgubile v četrtfinalu proti Nizozemski z 1:3.

Malo uspeha za naše pa je bilo v tekmah posamezno. Primorac in Lupulescu sta izgubila v 2. kolu proti Belgijcu Cabreri z 1:3 oz. Kitajcu Zhangu z 1:3, med dekleti pa je Šušilo izgubila v 1. kolu proti Italijanki Arisi z 0:3, Jasna Fazlić pa v tretjem proti Japonki Jamašita z 2:3.

Agassi gre v München

ST. PETERSBURG – Pod pritiskom sponzorjev si je zmagovalec teniškega mastera Američan Agassi premislil: kljub odpovedi bo zdaj le nastopil na turnirju Grand slam Cup v Münchnu, ki se bo začel 11. t. m.

Zmaga Irene Rosa v Krminu

KRMIN – Na tradicionalnem dvoranskem turnirju v Krminu (Cormons) pri Gorici je od vseh slovenskih klubov sodeloval samo lokostrelski klub iz Ankarana. Največji uspeh je dosegla Irena Rosa, ki je zmagala pri članicah (compound neomejeno) in s 566 krogi nastreljala nov državni rekord. Treba je omeniti, da je to prvi ženski rezultat preko 560 krogov v Jugoslaviji. Od drugih se je med člani solidno uvrstil Vladimir Rosa – na 8. mesto (prosto).

M. P.

Rezultati iz Valzoldane

SLALOM: 1. Kronberger 1:32.84, 2. Salvenmoser (obe Av) 1:33.98, 3. Chauvet (Fra) 1:34.20, 4. Maierhofer 1:34.49, 5. Buder (obe Avs) 1:34.56, 6. Roffe (ZDA) 1:34.63, 7. Fernandez-Ochoa (Špa) 1:35.13, 8. Twardokens (ZDA) 1:35.14, 9. Gersch (ZRN) 1:35.32, 10. Strobl (Avs) 1:35.44, 11. Drexl (ZRN) 1:35.61, **12. Šarec (Jug) 1:36,70**, 13. Gianera (Ita) 1:36.72, 14. Eder (Avs) 1:37.36, 15. Magoni (Ita) 1:37.46 itd.

PRVA PROGA: 1. Kronberger 46.86, 2. Salvenmoser 47.21, 3. Maierhofer 47.68, 4. Twardokens 47.75, 5. Fernandez-Ochoa 47.92, **6. Šarec 48,01**, 7. Roffe 48.12, 8. Chauvet 48.13, 9. Ladstaetter (Avs) 48.22, 10 Zingre (Švi) 48.29, 11. Buder 48.36, 12. Strobl 48.61, 13. Gersch 48.73, 14. Ginther (Avs) 48.90, 15. Drexl 48.94..., **27. Hrovat (Jug) 50,49.**

DRUGA PROGA: 1. Kronberger 45.98, 2. Chauvet 46.07, 3. Buder 46.20, 4. Roffe 46.15, 5. Gersch 46.59, 6. Drexl 46.67, 7. Salvenmoser 46.77, 8. Maierhofer 46.81, 9. Gianera 46.80, 10. Strobl 46.83, 11. Fernandez-Ochoa 47.21, 12. Twardokens 47.39, 13. Mangoni 47.80, 14. Eder 48.06, 15. Antretter 48.22, **16. Šarec** in Gallizio 48.69.

SVETOVNI POKAL – SKUPNO: 1. Kronberger 50, 2. Salvenmoser 24, 3. Schneider 20, 4. Roffe 18, 5. Wiberg, Chauvet, Fernandez-Ochoa po 15, 8. Hurler in Maierhofer po 12, 10. Wachter in Buder po 11, **20. Šarec 4, 23. Pušnik 2** itd.

Za Bežigradom razočaranje

Prva »ničla« nogometašev Olimpije za Bežigradom v igrah z moštvi velike četverice – Partizan je kar 20 minut igral brez izključenega Darka Milaniča, bivšega igralca Izole

LJUBLJANA – Za Bežigradom razočaranje in zgodovinski poraz nogometašev Olimpije s Partizanom. Do te »usodne« nedelje še nobenemu izmed moštev velike četverice ni uspelo premagati Olimpije za Bežigradom, potem ko se je ljubljanski prvoligaš lani vrnil v prvoligaško konkurenco. To je bil zaslužen poraz, Olimpije namreč v igrah z »velikimi« še nikoli ni bila tako nemočna.

Olimpija : Partizan 0:1 (0:0)

Štadion za Bežigradom, gledalcev 5000, sodnik Bezjak (Zagreb).
STRELEC: 0:1 – Djurdjević (66)
OLIMPIJA: Varvodić, Jermaniš, Štok, Da. Vrabac, Zečević, Čeh, Šeparović, Tešić, Di. Vrabac (Boban), Milošević (Vončina), Gliha.
PARTIZAN: Pandurović, Stanojković, Milanič, Jokanović, Petrić, Vujačić, Bogdanović, Mijatović, Višnjić, Djurdjević, Stevanović.

Po začetni ofenzivi Olimpije pa ni kazalo, da bo Olimpija tokrat klonila. Že v prvi minuti je bil odlični Partizanov vratar Goran Pandurović kar dvakrat v navzkrižnem ognju, toda mreža se ni zatresla. Toda Partizan je po polomu v Milanu zaigral zelo navdahnjeno, beograjski igralci pa so še zlasti blesteli s sijajno »tehniko«. Ljubljančani so v tem pogledu kar precej zaostajali, zato pa so igrali izredno borbeno.

Ritem igre je bil izjemno hud, kakovost igre pa ne na kdo ve kako visoki ravni. Priložnosti je bilo bolj malo, v prvem polčasu pravzaprav na vsaki strani le po ena. Tešić je v 20. minuti zamudil priložnost tekme, ko je silovit volej s kakih 10 metrov poslal visoko čez prečko. Oddolžil se mu je Višnjić v 35. minuti, sam se je znašel v kazenskem prostoru, toda ljubljanski vratar Varvodić je strel v velikem slogu ubranil. V zadnjih minutah sta zablestela tudi Šeparović in Di. Vrabac, toda Panduroviću sta sijajno pomagala tudi Vujačič in Milanič.

»Olimpijci« so se borili kot levi, toda v igri je bilo premalo povezave in smisla. Odsotnost poškodovanega Pateta se je zelo poznala, tako zaradi igre kot tudi zaradi prostih strelov, ki so bili tokrat za Olimpijo nekako vnaprej izgubljeni.

V 66. minuti gol odločitve. Po napaki ljubljanske obrambe sta po desni strani ušla Stanojković in Stevanović, po predložku pa se dolgolasi Partizanov golgeter in tragični junak iz Milana Milan Djurdjević ni zmedel: s kakih 10 metrov je s silovitim volejem ustrelil pod Varvodićem.

V nadaljevanju je Olimpiji po ostrem tempu zmanjkovalo tudi moči, naleti Ljubljančanov so se zapovrstjo odbijali od čvrste obrambe Partizana, v kateri je v eni glavnih vlog igral tudi edini Slovenec v beograjskem moštvu Izolčan Darko Milanič. In v 70. minuti, po ostrem dvoboju Milanič – Dinko Vrabac je bilo konec njunih spopadov. Vrabca je odpeljal »rešilec«, Milanič – že prej je imel rumeni karton – pa je moral z rdečim kartonom v slačilnico. Toda tudi z desetimi igralci Partizan ni igral podrejene vloge, Djurdjević bi lahko dosegel še drugi gol, a je ustrelil mimo. Trener Šoškić je poskusil vse, da bi spremenil razplet: najprej je »aktiviral« tretjega napadalca Vončino, v finišu se je pred Pandurovića preselil še štoper Damir Vrabac, ob zadnjem kotu pa je v skoku s Pandurovićem sodeloval celo ljubljanski vratar Varvodić. Toda ni šlo. Še celo tedaj, ko je bil Pandurović že premagan, se je na črti znašel branilec Stanojković in žogo odbil. Smola.

FRANCI BOŽIČ

NI ŠLO – Ljubljanski napadalec Primož Gliha se je hrabro boril, toda reprezentant Vujadin Stanojković je bil uspešnejši. (Foto: Igor Modic)

Samo naši še nepremagani
Izgubili še Italija in SZ

V predzadnjem kolu kvalifikacij za nastop na evropskem prvenstvu za košarkarje prihodnje leto v Rimu je bilo kar nekaj presenečenj

LJUBLJANA – Praktično je znana vsa osmerica udeležencev prihodnjega evropskega prvenstva za košarkarje, le v skupini D bi ob novih presenečenjih v zadnjem kolu še lahko prišlo do preobrata in morda senzacije, da sovjetske reprezentance ne bi bilo v Rim. Jugoslovani so izmed vseh 16 ekip še edini neporaženi, kar pa je bilo tudi pričakovati.

V skupini A sta si ne glede na rezultat zadnjega derbija Grčija in Bolgarija že zagotgovili nastop na EP, v skupini B je Italija že udeleženec EP, skoraj zanesljivo pa bo uvrstitev naprej uspela Poljski, v skupini C sta Jugoslavija in Španija že pred sredinm derbijem v Tuzli »na varnem«, v skupini D, kjer je bilo že tokrat presenetljivo, pa je še nekaj več kombinacij med vsemi člani skupine. Francozi so še najbližje Rimu, pa čeprav so izgubili doma s SZ in v zadnjem kolu gostujejo v Moskvi, kajti boljši skupni izid imajo s ČSFR, ki so jo tokrat premagali sredi Prage, in Izraelom.

V predzadnjem kolu so Jugoslovani gostovali v Londonu, celo brez malce obelelega Kukoča, a so kljub temu zlahka premagali slabe gostitelje. Za Anglijo je bilo najbolj presenetljivo to, da je bila dvorana Royal Albert Hall razprodana in da je še kakšnih tisoč privržencev košarke ostalo pred vrati. Veliko je bilo sicer tudi Jugoslovanov, ki so kljub politični razdeljenosti vendarle skupaj navijali za naše, ki pa so angleške privržence vendarle razočarali. Pričakovali so namreč spektakularni nastop evropskih in svetovnih prvakov, ki pa jim je očitno zmanjkalo motiva za takšno srečanje in niso igrali tako, kot bi si želeli. Angleži so bili sicer nadvse borbeni, toda »polovična« jugoslovanska reprezentanca je bil tudi ob dokaj medli igri za razred boljši tekmec.

Anglija : Jugoslavija 68:86 (35:42)

● Dvorana Royal Albert Hall, gledalcev 4.000, sodnika Aubert (Fra) in Tabruyn (Bel).
ANGLIJA: Byrd 15 (5:6), Brown 2, Bucknall 16 (1:2), Scantlebury 2, Baughan 4, Obaseki 3 (1:2), Clark 6, Balegun 8 (4:4), Henlon 12 (2:2).
JUGOSLAVIJA: Pavičević 4, Perasović 23 (10:10), Danilović 3, Paspalj 15 (4:4), Pecarski 4 (2:3), Obradović 2, Komazec 16 (5:6), Savić 19 (7:10).

Rezultati 5. kola

SKUPINA A: Romunija – Grčija 80:83 (75:75, 36:41), Švedska – Bolgarija 67:83 (37:42).

Grčija	5	4	1	439:395	9
Bolgarija	5	4	1	421:378	9
Švedska	5	2	3	387:414	7
Romunija	5	0	5	390:450	5

PARA ZADNJEGA KOLA: Romunija – Švedska, Grčija – Bolgarija.

SKUPINA B: Belgija – Nizozemska 85:81 (43:39), Poljska – Italija 91:81 (34:49).

Italija	5	4	1	464:381	9
Nizozemska	5	2	3	422:397	7
Poljska	5	2	3	403:454	7
Belgija	5	2	3	384:441	7

PARI ZADNJEGA KOLA: Poljska – Belgija, Italija – Nizozemska.

SKUPINA C: Anglija – Jugoslavija 68:86 (35:42), ZRN – Španija 78:79 (31:35).

Jugoslavija	**5**	**5**	**0**	**533:412**	**10**
Španija	5	4	1	446:412	9
ZRN	5	1	4	414:472	6
Anglija	5	0	5	402:499	5

PARI ZADNJEGA KOLA: **Jugoslavija – Španija**, Anglija – ZRN.

SKUPINA D: Izrael – SZ 79:74 (46:38), ČSFR – Francija 106:115 (44:63).

Francija	5	3	2	480:447	8
SZ	5	3	2	422:392	8
ČSFR	5	2	3	437:445	8
Izrael	5	2	3	394:446	7

PARI ZADNJEGA KOLA: Izrael – ČSFR, SZ – Francija.

Lovrenc in Prebold neporažena

MARIBOR – V nadaljevanju območnih moških košarkarskih lig so bili doseženi naslednji rezultati:
VZHOD: I. skupina – 7. kolo: Starše : Koroška 97:74 (40:38), B. Petelin : Ljutomer 67:66 (30:35), Radgona : Slivnica 64:71 (34:37), Kungota : Lovrenc 73:74 (37:38); vrstni red po prvem delu: Lovrenc 14, Slivnica 13, Koroška 11, Bistro Petelin in Kungota po 10, Starše 9 ter Radgona in Ljutomer po 8 točk;
II. skupina – 7. kolo: Hrastnik : Janče K. 71:92 (37:37), Belinka : Zalog 86:104 (39:47), Brežice : Domžale 94:77 (54:30), Prebold prost; vrstni red po prvem delu: Prebold 12, Janče Kosterov 11, Hrastnik, Brežice (oba tekmo manj) in Zalog vsi po 8, Belinka 7 ter Domžale mladi 6 točk;
ZAHOD: I. skupina – 7. kolo: Cerknica : Črnuče LM 58:84 (24:48), Vič : Kočevje 81:82 (37:34), Črnomelj : Slovan 97:75 (45:37), Ribnica prosta; vrstni red po prvem delu: Slovan mladi 11, Črnuče Liqui Molly, Črnomelj in Kočevje vsi po 10, Vič 9, Cerknica 7 ter Ribnica 6 točk;
II. skupina – 5. kolo: Šenčur : Gorenja vas 75:64 (38:30), Etiketa : Vrhnika 81:71 (45:29), Fructal : Salonit 99:96 (39:60); vrstni red po prvem delu: Etiketa Žiri in Šenčur po 9, Salonit Anhovo 8, Gorenja vas 7 ter IUV Vrhnika in Fructal Ajdovščina po 6 točk. A. K.

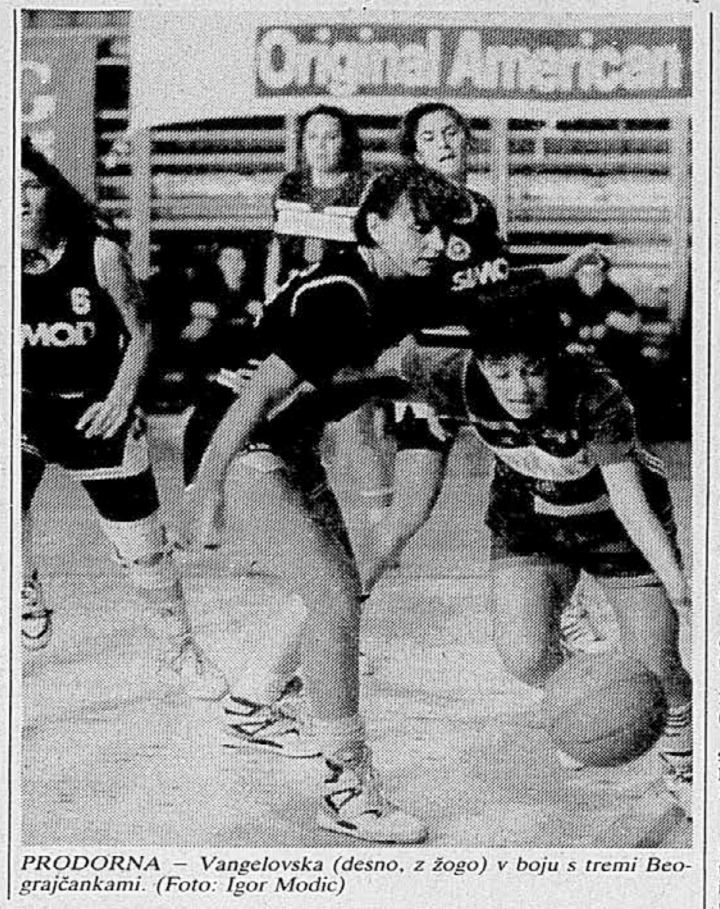

PRODORNA – Vangelovska (desno, z žogo) v boju s tremi Beograjčankami. (Foto: Igor Modic)

1. A ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA – ŽENSKE

Lepo poplačana borbenost

Ježiške košarkarice zasluženo dobile derbi s Partizanom in ostale pri vrhu lestvice – Banjalučanke premagale Jedinstvo Aido v Tuzli

LJUBLJANA – Sedma zmaga je za pomlajeno ekipo Ježice vsekakor lepa spodbuda, zmaga v derbiju s Partizanom pa ji zagotavlja presenetljivo visoko uvrstitev, ki bi jo s takšnim nadaljevanjem celo lahko zadržala. Do presenečenja je prišlo spet v Tuzli, od koder je točki tokrat odnesla banjaluška ekipa.

Ježica : Partizan 70:67 (35:34)

Dvorana ŠRC Ježica, gledalcev 200, sodnika Jović (Zg) in Sredanović (Sa).

JEŽICA: Vangelovska 13 (6:9), Račič 11 (1:4), Zupan 11 (1:2), Fele 13 (1:4), Obrovnik (0:1), Pocrnjič 16 (3:8), Blagus 4, Cedilnik 2 (2:2).

PARTIZAN: Kukulj 3, Komnenović 6 (2:4), Krivokapić 20 (2:4), Bukovac 11 (1:1), Ivetić 9 (1:3), Majstorović 11 (1:3), Stevanović 3, Milojković 4 (2:2).

V nadvse izenačenem in borbenem derbiju so ljubljanske košarkarice, zlasti po zaslugi učinkovitejše igre v sredini drugega polčasa, ko so z dvema zaporednima trojkama (Pocrnjičeve in Felčeve) povedle najprej za 11 točk, nato pa vodstvo zvišale na 13 točk, zasluženo osvojile novi par prvenstvenih točk in se tako obdržale pri samem vrhu lestvice.

Ekipi sta se že od vsega začetka izmenjavali v vodstvu, vendar pa so si Ježičanke v 6. minuti, po trojki Vangelovske, priigrale občutnejšo prednost (14:8) in zdelo se je, da bodo s hitro igro v napadu razbile obrambo Partizana. A tu se je nepričakovano zasukalo. Ljubljančanke so skušale vsaka na svojo roko zaključiti napad, običajno iz nedodelanih položajev, kar pa so gostje kaznovale s strpno igro v napadu in boljšim gibanjem pod košem. Tako so ostale Ježičanke štiri minute brez zadetka, Partizan pa je izenačil na 14:14. Vse do 27. minute ni popustila ne ena ne druga ekipa, rezultat je bil vseskozi bolj ali manj izenačen, končno pa je Zupanova uspešno začela izkoriščati blokade na krilih in po zadetem prostem metu povedla gostiteljice v vodstvo s 46:39.

Z dvema zaporednima trojkama so nato vodstvo zvišale. Beograjčanke pa so z brezglavimi meti prispevale k temu, da so Ježičanke ohranjale razliko.

Ko je že vse kazalo, da bo zmaga zanesljivo ostala doma, se je začela prednost topiti, na vrsto pa so prišle taktične osebne napake, ki bi lahko Ljubljančanke celo pogubile. V zadnji minuti so štirikrat izvajale proste mete »eden za enega«, a niti ena igralka (dvakrat Vangelovska, Obrovnikova in Felčeva) ni prvega zadela. Sreča je tokrat le bila na njihovi strani, kajti tudi gostje so grešile, veliko pa je prispevala Račičeva, ki je v odločilnih trenutkih ulovila ključne žoge, velja pa še dodati, da je vso tekmo »garala« pod obroči. Čeprav so na trenutke Ljubljančanke tudi »zadremale«, je bila tokrat njihova glavna odlika borbenost.
LIDIJA ČUKLJEVIĆ

DRUGI REZULTATI: Splitska trg. : Sarabon Železničar 65:50 (30:26), Jedinstvo Aida : Krajinaauto 77:81 (40:47), Elemes : Voždovac 91:57 (42:23), Montmontaža : Vojvodina Lutr. 67:63 (39:42), Crvena zvezda : Student 81:79 (31:45)

Elemes	10	9	1	869:737	19
C. zvezda	10	7	3	744:671	17
Ježica	**10**	**7**	**3**	**719:740**	**17**
Student	10	6	4	768:713	16
Partizan	10	6	4	732:733	16
Splitska trg.	10	5	5	718:669	15
Sarabon Želj.	10	5	5	723:742	15
Krajinaauto	10	4	6	797:789	14
Jedinstvo Aida	10	4	6	727:731	14
Montmontaža	10	3	7	663:690	13
Vojvodina Lutr.	10	3	7	616:682	13
Voždovac	10	1	9	643:795	11

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. 12.): Montmontaža – Splitska trg., Partizan – Vojvodina Lutr., Voždovac – Ježica, Student – Elemes, Krajinaauto – Crvena zvezda, Sarabon Železničar – Jedinstvo Aida.

1. B ZKL – ženske

Kozmetika Afrodita : Bosna 66:64 (30:38)

ROGAŠKA SLATINA – Dvorana osnovne šole, gledalcev 300, sodnika Koščak (Var) in Brnetić (Zg).
KOZMETIKA AFRODITA: Pešić 11 (2:4), Čujež 2 (2:4), C. Jezovšek 19 (5:9), A. Jezovšek 5, Kokolj 16 (4:8), Jurše 4 (2:3), Škegro 9 (1:1).
BOSNA: Relota 17, Šešlija 6 (2:2), Popović 20, Jež 6 (2:2), Sarenac 15 (7:10), Perić 0 (0:1).

V zelo razburljivem srečanju so gostiteljice prvič v tej sezoni premagale vodilno Bosno. Po neprekinjenem vodstvu Sarajevčank do 29. minute, so domače prvič povedle z 52:50, vendar so si gostje spet priigrale prednost in v 37. minuti vodile že za sedem točk. Borbena igra gostiteljic je pripomogla k ponovnemu preobratu in zasluženi zmagi Kozmetike Afrodite.
JANEZ TERBOVC

Marles : Spartak 85:77 (39:47)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 70, sodnika Plut in Fekonja (oba Lj).
MARLES: Šuen 11 (7:10), Stublla 23 (12:14), Štefek 3 (1:2), Gričnik 16 (8:9), Skerbinjek 30 (8:9), Ružič 2.
SPARTAK: Bašić 31 (8:10), Brustulov 16 (4:5), Vuković 2, Gledža 4, Babič 2, Petković 4 (0:1), Gostiljac 10, Janek 8 (2:2).

Odlična igra Marlesa se nadaljuje. Po rekordni zmagi proti Vupiku (106 točk razlike v prejšnjem kolu), so igralke Marlesa v dvorani Tabor včeraj zasluženo slavile proti zelo dobrim gostjam iz Subotice. Po besedah Dragana Petkovića, trenerja Marlesa, je bila to do sedaj najtežja tekma Marlesa v letošnjem prvenstvu.

Ves prvi polčas je minil v odlični igri gostij. Odlikovala se je predvsem branilka in kapetanka Bašićeva, ki je zadela kar štiri trojke. Gostje so največjo prednost odsegle v 18. minuti tekme (33:43), ob polčasu pa je njihova prednost znašala osem točk.

V nadaljevanju so Mariborčanke zaigrale mnogo bolje. Njihova obramba je bila čvrsta, v napadu pa sta bili učinkoviti Skerbinjekova in Stublla. Skozi ves drugi polčas je bil rezultat izenačen. Prednost so si igralke Marlesa priigrale šele v zadnjih dveh minutah srečanja, saj je kar pet igralk Spartaka moralo na klop zaradi petih osebnih napak. SAŠO PUKL

DRUGI REZULTATI: Vupik : Slavija Univerzitet 48:93 (17:50), Bečej : UM Radnik 86:56 (43:25), Rijeka : Celexina 82:39 (40:19), Topolčanka : Radnik (VG) 91:52 (36:25).

Bečej	8	7	1	694:490	15
Bosna	8	7	1	595:455	15
Marles	**8**	**6**	**2**	**692:540**	**14**
Topolčanka	8	6	2	642:523	14
Kozmetika Afrod.	**8**	**5**	**3**	**635:601**	**13**
Rijeka	8	4	4	567:517	12
Spartak	8	3	5	642:644	11
Sl. Univer.	8	3	5	557:578	11
Radnik (VG)	8	3	5	487:591	11
UM Radnik	8	2	6	479:561	10
Celexina	8	2	6	477:567	10
Vupik	8	0	8	364:772	8

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. 12.): Spartak – Vupik, Radnik (VG) – Marles, Celexina – Topolčanka, U M Radnik – Rijeka, Bosna – Bečej, Slavija Univerzitet – Kozmetika Afrodita.

I. A ZVEZNA HOKEJSKA LIGA

Favoriti visoko zmagujejo
Jeseničani dokončno tretji

Ob koncu tedna je bilo zelo živahno na hokejskih igriščih – Pomembna zmaga Jesenic nad C. zvezdo – Olimpija še korak pred Zagrebčani

LJUBLJANA – Hokejisti Jesenic so si z zmago nad C. zvezdo dokončno zagotovili 3. mesto v prvem delu državnega hokejskega prvenstva in tako dve štartni točki v drugem. Kdo pa bo štartal z najboljše pozicije, pa bo bržčas odločila zaostala tekma med Medveščakom Gortanom in Olimpijo 6. t.m. v Zagrebu.

Jesenice : Crvena zvezda 5:2 (1:1, 3:1, 1:0)

JESENICE – Dvorana Podmežakla, gledalcev 3000, sodniki Šaravanja (Sub) ter Razinger in Pristov (oba Jes).
STRELCI: 1:0 – Omerzel (Crnović, 10), 1:1 – Zubriičev (Gimajev, 19), 2:1 – Mlinarec (Kozar, 24), 3:1 – Mlinarec (Tišler, 27), 4:1 – Omerzel (Razpet, 29), 4:2 – Zubrilčev (34), 5:2 – Smolej (Hafner, 52).
KAZENSKE MINUTE: Jesenice 2, C. zvezda 8.

Derbi kola ni navdušil številnih gledalcev. Jeseničani so igrali solidno in si z zmago, ki bi lahko bila še višja, zagotovili tretje mesto na lestvici pred začetkom drugega dela prvenstva. Od beograjskih hokejistov je bilo pričakovati več, a očitno je ta ekipa na domačem ledu nekaj povsem drugega kot v gosteh.

Domači so predvsem v prvi tretjini zamudili veliko priložnosti, ko je bilo razmerje strelov kar s 17:4 v korist za 23-kratne državne prvake. Tudi kasneje je bilo moštvo Jesenic boljše. V napadu se še vedno pozna odsotnost poškodovanega Šuvaka. Eden izmed boljših jeseniških igralcev v zadnjem času Razinger pa je nastopil prehlajen, kar se je vidno poznalo v igri druge napadalne trojke, Razinger–Mlinarec–Tišler. Vendar pa forma jeseniškega moštva nenehno raste, zato trener Šelvek pred začetkom drugega dela prvenstva nima razlogov za pretirano skrb. Navijače veselijo tudi vse boljše igre mlajših igralcev, med katerimi je tokrat izostal dvakratni strelec Omerzel. Pri Crveni zvezdi so vnovič največ pokazali sovjetski hokejisti. Zadetka Zubrilčeva sta bila izredno lepa. Čeprav so Jeseničani tekmo dobili brez večjih težav, bo v boju za visoko uvrstitev treba računati tudi na nepredvidljivo ekipo C. zvezde.

Izjave
Jesenice:

Jan Selvek, trener: »Tekmo smo zasluženo dobili, skrbi me le neučinkovitost, saj smo zapravili veliko priložnost. Vendar pa sem s formo ekipe pred drugim delom zadovoljen.«
Marko Smolej: »V tekmi, ki je bila odlična za tretje mesto, smo igrali solidno. S svojo igro nisem pretirano zadovoljen, saj se še vedno navajam na novo vlogo, igro na krilu.«
Boštjan Omerzel: »Menim, da je takrat igrala ekipa kar dobro. Dva moja gola sta zasluga igre celotnega moštva.«
Andrej Razinger: »Še enkrat se je pokazalo, da so sovjetski igralci gonilna sila pri C. zvezdi. Ta zmaga nam po nesrečnem porazu v Ljubljani veliko pomeni.«
Tom Jug: »Čeprav smo dosegli najboljši rezultat v drugi tretjini, smo prav takrat igrali najslabše. C. zvezda sploh ni imela možnosti.«
Matjaž Kopitar: »V prvi res pomembni letošnji tekmi smo zasluženo zmagali. Po igri pa se nam je poznalo, da smo imeli v Ljubljani v prejšnjem kolu izredno težko tekmo.«

C. zvezda:

Milorad Vještica, trener: »Ves prvi del je šele priprava za nadaljnje boje. Zmaga Jeseničanov je bila vsekakor zaslužena, čeprav smo dva gola dobili po naših hudih napakah.«
Nenad Ilić: »Jeseničani so izkoristili vsako našo napako. Tokrat bi se posebej zahvalil zelo korektni jeseniški publiki.«
Igor Kosović: »Čeprav smo izgubili, me ta poraz ne skrbi preveč. Manjkalo nam je predvsem sreče.«
SINIŠA UROŠEVIĆ

Partizan : Medveščak Gortan 0:11 (0:3, 0:3, 0:5)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 200, sodniki Vister (Jes) ter Gavrović in Juloski (oba Bg).
STRELCI: 0:1 – Orlić (14), 0:2 – Stolbun (Anfjorov, 15), 0:3 – Ščurjenko (Stolbun, 18) 0:4 – B. Lomovšek (23), 0:5 – Rojšek (Kožić, 28), 0:6 – B. Pajić (Stolbun, 37), 0:7 – B. Lomovšek (Gojanović, 42), 0:8 – Ščurjenko (Stolbun, B. Pajić, 44), 0:9 – Kožić (Gojanović, 54), 0:10 – Paramanov (Ščurjenko, 56), 0:11 – B. Pajić (Ščurjenko, 60).
KAZENSKE MINUTE: Partizan 8, Medveščak Gortan 6.

Zagrebčani so lovili razliko v golih, ki utegne biti odločilna za prvo mesto v prvem delu prvenstva, če bi imeli Ljubljančani in Zagrebčani ob koncu enako število točk, enak iztržek iz medsebojnih obračunov in enako razliko v golih na derbijih, torej, če bi zagrebški hokejisti dobili zadnjo tekmo z Olimpijo s tremi goli razlike.

Zato so igrali zelo napadalno, veliko streljali in neusmiljeno polnili mrežo domačih.
ZVONKO MIHAJLOVSKI

TEKMA ZA TEKMO – Minuli konec tedna so prvoligaši odigrali kar pet tekem, do konca prvega dela prvenstva pa bodo še štiri. V drugem delu prvenstva je pričakovati še bolj napete boje. Na sliki prizor s torkove tekme med Olimpijo (v svetlejših dresih) in Jeseničami. Zmagali so Ljubljančani s 4:3. (Foto: Igor Modic)

Vojvodina : Olimpija 0:9 (03:, 0:5, 0:1)

NOVI SAD – Dvorana Vojvodine, gledalcev 200, sodniki Dremelj (Jes) ter Drozdik in Nadaški (oba NS).
STRELCI: 0:1 – Lepša (18), 0:2 – Kontrec (19), 0:3 – Sekelj (Lepša, 20), 0:4 – B. Lešnjak (Sekelj, 23), 0:5 – Gorenc (Beribak, 34), 0:6 – Presjakov (Gorenc, 35) 0:7 – Gorenc (Vrščaj, 39), 0:8 – Gorenc (Kupec, 40), 0:9 – A. Lešnjak (49).
KAZENSKE MINUTE: Vojvodina 15, Olimpija 12.
Novosadčani so se Ljubljančanom dobro upirali v prvi tretjini, saj so prve tri gole dobili šele v zadnjih treh minutah prvega dela. Potem se je Olimpija razigrala in visoko zmagala.
VLADO VUJIN

Vojvodina : Olimpija 2:15 (0:7, 1:4, 1:4)

NOVI SAD – Dvorana Vojvodine, gledalcev 200, sodnika Siler in Nadaški (oba NS), zaostala tekma.
STRELCI: 0:1 – Gorenc (1), 0:2 – A. Lešnjak, 0:3 – Zupančič (9), 0:4 – Rožkov (10), 0:5 – Kontrec (11), 0:6 – Kontrec (15), 0:7 – Gorenc (19), 0:8 – B. Lešnjak (30), 1:8 – Živković (36), 1:9 – Rožkov (36), 1:10 – Zupančič (37), 1:11 – Kontrec (38), 1:12 – Rožkov (41), 2:12 – B. Ruman (42), 2:13 – Sekelj (43), 2:14 – Kupec (46), 2:15 – Židan (58).
KAZENSKE MINUTE: Vojvodina 6, Olimpija 10 (+10).
Ljubljančani so že v 10. minuti igre vodili s 4:0. Novosadčani so vso tekmo skušali doseči gol, kar se je najprej posrečilo Živkoviću in kasneje še B. Rumanu. V obrambi so igrali manj zbrano, zato so doživeli hud poraz. Hokejisti Olimpije so bili veliko boljši, kaže pa, da zmorejo še več.
VLADO VUJIN

Partizan : Medveščak Gortan 0:9 (0:3, 0:3, 0:3)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 200, sodniki Ilić ter Juloski in Gavrović (vsi Bg), zaostala tekma.
STRELCI: 0:1 – Stolbun (Ščurjenko, 5), 0:2 – Ščurjenko (Anfjorov, 13), 0:3 – Stolbun (Ščurjenko, 20), 0:4 – Kožić (31), 0:5 – Stolbun (35), 0:6 – Ščurjenko (Paramanov, 36), 0:7 – Rojšek (Drčar, 47), 0:8 – Zajec (Pavičić, 48), 0:9 – Orlić (Pavić, 52).
KAZENSKE MINUTE: Partizan 8, Medveščak Gortan 8.
Zagrebčani so spet blesteli v polnem sijaju. Zlahka so prodirali pred vrata domačih, veliko in natančno streljali, tako da je imel vratar Partizana Lukić polne roke dela. Gostje so narekovali oster tempo, ki mu domači niso bili kos. Zagrebčani so izjemen vtis. ZVONKO MIHAJLOVSKI

Olimpija	**18**	**14**	**2**	**2**	**135:40**	**30**
Medveščak G.	18	14	0	4	139:34	28
Jesenice	**19**	**12**	**0**	**7**	**98:67**	**24**
C. zvezda	19	9	3	7	71:71	21
Partizan	19	4	1	14	69:139	9
Vojvodina	19	0	0	19	50:210	0

PARI 20. KOLA (torek, 4. t. m.): Olimpija – Partizan, Medveščak Gortan – Jesenice, C. zvezda – Vojvodina; (četrtek, 6. t. m.): Medveščak Gortan – Olimpija (zaostala tekma).

I. B ZHL

Slavija : Triglav 5:2 (1:0, 1:0, 3:2)

ZALOG – Drsališče Vesne, gledalcev 50, sodniki Rozman (Jes) ter Lešnjak in Curk (oba Lju.)
STRELCI: Lešnjak, Pernc, Cerar, Režek in Schwentner po 1 za Slavijo ter Veternik 2 za Triglav.
KAZENSKE MINUTE: Slavija 8, Triglav 6.
V lepem in dinamičnem srečanju so bili domači hokejisti vso tekmo boljši in so zasluženo zmagali. Kranjčani pa se lahko le zahvalijo odličnim obrambam svojega vratarja Zalokarja, da niso doživeli še hujšega poraza. R. P.

Cinkarna Bled 5:10 (1:0, 1:4, 3:6)

CELJE – Drsališče v Mestnem parku, gledalcev 100, sodniki Pahor (Lj) ter Pintet in Zorko (oba Ce).
STRELCI: Žlof 2, Bernjak, Perčič in Bulatovič po 1 za Cinkarno ter B. Klemenc 4, P. Klemenc 2, Krutov, Šturm, Kurbos in Borse po 1 za Bled.
KAZENSKE MINUTE: Cinkarna 8 (+10), Bled 4.
Dokler so imeli domači dovolj moči, so se dobro kosali s tekmeci. Blejci so svoje znanje uveljavili v drugi in tretji tretjini. Močno pomlajeni Celjani niso igrali slabo. Tekma je bila športna. J.K.

Slavija : Cinkarna 5:0

LJUBLJANA – TK HZJ je registrirala prekinjeno tekmo Slavija : Cinkarna s 5:0 v korist Slavije.

Bled	5	5	0	0	72:15	10
Slavija	5	3	0	2	28:26	6
Cinkarna	5	1	0	4	17:36	2
Triglav	5	1	0	4	17:57	2

PARA PRIHODNJEGA KOLA (sobota, 8. t. m.): Cinkarna – Triglav, Bled : Slavija.

VSE BLIŽE RESNIČNOSTI – Notranjost kranjskega pokritega kopališča. (Foto: M. K.)

Kranjski pokriti olimpijski bazen je zdaj že pod streho

Čeprav je prišlo zaradi montaže strešne konstrukcije do skoraj enoletne zamude, bodo bazen odprli po napovedih

KRANJ – Pokriti olimpijski bazen, ki ga gradijo v športnem parku v Kranju, je naposled pod streho. Kot napovedujejo, jim bo šlo delo sedaj hitreje od rok, tako da bodo v letu dni naredili še preostalih 40 odstotkov gradbenih, instalacijskih in drugih del.

Pri graditvi, ki traja že dobri dve leti, jim doslej ni šlo vse po načrtih. Zataknilo se je pri strehi, ki bi morala biti narejena že v začetku letošnjega leta. Jekleno konstrukcijo zanjo, ki so jo naročili v nekem bosanskem podjetju, so namreč dobili z veliko zamudo. To jim je povzročilo težave tudi pri strojno-instalacijskih delih in pri zapiranju objekta.

Kot pa pravi Janez Berce iz trboveljskega Rudisa, ki vodi gradnjo bazena, bodo sedanjo zamudo s pospešenim delom do maja prihodnjega leta lahko nadoknadili. Gradbena dela so sedaj v glavnem končana. Zabetonirali so tudi školjko za 40×25 metrov velik bazen. Prav tako so opravljena skoraj vsa krovsko-kleparska dela. Pri zapiranju objekta so prišli do polovice, nekaj manj pri elektroinstalacijah, del za pripravo bazenske vode pa so opravili četrtino.

Ko so gradnjo že zastavili, so se odločili za nekatere spremembe prvotnega načrta, ki bodo prinesle izboljšave. Predvsem so hoteli doseči to, da bi bilo obratovanje čimbolj smotrno oziroma čimmanjši stroški. K temu jim bo veliko pripomogel sistem za izkoriščanje odpadne energije iz vode in zraka, zaradi česar bodo za osnovno ogrevanje porabili manj goriva.

Na račun izboljšav ter dodatnih merilnih naprav, semaforja in drugega, bo končna cena bazena nekoliko višja od prvotne. Po sedanjih izračunih bo dosegla vrednost okoli 150 milijonov dinarjev. Skoraj ves denar bodo zbrali s prispevki od plač zaposlenih v kranjski občini, manjšo vsoto pa bodo dobili iz sredstev loterije in jo porabili predvsem za nakup elektronskih merilnih naprav.
LADO STRUŽNIK

Tudi nekaj razočaranj

INDIANAPOLIS – Na odprtem prvenstvu ZDA v plavanju je bilo precej odličnih rezultatov, nekaj pa tudi hudih razočaranj. Tako je bila recimo Janez Evans drugi dan 7. na 200 m kravl in 5. na 400 m mešano, Biondi pa prvi dan 6. na 50 m kravl, drugi dan pa se na 100 m delfin sploh ni uvrstil v finale.

REZULTATI – 1. DAN: moški – 50 m kravl: 1. Pace 22,97, 2. Grams 23,09, 3. Cronge 23,12, 6. Biondi (vsi ZDA) 23,26; 400 m kravl: 1. Jorgensen (ZDA) 3:54,90, 2. Dassler 3:55,41, Wiese (oba ZRN) 3:55,73; 200 m hrbtno: 1. Vetch (ZDA) 2:01,03, 2. Holderbach (Fr) 2:02,85, 3. Lopez–Zubero (Špa) 2:03,24; 200 m mešano: Keller (ZRN) 2:03,12, 2. Lopez–Zubero (Špa) 2:04,39, 3. Dean (ZDA) 2:05,22; ženske – 50 m kravl: 1. Haislett 26,43, 2. Oesting 26,47, 3. Thompson (vse ZDA) 26,52; 400 m kravl: 1. Evans 4:13,17, 2. Skillman 4:15,04, 3. Diez (vse ZDA) 4:16,75; 100 m prsno: 1. Mc Farlane 1:10,88, 2. Nall 1:11,19, 3. Short (vse ZDA) 1:11,98; 200 m hrbtno: 1. Wagstaff 2:14,61, 2. Loveless 2:14,85, 3. Pchola 2:18,14, 4. Evans (vse ZDA) 2:18,30; 200 m mešano: 1. Sanders 2:15,01, 2. Summers 2:18,01, 3. Blanchard (vse ZDA) 2:18,12; 2. DAN: moški – 200 m kravl: 1. Wojdat (Pol) 1:49,85, 2. Keller (ZRN) 1:51,45, 3. Hudepohl (ZDA) 1:52,20, 4. Dassler (ZRN) 1:52,44; 100 m hrbtno: Rouse (ZDA) 56,13, 2. Lopez–Zubero (Špa) 56,50, 3. Gill (ZDA) 56,53; 100 m delfin: 1. Alderman (ZDA) 54,10, 2. Gery (Kan) 54,61, Nesty (Sur) 54,62; 400 m mešano: 1. Namesnick 4:25,95, Wharton 4:28,43, 3. Rankin (vsi ZDA) 4:28,67; ženske – 200 m kravl: 1. Hedgepeth 2:02,64, 2. Harberg 2:02,83, 3. Smith 2:03,58, 7. Evans (vse ZDA) 2:04,59; 100 m hrbtno: 1. Wagstaff 1:03,02, 2. Loveles 1:03,43, 3. Shannon (vse ZDA) 1:04,23; in 100 m delfin: 1. Gormann 1:01,39, 2. Hedgepeth 1:01,85, 3. Sanders (vse ZDA) 1:01,97; 400 m mešano: 1. Sanders 4:42,98, 2. Shaw 4:53,22, 3. Summers 4:54,34, 5. Evans (vse ZDA) 4:55,91.

Vse več težav delavskih športnih društev

NOVA GORICA – V Sloveniji je sedaj več kot sto delavskih športnih društev (DŠD), osnovnih žarišč telesnokulturnega življenja v delovnih organizacijah. Društva vse bolj pestijo finančne težave, tudi na Goriškem, kjer je 12 DŠD. Nekaj denarja so dobila od OZTKO Nova Gorica, največ pa so primaknile delovne organizacije. V društvih je 2.000 privržencev rekreacije, največje med njimi pa so Salonit, Meblo in Iskra (po 400), manjša društva pa so Carinik, HIT in Ljubljanska banka (po 100). V društvih prednjačijo panoge: smučanje, odbojka, mali nogomet, kegljanje, balinanje, kolesarjenje in planinstvo. Te panoge so kolektivi podpirali v glavnem s prispevki iz skladov skupne porabe, ki jih sedaj praktično ni več. Zato je vzklila ideja, da bi vseh 12 društev odslej ubralo skupno strategijo, vsaj za premostitvene težave. Nikakor ne kaže pozabiti, da so šli skozi aktivne vrste tisoči in tisoči, ki so se organizirano rekreirali, da bi laže kljubovali težavam modernega časa. Športna zveza naj bi bila tista, ki naj bi odigrala pomembno vlogo za nadaljnje aktivnosti DŠD. R. K.

Delavci za zelenimi mizami

ŠKOFJA LOKA – Končale so se 10. delavske športne igre v Škofji Loki v namiznem tenisu za ekipe članov in članic. Rezultati, člani – finale: Elektromotorji : Termo 5:1; članice: 1. Zdravstveni dom, 2. Center slepih, 3. Jelovica, 4. Elektromotorji itd. J. S.

UMETNOSTNO DRSANJE

Klasinc in Juratkova se nista izkazala

BUDIMPEŠTA – Naša umetnostna drsalca Luka Klasinc in Melita Juratek se nista vidneje uvrstila na letošnjem mladinskem svetovnem prvenstvu na Madžarskem. Juratkova je zasedla 21. mesto v konkurenci 36 drsalk, Klasinc pa se je uvrstil na 28. mesto med 31 nastopajočimi.
Vrstni red – mladinci: 1. Jeremenko 1,5, 2. Abt 4,0, 3. Petorin (vsi SZ) 4,5; mladinke: 1. Bonaly (Fra) 1,5, 2. Ervin (ZDA) 4,0, 3. Lu Chen (Kit) 5,5.

1. B ZKL – MOŠKI

Vilfan sam ni mogel premagati razpoložene igralce Maribora

Republiški derbi je bil na dokajšnji kakovostni ravni – Končno so tudi Kranjčani osvojili točki na domačem parketu

LJUBLJANA – Derbi med Mariborčani in Postojnčani je po pričakovanju privabil v dvorano Tabor v Mariboru v letošnji sezoni rekordno število gledalcev, ki so bili na koncu zadovoljni z igro in zmago domačih. Razveselili pa so se tudi Kranjčani, ki so končno le zmagali doma.

Maribor : Postojna 98:93 (48:49)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 700, sodnika S. Beganović (Mb.) in Vidanović (Niš).
MARIBOR: Matijevič 12 (4a5), Madžarac 0 (0:3), Markovič 17 (9:12), Adam 6, Marinkovič 13 (5:6), Mirt 19 (7:8), Potisk 11 (2:2), Ojsteršek 20 (6:8).
POSTOJNA: Mičunović 4, Besedič 2 (0:1), Ademi 2 (2:2), Rojko 7 (3:3), Tiringer 11 (3:3), Vilfan 56 (16:18), Jocović 11 (4:5), Buntič 0 (0:2).
Številni gledalci v dvorani Tabor so tokrat videli kakovostnen republiški derbi, v katerem so gostitelji zasluženo slavili, gostje iz Postojne (razen Vilfana) z novim trenerjem Andrejem Urlepom pa razočarali. Pravzaprav bi v šali lahko rekli, da so blesteli vsi Mariborčani, najbolj pa Peter Vilfan.
Postojnčani bi verjetno brez težav premagali gostitelje, če bi Vilfan ob sebi imel vsaj enega primernega centra. Igra pod košem je bila pri gostih katastrofalna, izredno slabo so skakali pod obročema. Vilfan pa tako ni mogel sam dobiti tekme.
Mariborčani so prikazali verjetno najboljšo igro pred domačim občinstvom (rekord so postavili tudi gledalci, prvič v letošnji sezoni jih je prišlo na tekmo 700) v letošnji sezoni. Obramba jim je prinesla zmago, saj so skoraj vso tekmo igrali posamično obrambo mož – moža, s katero so onemogočili krilne igralce in centre Postojne.
Že začetek tekme je bil v znamenju gostiteljev, ki so v 4. minuti vodili z 8:0. Postojnčani so se kasneje približali in povedli, vse po zaslugi Vilfana, ki je v prvem delu dosegel kar 34 od 49 točk Postojnčanov.
V drugem polčasu je peterka Mirt, Ojsteršek, Adam, Potisk in Matijević zaigrala odlično in si priigrala prednost 10 točk – 81:71 v 33. minuti.
SAŠO PUKL

Triglav : Železničar (I) 100:82 (48:41)

KRANJ – Dvorana na Planini, gledalcev 600, sodnika Tarkučović (Tuzla) in Perica (Zg).
TRIGLAV: Horvat 34, Vukič 17, Omahen 5, Bošnak 10, Kastigar 3, Šušić 18, Mitič 13.
ŽELEZNIČAR (I): Savić 35, Strbić 22, Djeletović 8, Stričić 8, Martinović 4, Jovanović 2, Paško 3.
Šele v 9. kolu so košarkarji Triglava dosegli prvo zmago na domačem parketu. V tekmi dveh ekip z dna lestvice so Kranjčani zanesljivo zmagali, predvsem po zaslugi dinamične in hitre igre v drugem polčasu. Potem ko je bila igra v prvem delu enakovredna, so gostitelji v nadaljevanju razliko iz minute v minuto povečevali, ob koncu pa so dosegli tudi najvišjo razliko – 18 točk. JOŽE JAVORNIK

DRUGI REZULTATI: Alkar : Željezničar (S) 66:75 (23:37), NAP : Igman 84:64 (39:33), Novi Zagreb : Varda 91:84 (43:36), Slavonka Osijek : Spartak 108:100 (58:43), Sloboda Dita : Gradine 99:95 (54:49).

Sloboda Dita	9	8	1	913:838	17
Novi Zagreb	9	8	1	773:708	17
NAP	9	6	3	735:673	15
Spartak	9	6	3	803:763	15
Varda	9	5	4	787:752	14
Slavonka Osijek	9	5	4	820:785	14
Igman	9	5	4	721:727	14
Postojna	**9**	**4**	**5**	**847:806**	**13**
Maribor	**9**	**4**	**5**	**825:832**	**13**
Gradine	9	4	5	732:751	13
Željezničar (S)	9	2	7	726:750	11
Alkar	9	2	7	721:805	11
Triglav	**9**	**2**	**7**	**705:810**	**11**
Željezničar (I)	9	2	7	707:825	11

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. 12.): Postojna – Gradine, Spartak – Sloboda Dita, Varda – Slavonka Osijek, Železničar (I) – Novi Zagreb, Igman – Triglav, Željezničar (S) – NAP, Maribor – Alkar.

Portland že 13–1

NEW YORK – V nadaljevanju ameriške profesionalne košarkarske lige NBA so bili doseženi naslednji rezultati: Charlotte – New York 96:113, Orlando – New Jersey 92:111, Boston – Philadelphia 110:116, Detroit – Washington 83:94, Golden State – Miami 137:111, Chicago – Cleveland 120:85, Sacramento – Houston 93:117, Dallas – San Antonio 97:109, LA Clippers – Denver 137:121, LA Lakers – Phoenix 108:98, Portland – Seattle 130:124; vrstni red – atlantik: Boston 12–3, Philadelphia 11–6; center: Detroit 13–3, Milwaukee 11–4, Chicago 10–6, srednji zahod: San Antonio 9–4, Utah 8–6, Houston 9–7; pacifik: Portland 13–1, Golden State 11–6, Phoenix in LA Lakers po 8–5.

Lovorika Enotnosti

MURSKA SOBOTA – ŠŠD Enotnost na soboški gimnaziji pripravilo 23. tradicionalen košarkarski turnir za memorial Stanka Bloudka. Sodelovalo je 6 ekip, zmagali pa so gostitelji, ki so v finalu premagali gimnazijo Ljutomer s 45:22. Vrstni red: 1. Enotnost M. Sobota, 2. Gimnazija Ljutomer, 3. Srednja kmetijska šola Rakičan, 4. Srednja zdravstvena šola Rakičan, 5. Klub študentov Prekmurja Maribor.
F. M.

SKL – moški

Helios : Comet 104:91 (50:52)

DOMŽALE – Telovadnica OŠ Venclja Perka, gledalcev 300, sodnika Rems (Lj) in Premrl (Kr).
HELIOS: D. Trifunović 3, Žirovnik 12, Brodnik 14, Škrjanc 16, R. Trifunović 9, Cimperman 13, Radović 10, Kovačič 27.
COMET: S. Šrot 4, Šmid 30, Perkič 4, Mlakar 1, Nerat 21, Železnikar 14, Napast 17.
Kljub številni bučni podpori svojih navijačev so Konjičani v derbiju SKL ostali praznih rok. Gledalci so prišli na svoj račun, saj sta moštvi na trenutke prikazali izvrstno igro. Na začetku tekme sta se trenerja odločila za posamično obrambo, z namenom, da zaustavita najnevarnejše strelce. Nerat je odlično pazil na Brodnika, ki se je zatem preselil na klop, na drugi strani pa je bil Stojan Šmid prevelik zalogaj za mladega R. Trifunovića. S prekrški pa so gostje povsem zaustavili tudi Kovačiča, ki je v prvem delu dosegel le 4 točke iz igre. V nadaljevanju so gostitelji zaustavili tudi Šmida. Grega Žirovnik je bil ključni mož obrambe nad tem izvrstnim strelcem, ki je do 17. minute dosegel 21 točk, v nadaljevanju pa se celih 8 minut ni vpisal med strelce.
V 28. minuti so Domžalčani povedli z 71:64, gostje se niso predali in po zaslugi odličnega Nerata so gostje 4 minute pred koncem zopet vodili – 80:79.
V razburljivi končnici je moral zaradi 5 osebnih napak iz igre Napast, po dosojeni osebni napaki je Miran Šrot nešportno reagiral, tako da sta ga sodnika izključila. Škrjanc je izkoristil vse 4 proste mete in tekma je bila odločena, saj so bili v finišu Konjičani prenapeti. SANDI KRAŠEVEC

Mineral Slovan : Elektra 78:64 (36:31)

LJUBLJANA – Dvorana na Kodeljevem, gledalcev 100, sodnika Hafner (Kr) in Geltar (Rad).
MINERAL SLOVAN: Vide 3, Leban 8, Macura 6, Jažek 30, Madon 12, Skansi 4, Bavec 2, Dornik 6, Ličan 7.
ELEKTRA: Mrzel 7, Leskovšek 5, Pipan 27, Kitak 2, Brešar 2, Plešej 6, Tomic 15.
Nezavidljiv položaj na lestvici in želja po zmagi sta vnesla nervozo v ekipo Minerala Slovana, ki tokrat ni prikazala pričakovane igre. Kljub navedenemu so gostitelji po boljši igri v drugi polovici tekme zasluženo osvojili točki, ki bosta vsekakor vzpodbuda za prihodnje nastope. Gostje so povedli z 7:0, potem ko gostitelji skoraj 5 minut niso dosegli točke. Moščani so povedli prvič v 11. minuti, od 13. minute dalje pa vodstva niso več izpustili iz rok. Kljub stalnemu vodstvu, pa je bil izzid precej negotov vse do 37. minute, ko so si Slovanovci le priigrali odločilno prednost.
DRAGO BERŽAN

Koper : Mavrica Ilirija 98:103 (51:52)

KOPER – Telovadnica OŠ Anton Ukmar, gledalcev okrog 300. Sodnika Strnad (Domž) in Černe (Lj).
KOPER: Šiško 16, Vučič 10, Božič 2, Krašovec 6, Novaković 4, Vučenić 15, Šantelj 36 in Bursić 9.
ILIRIJA: Jelnikar 35, Ceranja 17, Novina 14, Kralj 6, Valentinčič 19, Mesić 12.
Košarkarji Kopra so doživeli nepričakovan poraz in gledalci so izredno nezadovoljni zapuščali dvorano. Priččeli so sicer dobro, povedli v 5. minuti s 14:7, toda že v naslednjih dveh minutah je bil rezultat obrnjen na 18:19. Koprčani so še enkrat potegnili, povedli v 15. minuti z najvišjo razliko enajstih košev (43:32), ko so gostje pot taktirko izjemnega Jelnikarja s serijo 18:5 s košem razlike sklenili polčas. V drugem delu do pričakovanega preobrata ni prišlo, saj je bil ob povsem nerazpoloženih soigralcih Šantelj osamljen, na drugi strani pa so gostje, predvsem Jelnikar neusmiljeno polnili koš gostiteljev. Med drugim so dosegli kar devet trojk, od tega štiri v uvodnih minutah drugega dela, ko so povsem razbili igro Kopra in tudi s pristopom k igri povsem zasenčili favorizirane gostitelje.
JOŽE KREFT

Celje : Ježica 85:102 (34:44)

CELJE – Dvorana Srednje tehnične šole, gledalcev 200, sodnika Kamnikar (Črnom) in Poljanšek (Žiri).
CELJE: Uranker 8, Starovasnik 7, Sušin 13, Pučko 10, Nidorfer 2, Urbanija 21, Blagojevič 17, Aničić 7.
JEŽICA: Rozman 6, Maček 21, Bojovič 6, Thaler 32, Radin 6, M. Kovač 19, Samar 12.
Celjani so v zaostali tekmi proti Elektri zgrešili kar 22 prostih metov, proti Ljubljančanom pa so v prvem polčasu iz igre metali obupnih 13:41. Branilca Aničič (2:13) in Pučko (3:12) nista nikakor mogla zadeti, medtem ko sta na drugi strani že izkušeni Maček in še posebej mladi Thaler, ki je šestkrat zadel iza črte 6,25 m, razigrala soigralce in polnila koš domačih. V 14. minuti prvega polčasa so gostje po zaslugi disciplinirane igre vodili s 37:16, v 14. minuti drugega polčasa pa že s 86:61. Štiri minute pred koncem je pod koši v celjski peterki ostal Urbanija s štirimi mladinci, ki so navdušili že otopelo občinstvo in razliko občutno zmanjšali. Sodnika sta bila razred zase. Nasploh bi se sodniška organizacija morala zavedati, da se bo celjska košarka težko borila istočasno s svojimi notranjimi težavami, nasprotniki na igrišču in še s sodniki. Pred leti to tudi enkratni generaciji ni uspevalo najbolje, čeprav jo je močneje pestil le zadnji problem. V 28. minuti je bil izključen Blagojević zaradi protesta proti sodniški odločitvi.
DEJAN ŠUSTER

Color Medvode : Rogaška 117:84 (61:38)

MEDVODE – Telovadnica OŠ Oton Vrhunec Blaž, gledalcev 50, sodnika Plut (LJ) in Godec (Lit).
COLOR MEDVODE: Tomažin 4, Bernot 2, Medžedović 23, Arh 7, Medica 4, Medved 8, Baliž 28, Alibegović 14, Ivanuša 19, Domenčič 8.
ROGAŠKA: Tišma 18, Trobiš 17, Tabak 19, Petovar 5, Volarič 25.
Medvodčani so brez posebnih težav premagali neenakovredne tekmece iz Rogaške Slatine. Gostitelji so že na začetku zaigrali odlično v obrambi, povsem onemogočili gostujoče igralce in zaigrali učinkovito v napadu, tako da je bila tekma odločena po 15 minutah igre. V tem delu se je še posebno odlikoval Baliž, ki je štirikrat zadel mete za tri točke. V nadaljevanju so igralci Colorja Medvode le še povečevali razliko, tako da je trener domačih dal priložnost za igro tudi mlajšim igralcem.
TOMAŽ LANGERHOLZ

Rudar : Bistrica 90:87 (33:50)

TRBOVLJE – Telovadnica OŠ J. B. Tito, gledalcev 150, sodnika Fekonja in Turk (oba Lj).
RUDAR: Senica 30, Nučič 40, Durnik 13, Mandič 2, Žagar 25, Košnik 11, Hodej 5.
BISTRICA: Šešerko 15, Albreht 6, Poplatnik 16, Prepelič 3, Šulič 4, Miovič 16, Vlah 12, Ritonja 15.
V zelo pomembni tekmi v boju za obstanek v ligi so tudi z nekoliko športne sreče zmagali gostitelji. Tekma je imela dva povsem različna dela. V prvem so gostje z gibljivo igro v napadu in skoraj neverjetnim odstotkom meta povsem nadigrali Trboveljčane in si priigrali kar 17 točk naskoka. To prednost so v prvih minutah nadaljevanja povišali že na 21 točk. Tedaj se je zdelo, da je zmagovalec že odločen in da bo pomembna zmaga šla v Slovensko Bistrico. Toda gostitelji so nato povsem spremenili pristop do igre. Z borbenostjo in agresivnostjo so zmedli goste, tako da se je razlika iz minute v minuto nižala. Košarkarji Rudarja so prvič povedli v 39. minuti in vodstvo obdržali do konca. Zaključek tekme je bil v znamenju številnih taktičnih osebnih napak in izvajanja prostih metov, v katerih pa sta bila najboljša igralca tekme Senica in Žagar uspešnejša od gostov in zmaga je zasluženo ostala doma.
SAŠO FABJAN

Elektra : Celje 98:92 (55:47)

ŠOŠTANJ – Telovadnica OŠ Solidarnosti, gledalcev 150, sodnika Potočnik (S. Konjice) in Plut (Lj).
ELEKTRA: Sevšek 2, Mrzel 6, Leskovšek 9, Pečovnik 6, Pašić 1, Dumbuya 8, Pipan 36, Plešej 17, Tomic 11.
CELJE: Starovasnik 4, Sušin 16, Pučko 14, Aničić 29, Urbanija 5, Blagojević 20, Cerar 4.
V zaostalem srečanju so v živčnem in razburljivem srečanju presenetljivo zmagali gostitelji. Srečanje je imelo ob borbi za točke tudi prestižni pomen. K taki igri sta delno prispevala tudi oba sodnika z nekaterimi nerazumljivimi odločitvami, ki pa niso vplivale na izid tekme. Igralci Elektre so zasluženo zmagali, saj so bolje zaigrali v odločilnih trenutkih ob koncu prvega dela in, kar je najpomembnejše, v zadnjih 10 minutah. Tudi tokrat je bil najboljši Pipan, ki je v odločilnih trenutkih dosegel tri trojke in dobro izvajal proste mete – 13:14. Poleg njega so dobro zaigrali še Tomic, Plešej in Dumbuya. STANE VOVK

Ježica	9	7	2	758:652	16
Koper	9	7	2	849:771	16
Helios	9	6	3	869:797	15
Comet	9	6	3	772:758	15
Elektra	9	5	4	782:798	14
Color Medv.	9	4	5	783:754	13
Mavrica Ilirija	9	4	5	841:846	13
Rogaška	9	4	5	763:810	13
Mineral Slov.	8	3	5	632:630	11
Celje	8	3	5	703:716	11
Bistrica	9	2	7	645:829	11
Rudar	9	2	7	726:864	11

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. 12.): Bistrica – Elektra, Rogaška – Mineral Slovan, Comet : Color Medvode, Ježica – Helios, Mavrica Ilirija – Celje, Rudar – Koper.

Znani finalisti

LJUBLJANA – Na dvodnevnem finalnem turnirju prvenstva Slovenije 1990 za kadete, ki bo 22. in 23. t. m. v Ljubljani, bodo sodelovali: Smelt Olimpija, Ježica, Slovan (vsi iz Ljubljane) in Novoles iz Novega mesta.
Rezultat povratne izločilne polfinalne tekme v Mariboru Maribor '87 : Slovan 69:62 (35:31) je bil ugoden za Ljubljančane, v Novem mestu pa zmaga kadetov Domžal za eno točko proti Novolesu ni zadostovala za sodelovanje Domžalčanov v finalu. Ob finalnem turnirju načrtujejo tudi republiški seminar za trenerje mladinskih in kadetskih ekip, okroglo mizo in košarkarsko tekmo med trenerji in sodniki. Program in razpored vseh aktivnosti bodo pripravili organi Košarkarske zveze Slovenije v tem tednu.
A. K.

I. ZVEZNA NOGOMETNA LIGA

V Zrenjaninu nov hud polom Dinama Partizan zdaj že tik za C. zvezdo

V 16. kolu Olimpija po porazu s Partizanom zdrsnila za mesto navzdol – Crvena zvezda zmaguje tudi s povprečno igro – Končno spet uspeh Budućnosti – Vse manj upanja za Spartak

LJUBLJANA – Z zmago za Bežigradom se je Partizan povzpel na drugo mesto, igra njegovih igralcev pa daje slutiti, da bo morala Crvena zvezda v nadaljevanju igrati zelo resno. Olimpijo je v 16. kolu spet prehitela Budućnost, ki je končno zmagala, nov hud polom pa je doživel zagrebški Dinamo v Zrenjaninu.

Uspešen štart Meškovića

Sloboda : Hajduk 2:1 (1:0)

TUZLA – Štadion na Tušnju, gledalcev 1000, sodnik Jokić (Beograd).

STRELCI: 1:0 – Ivanović (31), 2:0 – Radovanović (80, 11-m), 2:1 – Dražić (84).

SLOBODA: Vasić, Tabaković, Radovanović, Beširević, Ibrić, Šulović, Jovanović (Hasanbašić), Šarić, Kostić, Lukić, Ivanović.

HAJDUK: Mihačić, Erak, Dražić, Štimac, Jeslinek, Vučević (Kozniku), Bilić, Čelić, Bokšić, Miše (Jeličič), Jarni.

Pod vodstvom novega trenerja, nekdaj znanega vratarja Rizaha Meškovića so domači igrali kot prerojeni in zasluženo premagali goste iz Splita. Hajduk ni igral slabo, vendar pa je proti razpoloženim igralcem Slobode iztržil le nizek poraz.

BAJRO DŽAPO

Vzrok za slabo igro je vsekakor tudi izredno slabo in težko igrišče. Zvezda je svoje gole dosegla bolj po »zaslugi« nezanesljive obrambe gostov, kot pa zaradi lastne spretnosti. Tri gole je dosegel Pančev, vendar mu je ob tretjem »pomagal« Geca, ki je žogi z glavo še nekoliko spremenil smer. Vsekakor pa je zmaga Beograjčanov zaslužena.

VEKA ILIĆ

Težje do zmage, kot kaže izid

Vojvodina : Spartak 3:0 (1:0)

NOVI SAD – Štadion Vojvodine, gledalcev 2.000, sodnik Mamić (Bjelovar).

STRELCA: 1:0 – Mihajlović (36), 2:0 – Vorkapić (88), 3:0 – Vorkapić (90).

VOJVODINA: Kocić, Vujović, Mijić (Šaraba), Hajdić (Petković), Kartalija, Tanjga, Mihajlović, Kojičić, Vorkapić, Perović, Dakić.

SPARTAK: Čulum, Madjaš, Jakšić, Luković, Stanković, Vorotović, Čosić, Jeftić, Kuntić, Gajić, Milovanović (Tabaković).

Po tradiciji tekmeca nista prikazala lepe igre. Zmaga domačih pa je bila težja kot kaže rezultat in kot je bilo pričakovati. Prvi razburljiv trenutek je bil v 15. minuti, ko je vratar Kocić s prekrškom zunaj kazenskega prostora zaustavil Kuntića. Za to je dobil samo rumeni karton, čeprav bi lahko tudi rdečega. Prvi gol je dosegel Mijalović s silovitim strelom. Visoko zmago pa je v zadnjih dveh minutah zagotovil razpoloženi Vorkapić.

VLADO VUJIN

Hat-trick Drobnjaka

Budućnost : Borac 3:0 (2:0)

TITOGRAD – Štadion Pod goricom, gledalcev 500, sodnik Žutić (Petrovaradin).

STRELEC: 1:0 – Drobnjak (2), 2:0 – Drobnjak (20), 3:0 – Drobnjak (74).

BUDUĆNOST: Leković, Golović, Tatar, Božović, Vlahović, Saveljić, Radulović (Dragaš), Brnović, Drobnjak, Mijović, Batrović (Rolović).

BORAC: Jakovljević, Malbašić, Mataja, Sušić, Bogdan, Špica (Petrović), Šašivarević, Buvač, Alar, Djukić, Glavaš.

Titograjski nogometaši so, kot kaže, končno prebrodili dvomesečno krizo, saj so po 6 porazih prepričljivo zmagali. Največ zaslug za visoko zmago ima razpoloženi Drobnjak, ki je dosegel vse tri gole. Zmaga pa bi lahko bila še višja saj je sodnik Žutić kar dvakrat oškodoval domače, ko groba prekrška nad Tatarjem in Drobnjakom ni kaznoval z najstrožjo kaznijo.

MILAN MARKOVIĆ

Gol že v 57. sekundi

Rad : Osijek 4:0 (2:0)

BEOGRAD – Štadion na Banjici, gledalcev 800, sodnik Simić (Zrenjanin).

STRELCI: 1:0 – Tutić (1), 2:0 – Vlaisavljević (33), 3:0 – Drulović (55), 4:0 – Tutić (65).

RAD: Savić, Vlaisavljević, Nedeljković, Djurović, Djukić, Vasić (Aćimović), Durak, Kovačević, Tutić, Stević, Drulović, (Grbović).

OSIJEK: Žitnjak, Drljača, Metličkí, Maričić (Pakasin), Vuković, Vladimir, Štajnbrikner, Končalović, (Šalimo), Vlaović, Vučković, Musić.

Beograjčani so zlahka premagali danes popolnoma nemočne in brezvoljne igralce Osijeka. K temu je bistveno pripomoglo tudi zgodnje vodstvo domačih v 57. sekundi, saj so Osiječani po tem golu zaigrali popolnoma brezglavo. Zmaga domačih je zaslužena, lahko pa bi bila izražena še s kakim zadetkom v mreži nerazpoloženega Žitnjaka.

VEKA ILIĆ

Obramba gostov zdržala

Željezničar : Zemun 3:4 (1:1, 1:0)

SARAJEVO – Štadion Grbavica, gledalcev 3000, sodnik Simić (Bijelo Polje).

STRELCI: 1:0 – Slišković (34), 1:1 – Ćurović (63);

STRELCI: z 11 m: Katana in Slišković za Željezničarja ter Petrović, Grubor in Kitanov za Zemun.

ŽELJEZNIČAR: Viteškić, Ninković, Milošević, Katana, Alihodžić, Hadžialagić, Velić, Slišković, Nikolić, Pavlović, (Gutalj), Vidović (Bogdanović).

ZEMUN: Kežman, Vitorović, Matičić, Grubor, Nikolić, Ljubičić, Milićević, Jokanović, Ćurović, Petrović, Pejović (Kitanov).

V Sarajevu se ponavlja že običajna podoba za naša nogometna igrišča; gosti se pretežno branijo, domači pa le stežka prebijajo obrmabni obroč. Domači so imeli nekaj lepih prložnosti, izkoristili pa so le eno v 34. minuti. V nadaljevanju so domačim pošle moči, kar so gostje izkoristili in z golom Ćurovića izenačili izid. Pri streljanju enajstmetrovk so bili gostje spretnejši in zasluženo osvojili pomembno točko.

KEMAL KAMERIĆ

Marković razočaran

Proleter : Dinamo 3:1 (1:0)

ZRENJANIN – Štadion v Karadjordjevem parku, gledalcev 3.000, sodnik Simić (Požarevac).

STRELCI: 1:0 – Šarčević (10), 2:0 – Govedarica (68), 3:0 – Simanić (82), 3:1 – Medford (88).

PROLETER: Gavrilović, Govedarica, Nikolić, Sarčević, Stanić, Teljigović, Zahović (Simanić), Todorović, Bošković (Bogojević), Mihajlović, Ivić.

DINAMO: Ladić, Petrović, Židan, Gonzales, Lipovac, Peršon, Prskalo (Gašpar), Cupan (Adžić), Šuker, Mladenović, Medford.

Proleter je z najboljšo igro v jesenskem delu prvenstva, povsem nadigral Dinamo. Prva dva gola so domači dosegli po kotih. Visok poraz Zagrebčanov je omilil Medford 2 minuti pred koncem, ko je dosegel častni gol za goste. Nad igro svojega moštva je bil verjetno najbolj razočaran novi trener »plavih« Marković.

BUDIMIR CVIJETIĆ

Odločil Gudelj

Velež : Rijeka 1:0 (1:0)

MOSTAR – Štadion pod Belim bregom, gledalcev 2000, sodnik Mandić (Zenica).

STRELCI: 1:0 – Gudelj (29).

VELEŽ: Peštalić, Glogovac, Čolak, Kosto, Rahimić, Jedvaj, Tufek, Gudelj, Mavrak (Juričić), Maslovar, Beširević (Pintul).

RIJEKA: Gabrić, Kurtović, Kljajić, Stipić, Pavletić, Rubčić, Komljenović, Sumberac, Majstorović, Punišić, Vulić (Ljubančič).

Prvi polčas je minil v znamenju slabe in raztrgane igre brez pravih priložnosti. Vse kar je vredno omembe je gol Gudlja v 29. minuti, ko je iz mrtvega kota prevaral slabo postavljenega vratarja Gabrića. Tudi v nadaljevanju se igra ni bistveno spremenila; domači so napadali, a se morali zadovoljiti le-z minimalno zmago.

ŠEFIK KOZIĆ

Pančev spet daje gole

C. zvezda : Sarajevo 4:1 (2:1)

BEOGRAD – Štadion C. zvezde, gledalcev 3.000, sodnik Rupčić (Vinkovci).

STRELCI: 1:0 – Pančev (13), 1:1 – Vidaković (23), 2:1 – Pančev (28), 3:1 – Pančev (75), 4:1 – Marović (83).

C. ZVEZDA: Stojanović, Radinović (Jurić), Marović, Šabanadžović, Belodedić, Najdoski, Prosinečki, Stošić (Jugović), Pančev, Savičević, Binić.

SARAJEVO: Čardaklija, Vidaković, Geca, Bajić, Raičković, Lazić, Vuksanović, Ramović (Suljagić), Kovačević, Ljubičić, Cirković (Vazda).

Zvezda je z igro, ki ni navdušila, zanesljivo premagala Sarajevčane.

BEOGRAJSKI VRATAR NEPREMAGLJIV – Goran Pandurović (na sliki v dvoboju z Ljubljančanom Primožem Gliho) je bil izredno zanesljiv v Partizanovih vratih in je eden najzaslužnejših za poraz Olimpije. (Foto: Igor Modic)

Rekli so za Bežigradom:

Ivan Zidar, predsednik Olimpije: »Gostom iz Beograda lahko za zmago le čestitam, prav tako tudi našim nogometašem, ki so se kljub porazu pošteno borili. Tokrat žoga pač ni hotela v mrežo Partizana.«

Miloš Šoškić, vodja strokovnega štaba Olimpije: »Kdor prvi premaga nasprotnega vratarja, ponavadi zmaga in prav to se je zgodilo tokrat za Bežigradom. Ne vem pa, zakaj je Jermaniš v akciji, ko je Partizan dosegel zadetek, zapustil »svojega« igralca in spremenil igralno mesto, če je bilo dogovorjeno drugače?«

Milan Zečević, libero Olimpije: »Partizan je bil boljši in zasluženo zmagal, tako da lahko tako gostom, kot tudi sodniku Bezjaku le čestitam.«

Aleš Čeh, nogometaš Olimpije: »Priložnosti tudi tokrat nismo izkoristili, Partizan pa je prvi dosegel odločilni zadetek in z dobro igro prednost znal tudi obdržati.«

Miloš Milutinović, vodja strokovnega štaba Partizana: »Zadovoljen sem tako z zmago kot tudi z igro, zlasti še po visokem porazu v Milanu. Menim, da je bil po nepotrebnem izključen Milanič, kajti prekršek nad Vrabcem ni bil nameren. Za nas je najpomembneje, da obdržimo formo.«

Darko Milanić, branilec Partizana: »Žal mi je predvsem zaradi prekrška in izključitve, menim pa, da je sodnik pri tem storil napako. Drugače smo v težki tekmi, proti solidni Olimpiji, zasluženo zmagali.«

Goran Stevanović, napadalec Partizana: »Do izključitve smo bili nedvomno boljši tekmec, zasluženo smo osvojili točki, kajti domači so imeli le premalo priložnosti.«

Milan Djurdjević, strelec gola za Partizan: »V trdi tekmi in po težkem igrišču smo igrali dobro in zasluženo osvojili točki. Zelo sem vesel zadetka, publiki in sodniku pa čestitam za korektnost in dobro sojenje.«

JURE ZORČIČ

ŠPORTNA NAPOVED

Trinajst pravilnih

Vojvodina : Spartak	1
Sloboda : Hajduk	1
Proleter : Dinamo	1
Željezničar : Zemun	0
Olimpija : Partizan	2
Bari : Inter	0
Bologna : Atalanta	0
Cagliari : Sampdoria	0
Genoa : Parma	1
Juventus : Fiorentina	1
Napoli : Torino	1
Pisa : Cesena	1
Sloboda (Tu) : Vardar	1

Deset pravilnih

Olimpija : Partizan	2
Proleter : Dinamo	1
Sloboda : Hajduk	1
Vojvodina : Spartak	1
Bari : Inter	0
Bologna : Atalanta	0
Cagliari : Sampdoria	0
Genoa : Parma	1
Napoli : Torino	1
Pisa : Cesena	1

Italija

RIM – Izidi 11. kola 1. italijanske lige: Bari : Inter 1:1, Bologna : Atalanta 1:1, Cagliari : Sampdoria 0:0, Genoa : Parma 2:1, Juventus : Fiorentina 2:1, Lazio : Roma 1:1, Milan : Lecce 1:0, Napoli : Torino 2:1, Pisa : Cesena 3:2.

Vrstni red: Sampdoria, Juventus in Inter po 16, Milan 15, Parma 13, Torino, Lazio in Genoa po 12, Roma in Atalanta po 11, Bari in Napoli po 10, Pisa 9, Fiorentina, Cesena in Lecce po 8, Bologna 6, Cagliari 5.

»Zlata ladža« pred Vukosavljevići

VELENJE – Sport klub Velenje kot se po novem imenuje KMN Velenje je med prazniki izvedel tradicionalni turnir v malem nogometu. Tokrat je bil že osmi, na njem pa je sodelovalo 39 ekip. Poleg odličnih domačih ekip so sodelovale še tri ekipe iz tujine, od tega dve iz Madžarske in ena iz Avstrije. V finalu sta zaigrali ekipi, ki sta z igro najbolj navdušili gledalce, teh pa vse tri dni ni manjkalo v Rdeči dvorani. To sta bili ekipi »Zlata ladža« iz Splita in Vukosavljević iz Ljubljane. Čeprav so Spličani vodili že s 4:2, so Ljubljančani izsilili podaljšek. Ker tudi po podaljšku ni bilo odločitve, so morali streljati proste strele, tu pa so bili Spličani boljši in tekmo dobili z 10:8. Za najboljšega vratarja so izbrali Gabrila, za igralca pa Grubišića (oba Zlata ladža), s 14 zadetki pa je bil najboljši strelec turnirja Vasiljević (Kutina). Vse tekme so odlično sodili domači sodniki: Rakovič, Tasič, Živkovič in Jovanovič.

REZULTATI – polfinale: Zlata ladža : Pizzeria Škufca (Prevalje) 5:2, Vukosavljević : Popaj (Zagreb) 5:0; za 3. mesto: Pizzeria Škufca : Popaj 3:2, za 1. mesto: Zlata ladža : Vukosavljević 10:8 (4:4, 2:1).

STANE VOVK

Memorialni turnir Janeza in Dušana v Radečah

RADEČE – V športni dvorani Radeče se je končal dvodnevni malonogometni turnir v spomin na nekdanja igralca Janeza Breznikarja in Dušana Plevela. Turnirja se je udeležilo 32 ekip iz vse Slovenije. Organizacijo turnirja je izvedla ekipa Simo iz Radeč in to zelo uspešno. Pripravili so denarna in praktična darila, ki so jih darovali obrtniki in organizacije združenega dela iz Radeč.

Prvo mesto je osvojila ekipa Klateži iz Celja, drugo Malo po malo iz Trbovelj, tretje Opotik-Smole iz Laškega, četrto pa Kovinoplastika-Drnovšek iz Trbovelj. Najboljši igralec je bil Zoran Lazić, najboljši vratar Hakija Mešić, najboljši strelec pa Miran Lokovšek. Sodili so zvezni sodniki Babič, Špilar, Lah in Kranjec. Hvale vredna je gesta ekipe organizatorjev Simo iz Radeč, ki je namenila 2.000 din za poplavljene v Lučah. VITO ŽNIDAR

Roman Kejžar zmagal

FIRENCE – Atlet ŽAK Ljubljana Roman Kejžar je dosegel imenitno zmago v Italiji. V preizkušnji na 40 km je bil najhitrejši med več ko 2000 tekači. Dosegel je čas 2:18.57, s katerim pa je zaostal za šest let starim rekordom Angleža Robertsona.

OLIMPIJA: samo z borbenostjo ne gre

Samo z borbenostjo niti doma ni mogoče samo zamgovati, še zlasti pa ne v igrah s tako močnimi in motiviranimi nasprotniki kot je bil tokrat Partizan. Razplet igre je pokazal, da je tudi tako močan Partizan ranljiv, toda za zmago nad njim bi bil potreben tako »dinamit« kot »možgani«.

Pri Olimpiji je manjkalo predvsem smisla in kobminatorike, njeni igralci bi lahko »materializirali« silno voljo le ob teh dveh odlikah. Toda Olimpija (brez dirigenta Pateta) je bila v tem pogledu tokrat zelo skromna. Ljubljančani imajo nasploh premalo ustvarjalnih igralcev (Tešić, Di. Vrabac, Zečević), toda tekma s Partizanom je pokazala, da imajo nekateri hude probleme celo z osnovno taktično-tehnično pripravljenostjo. Primanjklaj na sredini igrišča je bil kar hud, prav katastrofalno pa je bilo, da Olimpija pri igri v napadu tako rekoč nima nobene pomoči iz druge ali tretje vrste. In prav v tem pogledu je bila »močna« Olimpija iz prejšnje sezone najmočnejša: z napadalnim branilskim tandemom Židan – Novak in s prodornim Da. Vrabcem po sredini. Olimpija ne najde dveh niti približno tako ofenzivnih branilcev, na drugi strani pa tudi Da. Vrabac ne igra tako napadalno kot je še spomladi. Trener Šoškić poskuša z »aktivnim« liberom (Zečević) v napadu, toda uspeh je spet skromen, saj je ob neodgovornih branilcih to zelo tvegano.

Olimpija s Partizanom ni bila slaba, toda zdi se, da ob vseh slabostih le zmore nekoliko več. In od kje ta »primanjkljaj«? Zdi se, da zadeva tudi taktiko in sestavo moštva.

Ocene – 7: Di. Vrabac, Zečević, Varvodić, 6: Tešić, Šeparović, Čeh, Da. Vrabac, 5: Milošević, Gliha, Vončina, Štok, Jermaniš, brez ocene: Boban.

FRANCI BOŽIČ

I. ZNL

Vojvodina : Spartak 3:0 (1:0)
Sloboda : Hajduk 2:1 (1:0)
C. zvezda : Sarajevo 4:1 (2:1)
Rad : Osijek 4:0 (2:0)
Proleter : Dinamo 3:1 (1:0)
Željezničar : Zemun 3:4 (1:0, 0:0) – po 11-m
Olimpija : Partizan 0:1 (0:0)
Budućnost : Borac 3:0 (2:0)
Velež : Rijeka 1:0 (1:0)
prost Radnički

C. zvezda	15	11	2(2)	2	33:10	24	+23
Partizan	15	8	3(2)	4	26:15	18	+11
Velež	15	8	2(1)	5	22:18	17	+4
Proleter	15	8	2(1)	5	19:15	17	+4
Radnički	15	7	4(3)	4	15:17	17	−2
Budućnost	16	7	2(1)	7	21:14	15	+7
Olimpija	**16**	**7**	**2(1)**	**7**	**19:23**	**15**	**−4**
Vojvodina	15	7	1(0)	7	23:26	14	−3
Osijek	16	6	2(1)	7	21:21	13	0
Željezničar	15	5	7(3)	6	16:16	13	0
Dinamo	15	5	5(3)	5	17:18	13	−1
Zemun	15	6	3(1)	6	16:23	13	−7
Rad	15	5	2(2)	8	19:16	12	+3
Rijeka	15	5	4(2)	6	13:10	12	+3
Sloboda	15	6	2(0)	7	17:23	12	−6
Sarajevo	15	3	6(4)	6	11:20	10	−9
Hajduk	15	4	4(1)	7	19:18	9	+1
Borac	15	4	2(1)	9	13:21	9	−8
Spartak	15	1	7(2)	7	8:24	4	−16

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. t. m.): Rijeka – Vojvodina, Borac – Velež, Partizan – Budućnost, Zemun – Olimpija, Dinamo – Radnički, Osijek – Proleter, Sarajevo – Rad, Spartak – Sloboda, Hajduk – C. zvezda (preloženo), prost Željezničar.

II. ZNL

Bor : Leotar 2:0 (0:0)
Radnički : Priština 2:1 (1:0)
Zagreb : Šibenik 1:0 (1:0)
Dinamo : Budva 3:0 (2:0)
Sutjeska : Mačva 1:0 (1:0)
Sloboda : Vardar 2:1 (1:0)
Kikinda : Beograd 7:6 (1:1, 0:1) – po 11-m
Pelister : Borac 5:1 (3:0)
GOŠK Jug : Iskra 1:0 (1:0)
prost Napredak

Zagreb	17	11	1(0)	5	27:11	22	+17
Kikinda	17	9	4(3)	4	23:16	21	+7
Sutjeska	17	9	2(1)	6	21:14	19	+7
Dinamo	17	9	2(1)	6	23:23	19	0
Sloboda	17	8	3(2)	6	21:12	18	+9
Vardar	17	7	5(4)	5	25:20	18	+5
Pelister	17	8	4(1)	5	30:17	17	+13
Napredak	17	8	4(1)	5	21:18	17	+3
Beograd	17	6	7(4)	4	22:15	16	+7
Šibenik	17	7	3(2)	7	22:21	16	+1
Radnički	18	7	3(2)	8	23:23	16	0
Priština	17	7	1(0)	9	20:19	14	+1
Iskra	17	6	4(2)	7	12:17	14	−5
GOŠK Jug	17	6	3(2)	8	11:22	14	−11
Mačva	17	5	5(2)	7	11:18	12	−7
Bor	17	5	2(2)	10	10:19	12	−9
Budva	17	5	3(1)	9	20:24	11	−4
Leotar	17	5	3(1)	9	18:32	11	−14
Borac	17	3	3(0)	11	16:35	6	−19

PARI ZADNJEGA JESENSKEGA KOLA (9. t. m.): Iskra – Bor, Borac – GOŠK Jug, Beograd – Pelister, Vardar – Kikinda, Mačva – Sloboda, Budva – Sutjeska, Šibenik – Dinamo, Priština – Zagreb, Leotar – Napredak, Radnički prost.

MEDREPUBLIŠKA NOGOMETNA LIGA – ZAHOD

Kopru prva točka v gosteh

V zadnjem jesenskem kolu Koprčani premagali Rudarja po 11-m – Nogometaši Maribora Branika in Izole tokrat niso imeli sreče

LJUBLJANA – V zadnjem jesenskem kolu MRNL – zahod slovenske enajsterice niso imele sreče. Mariborčani so imeli celo več priložnosti za zmago od domačega Zadra, a so visoko izgubili. Izolani so doma proti Prijedoru napadali, po 11-m pa so ostali praznih rok. Končno pa se z gostovanja neporažen vrača Koper. Po 11-m je v gosteh pri lanskem drugoligašu Rudarju osvojil točko.

Rudar : Koper 1:4 (0:0, 0:0)

PRIJEDOR – Mestni štadion, gledalcev okrog 300, sodnik Gigović (Bosanska Gradiška).

STRELCI: z 11 m – Janković za Rudarja ter Pevnik, Poljšak, Šculac in Ćosić za Koper.

PRIJEDOR: Rešić, Janković, Kaltak, Jukić, Vojkić, Bašić, Kadić (Lajić), Fočak (Pevlić), Joštić, Madjo, Kuburuš.

KOPER: Koželj, Cepovič, Šculac, Ban, Ibranović, Ćosić, Benedejčič, Pevnik, Zobec (Poljšak), Galič, Tripar

Rumeno-modri so za konec jesenskega dela prvenstva vendarle prinesli prvo točko z gostovanja, toda obenem so ponovno zapravili priložnost za obe. Kljub težkim razmeram za igro, ves čas tekme je namreč rahlo snežilo, so bili varovanci trenerja Rore razen prvih dvajset minut, boljši. V obrambi je kraljeval Ibranović, najboljši igralec tekme, v napadu pa tokrat razpoloženi Benedejčič ni imel posnemalcev, povrh pa je pet minut pred koncem tekme še sam pretiraval v preigravanju in ko je želel igrati za sabo že vso obrambo, je želel preigrati še vratarja Rešića, ki pa mu je žogo izbil v kot. Prvih dvajset minut je pripadlo gostiteljem, ko so si pripravili tri priložnosti, potem pa je Koper prevzel pobudo in prvo priložnost je zapravil Zobec. V drugi minuti nadaljevanja je Benedejčič poslal v ogenj Triparja, ki pa se je obotavljal in ko so ga zrušili, je sodnikova piščalka ostala nema. Ponovno je sledila igra na sredini igrišča vse do finiša, ko je Koper ponovno napadel. Triparja je v 82. minuti ponovno zapustila športna sreča, ob že opisani priložnosti Benedejčiča pa sta bila nespretna še Pevnik (87) ter Benedejčič (89). Koprčani so odigrali dobro, le pike na »i« jim ponovno ni uspelo postaviti. Za borbenost in odnos do igre zaslužijo pohvalo vsi, za odpravo neučinkovitosti pa bo med odmorom dovolj časa, čeprav je tudi res, da ima Koper ob Zadru najugodnejšo razliko v golih.

Pri enajstmetrovkah je Lajić zadel prečko. Madjo pa je streljal mimo vrat.

J. K.

Izola : Prijedor 7:8 (0:0, 0:0) – po 11-m

IZOLA – Štadion Izole, gledalcev 600, sodnik Tivolt (Kranj).

STRELCI: z 11-m – Želko, Perkat, Bešović, Djuranović, Tosić, Bičakčić, Štampfer za Izolo ter Karagić, Starić, Kaltak, Knežević, Crljenković, Bežurić, Ramić in Šečerbegović za Prijedor.

IZOLA: Bešović, Perkat, Ružnjić, Džuranović, Omanović, Kraja, Ademi (Tosić), Mikić, Bičakčić, Želko, Štampfer.

PRIJEDOR: Šećerbegović, Crljenković, Islamović, Čaušević, Kaltak, Karagić, Kljajić (Knežević), Mandić, Salešević (Starić), Bežurić, Ramić.

Gledalcem bodo v spominu ostale le 20., 30., 55. in 75. minuta, ko se Želku, Djuranoviću, Bičakčiću in Štampferju žal ni uspelo vpisati med strelce. Izolani nikakor niso znali igre prilagoditi slabim gostom, ki so z zadrževanjem žoge na sredini uresničevali svoj načrt: čakali so na 11-m po izteku igralnega časa. Pri streljanju z bele točke so Prijedorčani le enkrat zgrešili (Čaušević je zadel vratnico), medtem ko je vratar Šećerbegović ubranil strela Mikuču in Omanoviću. Sodniška trojka je dobro opravila svoje delo, Tivolt je v 80. minuti izključil Islamovića, ki je poprej že dobil rumeni karton. VLADO OSTROUŠKA

Zadar : Maribor Branik 3:0 (1:0)

ZADAR – Igrišče v Stanovi, gledalcev 1000, sodnik Firn (Zagreb).

STRELCI: 1:0 – Hrnjić (13), 2:0 – Rakić (77), 3:0 – Šorgić (84).

ZADAR: Uvodić, Maretić, Lamešić, Šorgić, Gagić, Vrsaljko, Hrnjić, Soldo, Buterin, Galak (Rakić), Desnica.

MARIBOR BRANIK: Miletić, Petrović, Ekart, Lukačević, Tarana, Križan, Makragić (Lukič), Dujmušić, Kotnik, Poznič (Binkovski), Volk.

V derbiju kola so Mariborčani proti vodilni ekipi Zadra izgubili previsoko. Tekma je bila ves čas izenačena, Mariborčani, ki so zgodaj dobili gol, pa so imeli celo več priložnosti. V 17. minuti je bil Kotnik povsem sam pred domačim vratarjem, vendar je v odločilnem trenutku streljal mimo vrat. Igralci Zadra so bili več kot zadovoljni z minimalnim vodstvom. V drugem delu so se opredelili v glavnem na obrambo. Najlepšo priložnost za izenačenje v 70. minuti je zapravil Volk, ki je z neposredne bližine streljal prek vrat. V zadnjih 15 minutah so vijoličasti igrali na vse ali nič. Pozabili so na obrambo, kar je Zadar izkoristil in po dveh protinapadih še dvakrat zadel mrežo Mariborčanov.

PETER REBOV

Radnik : Trešnjevka 3:4 (1:1, 1:1) – po 11-m
Jedinstvo : Jugokeramika 2:0 (1:0)
Split : Mladost 2:0 (0:0)
Segesta : Primorac 3:0 (1:0)
Orijent : Junak 2:0 (1:0)
Varteks : Krajina 2:1 (2:1)

Zadar	17	12	2(1)	3	41:9	25
Jugokeramika	17	9	2(2)	5	23:19	20
Mb. Branik	**17**	**9**	**2(0)**	**6**	**18:16**	**18**
Jedinstvo	17	8	2(2)	7	16:29	18
Trešnjevka	17	7	2(2)	8	26:25	16
Mladost	17	8	0	9	23:23	16
Krajina	17	7	3(2)	7	14:19	16
Primorac	17	6	6(4)	5	10:17	16
Junak	17	7	3(1)	6	24:25	15
Koper	**17**	**6**	**6(2)**	**4**	**23:22**	**14**
Segesta	17	6	5(2)	6	22:15	14
Varteks	16	7	1(0)	8	23:23	14
Rudar	17	6	3(2)	8	24:26	14
Prijedor	16	6	4(1)	6	15:18	14
Izola	**17**	**6**	**3(1)**	**8**	**16:27**	**13**
Radnik	17	5	3(2)	9	19:25	12
Orijent	17	5	1(1)	11	18:29	11
Split	17	4	6(2)	7	27:25	10

PARI PRVEGA POMLADANSKEGA KOLA: Split – Maribor Branik (0:2), Izola – Koper (4:5 – po 11-m), Trešnjevaka – Junak (0:4), Orijent – Primorac (0:1), Segesta – Jugokeramika (3:5 – po 11-m), Jedinstvo – Prijedor (0:3), Rudar – Krajina (11:10 – po 11-m), Varteks – Mladost (0:1), Zadar – Radnik (3:1).

SNL

Ingrad Kladivar : Živila Naklo 2:3 (1:2)

CELJE – Štadion Kovinarja v Štorah, gledalcev 300, sodnik Živković (Škofja Loka).

STRELCI: 0:1 – Bohinc (2), 1:1 – Grobelšek (6), 1:2 – Taneski (45), 2:2 – Jelenko (76), 2:3 – Jerina (80).

INGRAD KLADIVAR: Pusovnik, Pirc, Dolžan (Blatnik), Ilič, Knez, Romih, Turk, Grobelšek, Bevc, Koren (Reberšak), Jelenko.

ŽIVILA NAKLO: Vodan, D. Jošt, A. Jošt, Lunar, B. Križaj, J. Križaj, Pavlih, Jerina, Bohinc, Taneski (Hribar), Arčin.

Po poplavi se celjski nogometaši ne morejo več zbrati. Nenehna gostovanja in treningi na tujih igriščih so popolnoma razvodeneli formo in homogenost ekipe. Če temu prištejemo še kaznovalne igralce zaradi rumenih kartonov in izključitev, potem je mera polna. Tudi zadnje, zaostalo srečanje proti borbenim igralcem iz Naklega so Celjani zasluženo izgubili. Bili so slabši, imeli pa so tudi smolo, kajti pri 1:1 je v 33. minuti Koren zastreljal strel z 11-m. Odlični Jerina, najboljši mož na igrišču, pa je odločil zmagovalca deset minut pred koncem tekme.

Živila Naklo so jesenski del prvenstva v SNL končala na 5. mestu z 18 točkami, Ingdar Kladivar pa na 9. mestu s 14. točkami.

JOŽE KUZMA

Teniški veterani tekmovali v dvorani

ROGAŠKA SLATINA – V organizaciji teniškega kluba Rogaška in pod pokroviteljstvom Zdravilišča Rogaška Slatina je bilo med prazniki v dvorani Zdravilišča Rogaška Slatina prvo odprto dvoransko teniško prvenstvo za veterane. Rezultati – nad 35 let, polfinale: Lazić (Zg) : Lorković (Zg) 3:6, 1:6, Vengust (Men) : Žitnik (Ol) 6:4, 6:0, finale: Vengust : Lorković 6:0, w.o.; ad 45 let – polfinale: Por (Tr) : Starc (Tr) 6:4, 6:1, Frenčič (Oros) : Podobnik (Men) 6:4, 6:3; finale: Por : Frenčič 6:4, 6:4; ženske – polfinale: Vučer (Ce) : Vertačnik (Sl. Konj.) 6:0, 6:2, Kovačič (Lj) : Lampret (Mež) 6:0, 6:0; finale: Vučer : Kovačič 6:0, 6:1; dvojice – nad 35 let – finale: Avsec–Pintar : Vujčič–Vezmar 6:4, 6:2; nad 45 let: Por–Janškovec : Andrijašević–Starc 6:2, 6:3; ženske dvojice: Vučer–Kovačič : Podgoršek–Vertačnik 6:4, 6:0.

JANEZ TERBOVC

BENALMADENA – Julian Jackson (Deviški otoki) je osvojil naslov svetovnega boksarskega prvaka WBC s senzacionalno zmago v srednji kategoriji s k. o. v 4. rundi nad Angležem Heroldom Grahamom.

Petra Kronberger začela sezono v svojem slogu

Med našimi tekmovalkami v veleslalomu do točk svetovnega pokala le Katjuša Pušnik, nasploh pa s prvo tekmo sezone niso zadovoljne

VLAZOLDANA – Avstrijke nemara le ne bodo tak strah in trepet, kot so napovedovali nekateri. Petra Kronberger je ta čas resnično razred zase, toda njene reprezentančne tovarišice so na uvodni veleslalomski preizkušnji jubilejnega 25. svetovnega pokala alpskih smučark pošteno zardevale ob napadu mladih Skandinavk. Naše so bile prej razočarane kot pa zadovoljne, pričakovale so več, četudi njihov iztržek ni tako zelo majhen.

»Zmaga je vselej veliko doživetje. Vedela sem, da sem lahko zelo hitra, toda nisem premišljevala o prvem mestu. Želela sem si le, da bi kar najbolje opravila s progo,« je na cilju kar žarela Petra Kronberger, ki je v velikem slogu napovedala še drugi naskok na veliki kristalni globus. Še celo Vreni Schneider se je morala zadovoljiti z več kot sekundo zaostanka, s čimer pa se Kronbergerjeva ne slepi pretirano: »Pričakujem velik boj v letošnji sezoni in nisem povsem prepričana, ali ga bom lahko obrnila sebi v prid. Vreni je veliko boljša od mene v slalomu, slišim pa, da je tudi v superveleslalomu letos izvrstno pripravljena. Prav nič me ne bi motilo, če ji ne bi mogla do živega, saj je sijajna punca, velika prijateljica vsem, tudi največjim tekmicam.«

Petra Kronberger je tokrat demonstrirala najbolj vrhunsko, že skoraj moško tehniko veleslaloma z agresivnim napadom na vsaka vrata proge, ki, kot je dejala, ni bila pretirano težka. Ni pa bila edina zvezda dneva, kajti veliko pozornosti je vzbudil tudi mladi skandinavski val na čelu s tokrat presenetljivo tretjeuvrščeno Pernillo Wiberg. 20-letna, zelo zgovorna Švedinja, doma iz Norköppinga, še sama ni mogla verjeti, da je na drugi progi le malo zaostala za Kronbergerjevo in prehitela veliko Vreni Schneider, kar jo je v skupnem seštevku pripeljalo na zmagovalni oder ob obeh velikih šampionkah: »Vselej sem bila precej boljša v slalomu kot v veleslalomu, kar kažeta tudi moji doslej najboljši uvrstitvi v svetovnem pokalu – 3. mesto v Areju in 5. v Vemdalenu lani. Tudi sicer smo med letošnjimi pripravami veliko več vadili slalom, tako da sem še sama presenečena nad to tekmo. Letos bom tekmovala tudi v superveleslalomu, prihodnje leto pa, upam vsaj, še v smuku.« Z 9. mestom je presenetila tudi njena rojakinja Ylva Nowen, medtem ko je Norvežanka Julie Lunde Hansen s 7. mestom samo potrdila, da njeni lanski izvrstni rezultati (2. mesto Klovjo, 5. Stranda, 10. Maribor) niso bili naključje. Na te tekmovalke bo treba poslej še posebej paziti in so zagotovo prijetna poživitev svetovnega pokala.

Kaj pa naše? Po odhodu Mateje Svet se bomo morali za nekaj časa zadovoljiti s posamičnimi prebliski Veronike Šarec in Katjuše Pušnik. Tokrat tega ni bilo. Od Šarčeve bi bilo kaj takega v tem času, ko je komajda prebolela hudo poškodbo in operacijo kolena, zagotovo preveč pričakovati. Trener Jože Drobnič pravi, da bi potrebovala vsaj še kakih 15 dni umirjenega treninga na snegu, da si znova pridobi pravi občutek in se dokončno znebi podzavestnega strahu pred novo poškodbo. Slišati je preprosto, vendar bo sedaj, ko se je svetovni pokal že začel, težko najti čas za to. Veronika je tokrat na prvi progi smučala lepo, kot kak demonstrator v smučarski šoli, kar vsekakor ni njen tekmovalni slog. Na drugi progi je bila že bliže svojim vratolomnim akrobacijam, po katerih veš, da je hitra, a je bila še preveč zakrčena, da bi se to poznalo tudi na uri. Katjuša Pušnik je po tekmi dejala, da je zadovoljna s prvima točkama, toda njen nasmeh ni mogel prikriti, da je pričakovala več. Najbolj pa je bila razočarana Nataša Bokal. Veleslalom je bil doslej njena slabša disciplina, toda v letošnjem pripravljalnem obdobju je lepo napredovala in je hotela to tudi vnovčiti. Toda bila je daleč, daleč od tega. Zato pa je malo manjkalo, da bi prijetno presenetila mlada Narcisa Šehović, ki je le za las zgrešila uvrstitev na drugo progo. V prelomnici nad ciljno strmino, kjer je imela težave tudi marsikatera prvokategornica, jo je raztegnilo in tu je zagotovo izgubila tisto desetinko sekunde, kolikor jo je ločilo od 30. mesta. 16-letna Urška Hrovat se je v disciplini, ki ji sicer ni najbolj pri srcu, dobro držala, saj je bila nenazadnje hitrejša od precej bolj izkušene Bokalove.

Rezultati iz Valzoldane

VELESLALOM – skupno: 1. Kronberger (Avs) 2:27,92, 2. Schneider (Švi) 2:29,06, 3. Wiberg (Šve) 2:29,13, 4. Hurler (ZRN) 2:30,03, 5. Wachter 2:30,34, 6. Wolf (obe Avs) 2:30,57, 7. Hansen (Nor) 2:30,80, 8. Roffe (ZDA) 2:30,91, 9. Nowen (Šve) 2:31,21, 10. Fernandez–Ochoa (Špa) in Meier (ZRN) 2:31,44, 12. Salvenmoser (Avs) 2:31,47, 13. Haecher (ZRN) 2:31,59, **14. Pušnik (Jug) 2:31,65**, 15. Ginther (Avs) 2:31,70, **24. Šarec (Jug) 2:33,55, itd.**

1. PROGA: 1. Kronberger 1:13,03, 2. Schneider 1:13,56, 3. Hurler in Haas (Švi) 1:13,86, 5. Wiberg 1:13,93, Wachter 1:13,94, 7. Wolf 1:14,20, 8. Hansen 1:14,60 9. Roffe 1:14,68, 10. Meier 1:14,70, 11. Fernandez – Ochoa 1:14,75, 12. Salvenmoser 1:14,78, 13. Twardokens (ZDA) 1:14,87, 14. Nowen in **Pušnik 1:14,95**, 28. **Šarec 1:15,90, 35. Šehović 1:16,13, 49. Hrovat 1:17,38, 56. Bokal 1:18,65 itd.**

2. PROGA: 1. Kronberger 1:14,89, 2. Wiberg 1:15,20, 3. Schneider 1:15,50, 4. Hurler 1:16,17, 5. Hansen 1:16,20, 6. Roffe 1:16,23, 7. Nowen 1:16,26, 8. Wolf 1:16,37, 9. Wachter 1:16,40, 10. Haecher 1:16,54, 11. Ginther 1:16,62, 12. Fernandez – Ochoa in Salvenmoser 1:16,69, **14. Pušnik 1:16,70**, 15. Meier 1:16,74, **20. Šarec 1:17,65.**

B. Š.

KAKO BO V NOVI SEZONI? – Z leve: Andreja Grašič, Jožko Kavalar in dr. Jaroslav Honcu. (Foto: Marko Feist)

Sovjetski zmagi v Avstriji

TAUPLITZ – Za začetek sezone v smučarskih tekih so pripravili tekmovanje za Avstrijski pokal, ki je minilo z močno mednarodno udeležbo. Tekmovali so v kombinaciji, tako da so prvi dan tekli v klasičnem slogu (moški 10 km, ženske 5 km), drugi dan pa v prostem, štartali pa so na drugem odseku glede na rezultate prvega. Med moškimi je bil najhitrejši svetovni prvak na 30 km Vladimir Smirnov (SZ) s 55:21,6, na naslednja mesta pa so se uvrstili Potvikov, Kirilov in Badamšin (vsi SZ), Bauroth (Nem) in Gandler (A), med ženskami pa je zmagala že 38-letna Raisa Smetanina (SZ) z 32:02,3, sledile pa so ji Nemke Hess, Wille, Wezel in Kümmel ter Avstrijka Sulzer.

Zmagi Siniše Vukonića

TAUPLITZ – Na tekmovanju smučarskih tekačev za Avstrijski pokal, so bili med skoraj 150 nastopajočih tudi jugoslovanski reprezentanti, ki so dosegli najboljše uvrstitve v mladinski konkurenci. Oba dni je bil v tej kategoriji najhitrejši Siniša Vukonić (Goranin). Prvi dan so tekli moški 10 km v klasičnem slogu, dekleta pa 5 km, drugi dan pa 10 km v prostem slogu, dekleta pa spet 5 km.

V klasičnem slogu so bile uvrstitve Jugoslovanov take – **člani:** 29. Kavalar 31:34, 33. Nunar 32:55, 34. Kerštajn 32:56, 36. Rupnik 33:01, 37. Kordež 33:03; **mladinci:** 1. Vukonić 32:22, 3. Globočnik 33:10, 6. Majcen 33:46, 10. Dolenc 34:20, 12. Vereš 34:28; **dekleta:** 22. Grašič 19:02, 25. Fečur 20:05, 27. Bertoncelj 20:31, 28. Lačen 20:46. V prostem slogu pa so se naši razvrstili takole – **člani:** 25. Kavalar 27:59, 32. Kerštajn 28:40, 33. Nunar 29:05, 35. Rupnik 29:10, Kordež odstopil; **mladinci:** 1. Vukonić 28:38, 4. Vereš 30:04, 5. Dolenc in Globočnik po 30:07, 7. Majcen 30:22; **dekleta:** 16. Grašič 16.43, 20. Fečur 17:49, 22. Lačen 17:59.

Naša ekipa se je že vrnila iz Avstrije, v torek pa peterica članov odpotuje na prvo tekmo svetovnega pokala, ki bo v Ramsauu (ali na Taupilitzu). Dekleta in mladinci bodo trenirali na Pokljuki.

J. H.

Tekme na Soriški ne bo

LJUBLJANA – Po uspelih tekmah FIS na Ankoglu se je SZS zavzemala, da bi danes priredili podobno tekmovanje v slalomu na Soriški planini, vendar tekme zaradi slabih snežnih razmer ne bo. Slalomski trener prve moške reprezentance Jaro Kalan si je v nedeljo ogledal smučišče na Soriški planini in ugotovil, da je močan veter spihal sneg na strmini. Danes je odšel s peterico članov prve ekipe na trening v Mokrine, kjer bodo ostali dva dni, nato pa bodo odpotovali v Obereggen na Južno Tirolsko, kjer se bodo udeležili tekmovanja za evropski pokal 6. in 7. t. m.

Prejeli smo

Zaupnica Tonetu Vogrincu

Strokovni svet za alpske discipline pri Smučarski zvezi Jugoslavije, ki ga sestavljajo trenerji jugoslovanskih alpskih reprezentanc, trenerji klubov, ki imajo reprezentante in nekateri drugi smučarski strokovnjaki, je na svoji redni seji, dne 27. 11. 1990 v Mölltallu, obravnaval vsebino številnih člankov, ki so se od letošnjega poletja vrstili v različnih medijih javnega obveščanja – predvsem v tedniku Mladina.

Večina člankov se je nanašala in imela obliko tendencioznih napadov na delo Toneta Vogrinca. Vsi dosedanji, predvsem pa zadnji prispevek, ki ga je sicer podpisala Mateja Svet z naslovom »Tone, nehajte uničevati«, objavljen v tedniku Mladina, dne 26. 11. 1990, je vzpodbudil, oziroma terjal od članov strokovnega sveta, da se izreče o zaupnici T. V. in o njegovem nadaljnem vodneju jugoslovanskega alpskega smučanja.

Na tajnem glasovanju in ob odsotnosti T. V. je direktor alpskih reprezentanc dobil enotno (25:0) podporo in zaupanje za dolgoletno dosedanje delo in za nadaljnje delo, kot je načrtovano v zadnjem srednjeročnem obdobju.

Enotna ocena uspešnosti dosedanjega dela T. V. s strani aktivnih smučarskih strokovnjakov in obenem članov strokovnega sveta je izvirala predvsem iz poznavanja vsebine in problematike njegovega dela, poznavanja njegove angažirnosti, realnega pogleda na smučarski šport in njegovih vizij v odnosu na druge športne panoge v svetu.

Člani strokovnega sveta ostajajo enotni v pozitivni oceni dela T. V.. Najbolj neizpodbitni dokazi so rezultati v alpskem smučanju, ki so povsem majhno Slovenijo skoraj enakovredno uvrstili ob bok smučarskih velesilam. Pred tem dejstvom si enostavno ne moremo zatisniti oči. Predvsem njegovim menežerskim sposobnostim gre zasluga, da ne glede na družbene spremembe in ekonomsko nestabilnost, jugoslovanska selekcija trenira tako, kot reprezentance drugih držav, ki teh problemov nimajo.

Strokovni svet zavrača in negira pisanja o manipulacijah s tekmovalci in hkrati meni, da so nekateri bivši, in tudi nekateri še aktivni tekmovalci zmanipulirani s strani »že večkrat dokazanih privržencev alpskega smučanja«, ki na tak način želijo doseči svojo osebno afirmacijo in obenem razvrednostiti delo T. V., s tem pa tudi delo in zasluge vseh trenerjev in članov strokovnega sveta. Sprašujemo se, ali lahko v današnjem času prav vsakdo blati in napada delo, katerega ceni večina poznavalcev smučanja doma in v svetu.

Strokovni svet enotno in energično zastopa mnenje, da v nadaljnem interesu razvoja smučarskega športa v Sloveniji in Jugoslaviji, ne namerava več polemizirati, še zlasti ne o dvomljivih in neresničnih, po večini pa zelo osebnih napadih na delo T. V. na delo trenerjev in delo strokovnega sveta. Vabi pa h konstruktivnemu sodelovanju vse tiste, ki želijo in imajo sposobnosti kakorkoli pomagati k še uspešnejšemu razvoju alpskega smučanja pri nas.

Člani strokovnega sveta: Jože Drobnič, Mojmir Faganel, I. Gartner, Dušan Grašič, Pavel Grašič, Sašo Hrovat, Gorazd Janko, Herbert Jurič, Aleksander Kabaj, Jaro Kalan, Bojan Kavčič, Matjaž Kranjc, Vanja Matijevec, Janko Mavec, P. Meglič, S. Panjtar, Roman Podlipnik, Stojan Puhalj, N. Rakovec, Boris Rozina, Miran Rutar, Niko Schiffrer, Evgen Škrilec, Dare Štular, Milan Žvan.

Sekcija za karting AMD Moste uspešna tudi v letu 1990

Najboljši dirkači in dirkačice so ob izteku sezone dobili zaslužena priznanja za uspehe; podelil jih je Sašo Stančič

LJUBLJANA – Sekcija za karting Avto-moto društva Moste, dolga leta vodilna v Jugoslaviji v tej zvrsti avtomobilskega športa, se je pred dnevi v Vinoteki na Gospodarskem razstavišču s prisrčno slovesnostjo oddolžila svojim najboljšim članom in članicam. Priznanja najboljšim je podelil predsednik športne komisije AMD Moste Sašo Stančič.

Za podelitev priznanj imajo v prizadevnem društvu poseben pravilnik, po tem pa je letos dobila zaslužena priznanja četverica privržencev kartinga. To so Alojz Prek (zmagovalec državnega in republiškega prvenstva v razredu 100 ccm), Tomaž Gorenc (državni in republiški prvak v skupini N do 60 kubikov), Nina Jerančič (dobitnica bronaste kolajne na mladinskem državnem prvenstvu) in Jože Kramžar (tretji na državnem prvenstvu v razredu do 125 ccm in drugi na republiškem prvenstvu). Povrh je AMD Moste s spominskimi plaketami nagradilo dirkače, dirkačice in sponzorje, ki so sodelovali na letošnjem državnem in republiškem prvenstvu. Plakete so dobili: Jernej Pitako, Primož Matelič, Asja Zupanc, Robert Snoj, Damjan Ogrinc in inž. Jože Krapež.

Dirkači AMD Moste so kot ekipa letos na državnem prvenstvu zasedli 2. mesto za KK Portorož (z razliko dveh točk), mladinska ekipa Moščanov pa je najboljša v državi – prvak, povrh z veliko prednostjo točk (40).

»Večji razmah tega privlačnega športa v Ljubljani zavira dejstvo, da nam v Ljubljani vse doslej ni uspelo zgraditi ustreznega dirkališča, ki bi ga lahko uporabljali tudi za šolanje novih voznikov, parkiranje in druge športe. Vadba na redkih dirkališčih drugod je draga, povrh ni ustreznih terminov. Zelo dragi so tudi karti. Nekaj pa je subjektivnih težav, ki tarejo ta šport. Mednje sodi odnos do tekmovanj, prenekateri prireditelji jih niso izvedli korektno, to velja celo za dirke državnega prvenstva,« je povedal Sašo Stančič.

Dirkači in dirkačice AMD Most so se ob tej priložnosti z vodilnimi funkcionarji pomenili tudi o prihodnji tekmovalni sezoni, ki bo nemara ena izmed najtežjih v zgodovini društva, saj avto-motu športu nasploh ne obetajo najbolj rožnatih časov. Vse težje razmere bodo prizadele tudi privržence kartinga, ki prejkone ni primerna panoga za trženje. Vendar funkcionarji in dirkači AMD Moste obljubljajo, da ne bodo zlahka vrgli puške v koruzo.

H. Ù.

Univerza v Ljubljani, Višja šola za zdravstvene delavce, Ljubljana, Poljanska c. 26 a

razpisuje

podiplomsko izobraževanje v zdravstveni usmeritvi za specialista porodniške zdravstvene nege

V izobraževanje se lahko vključi kandidat, ki je končal vzgojnoizobraževalni program zdravstvene nege (VŠ) VI/I.

Študij bo organiziran kot študij ob delu. Izobraževanje bo trajalo dva semestra in se bo predvidoma začelo v mesecu marcu 1991.

Organizirali ga bomo za najmanj 20 udeležencev.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Podrobnejša pojasnila o izobraževanju lahko dobijo kandidati na Višji šoli za zdravstvene delavce, Ljubljana, Poljanska cesta 26 a.

8546

ROKOMETNE LIGE

Velenjčani še naprej vodijo
Pomemben uspeh Celjanov

Vodilna ekipa iz Velenja dobila še en republiški derbi v Ajdovščini – Celjani uspešni v gosteh, Ljubljančani pa dobili šele po podaljšku

LJUBLJANA – Ekipa trenerja Mira Požuna iz Velenja ne popušča, tokrat je v Ajdovščini dobila še en republiški derbi in je presenetljivo najbliže jesenskemu naslovu. Celjani so zmagali v gosteh in so jim tik za petami, Ljubljančani pa so Zagrebčane premagali šele v podaljšku in očitno še vedno niso ujeli prave forme.

I. ZRL – moški

Jugović : Proleter 20:17 (8:7)
Vrbas : Zamet 39:37 (34:34, 29:29, 14:11) – po 7-m
Crvenka : Sloga 23:24 (18:18, 8:14)
Metaloplastika : Pelister 31:21 (13:11)
Medveščak : Budućnost 27:18 (12:8)
Lovćen : Borac 21:19 (9:8)
Crvena zvezda : Zagreb Chromos 23:36 (8:12)
Železničar : Istraturist 27:24 (21:21, 10:10)

Metaloplast.	11	9	0	2	272:223	18
Zagreb Chr.	12	9	1(0)	2	290:252	18
C. zvezda	12	9	0	3	311:288	18
Borac	12	7	0	5	259:240	14
Jugović	12	7	0	5	270:251	14
Proleter	12	7	0	5	273:256	14
Medveščak	12	7	0	5	251:246	14
Pelister	12	5	1(1)	6	291:295	11
Železničar	12	5	1(0)	6	277:275	10
Zamet	12	5	1(0)	6	291:297	10
Sloga	12	4	1(1)	7	255:266	9
Istraturist	12	4	0	8	256:279	8
Crvenka	12	4	1(0)	7	263:292	8
Lovćen	12	4	0	8	244:276	8
Vrbas (−1)	12	3	1(2)	7	254:268	7
Budućnost	11	1	2(1)	8	240:284	3

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. t. m.): Borac – Jugović, Budućnost – Lovćen, Pelister – Medveščak, Sloga – Metaloplastika, Zamet – Crvenka, Istraturist – Vrbas, Zagreb Chromos – Železničar, Proleter – Crvena zvezda.

II. ZRL – moški

Ajdovščina : ŠRK Velenje 21:27 (12:14)

AJDOVŠČINA – Športna dvorana Police, gledalcev 200, sodnika Grame in Štoger (oba Mb).
AJDOVŠČINA: Ostojić, Mesesnel, Likar 2, Kovšca 1, Linek 6, Gros 2, Brecelj 3, Bodiroža 4, Leban 3, Turk.
ŠRK VELENJE: Stropnik, Čater 5, Krejan 1, Ramšak 1, Treglav, Plaskan 4, Požun, Rozman 3, Vogler 4, Šerbec 9, Vajdl.
Že od začetka so gostje prevzeli pobudo ter si z zanesljivo igro ustvarili potrebno razliko. Le enkrat so bili domači v vodstvu – 5:4. Vendar za večji preobrat niso imeli moči. Povrh vsega so v napadu zapravili kar sedem idealnih priložnosti. Vse to pa je bila dodatna psihološka obremenitev, zato so tudi v obrambi delali nenavadne napake. Na koncu pa jim je zmanjkalo še moči. Velenjčani, na čelu z odličnim vratarjem Vajdlom, in globoko cono, nasprotnikom niso dovolili, da bi razvili igro in so tako pri domačih gledalcih zapustili odličen vtis. Ajdovci v dosedanjem prvenstvu niso niti ene tekme odigrali v popolni postavi. Tokrat je manjkal Bešir.
DUŠAN OSTOJIĆ

Kolinska Slovan : Borac 21:19 (19:19, 8:9)

LJUBLJANA – Dvorana na Kodeljevem, gledalcev 100, sodnika Bakica (Trogir) in Grubor (Split).
KOLINSKA SLOVAN: Racc, Dvornik 1, Mašić 6 (1), Peternelj 3, Čavlović, Likavec 4 (1), Hrovat, Plesnik 3, Denič.
BORAC: Krizmanić, Jurančić 1, Kušter 1, Nekić 3, Božić, Rogić 1, Ostojić, Brljević 7 (2), Čurković, Belančić 4 (1), Geratović 2, Perinović.
Tekma je bila trda in negotova vse do konca. Šele v 8. minuti je Plešnik dosegel 1. gol, prav ta igralec pa je v podaljšku dosegel tudi zadnjega na tekmi, po katerem je bilo vse odločeno. Moščani so igrali zelo spremenljivo, na trenutke odlično, takoj zatem pa začetniško. Nasploh je Slovan veliko bolje igral v obrambi, v napadu pa je bila igra zelo neučinkovita. Gostje so igrali zelo solidno in se dolgo niso predali. Ekipi sta se dolgo menjavali v vodstvu, razlika pa nikoli ni bila večja od dveh golov.
Ljubljančani so imeli 30 sekund pred koncem gol prednosti, toda 4 sekunde pred koncem so dovolili, da je Belančić izenačil, nato pa so zasluženo dobili podaljšek, potem ko je prvi gol dosegel Mašić, ki je bil spet najboljši.
I. Š.

Moslavina : Pivovarna Laško 23:29 (11:12)

KUTINA – Dvorana športova, gledalcev okrog 400, sodnika Merkaš in Prpić (oba Zagreb).
MOSLAVINA: Pipal, Habek 7, Prelčec 5, Komericki 2, Mikuličić 1, Lončarić 2, Zubčić 1, Gudrung 5, Marlilić.
PIVOVARNA: Anžič, Šafarič 6, Menih 1, Jašarević 6, Razgor 2, Ivandija 6, Franc, Privšek, Jeršič 2, Čater, Pungartnik 6, Gradišnik.
Celjani so znova dosegli pomembno zmago v gosteh. Potem, ko so gostitelji izenačili na 1:1, so imeli vseskozi pobudo in šele ob koncu prvega dela srečanja so se gostje odlepili za en zadetek. V tem delu srečanja smo videli kvalitetno igro, posebno v obrambi.
Nadaljevanje pa je prineslo boljšo realizacijo gostov, ki so hitro povedli prek razpoloženih Ivandije, Pungartnika in Jašarevića. Toda pri rezultatu 15:13 za Celjane so gostitelji drugič in zadnjič izeančili na 15:15. Odtlej dalje pa so prevladovali Celjani, ki so kmalu vodili s štirimi zadetki prednosti. Zaradi uspešne igre v napadu, pa so Celjani nekoliko zanemarili obrambo in poraženci so dosegli še nekaj nepričakovanih zadetkov.
V celoti pa so Celjani ponovili disciplinirano igro, s katero lahko v preostalih treh srečanjih prvega dela prvenstva dosežejo nove uspehe.
JOŽE KUZMA

Slovenj Gradec : Jugoturbina 27:21 (14:10)

SLOVENJ GRADEC – Športna dvorana, gledalcev 700, sodnika Kalin in Korič (oba Ljubljana)
SLOVENJ GRADEC: Zorman, Stani 1, Leve 2, Harpf, Šave 1, Kleč 5, Štrigl 2, Mauc, Kontrec 6, I. Doberšek 7, B. Doberšek 3, Mavrič.
JUGOTURBINA: Pavlaković, Jelić, Magdić 3, Slavnić 2, Višnjić 1, Jurajić, Matovina, Gojsović 5, Vujaklija 4, Leskovac 1, Ceranić 5, Keča.
Slovenjgradčani so dobro formo kronali s tretjo zaporedno zmago. Karlovčani so sicer povedli z 2:0 in bili enakovredni do rezultata 7:7 v 20. minuti, nadaljevanje pa je bilo povsem v znaku domačih. Sredi drugega polčasa je vodstvo Slovenjgradčanov naraslo na devet golov (22:13), takrat pa so se gostje dokončno predali. Domačini so z odlično igro v obrambi v drugem polčasu povsem onemogočili najboljšega igralca Jugoturbine Cerarića, v napadu pa so zapravili še številne priložnosti za višjo zmago. Sodnika sta svoje delo opravila odlično.
I. P.

V igri gostiteljic v prvem polčasu je bilo videti številne začetniške napake. Tak uvod, v katerem je žoga uhajala iz rok ene in druge ekipe, pa je vplival na silno igro zlasti kočevskih deklet tudi v nadaljevanju srečanja. Le na trenutke so zaigrale svojo igro, kar je bilo dovolj, da so ujele solidno in izkušeno ekipo iz Velenja. Nizek rezultat prvega polčasa je posledica dobrih obramb obeh vratark, pa tudi številnih napak obeh ekip. S trdo obrambo na črti je fizično boljša ekipa Velenja v drugem polčasu ustavila domači napad in imela stalno prednost. Tudi v tem obdobju so gostiteljice imele priložnost za preobrat, toda ta želja je splavala po vodi. Visoko razliko petih zadetkov pa so si Velenjčanke priigrale v zadnjih petih minutah.
MILAN GLAVONJIĆ

SLABO V NAPADU – Ljubljančani so v igri z Zagrebčani razočarali, tudi Tomaž Peternelj (na sliki meče na vrata) se tokrat ni proslavil. (Foto: Igor Modic)

Metalac : Mehanika 22:18 (15:11)
Splitex Split : Djakovo 30:20 (17:6)
Partizan : IUV Usnjar 28:22 (13:12) – med tednom

Velenje	**10**	**8**	**0**	**2**	**271:240**	**16**
Pivov. Laško	**10**	**7**	**1(1)**	**2**	**244:197**	**15**
Partizan	10	7	1(0)	2	241:222	14
Splitex Split	10	7	0	3	233:226	14
Kol. Slovan	**10**	**6**	**0**	**4**	**227:188**	**12**
Slov. Gradec	**10**	**6**	**0**	**4**	**229:201**	**12**
Jugoturbina	10	6	0	4	212:231	12
Borac	10	5	0	5	216:208	10
Metalac	10	5	0	5	219:222	10
Mehanika	10	4	0	6	212:215	8
Moslavina	10	3	0	7	224:239	6
IUV Usnjar	**10**	**2**	**0**	**8**	**219:257**	**4**
Ajdovščina	**10**	**2**	**0**	**8**	**171:242**	**4**
Djakovo	10	1	0	9	208:238	2

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. t. m.): Pivovarna Laško – Metalac, Borac – Moslavina, IUV Usnjar – Kolinska Slovan, Jugoturbina – Partizan, Djakovo – Slovenj Gradec, Velenje – Splitex Split, Mehanika – Ajdovščina.

Modea Šparta Tuing : Borovo 24:19 (13:11)
Zamet : Lokomotiva 28:15 (15:8)
Trešnjevka : VIS 24:21 (12:5)

Modea Špar.	10	10	0	0	234:158	20
MTČ	10	9	0	1	244:204	18
Velenje	**10**	**7**	**0**	**3**	**257:204**	**14**
Zamet	10	7	0	3	241:203	14
Trešnjevka	10	7	0	3	247:219	14
INA	10	6	0	4	225:200	12
Mlinotest	**10**	**5**	**0**	**5**	**242:208**	**10**
Borovo	10	4	0	6	222:230	8
Ferroth. Mr.	**10**	**4**	**0**	**6**	**200:242**	**8**
Kranj	**10**	**3**	**0**	**7**	**212:210**	**6**
Oprema K.	**10**	**3**	**0**	**6**	**197:210**	**6**
VIS	10	3	0	7	218:232	6
Burja Centr.	**10**	**2**	**0**	**8**	**186:241**	**4**
Lokomotiva	10	0	0	10	126:200	0

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. t. m.): VIS – INA, Mlinotest – Trešnjevka, Burja Centrocoop – Trešnjevka, Lokomotiva – Kranj, Borovo – Zamet, Velenje – Modea Šparta Tuing, Ferrotherm Maribex – Oprema.

II. ZRL – ženske

Ina Sisak : Ferrotherm-Maribeks 28:18 (15:8)

SISAK – Športna dvorana Brezovica, gledalcev 100, sodnika Živićnjak in Arić (oba Zagreb).
INA: Gračanin, Fevčesin 1, Oroz 8, Kosina, Damjanić 7, Kmetič 2, K. Barbarić, M. Barbarić, Silić 5, Tubin 5, Jelisavac, Mamić.
FERROTHERM Maribeks: Vujinić 1, Lukić 5, Valentan, Ornik, Jarc 1, Pustoslemšek, Hozjan 2, Kotnik, Rižner 8, Svetličić, Kočbek 1, Marin.
Mariborčanke so bile domačinkam enakovredne samo do 15. minute. Kljub odličnim obrambam vratarke Vujiničeve, ki je ubranila kar pet sedemmetrovk, so domačinke neusmiljeno večale vodstvo, se posebej nevarne pa so bile v hitrih nasprotnih napadih. Gostje iz Maribora so izgubile preveč uporabnih žog v napadu, netočne pa so bile tudi pri sklepnih strelih na vrata izkušene Gračaninove.
P. K.

MTČ : Mlinotest 28:23 (13:11)

ČAKOVEC – Športna dvorana GOC Z. Brkič, gledalcev 100, sodnika Kardum in Simić (oba Zg).
MTČ: Benković, Zečević 13, Petković 1, Odak 3, Jambrožić, Pavleković 1, Branilović, Erceg, Horvat 6, Sobočanec 2, Šantl 2, Breka.
MLINOTEST: Krašna, Krapež, H. Trošt 8, Linekova 2, S. Jerkič, K. Volk, Marc-Kodrič 3, M. Volk 5, Čučilović 3, D. Jerkič, A. Trošt 2.
V prvem polčasu so Ajdovke onemogočile najboljšo domačinko Pavlekovićevo. V nadaljevanju pa jim je zmanjkalo koncentracije, razigrali pa sta se Zečevićeva in Horvatova. Pri gostjah je Darja Jerkič nastopila bolna. Sodniška dvojica ni kvalitetno opravila svojega dela. Kot ponavadi so Ajdovke zapravile tudi tri sedemmetrovke.
D. O.

Kranj : Burja Centrocoop 23:16 (11:9)

KRANJ – Športna dvorana na Planini, gledalcev 200, sodnika Kranjc in Wutej (oba Mb).
KRANJ: Rozman, Čeferin 1, Tkalec 2, Bratož, Bajrović 6, Olič 3, Jeruc 4, Mežek 6, Škofic 1, Ropret.
BURJA CENTROCOOP: Bertok, K. Perič 2, O. Perič 1, Demojzes, Doupona 1, Pečarič, Palčič 5, Vidmar 2, Roje, Savron, Kavrečič 5, Jenko.
V prvem polčasu je bila igra raztrgana z veliko napakami na obeh straneh. Za skromno vodstvo Kranjčank v prvem delu ima največ zaslug odlična gostujoča vratarka Bertokova, ki je ubranila tri sedemmetrovke in veliko nevarnih strelov s šestih metrov. V nadaljevanju je bila igra boljša in učinkovitejša, predvsem domače vrste. Domača vratarka Rozmanova se je v drugem delu izkazala z dobrimi obrambami, kar je vplivalo tudi na soigralke, ki so z dobro igro v napadu povečevale prednost. Pohvale zaslužijo Bajrović, Jeruc in Rozman pri domačih, pri Burji pa se je posebej izkazala odlična Bertokova.
NENAD ANTONIČ

Oprema : Velenje 16:21 (7:7)

RIBNICA – Dvorana športnega centra, gledalcev 100, sodnika Babič (Dom), Mehle (Gros).
OPREMA: Stefanišin, Klarič 1, Lindič, Vuk 1, Križman 2, Jerič 8, Bejtović 1, Dragićević, Kersnič, Petek 1.
VELENJE: Lakić, Misaljević 2, Topić 2, Zidar 6, Katić, Oder 3, Fale 2, Hudej 6, Jan, Petek, Nemić, Hrast.

SRL – moški

Velika Nedelja : Drava 21:28 (11:12)

VELIKA NEDELJA – Športna dvorana, gledalcev 200, sodnika Tomić in Crikvenčič (oba Lj).
VELIKA NEDELJA: Kovačec, Sok. Zorli 1, D. Bokša 1, Gregorič 2, Trabonja, Ranfl, Hržič 9, Cvetko 3, Mesarec 5, Vavpotič.
DRAVA: Koštomaj, Kramberger, Mešl, Vrtarič 14, Mikulič, Trbuc 3, Pučko, Šimac 5, Celeš 1, Ramšak 1, Hrupič 4, Pintarič.
V lokalnem derbiju so domačini s solidno igro vodili tudi s tremi zadetki prednosti tik pred koncem prvega dela tekme, ko so podarili gostom nekaj žog, kar so gostje s pridom izkoristili in prvič povedli ob zaključku prvega dela tekme. V nadaljevanju so domačini nadaljevali z nerazumljivimi napakami, nato pri 14:14 še močno popustili v obrambi, tako da so gostje zasluženo zmagali.
V. T.

Jadran : STT Rudar 26:21 (9:12)

SEŽANA – Športna dvorana, 300 gledalcev, sodnik Dolanc (Kranj) in Svoljšak (Škofja Loka).
JADRAN: Nedoh, Kozina, Mičović 2, Miklavec 3, Ražem 5, Trošt 1, Stojančič 11, Tomažič, Petrinja, Fabjančič 2, Šiškovič 2, Glavaš.
STT RUDAR: B. Lipovšek, Poskvale, Medved 3, Dečman, Žibert, Vrbnjak 6, Kosec 2, Selčan 5, Žagar, Ravšel 5, M. Lipovšek, Škalički.
V derbiju SRL je Jadran več kakor zasluženo premagal vodilno moštvo v ligi in ji zadal prvi poraz v letošnji sezoni. Začetek je pripadel gostom, ki so vodili že s 5:1. V 14. minuti je bil rezultat izenačen, konec prvega polčasa pa je zopet pripadel gostom. V drugem polčasu pa so igralci Jadrana z odlično igro dokazali, da so prava ekipa in da bodo kandidati celo za vrh slovenske lige.
ANDREJ VELIKONJA

Preddvor : Ormož 25:22 (15:10)

KRANJ – Športna dvorana na Planini, gledalcev 100, sodnika Babič (Domžale) in Mehle (Grosuplje).
PREDDVOR: Zadnikar, Cuderman, Šink 6, Bolka, Žibert, Vidic 3, Arnež 3, Božović 4, Čimžar 1, Tomažič 1, Lombar 7, Martinčič.
ORMOŽ: Šulek, F. Šandor 4, M. Šandor 2, Sabo 5, Fridrih, Polak 3, Sekelj 4, Vincek, Potočnjak 1, Praprotnik 1, Rajh.
Preddvorčani so tokrat osvojili novi točki povsem zasluženo, saj so vodili vseh 60 minut in v drugem polčasu imeli že prednost sedmih zadetkov. Nato so nekoliko popustili v obrambi in bili neučinkoviti v napadu. To zmedenost so spretni gostje izkoristili in do konca srečanja jim je uspelo zmanjšati razliko na tri zadetke. V domači vrsti velja pohvaliti Šinka in Lombarja, pri gostih pa vratarja Šulcka, ki je branil zares izvrstno. Saba in Seklja.
NENAD ANTONIČ

Emens Dol : Šešir 29:26 (14:10)

HRASTNIK – Športna dvorana, gledalcev 150, sodnika Kovačič in Štefančič (Izola).
EMENS DOL: M. Premec, Guček 5, Šeško 11, Bala 8, Podkoritnik, Hribšek, Moljk 4, Plevnik, Kapelar, M. Vidmar, V. Vidmar, 1, Šantej.
ŠEŠIR: Peternelj, Ravtar 8, Pensa, Derling 1, Mrak, Dolinar 3, Bajt, Cvetanovič 3, Pokoren 3, Peternel 5, Komočar 3, Marolt.
Po seriji solidnih iger so Dolani končno tudi zmagali in osvojili prvi par točk. Do njiju so prišli predvsem z dobro igro v obrambi, v kateri sta se najbolj odlikovala vratar Premec in odlični Guček, ki je povsem onemogočil najnevarnejšega gosta Peternela, ki je od petih golov dva dosegel iz 7 m, zadnje tri pa v finišu, ko so domači že popustili. Igra je bila ostra, na trenutke celo preostra, zaradi česar sta imela precej dela sodnika, ki sta sredi drugega dela izključila Komočarja, nato pa zaradi treh kazni še Dolinarja. Domači so pred koncem povedli že s 27:21, nato pa v navdušenju popustili, tako da so gostje lahko ublažili poraz.
JOŽE PREMEC

Pomurka Bakovci : Ferrotehna 33:24 (18:12)

MURSKA SOBOTA – Športna dvornana gledalcev 600, sodnika Kuželj (Cerkno) in Hvasti (Mavčiče).
POMURKA BAKOVCI: B. Buzteti, Žugelj 2, Rožman, Horvat 5, Vereš, J. Buzeti 1, Modic 4, Š. Lovenjak 2, Miljevič, Okreša 3, Petek 10,. A. Lovenjak 6.
FERROTEHNA: Furlanič, Zlatič 1, Radojković 1, Asec, Makuc 1, Brulc 1, Vidmar 3, Hrvatin 9, Barič 6, Valant, Cah 2.
Gostitelji so brez posebnih težav ugnali rokometaše iz Izole, saj so vseskozi vodili, tako da zmaga ni bila vprašljiva. Po začetni menjavi v vodstvu so pobudo prevzeli Bakovčani in si do odmora priigrali prednost 6 zadetkov. V drugem delu se stanje na igrišču ni spremenilo. Gostitelji so le povečevali vodstvo. Najboljši v ekipi Pomurke je bil tokrat Petek, zanesljiva pa sta bila tudi oba vratarja, medtaem kio se je pri gostih izkazal Hrvatin.
F. M.

Krško : Inles Riko 21:25 (11:13)

LESKOVEC PRI KRŠKEM – Športna dvorana Leskovec, 100 gledalcev, sodnika Tomić in Požežnik (oba Celje).
KRŠKO Imperl, Kekič 3, Keše 3, Voglar 5, Vrtovšek, iskra 5 Martinčič, Žagar 1, Novak, 3. Urbanič, Rekar 1, Božič.
INLES RIKO: Lapajne, Džokič 3, Mohar 1, Šilc 2, Pajnič, Mihelič 4, Lesar 6, Tomšič 4, Jakšič, Fajhdiga 5, Abram, Škaper.
V nezanimivi tekmi z maloštevilnimi gledalci so se gostujoči igralci bolje znašli in s kolektivno igro zanesljivo zmagali. Pri domačih se je odlikoval Žagar, pri gostih pa odlični vratar Lapajne.
OSKAR KOVAČ

Dobova : Grosuplje 26:24 (11:13)

LESKOVEC PRI KRŠKEM – Športna dvorana Leskovec, 150 gledalcev, sodnika Kolmanko in Gomboši (oba Murska Sobota).
DOBOVA: Jurkas, B. Levec, Bratanič, Kranjc, S. Deržič II, Večerič, I. Deržič 5, R. Levec, Glaser, Blažinč, Polovič 3.
GROSUPLJE: Jambrovič, Štrlekar, Praznik 6, Viršek 1, Ambrožič, Klosčak, Potkar 6, Kotar 1, Erjavec, Manček 8, Kadunc.
V borbeni in ostri igri so zasluženo zmagali domači igralci. Pri domačih sta se najbolj odlikovala S. Deržič in Glas, medtem ko je bil pri gostih najboljši Manček.
S. D.

STT Rudar	9	8	0	1	239:187	16
Pom. Bakovci	9	7	1	1	249:197	15
Preddvor	9	6	1	2	237:215	13
Inles Riko	9	6	1	2	211:193	13
Jadran	9	6	0	3	232:203	12
Grosuplje	9	5	2	2	212:196	12
Šešir	9	4	1	4	221:198	9
Drava	9	4	1	4	234:222	9
Ferrotehna	9	4	0	5	222:251	8
Dobova	9	3	0	6	218:240	6
Vel. Nedelja	9	3	0	6	181:219	6
Ormož	9	2	0	7	181:207	4
Dol	9	1	0	8	193:258	2
Krško	9	0	1	8	206:241	1

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. t. m.): Drava – Ferrotehna, Grosuplje – Pomurka Bakovci, Ormož – Dobova, Šešir – Preddvor, STT Rudar – Dol, Inles Riko – Jadran, Velika Nedelja – Krško.

BOKS

Željku Mavroviću zlata rokavica

SVETOZAREVO – Sedaj najboljši jugoslovanski boksar v težki kategoriji Željko Mavrović, član Rijeke, je zasluženo osvojil 34. zlato rokavico, ker je v nekaj minutah z maestralnim boksom primoral mladega sovjetskega reprezentanta Mihajla Gončarenka k predaji. Boksar z najboljšo tehniko je bil Asanović (Partizan, Bgd), najboljši tuji boksar pa Bolgar Kirkorov.

SACRAMENTO – Američan Loreto Garza je obranil naslov profesionalnega svetovnega boksarskega prvaka v juniorsko-veltrski kategoriji WBA. Dvoboj z izzivalcem Vinijem Pacienco je sodnik v ringu prekinil v 11. rundi in izzivalca diskvalificiral zaradi nečistega boja. Povrh je bil Garza vseh enajst rund boljši.

KEGLJANJE

I. zvezna liga – ženske

EMO Celje : Tekstilac 2532:2425

CELJE – V zaostalem dvoboju I. zvezne ženske kegljaške lige so Celjanke zlahka zmagale s prednostjo 107 kegljev in neporažene končale prvi del prvenstva. Pri gostjah se je izkazalo Štefica Krištof.
EMO CELJE 2532: Tkalčič 403, Grobelnik 396, Petak 449, Gobec 442, Kardinar 435, Mikac 407.
TEKSTILAC 2425: Selimović 401, Čulumović 380, Blasoni 397, Konjug 394, Tomljanović 419, Krištof 434.
JOŽE KUZMA

Brez možnosti le Zagrebčani

LJUBLJANA – Jugoslovanski odbojkarski klubi so uspešno nastopili v prvih tekmah drugega kola evropskih pokalnih tekmovanj. V pokalu državnih prvakov je beograjski Partizan v Tel Avivu prepričljivo s 3:0 (8, 3, 8) premagal moštvo Maccabija. Veliko presenečenje so pripravili odbojkarji Crvene zvezde v pokalu pokalnih zmagovalcev z zmago nad leningrajskim Automobilistom s 3:1 (3, 12, −7, 12). Leningrajčani so namreč dvakrat osvojili pokal Evropske odbojkarske zveze (CEV), enkrat pa so bili zmagovalci tekmovanja za pokal pokalnih prvakov. V tekmovanju za pokal Evropske odbojkarske zveze pa ni uspelo Zagrebčanom. Mladost Monter je gladko z 0:3 (−8, −14, −9) izgubil z ekipo Charra iz Padove, ki ima v svojih vrstah tudi nekaj državnih reprezentantov Italije, uradnega svetovnega prvaka. Lepe obete za uvrstitev v tretje kolo pokala državnih prvakinj ima ženska vrsta Mladost Monterja, ki je s 3:0 ugnala Racing in lahko z optimizmom pričakuje povratno tekmo konec tedna v Parizu.
R. K.

1. A ZOL – moški

Tehno Mobil : Bosna 0:3 (−13, −7, −5)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 800, sodnika Miloševič in Jovanović (oba Beograd).
TEHNO MOBIL: Rožanc, Pušnik, Ritlop, Kavnik, Najdič, Kurtić, Pongračič, Možič, Baltič.
BOSNA: Arslanagić, Demirović, Hadžidedić, Džamalija, Mladenović, Popović, Miličević, Mirković, Bujak, Imširović, Ristić, Žiga.
Mariborčani so igrali brez poškodovanega Topovška, kar se jim je poznalo v bloku. V prvem nizu so sicer začeli prav dobro in vodili s 3:0, potem pa so pobudo prevzeli gostje (8:4). Po dvakratnem izenačenju so domači spet prešli v vodstvo z boljšo igro v bloku (12:9), proti koncu niza pa ponovno popustili.
V nadaljevanju je bila igra Mariborčanov spet slaba v bloku, ob slabem sprejemu servisa pa se niso znašli niti v polju. Drugi in tretji niz sta trajala 47 minut in sta bila ena slabših predstav mariborskih prvoligašev. Moštvo je tako pet kol pred koncem prvenstva prav že zapravilo možnost, da bi tudi v prihodnji sezoni sodelovalo v elitni skupini A ZOL. Prav ta tekma z Bosno, ki so jo Mariborčani presenetljivo ugnali v Sarajevu, je bila nadvse pomembna v boju za obstoj.
B. F.

Partizan : Mladost Monter 3:0 med tednom
Železničar : Crvena zvezda 3:1 med tednom
Euroinvest : Vojvodina 1:3 (13, −9, −3, −9)

Vojvodina	9	9	0	27:10	18
Partizan	9	8	1	25:8	16
Bosna	9	5	4	21:15	10
Železničar	9	4	5	14:19	8
Crvena zvezda	9	3	6	16:21	6
Mladost Monter	9	3	6	14:21	6
Tehno Mobil	**9**	**2**	**7**	**11:22**	**4**
Euroinvest	9	2	7	11:23	4

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. t. m.): Crvena zvezda – Partizan, Mladost Monter – Vojvodina; (8. t. m.): Bosna – Železničar, Euroinvest – Tehno Mobil.

1. A ZOL – ženske

Paloma Branik : Vupik 3:0 (11, 8, 4)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 300, sodnika Jovanović in Milošević (oba Beograd).
PALOMA BRANIK: Lešnik, Voh, P. Blažič, Prohaskova, Jakomin, V. Blažič, Jaškova, Gosak, Prauhart.
VUPIK: Riman, Bilić, Cvetić, Stankov, Stanić, Prekodravac, Tričković, Omrčenović.
Mariborčanke so tokrat igrale dobro, kar pa ni bilo težko, saj so zadnjeuvrščene gostje nastopile le z osmimi igralkami. Še najbolj zanimiv je bil prvi niz, v katerem so odbojkarice Vupika celo vodile (10:6). Drugi niz je trajal 16 minut, v tretjem pa so domače vodile s 14:0 in Vesna Blažič je po sedmih minutah že imela zaključno žogo. Trener Vupika Albin Mojsa je s številnimi menjavami namreč povsem zmedel svojo ekipo, ki pa si je na koncu vendarle priigrala štiri točke.
SAŠO PUKL

Radnički : Mladost Monter 0:3 med tednom
Rijeka Croatia : Crvena zvezda 1:3 (10, −6, −4, −5)

Mladost Monter	9	9	0	27:2	18
Crvena zvezda	9	7	2	22:11	14
Paloma Branik	**9**	**5**	**4**	**17:18**	**10**
Radnički	9	3	6	16:20	6
Rijeka Croatia	9	3	6	15:22	6
Vupik	9	0	9	3:27	0

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. t. m.): Mladost Monter – Paloma Branik; (8. t. m.): Vupik : Rijeka Croatia, Crvena zvezda – Radnički.

2. A ZOL – moški

Vardar Tutun : Pionir 3:2 (4, 12, −11, −12, 13)

SKOPJE – Športna dvorana Rasadnik, gledalcev 300, sodnika Nikolić in Kovačević (oba Kraljevo).
VARDAR TUTUN: Mirčevski, Georgijev, Pejica, Dobrivojevski, Stojanovski, Dvojakovski, Slavkov, Genkov, Rusomanov, Kocevski.
PIONIR: Jović, Povšič, Berger, Travižan, Smrke, Petković, Mestnik, Brulec, Gavrilović, Marič.
Več kot dve uri je trajala zelo zanimiva in do konca negotova tekma. Kazalo je že na gladek poraz vodilnega moštva lige, saj so Skopjanci tudi v tretjem nizu vodili (11:10). Slab sprejem začetnih udarcev pa je gostitelje zaustavil in Novomeščani so niz osvojili ter dobili tudi četrto igro. V odločilnem nizu sta se moštvi menjavali v vodstvu do izida 12:12. Domači so si potem priigrali dve točki prednosti, gostje pa znižali na 14:13. Odločil je Petković, ki je serviral v out in tako petnajsto točko priigral Skopjancem.
MIODRAG MICKOVIĆ

Jedinstvo Interplet : Spartak 0:3 (−4, −7, −5)
Prva petoletka : Bihać 3:2 (−9, 3, −7, 13, 11)
Strumica : Salonit 3:0 (2, 4, 9)

Pionir	**9**	**7**	**2**	**24:11**	**14**
Strumica	9	7	2	23:12	14
Vardar Tutun	9	6	3	22:14	12
Spartak	9	5	4	20:12	10
Bihać	9	4	5	17:17	8
Prva petoletka	9	4	5	12:22	8
Salonit	**9**	**2**	**7**	**12:25**	**4**
Jedinstvo Interplet	9	1	8	9:26	2

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. t. m.): Spartak – Strumica, Salonit – Vardar Tutun, Pionir – Prva petoletka, Bihać – Jedinstvo Interplet.

2. A ZOL – ženske

Kolubara : Hemija 1:3 (−4, 12, −10, −10)
Obilić IMT : Železničar 3:2 (12, 6, −11, −16, 13)
Kaštela : Student 3:0 (8, 15, 8)

Hemija	9	9	0	27:8	18
Kaštela	9	5	4	18:15	10
Student	9	5	4	17:15	10
Železničar	9	4	5	18:17	8
Obilić IMT	9	3	6	15:21	6
Kolubara	9	1	8	7:26	2

PARI PRIHODNJEGA KOLA (8. t. m.): Student – Obilić IMT, Železničar – Kolubara, Hemija – Kaštela.

Visoki uvrstitvi Slovenije

SARAJEVO – Z zmago odbojkarjev Slovenije in odbojkaric Srbije se je končal dvodnevni mladinski turnir republik in pokrajin. Na tradicionalni 23. reviji jugoslovanske mladinske odbojke je nastopilo šest moških in pet ženskih reprezentanc. V konkurenci mladincev je Slovenija štirikrat zmagala in enkrat izgubila (s Hrvatsko), medtem ko so mladinke zmagale trikrat in izgubile s Srbijo ter na koncu osvojile drugo mesto. Najboljša igralca turnirja sta Darijo Džukić (BiH) in Snežana Branisavljević (Srbija), ki sta dobila pokala Večernjega lista.
Vrstni red – mladinci: 1. Slovenija, 2. BiH, 3. Hrvatska, 4. Srbija, 5. Makedonija, 6. Črna gora; mladinke: 1. Srbija, 2. Slovenija, 3. BiH, 4. Vojvodina, 5. Makedonija.
SEJO ŠARIĆ

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH

Na olimpiadi naši šahisti še v boju za tretje mesto

Kolo pred koncem 29. moške in 14. ženske olimpiade v Novem Sadu je oddanih že pet kolajn – Pri moških bron ZDA, ČSFR ali Jugoslaviji?

NOVI SAD – Pet izmed šestih kolajn na 29. olimpiadi je kolo pred koncem že oddanih. Sovjetska zveza si je pri moških vnovič zagotovila zlato, srebro bo po vsej verjetnosti četrtič zapored pripadlo Angležem, medtem ko se za bron potegujejo še ZDA, ČSFR in Jugoslavija. Pri ženskah sta SZ in Madžarska popolnoma poravnani, Kitajska pa bo osvojila bronasto odličje.

SZ si z Indijo, ki je prvič sploh igrala na mizi številka ena, ni preveč prizadevala. Ko je Judasin dobil svojo partijo, je prve favorite bojaželjnost minila, saj so tudi z minimalno zmago še povečali svojo prednost. Angleži so se morali namreč zadovoljiti z remijem proti solidni Islandiji. Tudi Američani so si veliko več obetali od dvoboja s Kubanci. Na koncu so morali biti še zadovoljni s samimi remiji.

Pri nas pa prvič sploh ni bilo niti ene polovičke. Toda tudi za nas velja, da je bil to rezultat, ki smo ga morali biti veseli. Nizozemci, ki so se zbudili v zadnjem trenutku, sicer pa branilci bronastega odličja z minule olimpiade, so nas vzeli v precep kot še nikoli. Po dobrih treh urah igre je bil rezultat kar 2:0. Timman, ki je šele kolo pred našim spopadom dočakal svojo prvo zmago, je uspešno kaznoval Ljubojevičevo lahkomiselnost. Naš najboljši igralec mu je namreč žrtvoval kvaliteto, za kar pa ni bilo prave podlage. Nizozemec je darilo hladnokrvno vzel, ga o pravem trenutku vrnil in potlej se je položaj našega najboljšega igralca sesul kot hiša iz kart. Še dobro, da sta bila odlično razpoložena naša reprezentanta z belimi figurami. Hulak je ujel nasprotnika na limanice, Nikolić pa se je spustil v dolgotrajni pozicijski boj, ki ga je slednjič kronal z viškom dveh kmetov. To pa je že bila takšna prednost, da nasprotnik ni imel nikakršne možnosti več.

Ekipa B je igrala spet pomembno vlogo, toda tokrat je ni odigrala tako dobro kot kolo poprej z Američani. Resda pa je kar lep čas kazalo, da bo prišlo do prave senzacije, saj naj bi Čehoslovake kar zbrisali in se uvrstili med kandidate za kolajno. Toda namesto najbolj optimističnih 3,5 točke za naše, smo morali biti na koncu zadovoljni, da zmaga nasprotnikov ni bila večja od minimalne. Naša ekipa C pa se je s solidno filipinsko reprezentanco razšla brez zmagovalca.

● V 11. kolu je moška ekipa Jugoslavije A igrala z ZRN 2:2 (Ljubojević : Hübner remi, Nikolić : Lobron remi, Kožul : Wahls remi, Hulak : Bischoff remi), ZDA so se morale proti Jugoslaviji B prav tako zadovoljiti le z 2:2 (Seirawan : Sokolov 1:0, Guljko : Ivanović 0:1, Christiansen : Kovačević 0:1, De Firmian : Barlov 1:0), Jugoslavija C pa je odpravila Čile z 2,5:1,5 (Cvitan : Morovich remi, Čabrilo : Cifuentes remi, Strikovič : Silva remi, Kosić : Montero 1:0).

Drugi pomembnejši izidi: SZ : Kolumbija 3:1, Anglija : Švedska 3:1.

Naše najboljše šahistke so izgubile v 11. kolu z Bolgarijo z 1:2, Jugoslavija B je premagala Španijo z 2:1, Jugoslavija C pa je odpravila Norveško kar z 2,5:0,5.

Drugi pomembnejši izidi: Poljska : SZ 0,5:2,5, Madžarska : Vietnam 2,5:0,5, Kitajska : Kuba 3:0, Anglija : ZDA 1,5:1,5.

Rezultati 12. kola: Indija : SZ 1,5:2,5, Islandija : Anglija 2:2, ZDA : Kuba 2:2, **Nizozemska : Jugoslavija A 2:2 (Timman : Ljubojević 1:0, Van der Wiel : Nikolić 0:1, Piket : Damljanović 1:0, Van der Sterren : Hulak 0:1), ČSFR : Jugoslavija B 1,5:2,5 (Ftačnik : Sokolov 1:0, Smejkal : Ivanović remi, Stohl : Kovačević remi, Mokry : Lalić remi)**, Švedska : Bolgarija 1,5:2,5, Francija : ZRN 2:2, Mehika : Kolumbija 2,5:1,5, Kitajska : Finska 3:1, Peru : vzhodna Nemčija 1,5:2,5, **Jugoslavija C : Filipini 2:2 (Cvitan : Torre 1:0, Čabrilo : Antonio 0:1, Strikovič : Alaan remi, Kosić : Garma remi)**, Norveška : Danska 2:2, Albanija : Škotska 1,5:2,5, Madžarska : Čile 2,5:1,5, Poljska : Argentina 2:2, Grčija : Izrael 1:3, Portugalska : Švica 2:2 itd.

Vrstni red: SZ 36,5, Anglija 33,5, ZDA 32,5, ČSFR 32, **Jugoslavija A 31,5**, Islandija, Bolgarija, Indija 31, Kitajska, Nizozemska 30,5, vzhodna Nemčija, Francija, **Jugoslavija B 30, ... Jugoslavija C 29.**

Pri ženskah je prišlo do velikega presenečenja. Sovjetska zveza, ki je imela zlato praktično že v rokah, je s češkoslovaško reprezentanco igrala samo neodločeno, kar je Madžarska (v igro je drugič vstopila Madlova in drugič zmagala) izkoristila in z zadetkom v polno z Argentino dohitela vodilno ekipo. Čisto mogoče je, da bo zdaj odločal rezultat po Bucholzu. Manjše razlike kot je zdaj, sploh ni: Madžarska ima po tem sitemu 298,5 točke, Sovjetska zveza pa 298 točk.

Prva jugoslovanska ekipa je dosegla pomembno zmago z vzhodno Nemčijo, toda zdaj gre le za čim bolj visoko uvrstitev. Druga reprezentanca je Kitajkam odščipnila pol točke, Jugoslavija C pa je dosegla še en remi.

Rezultati: SZ : ČSR 1,5:1,5, Argentina : Madžarska 0:3, **Jugoslavija B : Kitajska 0,5:2,5 (Petrović : Xie Jun 0:1, Bojković : Pen remi, Markovič : Gin 0:1)**, Anglija : Bolgarija 1:2, ZDA : Poljska 1,5:1,5, **Jugoslavija A : vzhodna Nemčija 1,5:1,5 (Benschop : M. Marič 0:1, De Greef : Strižak 0:1, De Vries : Todorović remi).**

Vrstni red: Madžarska, SZ 42, Kitajska 27, Bolgarija 24,5, ZDA, **Jugoslavija A 23,5, Jugoslavija C**, ČSR 22,5, Anglija 22 (1), Nizozemska 22, Grčija 21,5 (1), Poljska, Vietnam, vzhodna Nemčija, Kuba 21,5, **Jugoslavija B 21** itd.
BORIS KUTIN

Kasparov skušal presenetiti tekmeca s staro otvoritvijo

Mednarodni mojster Iztok Jelen komentira 14. partijo finalnega dvoboja za svetovno prvenstvo Kasparov : Karpov

Kasparov : Karpov
14. partija
(škotska igra)

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. d4
Uvodna poteza ene izmed t. i. odprtih iger, ki so cvetele v prejšnjem stoletju. Med sodobnimi velemojstri niso več priljubljene, ker se v njih potencialna energija izhodiščne pozicije porablja tako hitro, da po začetnem ostrem spopadu igra pogosto razvodeni.

3...ed4 4. Sd4 Sf6 5. Sc6 bc6 6. e5 De7
Navidez nelogična poteza, ki zapira razvojno diagonalo svojemu lovcu. Poteza vseeno ni slaba, saj je beli prisiljen nanjo odgovoriti z enako neokretnostjo.

7. De2 Sd5 8. c4 La6 9. b3
Nadaljnji tok partije napeljuje na misel, da poskuša Kasparov s presenetljivim otvoritvenim izborom in dvorezno igro vzbuditi v nasprotniku negotovost pred morebitnimi nadaljnjimi presenečenji v bližajočem spopadu. Nastali psihološki pritisk naj bi v odločilnih trenutkih oslabil nasprotnikovo razsodnost ali vsaj izzval neekonomično trošenje časa za razmišljanje. Vendar je treba upoštevati, da se je Karpov v pričujoči poziciji še pred petimi leti počutil izvrstno: po 10. Sd2 0−0−0 11. De4 Sb6 je kar dvakrat lepo premagal nizozemskega velemojstra Timmana.

9...0−0−0 10. g3
Dokončava razvoj kraljevega krila in ne izgublja časa z utrjevanje izpostavljenega kmeta na e5. Medtem ko bo nasprotnik zaposlen z obkoljevanjem utesnjujočega kmeta, bo prvak roširal in poskušal organizirati napad na izpostavljeno damino krilo. V partiji Ljubojević : Seirawan izpred štirih let, je naš velemojster nadaljeval manj dosledno 10. Db2 in črni je kmalu dosegel jasno prednost.

10...Te8 11. Lb2 f6 12. Lg2 fe5 13. 0−0 h5 14. Dd2 Sf6 15. Da5 Lb7 16. La3
Po jemanju kmeta 16. Da7 Dc5 17. Da4 Db4 bi črni izsilil ugodno menjavo dam. Bojevito razpoloženi prvak zato najprej menja črnopoljca, vendar bo s tem nevarno pospešil nasprotnikov protinapad. Očitno postaja, da se Kasparov v tej partiji zanaša bolj na psihološke kot na objektivne šahovske prednosti izbrane otvoritvene variante.

16...De6 17. Lf8 Thf8
Izzivalec ostaja dosleden v središčni strategiji, ki gotovo ne more biti slaba. Mnogi komentatorji so namesto tega predlagali 17...Tef8 s sledečim napadom po h-liniji. Vendar bi v tem primeru nasprotnik razvil nevarno protiigro po 18. Sd2 h4 19. Tae1 d6 20. c5.

18. Da7 Dg4 19. Sa3
Psihološka pobuda se je razblinila! Kasparov, ki je doslej igral skoraj hitropotezno, saj je potrošil komaj 25 minut, se je v iskanju pravilnega načrta zamislil kar za slabo uro.

19...h4 20. Sc2 h3 21. Lh1 Se4 22. a4
Seveda ne 22. f3? Sg3! 23. fg4 Se2 mat! Druga zadovoljiva možnost za belega je bila 22. Se3, nakar bi po odgovoru Sc3 s kombinacijo 23. Db7! Kb7 24. Lc6 Kc6 izpraznil polje h1 za kraljev umik in vzel črno damo. V nastali končnici bi sicer ostal s kmetom več, vendar bi imel črni zanj nadomestilo v aktivnejšem položaju figur.

22...Sc3 23. Tae1 Se2 24. Te2 De2 25. Sb4 d5
Edino! Pretilo je 26. Sa6 La6 27. Da8 mat.

26. cd5 cd5 27. Ld5 Ld5 28. Sd5 Dc2 29. Da6
Zaradi odprtega položaja nasprotnikovega kralja ima beli zadostno nadomestilo za žrtvovano kvaliteto.

29...Kd7 30. Se3 De4 31. Tc1 Tb8 32. Df1 Tb3 33. Dh3 Kd8 34. Dh5 Kc8 35. Dd1 Te3
Po tej nasprotni žrtvi kvalitete je remi razplet neizogiben.

36. fe3 De3 37. Kh1 De4 38. Kg1 De3 39. Kh1 De4 40. Kg1 Td8, remi.

Kasparov in Karpov prekinila

Šestnajsta partija za naslov svetovnega prvaka je bila precej burna

LYON – Gari Kasparov in Anatolij Karpov sta v 16. partiji finalnega dvoboja za naslov svetovnega šahovskega prvaka spet igrala škotski gambit prav tako kot v 14. partiji. Ob prekinitvi je imel Kasparov trdnjavo za konja, Karpov pa kmeta več.

Kasparov je skušal s staro otvoritvijo vnovič zmesti tekmeca. V otvoritvi si je zagotovil aktivnejšo pozicijo. Karpov je v 15. potezi žrtvoval kmeta, da bi prišel do prodornejše igre. Po 23. potezah je imel Karpov za 17 potez le še 25 minut časa za razmišljanje. Pozicija je bila zelo napeta. Izzivalec je za poenostavitev pozicije žrtvoval trdnjavo za konja, pri čemer pa je osvojil kmeta. Oba šahista sta imela ob prekinitvi na šahovnici še raznobarvna lovca in kraljico, Kasparov dva kmeta, Karpov pa tri.

Beli: Kasparov
Črni: Karpov
(16. partija)
1. c4 e5 2. Sf3 Sc6 3. d4 cd4 4. Sd4 Sf6 5. Sc6 bc6 6. e5 De7 7. De2 Sd5 8. c4 Sb6 9. Sd2 De6 10. b3 a5 11. Lb2 Lb4 12. a3 Ld2 13. Dd2 d5 14. cd5 cd5 15. Tc1 0-0 16. Tc7 Dg6 17. f3 Lf5 18. g4 Lb1 19. Lb5 Tac8 20. Tc8 Tc8 21. 0-0 h5 22. h3 hg4 23. hg4 Lc2 24. Dd4 De6 25. Tf2 Tc7 26. Th2 Sd7 27. b4 ab4 28. ab4 Sf8 29. Lf1 Lb3 30. Ld3 Lc4 31. Lf5 De7 32. Dd2 Tc6 33. Ld4 Ta6 34. Lb1 Ta3 35. Th3 Tb3 36. Lc2 Db4 37. Df2 Sg6 38. e6 Tb1 39. Lb1 Db1 40. Kh2 fe6 – prekinjeno.

Iskra (Lj) slovenski prvak

MARIBOR – Na finalnem ekipnem turnirju za 44. republiško prvenstvo je zmagala Iskra (Lj), ki bo prihodnje leto ob Metalni Mariboru zastopala Slovenijo na zvezni ravni. V zmagovalni ekipi je blestel 17-letni, letošnji mladinski in članski slovenski prvak Igor Jelen, ki mu obetajo pot dr. Vidmarja, Pirca, Parme in Planinca. Vnovič je dokazal svojo veliko nadarjenost, zato bi ga kazalo vsestransko podpreti in mu zagotoviti ustrezne razmere za napredovanje.

Izidi – polfinale: Iskra : Kovinar (Mb) 5,5:4,5, Sp. Polskava : Murka Lesce 5:5 (naprej Sp. Polskava zaradi večjega uspeha na prvih šahovnicah); finale za 3. mesto: Murka Lesce : Kovinar 5:5; za 1. mesto: Iskra : Sp. Polskava 6:4.

Končni vrstni red: 1. Iskra (Lj), 2. Sp. Polskava, 3. Murka Lesce, 4. Kovinar (Mb).
DRAGO ĆOPIĆ

Lep uspeh Iskre AET

POSTOJNA – V motelu Proteus je te dni potekala v organizaciji domačega ŠK druga republiška ekipna šahovska liga, zahod. Nastopilo je 15 ekip, ki so po švicarskem sistemu odigrale pet kol. Nekoliko presenetljivo, a povsem zasluženo je zmagala ekipa ŠD Iskra AET (Tolmin) z 8 točkami (20) in se tako uvrstili v I. republiško ekipno ligo-zahod.
Vrstni red: ŠD Iskra AET Tolmin 8 (20), ŠD Fronta (Lj) 8 (19), ŠD Kodeljevo (Lj) 7 (17, 5), Žusterna 6 (18), Višnja gora 6 (16,5), Nova Gorica 6 (16,5).
BRANE FATUR

Velemojster Bruno Parma pripravlja za vas:

Kombinacija: beli zmaga.

Larsen – Erlandson, Carr. 1966: kako je črni nasprotnika matiral?

Tukmakov – Gufeljd, S7 1972. Črni zmaga.

Zadnje rešitve: končnica: 1. Te5 dc6 2. b5 cb5 3. b4! Tb4 4. Te7 1:0.
Seljavkin – Belousov: 1. Se4! 1:0.
Kornflit – Guhelj: 1. Sf6 Dg4 [1... Dd2 2. Kh1 Tg8 3. Tg7] 2. Se8! 1:0

NAMIZNOTENIŠKI RAZGLEDI

Borut Miklič in Špela Polončič nova prvaka

MENGEŠ – 128 igralcev iz 13 klubov je nastopilo na pionirskem prvenstvu MRNTZ Ljubljane v namiznem tenisu, ki ga je izvedel domači TVD Partizan pod pokroviteljstvom Kompasa-Hertza in Top-spina iz Blagovice. Igrali so v dvoranah v TVD Partizan in OŠ, pa še je bilo prostora bolj malo, ker so najmlajši na prvenstvo pripeljali številne spremljevalce. V pravem tekmovalnem vzdušju sta postala nova prvaka Borut Miklič iz Novega mesta ter Špela Polončič iz Ljubljane. Tudi druga dva naslova v dvojicah sta pripadla Novemu mestu in Kajuhu Slovanu.
Uvrstitve – **posamezno, pionirji:** 1. Miklič, 2. Vertuš (oba Novotehna). 3.–4. Teršek (TKI Kemičar), Pertoci (Kajuh – Slovan), 5.–8. Šuštaršič (Podpeč–Preserje), Žabjek (Vesna), Brumat, Retelj (oba Novotehna); finale – Miklič : Vertuš 2:0; **pionirke:** 1. Polončič (Kajuh – Slovan), 2. Rus (TKI Kemičar), 3.–4. V. Brenčič (Kov. Ol.), Dolanc (TKI Kem.) 5.–8. Šetina, Dermastja (obe II), Poljanšek, (Kajuh – Slovan) Jager (II); finale – Polončič : Rus 2:0; **dvojice, pionirji:** 1. Miklič, Retelj (Novotehna), 2. Reflak, Pertoci (Kov.–Ol.), Kajuh – Slovan), 3.–4. Petrovčič, Šuštaršič (Podpeč–Preserje), Brumat, Vertuš (Nov.), 5.–8. Pisotnik, Hosta (Kov.–Ol.), Smrekar, Zakotnik (Vesna), Dolar, Naglav (Trbovlje), Rus, Krevh (Logatec); finale – Miklič, Retelj : Reflak Pertoci 2:0; **pionirke:** 1. Poljanšek, Polončič (Kajuh–Slovan), 2. Brenčič, Senica (Kovina–Ol.), 3.–4. Zupan, Dolanc, Rus, Glavač (vsi TKI Kem.), 5.–8. Smrekar, Teminović (Vesna), Novak, Jager (Kov. Ol., Il.), Šetina, Dermastja (II), Pinčar, Privšek (Kov. Ol.): finale – Poljanšek, Polončič : Brenčič, Senica 2:0.
D. N.

Živa Štrukelj, Tomaž Kus in Žarko Valentič

LJUBLJANA – Pripravili so pregled posamičnih uspehov igralcev v slovenskih namiznoteniških ligah. Na najboljših mestih so Živa Štrukelj (Merkur), Tomaž Kus (Ingrad) in Žarko Valentič (NE Krško), vendar noben od teh ni neporažen.
I. SNTL – ženske: 1. Štrukelj (Merkur) 20 zmag: 1. poraz, 2. Černe (II) 11:1, 3. Fajdiga (ŽNTK Lj.) 12:2, 4. Petek 16:3, 5. Sabec (obe IL.) 12:3, 6. Klemenc (Jes.) 16:5, 7. Konečnik (II) 10:4, 8. Zalezina 14:7, 9. Mlakar (TKI Kem.) 13:7, 10. Gerdin (Kajuh – Slovan) 9:5 itd.
I. SNTL – moški: 1. Kus (Ingrad) 25:2, 2. Kuzma (G. Radgona) 22:2, 3. Maras (Ingrad 24:3, 4. Murn (Melamin) 22:5, 5. Žitek 13:3, 6. Fridrih (oba Radgona) 17:4, 7. Bezjak (Fužinar) 20:5, 8. Šemrov (Melamin) 12:3, 9. Rihtarič (G. Radona) 11:3, 10. Buck (Gorica) 14:4.
II. SNTL – moški: 1. Valentič (NE Kršo) 23:2, 2. Tadić 23:3, 3. Ribaljčenko (Arrigoni) 14:2, 4. Pranjić (NE Krško) 22:4, 5. Požrl (Arrigoni) 21:6, 6. Veselinović (Škofije) 16:5, 7.–8. Kastelic (Podpeč–Preserje), Car (Kovina – Ol.) 19:8, 9. Žagar 18:8, 10. Belina (Kajuh–Slovan) 17:8 itd.
V drugih zveznih ligah pa je zaporedje tako – **moški:** 1. Melik (Bosna) 21:3, 2. Pranjković (Mundus) 20:5, 3. Mešanović (Bosna) 15:4, 4. Mihajlović (Dobojpromet) 16:5, 5. Hribar 14:5, 6. Grbič 14:5, 7. Plohl (vsi Strojna – Maribor) 11:4, 8. Taboršak (Radnik) 16:6, 9. Šarlah (II) 18:8, 10. Jamšek in 11. Öri (oba Novotehna) 15:9 itd.
ženske: 1. Sever 14:1, 2. D. Šišak 17:2, 3. Tomašić (vse Mundus) 14:3, 4. Kitić (Kreka – Jedinstvo) 18:4, 5. Marinković (Petovia) 19:5, 6. Jovičić 17:5, 7. Kocijan (obe Marathon) 15:6, 8. Mešan (Borac) 15:8, 9. A. Fazlić (Kreka) 15:8, 10. Kovačević (Našice) 14:8 itd.
D. N.

Namiznoteniške vezi Zagreb – Ljubljana

LJUBLJANA – Tradicionalno, že 12. po vrsti, srečanje rekreativnih igralcev namiznega tenisa Zagreba in Ljubljane je bilo tokrat v Zagrebu. Ljubljančani so bili boljši pri ženskah in v kategoriji veteranov, gostitelji pa v moškem dvoboju.
REZULTATI: člani – Zagreb : Ljubljana 5:4 (Perin 1, Radočaj 2, Kibauch 2; točke za Lj. – Šircelj 1, Tavčar, Nišavič 3); veterani – Zagreb : Ljubljana 1:5 (Maržič 1, Krivec, Bauk; Pogačnik 2, Kern 2, Podobnik 1); ženske – Zagreb : Ljubljana 1:4 (Štruklec, Žukina 1; Mesec 1, Nišavić 2, Par 1).
Po končanem srečanju so slovesno razglasili rezultate, predsednik SOKAZ Reno Marolt pa je predlagal, da se na prihodnjem 13. srečanju, ki bo v Ljubljani, srečata tudi vrsti pionirjev, da bi se te tradicionalne prijateljske vezi prenesle tudi na mlajše igralce.
DRAGO BERŽAN

Nastopa 54 ekip

LJUBLJANA – V letošnjem prvenstvu rekreativcev v namiznem tenisu nastopa v 4 ligah 48 moških ekip in 6 ekip v enotni ženski ligi.
REZULTATI I. KOLA: I. liga – Part. Bež. : Olimpija 7:2, Vesna I : Ilirija A 5:4, Boss : Lj. Banka 5:4, Iskra : Litostroj 1:8, Kajuh Slovan I : Ilirija I 4:5, Ilirija Top Spin : Hermes – Olimpija 6:3, Zvezde : Kajuh Slovan II 9:0; II. liga – Plutal : Jarše 9:0, Pravnik I : Vesna II 7:2, Delo : Autocommerce 4:5, Koseze : Litostroj III 2:7, Zvezde obrt. Vič : Sloga Dom JLA 9:0, Kajuh Slovan III : SCT 4:5; III. liga – Vesna Elko : Kadetska šola 0:9, Litostroj II : RSNZ 7:2, Papir. Količevo : Nočni skok 3:6, Iskra CEO : Pravnik II 7:2, Šmarje Sap : UZRI 4:5; IV. liga – Komenda I : Krim 8:1, UKC : Gradis II 9:0, Everest : Komenda II 9:0, Lučke : Metalka 9:0; ženske: Zvezde : Koseze 4:1, Part. Bež : SCT 4:1, Pravnik : UKC 5:0. (D. B.)

BALINANJE

Rekord Božiča, Slovenija četrta

RONKE – Na petem tradicionalnem turnirju Alpe–Jadran se slovenski balinarji niso najbolje odrezali. Božič, Škoberne, Križaj, Požar in Kragelj so osvojili samo 12 točk in tako zasedli šele 4. mesto. Kljub temu pa je v zadnji disciplini slovenski reprezentant Gašper Božič navdušil občinstvo. V pozicijskem izbijanju je osvojil kar 50 točk, zasedel prvo mesto in s tem rezultatom dosegel nov državni rekord.
Na letošnjem turnirju je bilo na sporedu kar sedem disciplin, tudi tekmovanje v štafeti (osemminutno izbijanje, dva igralca). Naša dva Križaj in Požar sta od 76 metov zadela 58 krogel, kar pa je bilo premalo za več kot četrto mesto.
Naslov prvaka so osvojili reprezentanti Benečije, med katerimi je tudi nekaj članov reprezentance Italije.
Rezultati: Slovenija : Furlanija-Julijska krajina 2:6 (Požar : Merec 11:3, Božič-Škoberne : Marano-Piccolo 0:11, Križaj, Škoberne, Božič : Piccolo, Marano, Meret 4:8, Požar : Tam 13:20), Hrvatska : Benečija 2:6, Slovenija : Benečija 2:6 (Požar : D'Agostini 8:11, Božič-Križaj : Rui-Buosi 7:3, Požar, Škoberne, Križaj : Rui, Buosi, Cusin 0:11, Kragelj : D'Agostini 16:19), Hrvatska : Furlanija-Julijska krajina 5:3, Slovenija : Hrvatska 0:8 (Požar : Rojnica 10:11, Božič-Križaj : Jelovica-Knežević 8:9, Božič, Križaj, Kragelj : Jelovica, Knežević, Vukelić 4:11, Škoberne : Rojnica 21:23), Benečija : Furlanija-Julijska krajina 6:2; hitrostno izbijanje: 1. D'Agostini (Ben) 35, 2. Meret (FJK) 32, 3. Križaj (Sl) 26, 4. Maglić (Hr) 22; štafeta: 1. D'Agostini, Buosi (Ben) 72, 2. Fontana, Meret (FJK) 65, 3. Vukelić, Maglić (Hr) 59, 4. Križaj, Požar (Sl) 58; pozicijsko izbijanje: 1. Božič (Sl) 50, 2. Rojnica (Hr) 34, 3. Buosi (Ben) 29, 4. Meret (FJK) 24. Končni vrstni red: 1. Benečija 32, 2. Hrvatska 21, 3. Furlanija-Julijska krajina 19, 4. Slovenija 12.
ZDENKO FAJDIGA

Gimnazija Celje, Celje, Kajuhova 2
razpisuje prosta dela in naloge
profesorja latinskega jezika in književnosti
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Gimnazija Celje, 63000 Celje, Kajuhova 2. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa.
8394

Svet Osnovne šole Danile Kumar, Ljubljana
sporoča dodatek razpisa za dela in naloge
ravnatelja OŠ
(razpis je bil objavljen 16. 11. 1990 v Delu).
Pri pogojih se doda: »Kandidat mora poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev, izpolnjevati še enega izmed spodaj navedenih pogojev«.
Ostalo besedilo razpisa ostane nespremenjeno.
27-8453

RUMENI KARTON

Smučanje in slovenstvo

Za Slovence je odnos do smučanja civilizacijska in kulturna vrednota, je eden od identifikacijskih znakov naroda in njegove samobitnosti. Smučanje je športno-kulturni element artikulacije narodove identitete.

Za to sta zadostna dva, denimo kronska, čeprav ne edina dokaza.

»Samo« nekaj več kot petdeset vrstic je J. V. Valvasor v svojem, za slovenski narod in njegovo umestitev med evropske narode znamenitem delu: »Slava vojvodine Kranjske« namenil bloškemu smučanju. Pa je ta »samo« več kot dovolj! Pozabi je iztrgal dokaz, da je za Bločane bila IZUMITEV smuči NE SAMO ustvarjalno delo preživetja pri obvladovanju naravnih sil na tej skopi, v ostrih zimskih razmerah često surovi, več kot osemsto metrov visoki in osamljeni planoti. Bilo je več! Bilo je sredstvo za ustvarjalno gibalno izraznost, igrivost v »kačjem kljukanju in vijuganju« kot je bilo zapisano pred več kot tristo leti. Ko citira etnologa B. Orla upravičeno pravi naš športni nestor D. Ulaga: »da so imeli tudi svoje shode na smučeh, danes bi rekli – športne dneve – ko so smučali in se poigravali na snegu ure in ure.« Spontana radost v zimski naravi!

Naj gre za smučarske skoke, teke ali alpsko smučanje, smo Slovenci v sosledju osemdesetih let moderne dobe, ki jo označuje tudi smučanje kot športna zvrst, pokazali in dokazali, da je smučanje tista športno kulturna vrednota, ki smo jo prispevali ne samo v zakladnico vrednot Jugoslavije, pač pa tudi Evrope. Dolina pod Poncami s svojimi skakalnicami-mojstrovinami, vtkanimi v edinstveno krajinsko podobo, je naravni spomenik ustvarjalnim težnjem naroda, smučarska različica Ikarovega izziva naravnim silam.

Tekmovalni rezultati so v tem sosledju samo posledica, ne pa vzrok prvinskega odnosa Slovencev do smučanja.

V časovnem obdobju več kot 80 let ne moremo govoriti le o prehodnih obdobjih, v katerih je bilo med ljubitelji smučanja več ali manj zanimanja zanj, temveč spontan odnos in zorenje v »smučarski narod«.

Danes ne glede na gospodarske težave in s tem povezanim padcem standarda, smuča več kot petsto tisoč Slovencev. Aktivno torej! Z ljubitelji, ki pridejo na planiške, mariborske, kranjskogorske smučarske prireditve, ali jih gledajo prek televizije, pa jih je nedvomno še mnogo več. To pa seveda kaže oceniti kot posebno kvaliteto tega obdobja. V teh desetletjih se je pojavila in vse bolj rasla tudi želja za športnimi uspehi, ki bi prvinsko ljubezen kronali tudi z rezultati na mednarodni ravni kot »vstopnica« v športno sedanjost in zgodovino. Zmagovalne stopnice smo čakali in tudi dočakali tako v smučarskih skokih kot v alpskem smučanju.

Od S. Bloudka, ki je znal sanje s svojimi sodelavci udejaniti v izračunih, skicah, objektih, do generacij, ki so se do danes razodele v imenih J. Šlibarja, P. Ulage, M. Debelaka, M. Tepeša, F. Petka. Od zanesenjakov v alpskem smučanju prek C. Pračka, T. Muleja, S. Zupančič, M. Ankele in drugih do J. Franka, B. Križaja, B. Strela, R. Petroviča in M. Svet, je Slovence vodila pot na sam Olimp smučanja kot športa in sočasno kulturne vrednote.

Slovenci smo bili in smo številčno sicer majhen in materialno relativno šibak narod.

V smučanju pa smo vendarle VELIK narod. Toliko velik, kolikor za slovenstvo pomeni več stoletna smučarska in hkrati kulturna dediščina in kakršen je naš odnos do nje.

Danes, ko nemara bolj kot kdajkoli doslej, skušamo ovrednotiti in prevrednotiti dediščino narodove identitete in njene korenine, bi se svoje odgovornosti do nje v večji meri kot doslej, morali zavedati vsi tisti, za katere je (ali bi moralo biti) smučanje ne zgolj ena od spektakularnih in množičnih športnih panog – temveč izsek narodove kulture. K. P.

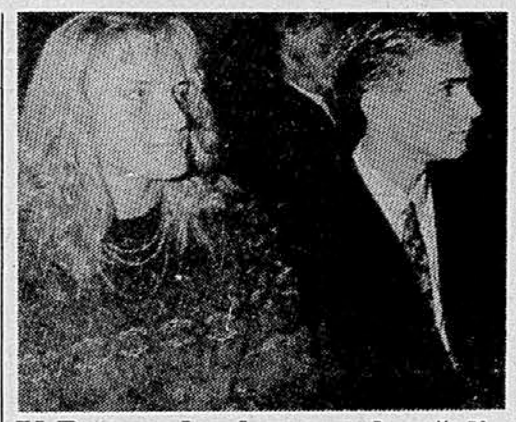

V Beogradu slovesno končali atletsko sezono

LJUBLJANA – S podelitvijo nagrad najboljšim atletinjam in atletom, nosilcem kolajn ter finalistom na največjih letošnjih atletskih prireditvah (EP v Glasgowu in Splitu, mladinsko SP v Plovdivu) so te dni v beograjskem hotelu Hyatt slovesno končali letošnjo tekmovalno sezono v Jugoslaviji.

Med nagrajenci (Dragutin Topić, Snežana Pajkić, Biljana Petrović, Slobodan Popović, Slobodan Branković, Nenad Djurović, Dejan Jovković, Ismail Mačev, Branko Zorko, Stevan Zorić, Siniša Ergotić) in njihovimi trenerji, je bila tudi državna rekorderka na 400 m z ovirami in dobitnica srebrne kolajne na mladinskem SP Marjana Lužar (ŽAK Lj) s svojim trenerjem Slavkom Črnetom. Na srečanju, ki so ga s skupnimi močmi organizirali AZJ in številni pokrovitelji, so udeleženci ob televizijskih posnetkih s tekmovanj obudili spomin na najlepše in najsrečnejše trenutke sezone. Voditelj slovesnosti je vsakega posameznika predstavil in z njim malo pokramljal. Marjana Lužar je bila deležna naslednjega uvoda: »Vemo, da v Ljubljani domujejo zmajčki. Enega izmed njih je ,ustvaril' tudi Črne – zmajčka na ovirah.«

»Ob podelitvi nagrad sem se zahvalila vsem, ki so na kakršenkoli način sodelovali in mi pomagali pri doseganju letošnjih rezultatov. Sicer pa je bilo srečanje izjemno lepo prirejeno. Prav prijetno sem bila presenečena in hkrati vesela, da sem se ga udeležila. To je najbolj posrečen način, kako zaključiti tekmovalno sezono: s srečanjem najboljših. Med tekmovalci je vladal optimizem tudi za naprej. Priprave za novo sezono so se že začele. V sredo naj bi tudi sama odpotovala na Ciper na priprave, a sem dobila vabilo za prireditev Športnik leta 90, ki bo v petek. Zdaj bova skušala s trenerjem uskladiti obveznosti, tako da bova na Ciper najverjetneje odpotovala kasneje,« je povedala Marjana Lužar po prihodu iz Beograda. Na sliki levo Marjana Lužar in Stevan Zorić, desno Snežana Pajkić in Dragutin Topić.

(LIDIJA ČUKLJEVIĆ, foto: Vican Vicanović)

Tudi športniki bodo pomagali občinam v stiski

Poziv Predsedstva Športne zveze Slovenije za zbiranje pomoči prizadetim od poplav

LJUBLJANA – Predsedstvo Športne zveze Slovenije vabi vse športne organizacije v Sloveniji, da se pridružijo zbiranju solidarnostnih sredstev, s katerimi bi omogočili sanacijo najbolj prizadetih športnih objektov v občinah, ki so jih prizadele poplave.

Športniki in športni delavci so že velikokrat sodelovali v dobrodelnih in solidarnostnih akcijah, zato predsedstvo pričakuje, da bodo tudi tokrat z izkupičkom od prijateljskih tekmovanj in drugih prireditev pomagali pri obnovi najbolj prizadetih športnih objektov.

Svoje prispevke nakažite na poseben žiro račun Športne zveze Slovenije številka 50104-746-083-53391. Predsedstvo Športne zveze Slovenije bo sredstva namenilo za najnujnejše potrebe oškodovanih, o darovalcih in porabi denarja pa obvestilo javnost.

Ocenjevanje uspešnosti in tudi priznanja po novem

Športna dejavnost je na naših osnovnih in srednjih šolah mnogokje pisana in tudi kvalitetna, zato kaže javno opozarjati vsaj na najuspešnejše

LJUBLJANA – Čeprav oktobra ni bilo tradicionalne prireditve Centra šolskih društev, kjer so za organiziran enoletni športni utrip prejela priznanja najboljša ŠŠD v srednjih in osnovnih šolah, pa brez priznanj in nagrad tudi letos ne bo šlo. Ob koncu decembra bodo štirje mentorji prejeli zlato značko mentorja, zanimivi pa bosta še priznanji, ki jih doslej v republiškem merilu ni bilo – namenjeni sta mentorju osnovne in srednje šole, ki je po športnih rezultatih v šolskem letu 1989/90 dosegla največji uspeh.

Člani Centra šolskih športnih društev, še vedno menijo, da je treba spodbujati šport v šoli. Pri dosedanji predstavitvi šolskega športnega utripa je veljalo točkovanje najrazličnejših dejavnosti, ki jih ni bilo mogoče kontrolirati in velikokrat se je dogodilo, da so bile mnoge dejavnosti, čeprav so morali anketo podpisovati ravnatelji šol, izmišljene ali v veliko manjšem obsegu. Upravičeno je bilo negodovanje športnih pedagogov. Izrazili so ga tudi v letošnji anketi in mnogi so zapisali, da je bolje, če takega ocenjevanja sploh ni.

Vendarle pa je prevladalo mnenje, da je športna dejavnost na osnovnih in srednjih šolah pisana in tudi kvalitetna, ter da je treba javno opozoriti vsaj na najuspešnejše. In kako je potekalo letošnje ocenjevanje?

Pri srednjih šolah so prišla v poštev republiška finalna tekmovanja v vseh štirih športnih igrah/rokomet, košarka in odbojka za dijake in dijakinje ter nogomet/ ter finale atletskega pokala za srednje šole. Pri osnovnih šolah pa je veljala le uspešnost v vseh tistih panogah, kjer je bila mogoča identifikacija šole – tekmovanja selekcij niso štela. Točke je prejelo 12 najuspešnejših šol.

Ker gre za novost na preizkušnji se bo do prihodnjega leta bržčas še kaj spremenilo. Predvsem pa je prišlo v dogovoru s predstavniki republiških športnih zvez do sporazuma, da poslej – že v šolskem letu 1990/91 – za šolsko prvenstvo ne bo več tekmovanj selekcij, s tem pa bo skupna ocena športne uspešnosti šol še popolnejša. Tekmovalni pravilnik so v prid šolskim ekipam spremenili rokometaši in nogometaši – slednji so se odpovedali igri na velikem igrišču in tako bodo letos prvič v zaključnem delu republiškega tekmovanja nastopile šolske ekipe v malem nogometu.

Pri selekcijah za starejše pionirje /7. in 8. razred/ vztraja le komisija za pionirsko košarko pri KZS, saj menijo, da znanje športnih pedagogov preveč zaostaja za ravnijo košarkarske igre v tej kategoriji . . .

Ker bo glasilo Šolski šport šlo v tisk šele sredi decembra, ne bo odveč opozoriti na nekaj terminov rokometnega in nogometnega prvenstva. Nogomet: tekmovanje je namenjeno učencem 6., 7. in 8. razredov; šolska in občinska prvenstva naj bi bila zaključena do 30. marca 1991, območna do 23. aprila, republiška četrtfinalna tekmovanja do 5. maja, polfinalna do 15. maja, finale pa naj bi bilo med 25. in 30. majem. Tekmovalni sistem v nogometu ostaja enak kot doslej. Termini rokometa: prijave za četrtfinalna tekmovanja sprejemajo na RZS do 5. aprila 1991 (do takrat naj bi bila izvedena šolska in občinska tekmovanja ali pa se upoštevajo rezultati jesenskega tekmovanja), četrtfinala 24. in 25. aprila (za pionirje in pionirke), polfinale: 8. in 9. maja; finale: 22. in 23. maja.

MED NAJZASLUŽNEJŠIMI LETOS – Športni pedagog Branko Turkuš, mentor ŠŠD na OŠ Tone Žnidarič na Ptuju.

Kot je pokazalo minulo posvetovanje atletskih trenerjev in športnih pedagogov na Brdu, se bo spremenilo tudi srednješolsko prvenstvo v atletiki. Šole se bodo morale poslej izkazati s popolnimi ekipami in ne samo posamičnimi predstavniki, ki so jim prinašali točke. N. S.

Kam po Smučarsko kartico? Naslovi večjih klubov

Dobrodošel seznam za vse, ki si v bližnji zimi želijo raznih ugodnosti pri nakupu opreme, vozovnic za žičnice itd.

LJUBLJANA – Smučarska kartica omogoča prenekatere ugodnosti, ki v sedanjih težavnih razmerah niso zanemarljive, zato je zanjo veliko zanimanje po vsej Sloveniji. Seznam večjih slovenskih smučarskih klubov bo zato dobrodošel vsakomur, ki bi si rad nabavil Smučarsko kartico.

Posebej navajamo ljubljanske klube z nekaterimi uradnimi urami: **Akademik**, Kersnikova 6; **Brdo**, Brdnikova 14; **Dolomiti**, Kosijeva 1; **Elektrotehna Ilirija**, Vodnikvoa 155 (torek od 16. do 18. ure); **Kepa**, Draveljska 44; **Novinar**, Staničeva 41 (ponedeljek od 14. do 18., četrtek od 14. do 18., sreda od 9. do 12. ure): **Olimpija**, Tabor 14 (torek, sreda in petek od 18. do 20. ure); **Snežinka**, Gortanova 21 (vsak dan od 9. do 12. ure, sreda od 17. do 19. ure); Unior Olimpija, Celovška 25 (sreda od 18. do 21. ure).

Naslov drugih klubov po Sloveniji so: **Alpetur**, Spodnji trg 26, Škofja Loka: **Alpina**, Strojarska 2, Žiri: **SSK Alpina**, p. p. 14, Žiri: **Bled**, Ljubljanska 32 b; Bled: **Bled Zasip**, Zasip, Sebenje 66, Bled; **Branik**, Mladinska 29, Maribor; **Črna**, Center, Črna na Koroškem; **Domžale**, Ljubljanska 80, Domžale; **Surovina Fužinar**, Na gradu 6, Ravne na Koroškem; **Gorica**, Leninova 13, Nova Gorica; **Gorjanci**, Cesta herojev 46, Novo mesto; **Gornja Radgona**, Partizanska 17, Gornja Radgona; **Termit Ihan**, Ihan 3; **Iskra Delta Triglav**, Pot na Jošt 1a; Kranj; **Jesenice**, Ledarska 4, Jesenice; **Kamnik**, Kamnik; **Kanin**, Bovec; **Kokrica**, Cesta na Brdo 30, Kranj; **Koper**, Centralni štadion, p. p. 5, Koper; **ASK Kranjska Gora**, p. p. 20, Kranjska Gora; **TSK Kranjska Gora**, Gasilska 10, Kranjska Gora; **Murska Sobota**, Mladinska 3, Murska Sobota; **Mežica**, Trg 4. aprila 6b, Mežica; **Mislinja**, Mislinja; **Portorož**, Obala 16, Portorož; **Radovljica**, Gorenjska c. 26, Radovljica, **Rateče Planica**, Rateče; **Rudar Kolektor**, p. p. 46, Idrija; **Sežana**, p. p. 78, Sežana; **Slovenj Gradec**, Šolska 10, Slovenj Gradec; **Snežnik**, p. p. 41, Ilirska Bistrica; **Trbovlje**, Opekarska 4 b, Trbovlje; **Triglav**, p. p. 137, Kranj; **Tržič**, Heroja Bračiča 4, Tržič; **Vrhnika**, Tržaška c. 9, Vrhnika.

Za vse informacije je ljubiteljem smučanja na voljo tudi **telefon Smučarske zveze Slovenije** številka **(061) 313-443** od 8. do 15. ure. H. Ü.

● *Slovenski športni almanah 91 od prihodnjega ponedeljka dalje v Delu-šport*

Kot je že tradicija, bomo v Delu-šport tudi letos objavljali – ob ponedeljkih, začenši z 10. decembrom – Slovenski športni almanah. Rezultati športnega leta 1990 bodo nedvomno zanimivi za bralce, saj so bili izredno uspešni tudi jugoslovanski in med njimi številni slovenski športniki.

Ne pozabite torej: Slovenski športni almanah 1991 od prihodnjega ponedelja dalje kot podlistek v Delu-šport.

Uspel seminar za sodnike FIS

GOZD MARTULJEK – Po uspešno izvedenih seminarjih za predavatelje, sodnike in tehnične delegate za alpske discipline, skoke in teke v mesecu novembru so minuli konec tedna imeli seminar tudi mednarodni sodniki za skoke (FIS). V hotelu Špik v Gozdu Martuljku je seminar vodil priznani avstrijski inštruktor sodnikov FIS in predavatelj dr. Franz Sigut z Dunaja, ki je udeležence seminarja seznanil z novostmi v tekmovalnih pravilih FIS (IWO) in propozicijah svetovnega pokala v skokih. Udeležba na seminarju je bila zelo dobra, ob zaključku pa so bili tudi teoretični izpiti za nove sodnike FIS. Izpite so uspešno opravili: Jože Oblak (Braslovče), Janez Gros (Kranj), Marjan Koprivšek, Zvonimir Borštnar in Oto Giacomelli (vsi Ljubljana), Janez Pogačnik (Kranj) pa je postal sodnik FIS prve kategorije. Z. B.

Knjižice Razgibajmo življenje tudi novoletne voščilnice

Zadnje štiri knjižice (med 17) so posvečene konjeništvu, tenisu, gorskemu kolesarjenju in lokostrelstvu

LJUBLJANA – Uredniški odbor za serijo knjižic Razgibajmo življenje pri Strokovnem svetu za športno rekreacijo predsedstva Športne zveze Slovenije je doslej izdal 17 zvezkov, ki so še vsi na voljo, resda v omejenem številu, kakor je zatrdil sekretar sveta Igor Malič.

Zadnje štiri knjižice, ki so izšle, so: Na konju v naravo (avtor: Marica Hočevar), Tenis (dr. Otmar Kugonič), Gorsko kolesarjenje (Milan Šinko) in Lokostrelstvo (Frane Marela in Brane Štefančič). Ne bo odveč, če obudimo ob tej priložnosti tudi seznam poprejšnjih izdaj: Hoja (prof. Drago Ulaga), Tek na smučeh (Janez Pavčič), Koledar (za leto 1989 in 1990; za leto 1991 bo šele izšel), Rekreativni tek (Janez Penca), Orientacijski tek (Roman Volčič), Kolesarjenje (Bojan Ropret in Ivo Tomc), Plevanje (Mitja Prešern), Kajakaštvo (Aleš Vest), Vadi med delom (dr. Herman Berčič), Odbojka (Igor Slobodnik), Gimnastika doma (Ulaga, Urek, Erbežnik) in Turno smučanje (Silvo Kristan). Cena knjižic je 20.00 din. Na voljo so tudi kasete Vadi med delom – 750 din (s knjižico) in Gimnastika doma 90 dni (s knjižico).

Svet ima na izbiro tudi še drugo gradivo iz serije Razgibajmo življenje (plakate za športno-rekreativne prireditve, na katere lahko vpisujete tudi druge podatke: 9.00 din; nalepke, 4.00 din, priponke, 6.00 din).

Vse gradivo lahko dobite osebno ali z naročilnico na športni zvezi Slovenije, 61000 Ljubljana, Celovška 25.

Še to: knjižice je mogoče uporabiti kot svojevrstno novoletno voščilnico. H. Ü.

Pomemben premik v litijski občini

LITIJA – Učenci osnovnih šol litijske občine so se že drugič letos pomerili na športnem torišču. Tekmovali so v atletskem mnogoboju, ki ga je organiziralo ŠŠD Tisje Šmartno. Peti in šesti razredi OŠ so tekmovali v metu žogice, skoku v daljavo, tekih na 60 in 600 m, medtem ko so sedmi in osmi razredi tekmovali v suvanju krogle, skoku v daljavo ter tekih na 60 in 600 m – dekleta oziroma 1000 m – fantje.

Skupni zmagovalec je ŠŠD Tisje Šmartno – z 9627 točkami, drugo mesto je zasedlo ŠŠD Predilec Litija – 8938 in tretje mesto ŠŠD Gabrovka – 5332. Tekmovanje so organizirali ob pomoči mentorjev. Pomembno je zlasti dejstvo, da so se po mnogih letih atletskega mirovanja odločili, da bo tekmovanje potekalo vse leto. MOJCA KRAFOGEL

Bron je prinesel še zlato

Maša Železnik je presenetila vse z zmago na parterju na mladinskem balkanskem prvenstvu na Reki – Sedaj upa na uspeh tudi v mnogoboju

LJUBLJANA – Največje presenečenje na mladinskem balkanskem prvenstvu v športni gimnastiki, ki je bilo pred dnevi na Reki, je v našem taboru pripravila 14-letna Ljubljančanka Maša Železnik. V konkurenci romunskih in bolgarskih tekmovalk, ki sodijo v sam gimnastični svetovni vrh, je osvojila bronasto kolajno v preskoku in zlato na parterju.

»V finalnem delu tekmovanj sem bila izredno dobro razpoložena, tako da sem odlično pričela že nastop na preskoku. Uspešno sem izvedla oba skoka in zanju prejela bronasto odličje. Ker sem s to kolajno že izpolnila cilj, ki sva si ga zadala s trenerjem Jožetom Mavričem, sem na parterju nastopila povsem sproščeno. Akrobatske prvine so mi uspele, dobro pa sem izpeljala tudi ritmični del, zato sem pričakovala visoko oceno. Toda ko sem videla oceno 9,675, mi je zastal dih, saj je bila to najvišja ocena na tem orodju. Šele ko sem stopila na najvišjo zmagovalno stopničko in prejela zlato, sem se zavedla, da mi je resnično uspel veliki met, saj sta bili Romunki in Bolgarki za menoj,« je svoj nastop opisala drobna Maša.

– Kolajno si osvojila na orodju, kjer doslej jugoslovanske telovadke niso imele vidnejših uspehov?

»Da, za Jugoslovanke je veljalo, da ne znamo posebno dobro telovaditi na tem orodju. Vedno smo imele zadovoljivo akrobatiko, škripalo pa je v ritmičnem delu. Tudi pri meni je bilo v začetku tako. Imela sem dovolj težkih prvin, baleta pa nikoli nisem posebno marala in to se je odražalo tudi v moji sestavi na parterju. Toda zadnje leto sem veliko vadila predvsem skoke, obrate in korake in trdo delo je obrodilo sadove.«

– Torej je parter tvoje najljubše orodje?

»Da, parter imam resnično najraje, toda tudi preskok in gred z veseljem treniram. Nekaj težav imam le na dvovišinski bradlji, kjer mi še primanjkuje moči v rokah in ne morem izvesti atraktivnih prvin, ki na velikih mednarodnih tekmovanjih prinašajo visoke ocene. Upam, da bom tudi sestavo na tem orodju obogatila, saj ta čas treniram salto Grienger. Morda jo bom prikazala že na tekmovanjih v pomladanskem tekmovalnem obdobju.«

– Ali to pomeni, da lahko pomladi pričakujemo tudi dobre rezultate v mnogoboju?

»V mnogoboju do sedaj nisem imela vidnejših mednarodnih uvrstitev, saj mi je vedno spodletelo na enem od štirih orodij, in dobra mnogobojska uvrstitev je splavala po vodi. Toda z zadnjimi uspehi na Reki mi je porastla samozavest in če k temu prištejem še nekaj novih prvin, ki jih bom pomladi predstavila na tekmovanjih, bi mi moralo uspeti tudi v mnogoboju. Zavedam se namreč, da v gimnastiki največ velja kolajna, osvojena prav v mnogoboju.«

– V letu 1991 je na sporedu kar veliko zanimivih tekmovanj?

»Drugo leto bom dopolnila 15 let, kar pomeni, da bom lahko nastopila tudi na mednarodnih članskih tekmovanjih. Najzanimivejše tekmovanje bodo prav gotovo Sredozemske igre, kjer bi se lahko izkazala tako v mnogoboju, kot v finalih. Tu imam v mislih predvsem nastop na parterju. Leta 1991 bo tudi svetovno prvenstvo v Indianapolisu, kjer bi rada sodelovala vsaj kot posameznica, če že v Indiano ne bo potovala celotna jugoslovanska reprezentanca.« MAJA DOKL-MARIN

Za aerobiko je še čas

LJUBLJANA – Za tečaj Fakultete za telesno kulturo za vaditelje plesne aerobike ob koncih dveh tednov od 14. do 22. t. m. se lahko prijavite na FTK, Ljubljana, Goranova 22, še do 5. t. m. Druge informacije po telefonu (061) 44-134 ali 441-577 (Mile Ogrin).

Najboljša med invalidi

BEOGRAD – Strokovna komisija Zveze za šport in rekreacijo invalidov Jugoslavije je izbrala najboljša športnika – invalida v letu 1990. Za najuspešnejšo tekmovalko so razglasili Nado Vuksanović iz Gornjega Milanovca, za najuspešnejšega tekmovalca pa Franja Izlakarja iz Maribora.

Nada Vuksanović je večkratna svetovna in olimpijska prvakinja v atletiki. Na letošnjem svetovnem prvenstvu v Assnu na Nizozemskem je osvojila zlato kolajno v metu diska z novim svetovnim rekordom 34,32 m, prva pa je bila tudi v metu krogle. V metu kopja je bila druga. Je tudi evidentni kandidat za olimpijske igre 1992.

Franjo Izlakar je v Assnu osvojil zlato kolajno v metanju krogle z novim svetovnim rekordom 12,34 m. V metanju diska je bil tretji. Tudi Mariborčan je kandidat za olimpijske igre v letu 1992.

KK Sava dobil novo vodstvo

KRANJ – Janez Bohorič bo v prihodnje predsedoval vsega 9-članskemu predsedstvu kolesarskega kluba Sava. Tako so sklenili na nedavnem občnem zboru kranjskega kolesarskega kolektiva, na katerem so zaokrožili radikalne kadrovske spremembe, ki jih je bilo pričakovati po dokaj presenetljivi odpustitvi Bojana Udoviča, dolgoletnega trenerja in naslednika Franca Hvastije. Njegovo vlogo bo v vlogi glavnega trenerja prevzel Matjaž Zevnik, ki je hkrati tudi član predsedstva kluba, mladince bo vadil Miran Kavč, Franc Plestenjak, do nedavnega inštruktor v klubu, pa bo poslej direktor društva. Razprava na občnem zboru je bila kar precej razburljiva, kakor je bilo tudi pričakovati. Zlasti dolgoletni člani vodstva kluba, ta ko rekoč pionirji sodobnega kranjskega kolesarstva pa so, ne nazadnje, podobno kot poprej že trener Udovič, namreč hkrati zvedeli, da jim je moč zaupati le še sodelovanje pri izvedbi pomembnejših klubskih prireditev . . . O. G.

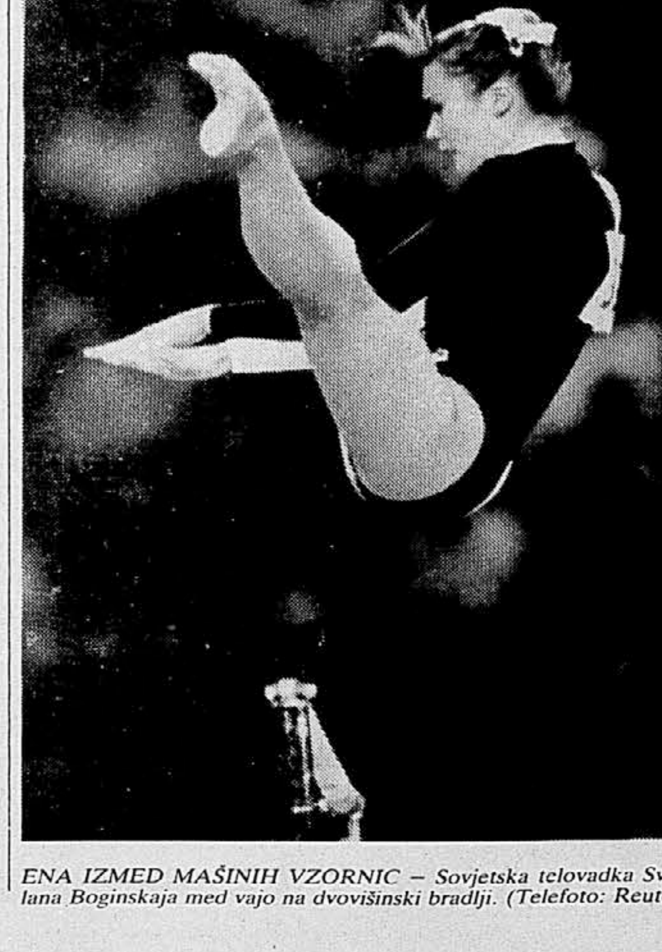

ENA IZMED MAŠINIH VZORNIC – Sovjetska telovadka Svetlana Boginskaja med vajo na dvovišinski bradlji. (Telefoto: Reuter)

Dušan Mravlje bo tekel, tekel in tekel . . .

Kje vse bo v 1991. nastopil naš znani ultramaratonec – Tudi za rekorde

LAŠKO – Dandanes je že kar neobičajno, če slišimo, da neko podjetje dobro posluje, uspešno izvaža, razvojno podpira kraj in še koga; kakorkoli že, taka podjetja so, eno izmed njih pa je Pivovarna Laško, ki je skupaj z Drogo iz Portoroža vzela pod svoje okrilje tudi našega znanega in uspešnega ultramaratonca Dušana Mravljeta. Ta si je že izbral okvirni načrt tekmovanj v letu 1991 in tudi druge cilje, med katere sodijo jugoslovanska rekorda v teku na 24 ur (260 km) in 48 ur (400 km) ter 1. do 3. mesto na evropskem pokalu v teku na 24 ur. Poglejmo, kje vse namerava tekmovati Dušan Mravlje v 1991.

Februar: 24 ur (Milton Keys, Anglija), marec: 75 km (Trbiž, Italija), april: 500 km (po Velikem kitajskem zidu), maj: 48 km (SP, prvomajski tek Murska Sobota – Portorož) ali 635 mil Sydney–Melbourne (Avstralija), junij: 24 ur za evropski pokal (Mittersill, Avstrija), avgust 24 ur (Melbourne, Avstralija, alternacija), september: 100 km (Parma, Italija), oktober: 100 km (Sanzander, Španija) in november: 24 ur (Niort, Francija.

Ultramaratonec bo podrobnejše načrte razgrnil 4. decembra v Laškem. H. Ü.

ŠPORTNA KULTURA ZA VSAKOGAR

Športna vadba se vsakokrat začne s temeljitim ogrevanjem

Športniki imajo navado, da se pred treningom ali pred tekmovanjem sistematično ogrevajo. Živahno hodijo sem ter tja, lahkotno tečejo, poskakujejo in delajo ustrezne gimnastične vaje. Ne gre za krepitev mišic, temveč za sprostitev in raztezanje. Značilno je, da se tudi v poletju, ko jih ne zebe, ogrevajo skoraj prav tako vztrajno, kakor pozimi.

Ko se vsestransko razgibljejo, ko poživijo krvni obtok ter jim hitreje utripajoče srce požene več krvi v mišično tkivo, dobijo občutek posebne toplote. Malce potenja je zdaj viden izraz pripravljenosti organizma na napore treniranje ali tekmovanja. V športni praksi razlikujemo aktivno in pasivno ogrevanje, slednje je znano tudi nešportnikom: topla peč, zimska obutev, zimski plašč, volnen šal okrog vratu, rokavice, kučma, vroč čaj, kuhano vino. K pasivnemu ogrevanju sodijo tudi masaža, vroča prha, kopel v kadi, savna. Pri aktivnem ogrevanju, ki je dejansko uvodni del treniranja, se je treba nekoliko potruditi: z gibalno dejavnostjo napolniti žile in žilice v mišicah s toplo krvjo. V mirovanju znaša globinska temperatura v mišicah 36.7 stopinj C, po temeljitem ogrevanju pa se zviša za eno ali dve stopinji, na koncu intenzivnega treniranja celo na tri.

Vsak športnik ve, da ni sposoben za natančno usklajevanje gibanja (npr. za metanje žoge na koš), če je premražen, ve pa tudi, da tvega poškodbo mišičnega tkiva, če se neogret loti naloge, ki terja maksimalno eksplozivno moč. Manj znano pa je, da si lahko vsakdo (tudi nešportnik) pomaga z aktivnim ogrevanjem tudi v primerih, ko mora v mrazu na pot ali npr. čakati na prevozno sredstvo. Če mora na pot, bo pač hodil hitreje, da se bo ogrel, če pa mora v mrazu čakati, ne bo mirno stal in dopustil, da se bo popolnoma ohladil. Živahno bo hodil sem ter tja in morda delal tudi kako manj vpadljivo gimnastično vajo. Naj spomnim na gimnastiko v letalu, ko potniki naprezajo mišice in delajo manj opazne aktivnosti, kakršne so pritezanje trebušne stene, širjenje prsnega koša, iztegovanje tilnika in izometrično napenjanje mišic.

Razen uvodnega ogrevanja je za športno vadbo značilno tudi sklepno umirjenje, tako imenovani umirjevalni del – tekači mu pravijo kar iztekanje. To je ugodna priložnost za ponovno raztezanje mišic, ker so dobro prekrvljene, tople in voljne. Gibov za raztezanje mišic in veznega tkiva (povečanje gibljivosti v sklepih) ne delamo več sunkovito, kakor nekoč, temveč tezno. Z ustreznim gibom mišico raztegnemo, nato pa vztrajamo v taki drži 10 do 30 sekund, v izjemnih primerih tudi do 60 sekund. Ta metoda, imenovana stretching, je za vzdrževanje elastičnih mišic bolj učinkovita od nekdanjega sunkovitega ponavljanja gibov in ni nevarna za poškodbo mišic. DRAGO ULAGA

Mariborski finale

SLOVENJ GRADEC – Na sklepnem turnirju za peti slovenski revijalni pokal v malem nogometu so bili gledalci v prepolni športni dvorani priče ponovitve lanskega finala v dvorani Tivoli, kajti tudi to pot sta o prvem mestu odločali mariborski ekipi Surovina Branik in Pobrežje MAK, vendar le s to razliko, da je bila letošnja zmaga Surovine Branika mnogo izdatnejša, saj se je končni izid glasil kar 8:2 (lani v Ljubljani 5:3). Nastopilo je 12 najboljših slovenskih klubov, pohvaliti velja zares odlično organizacijo KMN Kremenčkovi, glavna pokroviteljа pa sta bila Lesna Slovenj Gradec in Koroški radio.

Izidi polfinala: Pobrežje : Petovio 4:0, Cik cak : Surovina-Branik 2:3; za tretjo mesto: Cik cak (Ljubljana) : Retovio (Ptuj) 3:2; za prvo mesto: Surovina-Branik : Pobrežje-MAK 8:2.

Uvrstitev ostalih ekip – od 9. do 12. mesta: Snoopy (Trbovlje), Puntar (Most na Soči), Vanča vas (Tišina), Herbie 53 (Tolmin); od 5. do 8. mesta: Kremenčkovi (Pameče), Barakuda (Ljubljana), Mobografika (Ljubljana) DTV Križevci.

Najboljši strelec turnirja je bil Kolar, najboljši strelec Korber (oba Surovina Branik), pokal za najboljšega vratarja pa je pripadel Kaplanu (Cik cak). V skupnem seštevku točkovanja najboljših posameznikov SRP 90 je lovorika za najboljšega igralca pripadla Starcu (Cik cak), prvi vratar je Kornik (Petovio), najboljši strelec pa Hološek (Snoopy). Podelili so še pokal za prvo mesto v predtekmovanju SRP 90, prejel ga je Cik cak (Ljubljana), in še pokal za najuspešnejšo organizacijo predtekmovalnih turnirjev, tretjič zapored je odšel v Kriševce. BORUT PLANINŠIČ

TABORNIŠKA PROBLEMATIKA

Bo prihodnji zlet Zveze tabornikov Slovenije že obarvan bolj skavtsko?

LJUBLJANA – Leta 1993 bo zlet slovenskih tabornikov. Republiška konferenca Zveze tabornikov Slovenije je v ta namen že objavila razpis za morebitne organizatorje. Dosedanja taborniška praksa ni uveljavljala tako zgodnjega razpisa tudi za tako velike akcije, kot je republiški zlet. Ad hoc odločitve so večkrat botrovale slabši organizaciji in različnim težavam, vse pa kaže, da je tega konec.

Skupina slovenskih tabornikov je leta 1987 obiskala svetovni skavtski zlet v Avstraliji, za katerega so prijave zbirali do leta 1985. Dve leti pred začetkom zleta so imeli organizatorji natančno število zletnikov, temu primerno pa so tudi pripravili zmogljivosti. Taborniki, ki so za zlet izvedeli slabo leto pred začetkom, prizadevali pa so si za polnopravno udeležbo, so zlet lahko samo obiskali, saj so pravila skavtske organizacije precej bolj natančno določena kot pri tabornikih. Obisk v Avstraliji je bil tako bolj turistično obarvan, taborniki pa so se kljub temu marsičesa naučili.

Od zleta naprej so se stiki med slovensko taborniško organizacijo in skavti stalno izboljševali; med tem so se legalizirali tudi slovenski katoliški skavti, vrhunec sodelovanja pa je bila udeležba predsednika slovenskih tabornikov na letošnji skavtski konferenci v Parizu. Skupini za mednarodno sodelovanje in za spremembo statuta sta se začeli vse bolj ukvarjati z notranjo organizacijo pri skavtih, eden od rezultatov tega proučevanja pa je tudi drugačen pristop do največje akcije, ki jo prirejajo vsake štiri leta – do zleta.

Lanskoletni zlet v Medvodah je bil primer (pre)široko zasnovane akcije, za katero pa so tudi priprave stekle prepozno. Predvsem se je zamujalo s prijavami udeležencev in propagando, tako da se do konca ni vedelo koliko bo pravzaprav zletnikov. Zlet je bil sponzorsko dokaj dobro pokrit, medijsko malce manj, pa tudi ob nalivih so se taborniki (po definiciji) dobro znašli. Toliko bolj presenеča in zaskrbljuje dejstvo, da je bilo precej programskih aktivnosti slabo obiskanih. Nezainteresiranost, bližina mesta, premalo odgovornosti in avtoritete so storili svoje – veliko več zletnikov je odhajalo na različne (bolj ali manj) turistične izlete, kot pa se jih je udeleževalo akcij, kot so življenje v naravi, bivakiranje, planinski pohodi . . .

Poglavitne značilnosti skavtskih zletov so zabava, druženje in prijateljstvo, poleg tega pa so močno zastopane tudi programske aktivnosti (na jamboreeju v Koreji jih bo več ko 40), ki se jih udeleženci vzorno in redno udeležujejo. Pri skavtih je več mladostne sproščenosti, vsak ve, kaj mora delati in to tudi dela. Na taborniških akcijah je vse preveč prisiljevanja in prepričevanja, dobro pa so zastopane samo prve tri od prej omenjenih značilnosti.

S spremembo organizacije, s postavitvijo avtoritet in sistema odgovornosti naj bi se stvari zasukale v skavtsko smer. Največji problem je v miselnosti večine tabornikov, ki v sedanjem sistemu kar dobro shaja – v sistemu, ki pa za taborniško organizacijo pomeni – nazadovanje. Kaj se bo na zletu dejansko dogajalo, bomo videli čez dve leti in pol, vsekakor pa bo treba marsikaj spremeniti že prej – in to korenito. IGOR DRAKULIĆ

FEGAT: odslej trdnejše vezi EP na Finskem in na Siciliji

Evropska zveza amaterskih voznikov in voznic na kasaških dirkah potrdila za predsednika Dunajčana dr. Mautnerja Markhofa

LJUBLJANA – Skandinavija in druga Evropa, ki v evropski zvezi amaterskih voznikov in voznic na kasaških dirkah (FEGAT) tvorita dva različna tabora, vsaj kar zadeva vodstvo organizacije, sta na sestanku pred dnevi v Düsseldorfu na sporno temo sklenili premirje, zakopali bojne sekire in pokadili pipo miru.

Za kaj so si prizadevali Skandinavci na pobudo švedskega podpredsednika organizacije C. L. Ljunga? Na 37. generalni skupščini FEGAT julija v Budimpešti je dosedanjega predsednika Nizozemca Toma van Eijdna zamenjal Avstrijec dr. Marius Mautner Markhof, dotedanji podpredsednik FEGAT, velik prijatelj jugoslovanskega kasaškega športa. Skandinavci so oporekali tej izvolitvi, češ da volitve niso bile opravljene povsem po statutarnih pravilih. Delovni zbor v Düsseldorfu pa je s 17 glasovi za, tremi proti in sedmimi vzdržanimi potrdili izvolitev dr. M. Mautnerja Markhofa za triletni mandat. Morebitne predloge za spremembe statuta (točke o volitvah itd.) morajo članice FEGAT. Jugoslavija je članica od letos in je v pristopno leto z osvojitvijo 8. mesta med vozniki (Lojze Gorjanc), 2. mesta med voznicami (Snježana Stegmayer) in 4. mesta med ekipami (med 14 državami) štartala odlično. poslati do 31. 12. letos. »Spor« se je končal torej mirno – v trdnem prepričanju, da FEGAT vodi pravi človek, ki je bil že doslej motor te organizacije, izzvenel pa je kot poziv k še tesnejšemu mednarodnemu sodelovanju.

Priložnost za krepitev stikov bosta evropski prvenstvi v prihodnjem letu. Vozniki bodo tekmovali na Finskem: po dve vožnji z izžrebanimi kasači bosta v Riihimäkiju in Turkuju, v dneh prvenstva (od 6. do 9. julija 1991) pa bo tudi generalna skupščina FEGAT v Turkuju. Finci vabijo na prvenstvo kot svoja gosta voznika in spremljevalca iz posameznih držav.

● Nemški delegat Rosendahl je na izredni skupščini v Düsseldorfu seznanil delegate z nekaterimi novostmi svoje zveze: žrebci in konji lahko odslej v Nemčiji štartajo do 14. leta, kobile do 10 let, tuji pod ugodnejšimi pogoji – z vsiljeno štartno vsoto do 80.000 DEM (doslej 175.000 DEM).

Voznice pa bodo imele svoje prvenstvo od 13. do 16. decembra 1991 v Palermu na Siciliji, vabijo pa po dve tekmovalki iz vsake države (in spremljevalca). Francoska delegacija je potrdila povrh, da bo v letu 1992 v Vincennesu organizirala svetovno prvenstvo amaterjev, s čimer je evropsko prvenstvo – kot kvalifikacija – samo še pridobilo na pomenu. H. Ü.

Franc Slavič

Umrl je. Kar tako nenadoma, naš kolega. Bil je to 52-letni Franc Slavič, klicali pa smo ga Feri. Boksal je pri Odredu, vendar so ga poznali tudi drugi športniki, predvsem težkoatleti. Znan je bil po razumevanju, inteligenci, v ringu pa po svoji plemenitosti, refleksih in tehniki ter vzdržljivosti.

Njegovo ime je polnilo dvorane, tako po Jugoslaviji kot v tujini, leta 1979 pa je kljub letom spet oživel in s prijatelji, boksarji ustanovil boksarski klub Darko Marušič na Prulah. Klub sicer ni zaživel, kot bi moral, vendar bi bilo treba iskati krivdo kje drugje, ne pri Feriju, ki je bil vseskozi privrženec tega borilnega športa in opora ter svetovalec mladim »fighterjem«. V klubu Darko Marušič je delal kot tehnični vodja.

Njegov zadnji gong, zadnja runda, je odjeknil 13. novembra in prizadel vse boksarje, prijatelje tega športa in vse, ki so ga poznali. Ferijev lik bo ostal za vedno med športniki, zlasti med boksarji. M. S.

Boss klub je v Zadobrovi uredil sodobno biljardnico

LJUBLJANA – Po izjemnem uspehu na EP v Innsbrucku za mlajše kategorije (3. mesto med pionirji in četrto med mladinci) je BOSS biljard klub v sodelovanju s Tobačno tovarno iz Ljubljane razširil aktivnost in odprl novo dvorano. Namenjena je predvsem športnemu, tekmovalnemu biljardu in je tako za klub kot tudi za biljard v Sloveniji velika pridobitev, še zlasti, ker je ob odličnih razmerah za vadbo in igranje biljarda namenjena tudi zabavnemu življenju.

Nova dvorana Boss kluba, ki je v Zadobrovi pri Ljubljani (Zadobrovška c. 88), je tako ob drugih treh igralnicah v Ljubljani (gostilni Jamnik in Pečarič na Vrhovcih ter Štern na Ježici), osrednja namenska dovrana z vrhunskimi (osmimi) mizami za biljard (Brunswick). Mesečna članarina v Boss klubu je takorekoč simbolična – 100 dinarjev, tako da člani kluba ob plačilu te vsote lahko igrajo praktično štiri ure na dan zastonj. Boss klub je tudi sicer športna biljardnica z najdaljšo tradicijo in uspehi pri nas, med prvimi pa se je vključil tudi v mednarodno organizacijo. Sodelovanje z Evropo in uspehi biljardistov na mednarodnih tekmovanjih bodo tudi v prihodnje, po besedah Marka Gestrina, lastnika in glavnega organizatorja športnega biljarda v Sloveniji, v ospredju, predvsem pa še tesnejše sodelovanje s tovrstnimi klubi in organizacijami v Evropi: »Velika spodbuda zame in za Boss klub je bil uspešen nastop naših mladih igralcev na EP v Innsbrucku, podobnih rezultatov si želim tudi vnaprej. Prav na dan otvoritve nove dvorane v Zadružnem domu v Zadobrovi smo bili kot klub tudi uradno sprejeti v Evropsko zvezo biljardistov, kasneje pa bi morale akcije in dejavnost potekati prek Slovenske biljardne zveze, ki jo ustanavljamo. V Avstriji smo se predstavili tudi kot kandidati za organizacijo EP leta 1992 v Ljubljani (za mlajše kategorije) in skoraj gotovo bo to prvenstvo čez slabi dve leti v našem glavnem mestu.

Predvsem pa bomo poskušali sodelovati z bližnjo avstrijsko Koroško, organizirati močne mednarodne turnirje in tekme ter tako pridobiti še večje izkušnje, tako tekmovalne kot tudi organizacijske. Lahko še povem, da bomo na EP za člane leta 1992 v Celovcu skupaj s koroško zvezo nastopili s skupnim plakatom, kar je pomemben korak naprej,« pravi Marko Gestrin, ki je že doslej opravil veliko za razmah in razvoj biljarda pri nas.

Seveda pa je za vsak napredek potrebno začeti pri najmlajših in tako želi Boss biljard klub iz Ljubljane začeti akcijo predstavitve in igranja biljarda tudi v osnovnih in srednjih šolah, kajti le tako je mogoče priti do množičnosti in kakovosti. In če je vsemu temu pritrdil tudi mojster biljarda Jonas Žnidaršič, ki je prav na otvoritvi nove dvorane v Zadobrovi prikazal del svojega bogatega znanja, potem ob tako zastavljenih delovnih akcijah tudi rezultati ne bi smeli izostati. JURE ZORČIČ

Zlata selekcija in športni novinarji v Celju

LJUBLJANA – Celjanom se v torek obeta zanimiv športno zabavni večer: na malonogometnem turnirju se bodo namreč pomerila moštva športnih novinarjev Televizije Slovenije, Zlate selekcije Nedeljskega in ekipi Pax, ki jo sestavljajo slovenski duhovniki, ter organizatorjev – MNK Skavti Red Boogie iz Celja. Celjani in okoličani bodo imeli tako priložnost pri ,nogometnem opravilu' spremljali nekatere znane osebe iz slovenskega javnega, športnega, umetniškega in novinarskega življenja, med drugim Vilija Amerška, Zlata Dobriča, Braneta Kuzmiča, Iva Milovanoviča, dr. Zdenka Vereddenika Štefana Semeta in druge. Poleg tega pa bo tudi veliko zabave, saj bodo v dvorani Golovec nastopili tudi Alfi Nipič z muzikanti in humoristom Francom Koširjem, pripravljeno pa je tudi presenečenje.

Torej, v torek, 4. t. m. ob 18. uri vabljeni vsi v dvorano Golovec v Celju. Vsi nastopajoči so se honorarjem odpovedali, sredstva, zbrana s to prireditvijo, pa bodo namenjena celjski bolnišnici. Pa še to – če bi radi pomagali, pa se prireditve ne morete udeležiti, lahko svojo pomoč nakažete na žiroračun: 50700-726/3-203 s pripisom Za poplavljeno celjsko bolnišnico – šport in zabava. MATJAŽ KRANJEC

BOKS

Rosi obranil naslov

MARSALA – Italijanski profesionalni boksar Gianfranco Rosi je obranil naslov svetovnega prvaka v juniorsko-srednji kategoriji IBF z zmago po točkah nad izzivalcem Renejem Jacguetom (Fr). Italijan je četrtič obranil naslov.

Vse več alpinistov z vzponi na vrhove visoke nad 8000 m

Do konca maja je 1109 alpinistov opravilo 1652 vzponov na osemtisočake, med njimi je bilo tudi 52 žensk, ki so opravile 71 pristopov

LJUBLJANA – V Angliji živeči Bask Xavier Equskitza je pripravil zanimivo statistiko vzponov na osemtisočake, ki je vzbudila veliko zanimanje po vsem svetu. Čeprav še ne upošteva jesenskih vzponov, je še vedno aktualna. Mimo nje ne bo mogoče nikomur, ki bo v prihodnje želel pisati karkoli o tej temi.

Prva, ki sta se povzpela na (samostojen) osemtisočak, sta bila Maurice Herzog in Louis Lachenal. Bilo je to pred 40 leti, 3. junija 1950. Hermann Buhl je bil prvi na dveh, po Nanga Parbatu leta 1953, se je štiri leta kasneje povzpel še na Falhan Kangri, bolj znan kot Broad Peak. In tako naprej, do Messnerja, prvega, ki je stopil na vrh vseh štirinajstih. Za njim je to dosegel le še Jerzy Kukuczki. Kdo bo tretji? Marcel Rüdei je bil temu najbližje. Toda 25. 9. 86 je umrl med sestopom z Makaluja, ki je bil njegov 10. osemtisočak. Sedaj je to najbrže Švicar Erhard Loretan. Pred monsunom jih je sicer imel »le« 9 (in dva stranska), toda kot vemo, se je jeseni povzpel še na Čo Oju in Šiša Pangmo. Po lestvici najuspešnejših se sila hitro vzpenja Fausto De Stefani. Tudi ta jih je imel konec maja že 9, tako kot še lani umrli Noberu Yamada in – najstarejši med njimi, Michl Dacher. Potem pa že pride nas Viki Grošelj, ki si po tem pregledu (s S. Martinijem, B. Chamouxom in S. Hupfauerjem) deli sedmo mesto; imajo po 8 pristopov na osemtisočake.

Nemci so bili prvi, ki so se (1983) povzpeli na vseh 14 osemtisočakov. Dve leti kasneje so si vse vrhove »odklukali« Japonci, 1986 Švicarji, Avstrijci in Italijani ter naslednje leto še Poljaki, Francozom, Čehoslovakom in Američanom manjka le po eden, Špancem dva, Jugoslovanom pa trije.

Zanimiva pa je tudi »antilista«. Argentinci so kar štirikrat poskušali na Daulagiri, po enkrat pa še na Everest, Manaslu in Anapurno, a nikoli uspeli. Prebivalci Andore, Danci, Grki in Indonezijci pa so (brezuspešno) poskušali po enkrat. Večina držav pa nima niti take aktivnosti, saj jih je na seznamu uspešnih le 33.

Statistika vrhov kaže, da je bilo največ ljudi (do 31. maja 1990, sedaj so podatki že kar precej spremenjeni) na Everestu, in sicer 289 in 36 jih je to celo ponovilo. Slede Gašerbrum 2 (191, 6), Čo Oju (188, 7), Šiša Pangma (137, 1), Broad Peak (106, 5), Daulagiri (103, 4), Kangčendzenga (98, 7), Manaslu (92, 0), Nanga Parbat (76, 1), Makalu (68, 0), K2 (65, 1), Anapurna (59, 0), Hidden Peak (57, 1) in Lotse (54, 0). Med »priznanimi stranskimi« pa je po obisku na prvem mestu Jalung Kang (50, 0) pred južnim vrhom (24, 2) in srednjim vrhom (20, 4) Kangčendzenge. Na Lotse Saru jih je bilo 14, toliko kot na srednjem vrhu Anapurne, na vzhodnem vrhu Anapurne jih je bilo 7, na srednjem Broad Peaka pa 7, vse brez ponovitev.

Čeprav bo potrebno ženskemu himalajizmu ob priložnosti spet posvetiti poseben pregled, poglejmo še nekaj številk, ki govorijo o aktivnosti alpinistk. Dalеč najuspešnejša je bila doslej Wanda Rutkiewicz, saj se je povzpela že na šest osemtisočakov: Everest (78), Nanga parbat (85) K2 (86), Šiša Pangmo (87), Gašerbrum 2 (89) in Hiden Peak (90). Za njo so Belgijka Lut Vivijs, Nemka Gabi Hupfauer in pokojna Liliane Barrard s tremi, peto mesto (z dvema pristopoma) pa si deli naša Marija Štremfelj. Sicer pa je bilo na samostojnih osemtisočakih do 31. maja 1990 samo 52 alpinistk, ki so skupno opravile 71 pristopov; 39 jih je bilo le na cnem.

FRANCI SAVENC

Najvišji vrhovi sveta

1.	**Everest**, Mount Everest, Sagarmatha, Qomolangma	8848
	J vrh Everesta, Everest South Peak	8760
	SV rama Everesta, Everest NE Shoulder	8393
2.	**K2**, Chogori, Qogori, Godwin Austen	8611
3.	**Kangčendzenga**, Kangchenjunga Main, Kangchendzönga	8586
3a	Jalung Kang, Yalung Kang, Kangchenjunga West	8505
3b	srednji vrh Kangčendzenge, Kangchenjunga Central	8482
3c	J vrh Kangčendzenge, Kangchenjunga South	8482
4.	**Lotse**, Lhotse	8516
4a	Lotse Šar, Lhotse Shar	8400
	Lotse Ta, Z vrh Lotse Ta, Lhotse Middle West	8426
	V vrh Lotse Ta, Lhotse Middle East	8314
5.	**Makalu**	8463
	JV vrh Makaluja, Makalu Southeast	8010
6.	**Čo Oju**, Cho Oyu, Qowowuyag	8201
7.	**Daulagiri 1**, Dhaulagiri I	8167
8.	**Manaslu**	8163
9.	**Nanga Parbat**	8126
	rama Nanga Parbata, Nanga Parbat Shoulder	8070
	J rama Nanga Parbata, Nanga Parbat South Shoulder	8042
10.	**Anapurna I**, Annapurna I	8091
10a	srednji vrh Anapurne, Annapurna Central	ca. 8060
10b	V vrh Anapurne, Annapurna East	ca. 8020
11.	**Gašerbrum 1**, Hidden Peak, Gasherbrum I	8068
12.	**Broad Peak**, Falenah Kangri	8051
	predvrh Broad Peaka, Fore Peak, Broad Peak Front	8035
	srednji vrh Broad Peaka, Broad Peak Central/Middle	8006
13.	**Gašerbrum 2**, Gasherbrum II	8035
14.	**Šiša Pangma**, Shisha Pangma, Xixabangma, Gosaitan	8027
	srednji vrh Šiša Pangme, Shisha Pangma Central	8008

Z zaporedno številko so označeni samostojni osemtisočaki, njih stranski vrhovi s »posebnim statusom« pa imajo namesto pike črko. Podatki o višinah so najnovejši, prvič objavljeni pred mesecem.

Iskra Commerce pokrovitelj Toma Česna

LJUBLJANA – Iskra Commerce bo štiri leta splošni pokrovitelj Toma Česna. Našla sta se partnerja, ki sta si postavila isti cilj – oba želita doseči vrh, tako doma kot v tujini. Toma čaka njegov vrh nekje v Alpah, Dolomitih, Patagoniji ali Himalaji, nas pa na zahtevnih trgih Evrope 92 in drugje po svetu, je ob podpisu pogodbe povedal generalni direktor Iskra Commerce Ivan Marjek (desno).

Messnerjeva resnična podoba

Planinski vestnik predstavlja enega najslavnejših alpinistov na svetu Reinholda Messnerja, ki je bil nedavno na obisku pri Česnu

LJUBLJANA – Celovita predstavitev Reinholda Messnerja, o katerem v novembrski številki Planinskega vestnika piše Neva Mužič, najbrž utegne prispevati k temu, da si tudi slovenski bralci naposled ustvarimo drugačno podobo o tem znanem južnotirolskem alpinistu. Svetovni tisk (tudi slovenski glede tega ni hotel zaostajati za njim) namreč velikokrat popači njegovo podobo; prikazuje ga tudi kot sebičneža, skratka kot »tipičen proizvod kapitalizma«, ki za velike denarje prodaja svoje ime . . .

»Opisati ga z eno samo besedo je nemogoče, a za začetek si pomagajmo s pojmom ‚intenzivnost'«, uvodoma zapiše Mužičeva. Kateri magnet ima takšno moč, da Messnerja brez predaha premika po šahovnici evropskih mest? Avtorica večkrat poudari Messnerjevo odkritosrčno spoštovanje do Toma Česna. Med predavanjem v Kranju je njegova dejanja postavil med mejnike svetovne alpinistične zgodovine. Navsezadnje je Messner prišel v Slovenijo tudi zato, da bi s svojim »Snežnim levom« nagradil Česna kot alpinista, ki trenutno v tej dejavnosti lahko največ pokaže. Naslednji pojem, ki v vsej svoji razsežnosti opredeljuje Messnerja, je njegov profesionalizem. Ne le v plezanju, pravi Mužičeva, ampak kratkomalo v vsem. V obnašanju, v pristopu do vsega kar počne, v odnosu do sogovornika . . . Vedno je zagovarjal tak alpinizem, ki pomeni športno čisto dejanje. To je sam tudi udejanjal in to iskreno priznava drugim, ne glede na to, da so ga nekateri (npr. Česen) že prehiteli. Prav tako je Messner na strani tistih, ki so proti »dokončnemu zakoličenju meja«, saj je prav neznano, negotovo in nevarno gonilna sila vedno novih poskusov pri iskanju in premagovanju še težjega. Messner je, kot na koncu prizna avtorica, vendarle nekaj posebnega. Je nerešljiva uganka. Morda je skrivnost uspeha v njegovi duševnosti, neverjetni vztrajnosti, izkušnjah . . . »Messner je za vse nas poosebljal težnje po plemenitosti in čisti borbi.« Tako o njem Tone Škarja, Viki Grošelj pa: »Vedno sem zagovarjal njegove ideje glede plezanja in njegovo skromnost.«

Opozoriti velja na uvodnik Marjana Raztresena. Razmišlja o lastninski usodi naših gora, kajti velik del zemlje in drugih nepremičnin, ki so bila še lani v družbeni lasti, naj bi zdaj dobila natančno znanega lastnika, lastnik pa svoje pravice do teh premičnin. Poznani so nam nekateri primeri iz preteklosti: Aljaž je kupil vrh Triglava, da ga je obvaroval pred nemštvom; avstrijska planinska organizacija je nedavno tega kupila Hochalmspitze in ga zaščitila pred uničevalnim množičnem turizmom. Avtor nato navrže idejo, da imajo tudi slovenski planinci nemara možnosti kupiti naokrnjena območja kot so na primer Goteniški Snežnik, Čaven, Sveta Trojica . . . Zato se mora, zaključi uvodničar, tudi PZS aktivno vključiti v te lastninske spremembe, brž ko bo za to znana zakonska podlaga, da ne bo ostala na robu teh dogajanj.

V nadaljevanju lahko preberemo dva zapisa o letošnji odpravi na Nanga Parbat, Marija Frantar, ki je osvojila vrh osemtisočaka in Matjaž Ferarič (ta je na odpravi zbolel) vsak na svoj način podoživljata svoje občutke in dogajanja na gori in pod njo.

V rubriki Odmevi tokrat zbode v oči pismo Leona Vrhovška iz Maribora. Med potepanjem po Triglavskem pogorju ga je s prijatelji dohitela nevihta. Zatekli so se v kočo pri Triglavskih jezerih, da bi se posušili. Tozala kurirjev in vezistov lepa in zanimiva pa potrjujejo pohodniki, ki so jo večkrat prehodili.

Julka Žibert, namestnica generalnega direktorja sestavljenega PTT podjetja Slovenije, je čestitala vsem, ki so prejeli značke za prehojeno pot; obljubila je, da bodo slovenska PTT podjetja še naprej skrbela za to pot, s katero so ptt delavci zgodovinsko povezani.

Med letošnjimi prejemniki transverzalnih znack jih je kar devet, ki so pot prehodili večkrat. Največkrat, karpetnajstkrat, jo je prehodil znani gornik Slavko Krušnik iz Ljubljane, ki mu je odbor za transverzalo podaril v znak priznanja najnovejšo knjigo Toma Česna Sam. Osemkrat je pot prehodila Vida Pliberšek iz Ljubljane.

V imenu odbora za transverzalo je Dragica Rome, prva predsednica domicilnega odbora in pobudnica za ustanovitev transverzale kurirjev in vezistov podelila častni znački transverzale PTT servisu iz Ljubljane, ki že nad 20 let vzorno skrbi za vse pripomočke na transverzali in Rajku Gerdoviču, dosedanjemu dolgoletnemu direktorju PTT podjetja Novo mesto, ki je vzorno podpiral prizadevanja transverzalnega odbora.

Prejemniki znack so v razgovoru s predstavniki transverzalnega odbora in PTT podjetij predlagali marsikaj koristnega za izboljšanje transverzalne poti in se spomnili marsikaterega zanimivega trenutka in lepega doživetja.

JOŽE DOBNIK

Snemanje ob C. Torreju

Iz Argentine poročajo, da nemški režiser Herzog na jugu snema igrani gorniški film. Osrednja tema je Cerro Torre, med sodelujočimi pa je tudi čudežno dete iz Bariloč, Sebastian de la Cruz, o katerem smo že nekajkrat poročali. Sicer pa sedaj ni več »otrok«, za seboj ima tudi že veliko alpinistično popotovanje. Plezal je v Peruju in Yosemitih, pa tudi v S steni Eigerja, nad Chamonixom, v Španiji, Maroku . . .

ALPINISTIČNE NOVICE

Predavanje Toma Česna v Tolminu

Tomo Česen bo drevi ob 18. uri v tolminski kinodvorani ponovil predavanje, ki ga je imel prejšnji mesec v Cankarjevem domu v Ljubljani.

V Angliji prve 8a+ na pogled

Lanskoletni zmagovalec svetovnega pokala in ta čas drugi na letošnji lestvici, Anglež Simon Nadin, dokazuje svojo plezalno spretnost ne samo na umetnih stenah, temveč tudi v skali. V angleškem plezalnem centru malham Cove je na pogled preplezal prvi raztežaj smeri Superdirect (8a+). Med bolj puritanskimi plezalci pa je prišlo do obrekovanj, saj so v začetku ta raztežaj plezali vrh 40 m brez prekinitve. Zaradi premočnega trenja vrvi so kasneje smer plezali v dveh delih. Na ta način jo je ponovil tudi Nadin in bil deležen kritik, ki pa mu niso segale do srca. Poskusil je tudi drugje in na pogled preplezal še The Groove (8a+) v Yorkshiru, Overnite Sensation (8a+) v Malhamu, Under the Tumb (8a+) in The Bulge (7c+) v Kilnseyu. Pozornost zasluži tudi Johnny Daws, ki je v Lleyd Peninsularju na pogled preplezal tamkajšnjo najtežjo smer Professor Whittaker (E7 6b).

Spet ženska v Samizdat

Že skoraj tri leta je tega, ko je Francozinja Catherine Destivelle premaknila mejo ženskega plezanja in kot prva preplezala smer z oceno 8a. Pred kratkim je Samizdat, to razmeroma kratko a dokaj previsno ploščo z majhnimi oprimki zmogla tudi Maria Piat.

New Age ponovljena

V četrtem poskusu je Peter Schäffler s soplezalcem Christophom Bueherjem z rdečo piko ponovil smer New Age (X-) v švicarskem Rätikonu. Že lani jo je obiskal z Hirayamo in se takoj posvetil posebnemu treningu. Ključ je namreč dvometrska streha in trimetrski previs v tretjem raztežaju. Letos je krenil v steno kar trikrat in uspelo mu je. Kot prvi je z rdečo piko to smer preplezal Beat Kammerlander, ki je postal že pravi specialist za Rätikon. Njegove so vse tri najtežje smeri v tej steni: Via Acacia (IX+), New Age (X-) in Hannibals Alptraum (IX-). Vse so dolge po devet raztežajev, pa tudi temperature ponavadi niso ravno ugodne za prosto plezanje. Po Kammerlanderjevi izjavi je možno ključni del v New Age plezati le med 13. in 16. uro, ocene raztežajev pa se gibljejo med VII+ in X-.

Še uradni izidi iz Lyona

Uradni rezultati tekme za svetovni pokal v športnem plezanju v Lyonu: ženske: 1. Lynn Hill (USA), 2. Isabelle Patissier (FRA), 3. Susi Good (CH), 4. Robyn Erbesfield (USA), 5. Luisa Iovane (ITA), moški: 1. Didier Raboutou (FRA), 2. Francois Legrand (FRA), 3. Robert Cortijo (FRA), 4. Yugi Hirayama (JAP), 5. Simon Nadin (GB), vrstni red v svetovnem pokalu: ženske: 1. Isabelle Patissier (FRA)98, 2. Nanette Raybaud (FRA) 87, 3. Lynn Hill (USA) 81, 4. Robyn Erbesfield (USA) 76, 5. Luisa Iovane (ITA) 53, moški: 1. Francois Legrand (FRA) 93, 2. Simon Nadin (GB) 55, 3. Didier Raboutou (FRA) 48, 4. Jerry Moffat (GB) 46, 5. Jim Karn (USA) 41.

N. R.

Nesrečno tekmovanje

Akademija za telesno kulturo v Krakovu (Poljska) je letos razposlala vabila za prvo uradno tekmovanje v plezanju. In odzvalo se je veliko število domačih, pa tudi tujih plezalcev. Ob šoli so postavili jekleno konstrukcijo za umetno steno, dan pred pričetkom tekmovanja, pa se je zgodila nesreča. Sunek vetra je prevrnil steno, štirje so se pravočasno pobegnili, Tomasz Trznadel, ki je visel na steni, pa je pod pezo desetih ton jekla in drugih materialov izdihnil. Državni tožilec in Polsko federacija alpinizma sta takoj imenovala posebno komisijo . . . Dosti več, kot ugotovitev, da konstrukcija v celoti ni ustrezala in da se kaj takega ne sme več ponoviti, pa od nje nihče niti ni pričakoval.

Japonci in Nanga Parbat

Dve alpinistki in dva alpinista, vodja pa 34-letna Taeko Nago, to je bila ena od letošnjih japonskih odprav, ki so skušale priti na Nanga Parbat. 12. junija so postavili bazo in takoj začeli z vzponom po Z steni (Nemški smeri, 1962). Do 1. julija so postavili še tri višinske tabore in 6. julija prvič poskusili. Toda bilo je slabo vreme, obrnili so in na 7900 m bivakirali, zaradi česar je Hitoshi Tamada (37) ozebel in se odločil za vrnitev domov. 20. julija sta voditeljica in Masanori Sato (26) v družbi s Špancem, poskusila še enkrat. Moški del naveze je 24. julija uspel, voditeljica pa je (zaradi ozeblin) odnehala.

Druga japonska odprava (9 učiteljev Kawasakija) se je odločila za JZ greben (Avstrijska, 1976). Bazni tabor so postavili 25. julija, potem pa na gori še štiri tabore. 16. avgusta sta Osamu Nakajima (28) in Masatoshi Todaka (28) navsezgodaj odšla iz T4 (7450 m). Po dveh bivakih (7600 in 7780 m) je Todaka uspel. Toda med povratkom je pod vršno piramido naletel na truplo tovariša, ki se je le malo pred tem odpovedal zaključnemu vzponu.

Bo narodni park preživel?

Narodni park v poljskih Tatrah je v veliki nevarnosti. Ekonomske težave dežele namreč hudo pritiskajo (tudi) na razvoj turizma. Obnova in razširitev smučarskih naprav je nujna, trdijo tisti, ki živ od turizma. Načrtujejo nove ceste in hotele, obstajajo projekti, ki načrtujejo kar trikratno povečanje žičniških zmogljivosti na območju Kasprowega Wiercha, ki je v parku.

Na žalost pa se večina načrtovalcev ne zaveda (nočejo razumeti, pravi nasprotna stran), da ima Poljska le manjši del Visokih Tater, komaj 150 km² jih je. Ni prostora, da bi imeli smučarske centre kot v Alpah ali kot jih načrtujejo in gradе v Kavkazu.

Pa še nekaj je. Velik del parka je nekdaj pripadal kmetom, ki niso imeli prav veliko posluha za varstvo okolja. Od 1950. ko so jim svet odkupili, se je marsikaj popravilo. Toda metode odkupa niso bili najbolj fer, zato novi politični red predvideva denacionalizacijo. To pa (lahko) vodi k razpadu parka!?

V vzpona na Nanga Parbat

PD Gradišče, ki se je izkazalo že s prenekaterim zanimivim gorniškim predavanjem, je v goste povabilo Maričo Frantar, edino letošnjo dobitnico Bloudkovih priznanj iz planinskih vrst, udeleženko prvega jugoslovanskega pristopa na Nanga Parbat (8126 m). Predavanje bo v prostorih KS Gradišče, na Rimski 24, v sredo 5. decembra s pričetkom ob 18. uri.

JAMARSKE NOVICE

Najglobije slovenske jame

V Sloveniji je precej več kot sto jam, globljih od sto metrov: Šemretovo brezno, ki je zdaj po globini na stotem mestu, je globoko 124 metrov (kolikor sta tudi Berča jama in Nova jama). Že leto dni pa je med slovenskimi brezni po globini na prvem mestu Črnelsko brezno, ki zdaj meri 1198 metrov. Za njim se po globini zvrstijo naslednja brezna: Skalarjevo brezno (911 m), Brezno pri gamsovi glavici (817 m), Pološka jama (704 m, ki je s skoraj 11 kilometri hkrati tudi druga najdaljša slovenska jama), Majska jama (593 m), M-16 na Tolminskem Migovcu (547 m), Brezno pri Leški planini (536 m), Botrova jama (516 m), Brezno presenečenj (472 m) in Brezno Marzina Krpana (451 m).

Triglavsko brezno, v katerem so včasih upali, da bodo dosegli rekordno slovensko globino, je z globino 274 metrov na 20. mestu na tem seznamu.

Sij gora

Novica je sicer še neuradna, toda zelo zanimiva. Po vrsti odličnih knjig s planinsko tematiko, ki so izšle v letošnjem letu, lahko že v nekaj dneh pričakujemo še eno: Sij gora Petra Janežiča – Petrača. Kdor pozna Janežiča in njegove fotografije ter Franceta Steleta, ki izdajo pripravlja, najbrž ne dvomi v kvaliteto. Izbrane fotografije – kot nalašč pred novim letom.

Škocjanske jame, z dobrimi petimi kilometri na desetem mestu po dolžini na slovenskem jamskem seznamu, pa so z 250 metri globine na 27. mestu globinskega seznama.

Švicarski kongres

Švicarska speleološka zveza bo prihodnje leto priredila svoj deveti kongres. Manifestacija bo v Chamneyu v kantonu Fribourg v zahodni Švici. Istočasno bo lokalni jamarski klub proslavljal 20-letnico svojega delovanja. Obe prireditvi bosta prihodnjega septembra. Turistični kraji in graščina Grujére zagotavljajo vrsto zanimivosti predvsem seveda za jamarje, med drugim pa tudi za geologe in druge naravoslovce.

D. N.

Sklad za varstvo krasa

V Trstu, kjer ima svojo podružnico, je Svetovni sklad za varstvo krasa sklical 15. novembra sestanek, na katerem so prikazali številne probleme krasa, med drugim potrebo po evidenci naravnih kraških znamenitosti, nevarnost onesnaževanja krasa in razvrednotenja njegove narave, potrebo po zaščiti krasa in po ustanovitvi mednarodnega parka tostran in onstran meje. Nad sto udeležencev je prisostvovalo predavanjem in razpravam. S posebnim filmom so prikazali onesnaževanje Tržaškega krasa in Vremske doline in predlagali ustanovitev mednarodnega kraškega parka, za kar so vsi navzoči podpisali poseben poziv. Zelo ostro so kritizirali graditev sinhrotrona na Bazovici sredi slovenskega kraškega prostora. – Podpisani je podal daljše poročilo o kraških parkih, ostro nasprotoval gradnji sinhrotrona in prikazal probleme, ki nastajajo pri poskusih urejanja dveh kraških parkov na slovenskem krasu, in sicer Kraškega regijskega parka s središčem okrog Škocjanskih jam in vzhodnega, Notranjskega regijskega parka okrog Postojnske jame in Cerkniškega jezera. O tem je na manifestaciji v Trstu govoril tudi predstavnik Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Nove Gorice Danijel Rojšek.

FRANCE HABE

Podzemna jezera in sifoni

Sovjetski in francoski jamarji so pred kratkim na skupni odpravi raziskovali izvire Mšišča v Bzibskem hrbtu in Novoafonsko jamo. Odkrili so dve podzemski jezeri, preplavali 135 metrov sifona in premagali višinsko razliko 35 metrov. Tam so se morali ustaviti v ogromni podzemski dvorani »brez« sten in dna. V Mšišči je vhodni sifon dolg 240 metrov in globok 45 metrov. Z uspehom raziskovanj v tej jami so naspoloh zadovoljni, saj so dokumentirali novih 3000 metrov rovov, ki se končujejo z dvema sifonoma. Poleg tega so zaznamovali s posebnimi plovki sifon v Napri, 956 metrov globokem breznu, katerega vhod je na nadmorski višini 2355 metrov in iz katerega je dokazana vodna povezava z izviri Mšišča. Višinska razlika med doslej znanima naviših in najnižjo točko tega hidrosistema znaša 2345 metrov, kar bi lahko pomenilo, da bo to nekoč najglobija jama na svetu.

PREDSTAVIMO SE EVROPI SKUPAJ!

ALPLES ŽELEZNIKI
BREST CERKNICA
JAVOR PIVKA
KLI LOGATEC
KOVIND UNEC
LESNINA IGT
LIKO VRHNIKA
OBLES LJUBLJANA
SLOVENIJALES LJUBLJANA

razpisujejo natečaj

za izvedbo skupne predstavitve na sejmu lesnoobdelovalnih strojev LIGNA '91 v Hannovru, od 8. do 14. maja 1991.

Ponudba obsega:
– celostno podobo paviljona
– katalog
– pripravo video kasete
– operativno izvedbo predstavitve.

Osnovni koncept predstavitve je skupna ponudba slovenskih proizvodov in storitev s področja obdelave lesa in lesnih izdelkov. Velikost razstavnega prostora je 250–300 m².

Informacije za oblikovanje prijave na natečaj dobite v marketingu pri LESNINI IGT, Ljubljana, Miklošičeva 13, telefon: (061) 312-175, teleks: 31-839, faks: (061) 325-151. Predložiti je treba referenčno listo ponudnika.
Razpisni rok traja do 17. decembra 1990.

A D U T
DELO ADUT

Tednik za igro, zabavo in stavo

STAVIMO NA NAŠE KONJE!

ŽIVLJENJE JE IGRA

Vse kar se meša, žreba in vrti, vse kar je na poti k sreči zanimivo, zabavno, koristno, celo nujno vedeti, vse igre, zabave, loterije, rulete, vse napovedi in rezultati konjskih in športnih stav, vse, kar je bližnjica k dobitku.

Vprašanje štev. 4 Koliko ploskev mora imeti kocka?

(Odgovor vpišite v spodnji kupon)

PRODAJNI CENTER z lesnim in gradbenim materialom SLOVENIJALES in HOBBY trgovina in mizarski servis LJUBLJANA – ČRNUČE Brnčičeva 45, tel. (061) 373-511

nagrajujeta

1. nagrada italijanske sanitarije ali ploščice po izbiri v vrednosti 5.000 din

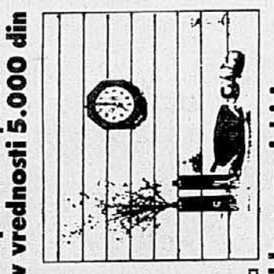

2. nagrada lesne obloge po izbiri v vrednosti 2.000 din

3. nagrada električni skobeljnik Iskra SK 82B

Ne prezrite: V Črnučah dobite tudi žagan les za ostrešja in žagan eksotičen les, izredna ponudba – ugodne cene italijanskih sanitarij in keramike... Hobby: trgovina s polizdelki, orodji ter pripomočki in mizarska delavnica za obdelavo po meri. Graditelji in domači mojstri vabljeni v Črnuče!

Slovenijales, Mednarodno podjetje za trgovino, inženiring, proizvodnjo, zastopanje in konsignacije
61000 Ljubljana, Titova 52, Jugoslavija, tel. (061) 319-266

VSAK DAN NOVO NAGRADNO VPRAŠANJE, VSAK DAN NOVA NAGRADA.

Pravilne odgovore in imena izžrebanih srečnežev bomo objavili 13. decembra v **prvi številki Dela ADUT.**

KUPON štev. 4 SLOVENIJALES

Pravilen odgovor: .....

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Odgovore pošljite na dopisnici na naslov: **Delo ADUT, Titova 35, 61000 Ljubljana,** najkasneje do 11. decembra 1990.

Gozdno gospodarstvo Postojna, TOZD Gozdarstvo Postojna, PE transport

objavlja

javno licitacijo

za prodajo izločenega drobnega inventarja in materiala.

zap. št.	opis blaga	kos	cena/din
1.	motorna žaga tip HUSQVARNA 238	7	od 1690–4620
2.	motorna žaga tip HUSQVARNA 240	1	od 230,00
3.	motorna žaga Stihl 041	1	od 300,00
4.	motorni čistilec HUSQVARNA 165R	11	od 475–2375
5.	motorni vrtalnik TOMOS	1	od 1.170,00

Licitacija bo 7. 12. 1990 ob 12. uri na PE Transport, Ljubljanska 52, Postojna.

Ogled blaga bo 7. 12. 1990 eno uro pred licitacijo. Za licitirano blago je treba vplačati varščino v višini 500,00 din za posamezni kos pri blagajni PE Transport.

Nakup je po sistemu videno–kupljeno, kasnejših reklamacij ne upoštevamo. Kupec kupnino plača takoj ali najkasneje tri dni po licitaciji.

Izločen material in nadomestni deli za prodajo: Land rover, IMT 560, 533, Vitla ingland 500, OM 150, Grader G31, prikolica Adige, različni ležaji, avtoplašči in zračnice, HTV sredstva, ročno orodje in drug material.

Prodaja nadomestnih delov in izločenega materiala bo 7. in 8. 12. 1990 na PE Transport, Ljubljanska 52, Postojna, od 8. do 13. ure.

8458

Velika znižanja v

METROMARKET-u
Trst

Izvozne cene s prevozom do carine ali na vaš dom po železnici

pralni stroj candy B 404	**352.000 LIT**
pralni stroj candy C 575 XT	**490.000 LIT**
pralni stroj bosch WFM 1010	**670.000 LIT**
pomivalni stroj candy sylena 14	**500.000 LIT**
pomivalni stroj candy sylena 16	**570.000 LIT**
pomivalni stroj bosch SPS 2102 45 em	**540.000 LIT**
hladilnik candy DDE24, 235 litrov	**349.000 LIT**
štedilnik na drva »La nordica« 3 1/ 100 gradi fiseldem	**370.000 LIT** / **150.000 LIT**

videoregistratorji funai VCR 8000	**416.000 LIT**
videoregistratorji philips DV 291	**526.000 LIT**
videoregistratorji grundig VS 600	**505.000 LIT**
videoregistratorji panasonic NVJ30	**718.000 LIT**
videokamere grundig VSC 45	**1.145.000 LIT**
videokamere phonola VKR 43	**970.000 LIT**
barvni TV philips, 55 cm	**594.000 LIT**
barvni TV grundig, 51 cm	**610.000 LIT**
barvni TV grundig, 63 cm, TXT, teletekst	**893.000 LIT**

ul. Torrebianca 25 – vogal ul. Filzi, 100 m od PONTEROSSA, tel. 9939/40-62552

990

TURBO ZETA ZASTAVA 35.8; 50.8 RIVAL

Profesionalce takoj prepoznamo

Že več kot 20 let *ZASTAVA kamioni* dela po tehnologiji *IVECA*. Plod tega so moderni, kakovostni, funkcionalni in ekonomični modeli lažjih tovomjakov.
Z uporabo evropske tehnologije *ZASTAVINI tovomjaki* rešujejo vaše potrebe pri prevozu.
Obiščite nas in prepričajte se o naši profesionalnosti.

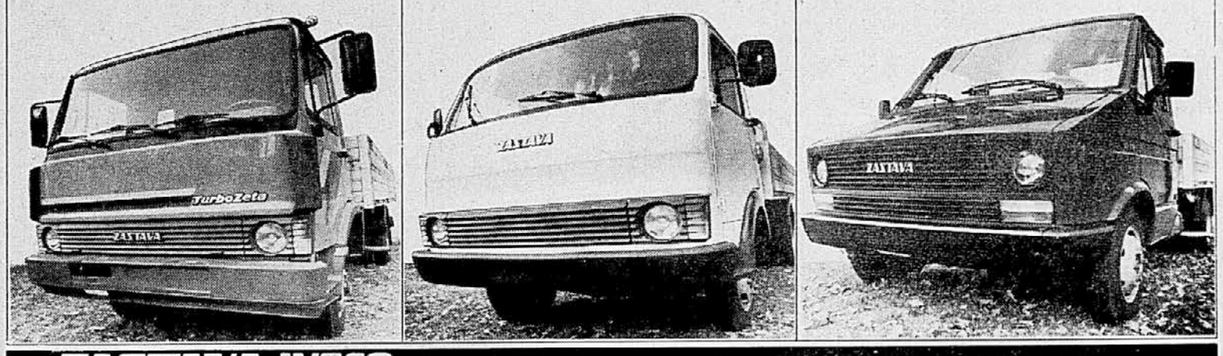

ZASTAVA IVECO tovomjaki **DOBRA NALOŽBA ZA PRIHODNOST!**

meprad inženiring **ENKRATNA PRILOŽNOST**

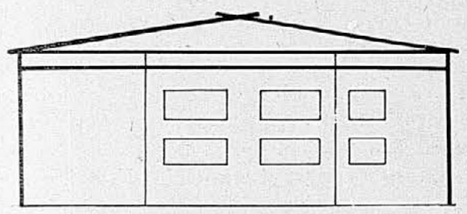

V Ljubljani ugodno prodamo poslovne površine, primerne za:
– **trgovino in skladišča**
– **pisarne predstavništva servise in drobno gospodarstvo.**

Informacije: MEGRAD INŽENIRING, Ljubljana, Cesta v Kleče 12, tel. (061) 555-896, 555-895

KAMACROWN

BARVNI TV

ZASLON 37
samo 272 CHF + carina
skupaj okoli 3.590 din
ZASLON 51
samo 367 CHF + carina
skupaj okoli 4.850
EKRAN 54
samo 397 CHF + carina
skupaj okoli 5.250 din

GLASBENI STOLPI

K – 3208 STOLP S KOMPAKT DISKOM
samo 296 CHF + carina
skupaj okoli 4.350 din
K – 3206 STOLP
samo 187 CHF + carina
skupaj okoli 2.750 din
K – 3213 STOLP
samo 144 CHF + carina
skupaj okoli 2.130 din

INTERKOMERC V SODELOVANJU Z JUGOŠPEDOM

LJUBLJANA, Celovška 111 a, tel. 552-241

IPOZ – Industrija preventivne osebne zaščite Trbovlje, Kolonija 1. maj

objavlja

licitacijo,

ki bo 15. 12. 1990, ob 10. uri v prostorih podjetja IPOZ, Kolonija 1. maj za prodajo naslednjih rabljenih osnovnih sredstev – šivalnih strojev:

Zap. št.		kos	izklicna cena
1.	dvoigelni šiv. stroj LR Necchi	1	7.700,00
2.	dvoigelni šiv. stroj LR Necchi	1	9.450,00
3.	enoigelni šiv. stroj Brother-skriti vbod	1	4.200,00
4.	dvoigelni šiv. stroj Necchi za usnje	1	12.600,00
5.	enoigelni šiv. stroj verižni šiv Necchi	7	3.850,00
6.	avtomat za šivanje ovratnikov	1	11.200,00
	in naslednjih drugih osnovnih sredstev:		
1.	mešalec plastičnih mas SEM – STT Trbovlje	1	284.750,00
2.	egomat-expres SGP Megrad		13.250,00
3.	stiskalnica IKOS	1	7.700,00
4.	stiskalnica IKOS 207/9	1	27.650,00
5.	centrifugalni ventilator 6/CV4-0,66 m^3/s	2	2.100,00
6.	hladilna skrinja LTH	1	1.600,00
7.	drobilec kosti 1220 Mobil Gostol	1	10.500,00

Licitacije se lahko udeležijo pravne in fizične osebe. Ogled je mogoč pred licitacijo od 8. ure naprej. Prodajali bomo po načelu »Videno-kupljeno«. Prometni davek na izklicno ceno plača kupec. Varščino 10% od izklicne cene plačajo kupci pred licitacijo pri blagajni podjetja. Kupec mora plačati kupnino in prevzeti blago takoj po končani licitaciji.

8545

Evropska federacija Europan in Europan – Jugoslavija v izvedbi Zveze društev arhitektov Hrvatske

razpisuje

Europan 2

mednarodni natečaj za idejno urbanistično arhitektonsko rešitev na temo »Živeti v mestu, transformacija urbanih prostorov«

Lokacije: 5 v Jugoslaviji (Beograd, Čakovec, Nova Gorica, Zadar, Zagreb) in še 66 v Avstriji, Belgiji, Franciji, Grčiji, Italiji, Nizozemski, Nemčiji, Španiji, Švedski, Švici

Pravica do sodelovanja: diplomirani arhitekti, mlajši kot 40 let

Roki: 31. januar 1991 – zadnji dan vpisa
18. marec 1991 – oddaja del
junij 1991 – objava izidov
december 1991 – mednarodna predstavitev del

Vpisnina: 35 ecujev (oz. dinarska protivrednost na dan vplačila) vplačila v gotovini ali s poštno nakaznico na naslov: Savez društava arhitekata Hrvatske, Zagreb, Trg bana Jelačića 3 ali na ŽR SAH-a št. 30102-678-4928

Nagrade: 5 nagrad po 8.000 ecujev in 5 priznanj po 3.000 ecujev / v dinarski protivrednosti.

Ocenjevalna komisija:
Nikola Bašić – Zadar
Dunja Blažević – Beograd
Miloš Bobić – Beograd
Michael Hopkins – London
Branko Kincl – Zagreb
Dalibor Martinis – Zagreb
Sergij Pelhan – Nova Gorica
Tamara Petrić – Zagreb
Boris Podrecca – Dunaj

Informacije: Europan – Jugoslavija, Savez društava arhitekata Hrvatske, Zagreb, Trg bana Jelačića 3/I, tel. 274-618.

8465

PAP LJUBLJANA

– Telematika, Podjetje za inženiring, projektivo in montažo, p. o., Ljubljana, Pivovarniška 6

Podjetje PAP – Telematika, katerega ustanovitev sega v daljno leto 1914, sodeluje s priznanimi svetovnimi firmami na področju satelitske tehnike, telekomunikacij in avtomatike. Tesno sodelujemo z lastnikom satelita Astra, zasebno družbo Société Européenne de satellites iz Luxemburga in smo med vodilnimi proizvajalci individualnih satelitskih sistemov v Jugoslaviji.

Ker želimo okrepiti in razširiti našo dejavnost, potrebujemo več novih strokovnih sodelavcev;

zato vabimo k sodelovanju:

– dipl. elektroinženirje, inženirje in elektrotehnike za področje tehnologije satelitskih sprejemnih sistemov
– dipl. elektroinženirje, inženirje in elektrotehnike za področje tehnologije fiberoptičnih kablov in telekomunikacijskih kabelskih omrežij
– dipl. elektroinženirje, inženirje in elektrotehnike za področje signalnovarnostnih naprav in naprav avtomatike
– VKV in KV kabelske monterje
– pripravnike z visoko, višjo ali srednjo izobrazbo elektro stroke.

Vse zainteresirane vabimo, naj pošljejo pisne prijave s kratkim življenjepisom, opisom dosedanjih delovnih izkušenj ter z dokazili o strokovni izobrazbi v kadrovsko službo PAP Telematika, Ljubljana, Pivovarniška 6.

Po sklepu poslovodnega organa PAP Telematika, p. o. objavljamo prosto delovno mesto

– vodja pravne službe

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
– VII. stopnja strokovne izobrazbe pravne smeri
– 5 let ustreznih delovnih izkušenj
– pravosodni izpit.
Poskusno delo traja tri mesece.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom..

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi v kadrovsko službo na naslov: PAP – Telematika, p. o., Ljubljana, Pivovarniška 6.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po odločitvi.

8413

Gostinsko podjetje »Vič«, p. o., Ljubljana, Gradaška 10

Delavski svet

razpisuje prosto delovno mesto

direktorja podjetja

za 4-letni mandat

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
– V. ali VI. stopnja izobrazbe gostinsko-turistične ali ekonomske usmeritve; 5 let delovnih izkušenj na podobnih delovnih mestih

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Gostinsko podjetje »Vič«, p. o., Ljubljana, Gradaška 10, z oznako »za razpisno komisijo«. Informacije po tel. 211-752, Kadrovska služba.

Kandidate bomo izbrali v 30 dneh po končanem razpisu.

8400

Zasebno podjetje zaposli:

– računovodjo
– finančnega knjigovodjo
– tajnico

Zaželene delovne izkušnje in poznavanje dela z računalnikom.

Ambicioznim, iznajdljivim ter strokovnim delavcem nudimo visok zaslužek.

Pisne ponudbe pod »AHDD«.

8550

Vzhodni veter – škoda favorit 136 L

Prodaja OMEGA Kranj, d. o. o., Ručigajeva 31, 64 000 Kranj

Cena vozila brez davka je 82.000,00 din.
Za vsa vozila, vplačana do 5. 12. 1990, zagotavljamo ceno in dobavo do konca letošnjega leta.
Vozilo kupci prevzamejo v Mariboru.

Zahtevajte predpogodbo, tel. 064/21-873, telefaks 064/22-828.
Vozila so z garancijo, servis zagotovljen pri pooblaščenih serviserjih.
Vplačila na žiro račun pri SDK Kranj, številka 51500-601-16294

8537

Hotelirji, gostinci, trgovci, agencije, zdravilišča!

Okrasite vaše prostore in pročelja! Za bližajoče se praznike vam nudimo:

– zelene smrečne girlande s premerom 12 cm in dolge 2,7 m
– zelene smrečne girlande s premerom 17 cm in dolge 5,4 m
– zelene smrečne girlande s premerom 25 cm in dolge 5,4 m
– zelene smrečne girlande za vhodna vrata, dolge 3,2 m
– dekorativne venčke
– smrečne krogle – zvezde s premerom 30 cm
– viseče šopke smrečja, široke 125 cm

Vsi artikli so negorljivi, evropske kakovosti, uporabljamo pa jih lahko več let.

Pričakujemo vas od ponedeljka naprej od 9. do 17. ure na Kadilnikovi 5 v Ljubljani (za Bežigradom), pri Ausec d. o. o., telefon 349-874.

Plačila s čeki!

1-8549

RADAR

Potrebujete tiste male stvari, ki dajejo obleki velik pomen?
DOBITE JIH PRI PODJETJU

15 agosto

Ul. Settefontane 97 – TRST (ob sejmišču) – Tel. 993940/395318

EDINA GROSISTIČNA PRODAJA TE VRSTE V TRSTU

Krojači, šivilje, modni oblikovalci – izpopolnite svoje izdelke z detajli, ki ustvarjajo modo

Brezplačni študij Svetega pisma z DOPISNO SVETOPISEMSKO ŠOLO
Prijave sprejemamo na naslov
Dopisna svetopisemska šola
Poštni predal 22
61105 Ljubljana 5

NAROČILNICA /kraj in datum/

Priimek in ime _____

Kraj ali ulica in hišna št. _____

Poštna številka in pošta _____

/ Prosimo, napišite s tiskanimi črkami./

/ lastnoročni podpis/

APS, p. o., Koroška 64, 63320 Velenje

objavlja

licitacijo rabljenih vozil in strojev

vrsta vozila – stroja	letnik	izklicna cena din
1. zglobni avtobus IK 160	1982	133.000,00
2. avtobus TAM 130 A 8, 30-sedežni	1984	126.000,00
3. primestni avtobus TAM 190 A 11	1981	91.000,00
4. nakladalec lesa TAM 170 T 14	1980	203.000,00
5. sedlasta prikolica gorica 25 K (CE 56-90)	1975	96.600,00
6. sedlasta prikolica gorica 25 K (CE 50-41)	1975	96.600,00
7. osebno vozilo mercedes MB 280	1976	55.000,00
8. buldožer TG 90	1977	61.000,00
9. buldožer caterpiler D 8 K z dodatnimi reparaturami motorja in podvozja	1964	520.000,00

Licitacija bo 10. 12. 1990 ob 10. uri v jedilnici APS.

Sodelujoči morajo pred licitacijo vplačati 10-odstotno varščino od izklicne vrednosti vozila ali stroja na ŽR APS 52800-601-21392 ali pri blagajni APS.

Kupljena vozila je treba vplačati v 15 dneh po licitaciji.

Ogled vozil in strojev je mogoč vsak dan od 8. do 14. ure v prostorih APS.

8536

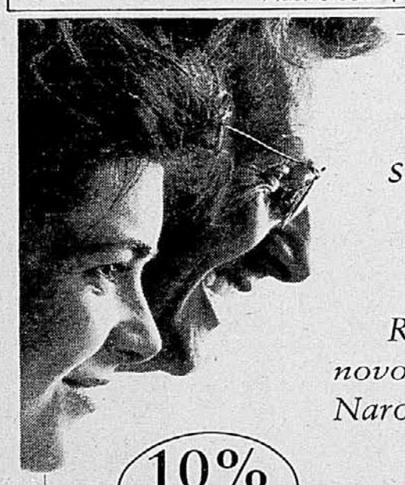

Za popolno srečo v letu 1991 si naročite družinsko revijo

ZDRAVJE

Revija Zdravje je tudi imenitno novoletno darilo za vse Vaše prijatelje. Naročnina za 4 mesece je le 92,00 din.

10% POPUSTA

Pišite na naslov: revija Zdravje, 61000 Ljubljana, Titova 35, tel.: 061/319-360, fax: 061/311-871

gradbeno podjetje grosuplje p.o.

Iščemo ustvarjalne, fleksibilne strokovnjake
Nudimo vam zanimiva, nova delovna področja

1. pomočnik glavnega direktorja za tujino

★ visoka strokovna izobrazba
★ zunanjetrgovinska registracija
★ aktivno znanje nemščine (angleščine)

2. diplomirani ekonomist

za področje **kapitalnih naložb**

★ zaželene delovne izkušnje, možnost imajo tudi mlajši strokovnjaki, ki jih zanima delo na novih, tržno-finančnih področjih

3. programer – dizajner

★ višja izobrazba ustrezne smeri
★ izkušnje pri programiranju poslovnih aplikacij

Pričakujemo vašo ponudbo, ki jo pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: **Gradbeno podjetje Grosuplje,** Taborska c. 13, kadrovska služba, 61290 Grosuplje. Za predhodne informacije nas pokličite po tel. 772-112, int. 39.

8539

25 000 DOBITKOV

PRVO ŽREBANJE 16.12.90

KONČNO ŽREBANJE 1. 1. 91

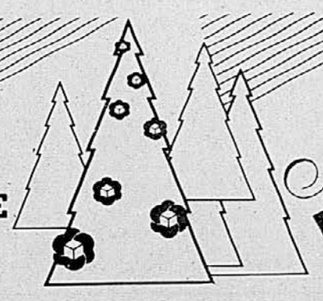

Novoletni **3x3**

PONEDELJKOV POGOVOR

Prvič v reprezentanci

Narcisa Mihevc, 18-letna dijakinja iz Maribora, je ta čas najboljša slovenska šahistka. Nanjo je postal pozoren tudi zvezni kapetan Mihailo Mihaljčišin in jo povabil v državno šahovsko reprezentanco. Mihevčeva je imenitno igrala na olimpiadi v naši tretji ženski selekciji in povsem upravičila zaupanje strokovnjakov. Po dolgem času je tako Slovenija spet dobila šahovsko reprezentantko.

– Ali ste pričakovali, da vas bodo povabili v reprezentanco?

»Iskreno povedano, nisem, sem pa upala, da me bodo, in ko so me, sem bila zelo vesela.«

– Dve partiji ste dobili, eno izgubili in štiri remizirali.

»Zadovoljna sem z rezultati, z igro pa tako, tako. V ustvarjalnem pogledu bi lahko dosegla tudi več.«

– Živite v Mariboru, igrate pa v Ptuju. Zakaj?

»V Ptuju imam boljše možnosti. Šahovska družba je boljša. Sicer pa ni daleč.«

– Zdaj obiskujete četrti razred gimnazije. Ali imate v šoli kaj težav?

»Prav nobenih. Vse gre kot po maslu. Zadovoljna sem.«

– Kaj boste študirali?

»Ekonomijo. V Mariboru.«

– Kaj pa šah?

»Igrala ga bom naprej.«

– Profesionalno?

»Za zdaj ne. Kasneje pa, kdo ve.«

– Kaj je odločilno vplivalo na vas, da ste šah vzljubili in da ga zdaj igrate tako dobro?

»Oče. Zgodaj me je naučil in hvaležna sem mu.«

– Ali ga kdaj premagate?

»Seveda ga, pa raje ne bi o tem.«

– Sestra?

»Šaha ne igra. Ukvarja se z atletiko.«

– Njena disciplina je skok v daljavo. Kakšen je njen rekord?

»Preskočila je pet metrov in 31 centimetrov, pa bi rada še več.«

– Kaj pa vi?

»Nisem še poskušala. Morda bi v dveh skokih. Ne, tudi to je preveč.«

– Tukaj so same najboljše šahistke. Med moškimi manjkata Kasparov in Karpov. Koga najbolj cenite?

»Sestre Polgarjeve. Fantastično igrajo.«

– Kaj pa Maja Čiburdanidze?

»Maja. Tako, tako.«

– Kaj pa spopad med Aliso Marić in Xi Jun? Katera bo zmagala?

»Alisa. Gotovo.«

– Ali lahko premaga tudi Majo?

»To pa ne. Rada bi, vendar še ne more. Vsaj jaz tako mislim.«

– Kaj počnete, kadar se ne učite in kadar ne igrate šaha?

»S starši se pogovarjam, glasbo poslušam in berem.«

– Kateri pisatelji so vam najbolj pri srcu?

»Klasiki. Rada imam Lermontova, Jesenina, Hessa.«

– Kaj pa Blok in Majakovski?

»Ne toliko. Socrealista sta.«

– In od naših?

»Hm. Cankar je velik in silovit. Rada ga prebiram.«

– Pa od jugoslovanskih pisateljev?

»Bolj malo jih poznam. V šoli se o njih nismo kaj dosti učili, pa tudi časa nimam toliko.«

– Kakšno je razpoloženje v reprezentanci?

»Izvrstno. Odlično se imamo.«

– S kom ste najraje?

»Z vsemi, pa vendar prebijem največ časa z Zorico Nikolin.«

– Kako je olimpiada organizirana?

»Pravljično. Slišala sem, da bo lepo, nisem pa si mislila, da bo tako zelo.«

– Novi Sad?

»Lepo mesto. Čudovito so nas sprejeli ob vseh priložnostih. Zahvaljujem se vsem.«

– In kje so najbolj zanimivi fantje?

»Težko vprašanje. Najraje ne bi odgovorila, ker odgovora še ne poznam.«

Pri pogovoru je bil navzoč tudi zvezni kapetan Mihailo Mihaljčišin. Vesel je bil, ker smo sklenili predstaviti njegovo izbranko, ki njegovih pričakovanj ni izneverila. Vendar Mihevčeva ni več nastopala, ker se je prehladila. Navsezadnje pa je šele na začetku svoje poti. Ne pozabimo namreč, da je stara 18 let.

A. STOJKOVIĆ

NARCISA MIHEVC

Svetovni pokal v tekih desetič
Novosti so, a le malo premikov

V lanski sezoni je bila najboljša moška ekipa Švedske, prvi posameznik pa Norvežan Ulvang – Med dekleti sta slavili zmagi SZ in Lazutina – Letos po 12 tekem za oba spola, šteje pa tudi svetovno prvenstvo

Svetovni pokal v smučarskih tekih je bil tretji v vrsti teh tekmovanj Mednarodne smučarske zveze. Alpskim smučarjem, ki so začeli že leta 1967, so prvi sledili skakalci, šele nato so se za tako celoletno ocenjevanje odločili tudi v tekih. In še dve leti kasneje je položaj za tekmovanje te vrste dozorel tudi v klasični kombinaciji. Kar dolgo pa je trajalo, predno je prišlo do poenotenega točkovanja v vseh zvrsteh. A zdaj je tako: ključ 25 točk za vsako posamično zmago, 20 za drugo mesto, 15 za tretje itd. do 1 točke za 15. mesto velja zdaj v vseh pokalih, enake pa so tudi nagrade FIS zmagovalcem, tako imenovani kristalni globusi, ki so jih najprej uvedli v alpskem smučanju, nato pa so taka priznanja prevzeli še drugi.

Letošnji svetovni pokal v tekih bo uradno deseti (FIS je to tekmovanje uveljavila leta 1982), neuradno pa že 18., saj so že prej najpomembnejša tekaška tekmovanja točkovali po zamislih novinarjev, nekaj let pa je nato bilo poskusnih. V tem razdobju so smučarski teki doživeli buren razmah, zlasti z uvedbo proste (drsalne) tehnike, ki je – ker pač omogoča večjo hitrost – grozila kar pomesti s klasično. Po začetni paniki so se sporazumeli o konsenzu fifty:fifty, ki je zadovoljil zagovornike obeh slogov. Vrhunska tekmovanja bi sicer bila lahko preživela tudi z eno tehniko (v tem primeru bi to bila seveda prosta), toda za smučarski tek kot množično panogo, primerno za vsako starostno obdobje, pa bi taka odločitev bržčas pomenila smrtni udarec.

Po načelu 50:50 oblikujejo sporede svetovnega pokala (in svetovnih prvenstev oz. olimpijskih iger) že nekaj zadnjih sezon, novost pa so zdaj kombinirana tekmovanja, v katerih tekmovalci štartajo v dveh zaporednih dneh v obeh slogih. Drugi dan je štart na temelju dosežkov prve tekme. Prvi gre na progo zmagovalec prvega dne, tekmeci pa mu sledijo v časovnih razmakih, ki so identični z zaostanki v uvodni preizkušnji. Tisti, ki je prvi na cilju druge tekme, je tako zmagovalec kombinirane tekme. In še za eno noviteto so se dogovorili, tudi zaradi prilagajanja drugim smučarskim zvrstem, kjer so najboljši tekmovalci že od nekdaj ali pa vsaj v zadnjem obdobju štartali v svoji skupini (v alpskem smučanju npr. na začetku, v skokih na koncu), s čimer so bile možnosti kolikor toliko izenačene. V tekih so najboljše doslej uvrščali v različne skupine, zlasti zadnja sezona pa je pokazala, kako odločilne so pri končnem zaporedju lahko štartne številke. In tako je prišlo do odločitve, da 25 najboljših smučarskih tekačev sveta oz. 15 prvih žensk, na vsakem tekmovanju tvori svojo skupino, kar za zdaj ne bo veljalo samo na svetovnem prvenstvu. Vrstni red v lanskem svetovnem pokalu bo za uvrstitev v elitno skupino odločilen v prvem obdobju tekmovanj nove sezone (december, januar), zaporedje na novih lestvicah FIS, ki jih od letošnje sezone uvajajo tudi v tekih, pa v drugem (marec). V novi sezoni so tudi omejili pravico nastopa na tekmah svetovnega pokala na največ 100 tekmovalcev, pri čemer imajo najmočnejše reprezentance pravico od 8 nastopajočih, naslednje s točkami svetovnega pokala od 7–5, vse druge pa po 4. Gostitelji tekem, ki pa jih v tekih tudi porazdeljujejo predvsem po dosežkih na tekmah (drugo načelo pa je teritorialno), pa lahko s svojimi tekmovalci štartni seznam dopolnjujejo do številke 100.

● V lanskem tekmovanju za svetovni pokal je med moškimi zmagal Norvežan Vegard Ulvang z vsega točko naskoka (145:144) pred Švedom Gundejem Svanom, ki je bil zmagovalec že petkrat. Tretji je bil Norvežan Dählie, četrti pa povsem presenetljivo Zahodni Nemec Behle. Najboljši zastopnik SZ Smirnov je bil 7., prvi Finec Kirvesniemi 12., najboljši Italijan Vanzetta pa šele 17. Zanimivo je, da Ulvanga ni bil prvi na niti eni tekmi za SP, zato pa kar petkrat drugi. (Svan je imel tri prva mesta in eno drugo). Med ženskami je zmagala Larisa Lazutina, prej Pticina (SZ) 146 točkami pred Välbe (SZ) 137 in Dybendahlovo (Nor) 136. Na 5. mestu je bila Italijanka Di Centa, Jaana Savolainen kot najboljša zastopnica Finske pa na devetem. Točke SP je osvojilo 63 tekmovalcev in 36 tekmovalk iz 13 oz. 9 držav. Vsi najboljši bodo v glavnem tekmovali tudi v novi sezoni, z izjemo Lazutine, ki pričakuje naraščaj, zato pa bo v areni spet finska junakinja Sarajeva 1984 Maria-Lissa Hämäläinen – Kirvesniemi, četudi je šele pred nedavnim rodila drugega otroka.

● »Zaradi zapleta z Elanom, ki je bil doslej glavni dobavitelj tekaških smuči za našo reprezentanco, zdaj pa je njihovo proizvodnjo povsem ustavil, so naši tekači zašli v velike težave«, je pred začetkom nove sezone povedal direktor naših nordijskih reprezentanc Lojze Gorjanc. »Poskušali smo sicer pridobiti za vstop v naš nordijski pool nove tuje proizvajalce, a nam ni uspelo. Niso bili pripravljeni plačati pristojbin, največ kar smo lahko iztržili, je bil material. In tako bodo naši tekači in tekačice letos tekmovali na različnih smučeh, nekateri tudi še na Elanovih«.

Glavni trener naše tekaške reprezentance, znani strokovnjak iz ČSFR dr. Jaroslav Honcu pa meni: »Čudežev v teku ni mogoče pričakovati. Trenirali smo dobro in zagnano, na roko nam je šel tudi novembrski sneg na Pokljuki. Seveda pa je mogoče zares prodorne uspehe doseči šele po letih trdega dela. Tehnično najboljši vsekakor napredujejo, kar je dober obet. Moram pa reči, da se je položaj včasih zapletal zaradi vnašanja nemira v ekipo od zunaj. V mislih imam pritisk na nekatere tekače, da bi se preselili v biatlonski tabor...«

O tem problemu Gorjanc: »Prizadevamo si za ustvarjalno sožitje obeh reprezentanc in tudi sodelovanje. Mislim, da bi lahko v tekaško reprezentanco uvrščali tudi najboljše tekače med biatlonci in v to panogo preusmerjali tiste tekače, ki za biatlon kažejo nagnjenje. Enako sodelovanje mora biti tudi s tekmovalci v klasični kombinaciji.«

Štejejo devet tekem

Izmed vsem tekem, ki jih je po 12, šteje za vsakega tekmovalca oz. tekmovalko po 9 najboljših uvrstitev – ne glede na dolžino proge in slog. Omejitev pa je na tekmah svetovnega prvenstva, ki tudi štejejo za svetovni pokal, saj od štirih posamičnih tekem, upoštevajo za končno zaporedje svetovnega pokala največ dve. Za ekipni vrstni red, ki ga tudi izračunavajo – tako ločeno za moške in ženske, kot tudi skupno – pa štejejo vse uvrstitve posameznikov, ob tem pa še dosežke z vseh (po petih) tekmovanj štafet, pri katerih pa si pridobi točke le po osem najboljše uvrščenih (za vsako državo šteje le ena štafeta), vendar je točkovni ključ drugačen: 80 točk za prvo mesto, 70 za drugo itd. do desetih točk za osmo.

● V letošnji sezoni je znova sponzor svetovnega pokala v tekih velika švedska zavarovalna družba Folksam. Tudi v tekih so uvedli rumeno majico, ki jo na prvi tekmi nosi zmagovalec prejšnjega svetovnega pokala, na vsaki naslednji pa vodilni v skupnem zaporedju nove sezone.

Pravzaprav večni status quo

Ves ta razvoj in tudi novosti pa na daljši rok pravzaprav ničesar ne spreminjajo na splošni podobi v smučarskih tekih. Vse tri skandinavske reprezentance (Norveška, Švedska, Finska), Sovjetska zveza, Italija (in deloma Češkoslovaška) so tiste, ki dajejo ton dogodkom skozi vso zgodovino. Seveda prihaja od sezone do sezone do premikov, včasih pa se le pojavljajo tudi imena iz drugih ekip (Američan Bill Koch je na primer leta 1982 postal zmagovalec svetovnega pokala), a to so samo izjeme, ki potrjujejo pravilo. Tudi lani je bila pri moških v skupnem seštevku prva Švedska (835) pred Norveško (735) in SZ (470), med ženskami pa SZ (1167) pred Norveško (759) in Finsko (441), pokala med posamezniki pa sta pripadla Norvežanu Ulvangu in tekačici iz SZ Lazutini. Nekaj poživitve utegne zdaj prinesti združena nemška reprezentanca, četudi bo bržčas – na dolgi rok – tudi ona prešibka, da bi lahko ogrozila štiri velike, lahko pa bi vsaj načela položaj Italije in še zlasti Češkoslovaške.

Jugoslavija še brez posamičnih točk

V vsej zgodovini svetovnega pokala v tekih še nobenemu našemu tekmovalcu ni uspelo osvojiti posamične točke, četudi jih je v prvem obdobju dobivalo po 25 najhitrejših. Tudi zdaj za kaj takega (še) ni realnih možnosti, tako da ostaja up samo v štafetah, kjer smo nekajkrat prej že dobili nekaj točk, vendar pa je takrat še veljal drugačen ključ. Zdaj, ko šteje samo osem najboljših štafet, je tudi to (skoraj) nemogoče. A tudi tako spodbude za naše ne manjka, pa čeprav je z novim določilom o enotni skupini najboljših, položaj za outsiderje, razen v povsem nepreračunljivih vremenskih razmerah, ki pa so vendar izjemno redke, še manj ugoden. A treba se je pač ravnati po načelu postopnosti, kakor se je nekoč že godilo tudi našim alpskim smučarjem in skakalcem. Dobro in načrtno delo nazadnje le rodi sadove.

● Naša nordijska reprezentanca se bo bolj kot doslej ukvarjala tudi s klasično kombinacijo, a le v mladinski konkurenci oz. Alpskem pokalu. Najizkušenejši v petčlanski ekipi je Matej Oblak (1971).

Kakor že lani, bo tudi v novi sezoni setovni pokal le kdaj pa kdaj tudi postaja naše tekaške reprezentance. Naši bodo nastopali predvsem na tekmah v Srednji Evropi (tudi na uvodnem štartu v Ramsauu) ter nato na svetovnem prvenstvu v Val di Fiemme, sicer pa bo njihova pozornost veljala tekmam Alpskega pokala, svetovnemu mladinskemu prvenstvu ter univerziadi, saj so mnogi reprezentanti v tekih študentje.

Najboljši lanski uvrstitvi v svetovnem pokalu (obakrat v ekstremnih razmerah – toplo) sta bili 39. mesto Nunarja na 15 km – klasično v Val di Fiemme in 41. mesto Kavalarja v Reit im Winklu – prosto. Za letos načrtujejo eno uvrstitev do 25. mesta na svetovnem prvenstvu (kjer je udeležba manjša zaradi omejitve na po 4 tekmovalce vsake države) in plasma štafete do 12. mesta, vendar pa vedo, da tega cilja ne bo lahko doseči. Bržčas več možnosti je med mladimi, veseli pa smo lahko tudi okoliščine, da zdaj spet imamo tudi zagnano žensko ekipo...

EVGEN BERGANT

Koledar svetovnega pokala v smučarskih tekih

MOŠKI

December
8.–9.: **Ramsau,** kombinacija (10 km – K, 15 km – P)
15.–16.: **Davos,** 15 km – K, 4×10 km – P
19.–20.: **Les Saisies,** 30 km – K, 4×10 km – K/P

Januar
5.–6.: **Moskva,** 15 km – P, 4×10 km – K
9.: **Štrbske Pieso,** 30 km – P

Februar
5.–17.: **Val di Fiemme,** 30 km – K, 10 km – K, 4×10 km – K/P, 15 km – P, 50 km – P

Marec
2.–3.: **Lahti,** 30 km – P, 4×10 km – K/P
9.–10.: **Falun,** 30 km – P,
16.–17.: **Holmenkollen,** 50 km – K

ŽENSKE

December
8.–9.: **Ramsau,** 10 km – P
15.–16.: **Davos,** 5 km – K, 4×5 km – P
19.–20.: **Les Saisies,** kombinacija (5 km – K, 10 km – P

Januar
5.–6.: **Moskva,** 30 km – K
12.–13.: **Klingenthal,** 15 km – K, 4×5 km – K/P

Februar
5.–17.: **Val di Fiemme,** 15 km – K, 5 km – K, 4×5 km – K/P, 10 km – P, 30 km – P

Marec
2.–3.: **Lahti,** 15 km – P
9.–10.: **Falun,** 15 km – P, 4×5 km – K
16.–17.: **Holmenkollen,** 5 km – P, 4×5 km K/P
K = klasični slog, P = prosti slog.

Jugoslovanska reprezentanca A 1990/91

Moški – Jožko Kavalar (1968), Robert Kerštajn (1967), Matej Kordež (1968), Jani Kršinar (1962), Borut Nunar (1970), Jože Rupnik (1967); Ženske: Vida Bertoncelj (1966), Urška Fečur (1972), Andreja Grašič (1971), Nataša Lačen (1971), Tjaša Žunkovič (1972).

Prepiri se že začenjajo

Italijani besni na Francoze, ki so Američanom prodali svojo prvo jadrnico in tehnologijo – Zaradi tega so odpovedali evropsko prvenstvo America's Cup Class – Težave Leningrajčanov

Po zadnjih (zanesljivih) informacijah je za America's Cup 1992 v igri le še dvanajst tekmecev, med njimi tudi naš, že večkrat omenjeni futuristični projekt Yacoma, oziroma Jahtni klub Galeb iz Reke, pod čigar imenom smo med izzivalce uvrščeni in prijavljeni Jugoslovani.

Ker je v zvezi z zdajšnjo fazo našega projekta še kopica nejasnosti in je skorajda nemogoče izvedeti, kako daleč so Štajerci in vsi, ki so pri projektu zraven, kaže zapisati nekaj več o drugih. Tudi za Ruse, bolje Beloruse, saj je v »konkurenci« leningrajski jahtni klub, se stvari ne bodo razpletle po pričakovanjih. Leningrajčani so namreč izdelali jadrnico iz aluminija, ki pa po propozicijah novoustanovljenega razreda America's Cup Class ne more tekmovati v uradni konkurenci. Beloruse bodo sicer pripustili na prvo svetovno prvenstvo v novoustanovljenem tekmovalnem razredu, vendar le izven konkurence. Kakorkoli že, posadka iz Leningrada bo s svojo jadrnico iz aluminija v San Diegu, čeprav neuradno. Naj ponovim, prvo svetovno prvenstvo bo v začetku prihodnjega leta, kar pomeni, da bodo v vodah pred San Diegom, kjer bo leto kasneje tudi preizkušnja America's Cup, bržkone tudi vsi uradno prijavljeni, torej vsi, ki so izpolnili zahtevane denarne obveznosti, da jih organizatorji upoštevajo kot resne izzivalce in ki bodo imeli jadrnice v vodi. Naši so tudi med slednjimi, vprašanje pa je, kako daleč so z graditvijo jadrnice in kdaj bo naša jadrnica za America's Cup splovljena ter predstavljena domači in tuji javnosti. Ko bo in če bo, bomo vsekakor kako rekli o celotni stvari.

● Od 24. novembra je v vodi tudi španska Espana 92, za katero se še ne ve, kdo jo bo krmaril. Španci se še niso odločili med Josè Luisom Dorestejem in Antoniom Gorosteguijem (gre za nekdanjega olimpijskega prvaka v razredu FINN in svetovnega šampiona v razredu Star). Splovitev v Puerto Sherryju ni bila ravno brezhibna. Španska kraljica Sofija je morala steklenico s šampanjcem kar petkrat poslati v premec belo pobarvane španske jadrnice, da je bil šel šampanjec v peno, steklenica pa v črepinje. Vmes je enkrat s podobnim uspehom poskušal princ Filippo. Potlej pa se je zgodilo po programu. Jadrnico je projektiral Novozelandec Bruce Farr, ki velja že nekaj let za najboljšega projektanta tekmovalnih monstrumov na svetu, za projektom, ki bo stal 35 milijonov dolarjev, pa tiči španski magnat Perdo Campos iz Madrida z še nekaj prijatelji iz poslovnega sveta.

Zadeve pa se zapletajo tudi na drugih koncih. Italijani, ki imajo v vodi že dve jadrnici iz »serije« Moro di Venezia, do konca leta pa naj bi dobili tudi že tretjo, od tiskovne predstavnice italijanskega skiperja Paula Cayarda Sanje Vučurević pa sem nedavno med letom iz Zagreba do Barcelone izvedel, da nameravajo zgraditi skupaj pet jadrnic, med katerimi naj bi bila še tista zadnja prava, črno gledajo na francoski izzivalski sindikat Dèfi iz mesta Sète. Italijani so nekaj časa s svojo prvo jadrnico trenirali družno s Francozi in njihovo jadrnico FI. Francosko plovilo je bilo na treningih hitrejše od prvega italijanskega, potem ko bi se moralo »sodelovanje« nadaljevati in ko so hoteli Italijani videti, kako se bo proti FI obnesel drugi Moro, pa so jim galski petelini obrnili hrbet. Svojo prvo jadrnico so – očitno zaradi finančnih zadreg – nepričakovano (s tehnologijo vred) prodali izzivalskemu sindikatu, ki ga sponzorirajo nekdaj sloviti Beach Boysi in za katere bo vozil znani skiper John Bertrand. Italijani so dvignili vik in krik, milijarder Raul Gardini, ki stoji za italijanskim projektom, pa je pri priči odpovedal nastop svojih dveh ali pa zgolj ene jadrnice na načrtovanem evropskem prvenstvu v novoustanovljenem razredu America's Cup Class, ki bi moralo biti sredi novembra pred Palmo de Malorco na Balearih. Ker so Francozi ostali brez jadrnice, zdaj namreč pospešeno gradijo drugo z denarjem, ki so ga iztržili s prodajo prve, in so Italijani odpovedali sodelovanje, so ostali v konkurenci le še Španci. Tako prvenstva seve ni moč izpelatji, dolgih nosov pa so ostali tudi Španci, ki so načrtovali potegniti nekaj denarja na Balearih tudi v posezoni. Taka športna prireditev bi namreč v Palmo de Malorco privabila kar precejšnje število pravih gostov, pa tudi novinarjev se ne bi manjkalo.

Skipper francoskega sindikata izzivalcev Marc Pajot, ki je sicer še kar dober prijatelj z italijanskim Američanom Paulom Cayardom, je sicer ob italijansko-francoskem sporu le skomignil z rameni in izjavljal, da pri vsem nima nič zraven, v kar pa le malokdo verjame. Pajot je namreč alfa in omega francoskega projekta in tudi najbolj zaslužen za nekaj sponzorjev, ki so jih Francozi pritegnili k projektu. Pajot je nedavno skušal potolažiti Italijane z napovedjo, da se bodo po uvodni Robbin Round v polfinale uvrstili Francozi, Italijani, Novozelandci in Japonci, pri čemer pa pri zadnjih ni bil ravno posebej natančen. Japonci imajo namreč v igri dve jadrnici, pri obeh posadkah pa so zraven tudi Novozelandci. Med njimi tudi znani Chris Dickson, ki je podobno kot Američan Paul Cayard italijansko, prevzel nič manj kot japonsko državljanstvo in je poslej tudi Japonec. Dicksonova selitev v deželo vzhajajočega sonca ni ostala brez žolčnih reakcij v Novi Zelandiji. Plavolasi Dickson pa je na vse napade novinarjem izjavil le to: sem sto odstotni profesionalec in jadralec. Ker me Japonci dobro plačajo in ker gre za projekt, ki ima kar konkretne možnosti za končni uspeh, bom pač vozil japonsko jadrnico. Že zdavnaj sem si namreč zastavil cilj, da osvojim America's Cup. S čigavo in kje narejeno jadrnico, je zame postranska stvar.

Naj za konec ponovim uradni tekmovalni seznam: gre za dvanajst izzivalskih sindikatov iz enajstih držav. V igri so trije ameriški projekti – San Diego Yach Club z Dennisem Connerjem, za katerim stojita Pepsi Cola in Cadillac, Beach Boys s skipperjem Johnom Betrandom ter Triumph America z Larryjem Kleinom. Avstralci imajo dva sindikata izzivalcev: Australian Challenge Sidney in Darling Harbour Yacht Club, Japonci enako število: znani in bajno bogati Nippon Yacht Club, ki si je omislil Chrisa Dicksona ter Bengal Bay Club. Med preostalimi pa so Yacht Club Sète iz Francije s Pajotom, Compagnia della vela z Moro di Venezia, Angleži so v konkurenci s Port Pendennis Club, Novozelandce bo predstavljal Mercury Bay Boating Club, špansko jadranje bo predstavljal sindikat Espana del Monte Real Club de Yates del Bayona, Švede Stenungsbaden Club, med vprašljivimi pa sta leningrajska Rdeča zvezda, ki nima ustrezne jadrnice in naš Jahtni klub Galeb s svojim štajerskim pedigrejem, ki plovilo še gradi.

FRANCI STRES

Zdesetkane hokejske ekipe

Sovjetska zveza z dvanajst novimi reprezentancami, Čehoslovaki nastopili le s peterico veteranov, Nemci brez 16 standardnih igralcev – Finska zmagala na nemškem hokejskem pokalu

Prava sezona v hokeju na ledu se po že petnajstletni tradiciji začenja v mednarodnem merilu z gostovanjem reprezentance Sovjetske zveze v novembru s tremi dvoboji na Češkoslovaškem z domačo izbrano vrsto. Tako je bilo tudi letos, ko je »zborna komanda« na Češkoslovaškem najprej v Frýdku–Místku premagala reprezentanco ČSFR s 4:2, nato igrala v Zlínu 3:3, zadnjo tekmo pa izgubila v Trenčínu s 4:5.

Čehoslovaki so se torej na tekmah s svetovnimi prvaki 1990 iz Berna zelo dobro odrezali, saj so nastopili le s peterico igralcev, ki je sodelovala v reprezentanci na letošnjem svetovnem šampionatu. Sicer pa se je sploh prvič zgodilo, da na tem tradicionalnem turnirju ekipi nista nastopili z absolutno najboljšimi igralci, kot je bilo to pravilo na štirinajstih prejšnjih.

Tudi sovjetska ekipa je prišla na Češkoslovaško močno okrnjena, saj je bilo v njej kar 12 novopečenih reprezentantov. Pred svetovnim prvenstvom 1991, ki bo na Finskem, so tako dobili priložnost hokejisti, ki so se izkazali na domačih ligaških tekmah. Med njimi je bilo tudi precej mladincev; iz ekipe ZSSR so bili Juškievič, Kozlov, Martinjuk in Bure. Navzlic tako pomlajenima ekipama in zgodnji sezoni pa sta bila oba reprezentančna trenerja z igrami zelo zadovoljna. Posebej navdušen je bil češkoslovaški trener Neveselý, saj je tak uspeh dosegla njihova reprezentanca na teh turnirjih še leta 1984, medtem ko je bila uspešnejša le pred dvema letoma. Značilno za obe ekipi je bilo tokrat tudi to, da sta nastopili brez predhodnih skupnih priprav in so se morali igralci uigravati šele na tekmah.

Tihonov, človek s slonovo kožo

Kot že omenjeno, je bil z rezultati in z igrami pomlajene reprezentance zelo zadovoljen tudi sovjetski trener Viktor Tihonov. Ta strogi, nekateri pravijo celo diktatorski, trener reprezentance Sovjetske zveze pa tudi CSKA, ima pri svojih 60 letih starosti res slonovo kožo. Brez kakih posebnih živčnih zlomov je prenesel ostre kritike reprezentantov, zlasti Larionova in Fetisova na svoj prestrogi režim treninga, pa tudi odhod celotne prve sovjetske reprezentančne peterke Fetisov–Kasatonov–Makarov–Larionov–Krutov v ameriško-kanadsko NHL ga ni vrgel iz tira. Njihovo vlogo je zaupal »rezervnemu« napadu Homutov–Bikov–Kamenski, ostale vrste pa sestavil iz nadarjenih mladih hokejistov.

Tako sestavljeno »zborno« je poslal na svetovno prvenstvo v Bern, kjer je, okrepljena v zadnjem trenutku z nekaterimi profesionalci v NHL, spet brez težav osvojila naslov svetovnega prvaka. Tihonov je šele v zadnjem trenutku lahko okrepil reprezentanco zategadelj, ker iz Moskve z igralci po telefonu no mogel dobiti zveze, čeprav je čakal pri aparatu cele dni. Ko pa je prišel v Bern, je dobil zvezo s Kanado takoj in zadeva je bila rešena zanj in za »sborno«, ki je v drugem delu šampionata lahko nastopila v res močni postavi.

Odpor do odhodov v Kanado

Čeprav je zaradi uspeha na svetovnem prvenstvu odnesel celo kožo, tako da o njegovi ostavki ni bilo niti govora, je med svojim bivanjem na Češkoslovaškem Tihonov izrazil znova svoj odpor do »kapranja« sovjetskih reprezentantov na nekontroliran način. Dejal je: »Fetisova zahteva po odhodu je sprožila verižno reakcijo med njegovimi vrstniki. Upirati so se začeli še Larionov, Krutov, Makarov in Starikov in izsilili odhod. V prihodnje bo treba najti take rešitve, da bo proces odhodov v tujino natančno reguliran.«

Pri tem je mislil na odškodnino, ki jo bodo morali plačati klubi matičnim društvom igralcev, kot tudi, da bi morali biti vsi, ki bi jim dovolili nastopati v tujini, tudi primerno stari z dovolj dolgim stažem nastopov za svoje sovjetske klube in za »sborno«. Zanimanje za hokej je v Sovjetski zvezi po odhodu teh zvezd močno padlo, dobra stran pa je v tem, da je bilo vloženega več truda v delo z mladimi talenti, kar se je pokazalo za zelo koristno.

Na Nemškem pokalu Finci pred Švedi

Samo pet dni po turnirju s hokejisti Sovjetske zveze so šli češkoslovaški reprezentanti na pot v Stuttgart, kjer je bil na sporedu nemški pokal, drugi velik turnir najmočnejših ekip v novi sezoni, če izvzamemo ZSSR in Kanado. Podobno kot Čehoslovaki proti Sovjetski zvezi so tudi Švedi v Stuttgartu nastopali v glavnem z igralci iz domače ligaške konkurence. Ker pa je bilo med njimi le precej izkušenih igralcev, kot so vratar Aslin, branilci T. Eriksson, Jonsson in Samuelsson ter napadalci Berglund, Ericsson Johansson in še nekateri, je veljala reprezentanca Tre kronor za veliko favorita. Toda Finci so pripeljali v Stuttgart še močnejšo ekipo, ker se žele kar najbolje pripraviti za svetovno prvenstvo na domačem ledu.

Velike težave s sestavo reprezentance so imeli tudi prireditelji, ekipa ZRN ali sedaj že Nemčije, saj se je trenerju Olejniku in njegovemu pomočniku Kühnhackelu opravičilo zaradi poškodb kar 16 igralcev. Zato so morali poklicati na pomoč igralce olimpijskega moštva in se zanesti na odličnega vratarja De Raafa in sploh na dobro obrambo, v kateri pa je manjkal Kiessling.

Že tekmi prvega dne sta postavili na glavo prognoze. Za presenečenje so poskrbeli Nemci, ki so premagali Fince s 3:2, popolnoma pa so po uspehih proti Sovjetski zvezi razočarali Čehoslovaki, ki so jih Švedi »povozili« kar s 6:3, potem ko so v prvi tretjini vodili z 2:0. Toda že drugi dan turnirja je znova počilo. Nemci, ki so bili še polni optimizma po zmagi nad Finci, so izgubili s Švedi z 1:5. Finci pa so popravili slab vtis s prvega kola tekmovanja in premagali Čehoslovake z 2:0. V sklepni fazi je Finska v skandinavskem derbiju odpravila Švedsko s 4:2, z enakim rezultatom pa Čehoslovaki reprezentanco Nemčije, ki je tako po začetnem zmagoslavju ostala na dnu lestvice. Finska pa po katastrofalno slabem začetku slavila zmago pred Švedi. Na koncu so bili vsi vendarle zadovoljni, ker so lahko ugotovili, kako je z njihovimi reprezentancami pred tretjim velikim turnirjem sezone v drugi polovici decembra, tradicionalnim tekmovanjem za pokal Izvestij v Moskvi. Deloma pa tudi, kaj lahko pričakujejo na svetovnem prvenstvu na Finskem, ki se bo pričelo 19. aprila v mestu Turku z dvobojem Finska – ČSFR, za katerega je na Finskem ogromno zanimanje, saj so prodali skoraj že vse vstopnice.

Unsinn se je tudi uradno poslovil

Po končanem turnirju v Stuttgartu so se zahodnonemški hokejisti tudi uradno poslovili od svojega dolgoletnega trenerja Xaverja Unsinna, ki so ga na posebno slavno odpoklicali kot vodjo ekipe sredi svetovnega prvenstva lani v Stockholmu. Unsinn, sedaj star 61 let, je kot trener vodil reprezentanco ZRN na 230 mednarodnih tekmah, na devetih svetovnih prvenstvih in štirih olimpijskih turnirjih. Največji uspeh je reprezentanca ZRN pod njegovim vodstvom dosegla leta 1976 na olimpijskih igrah v Innsbrucku, ko je osvojila bronasto kolajno. Ker je bil prav on oče zamisli o ustanovitvi nemškega hokejskega pokala, je prejel še posebno priznanje: podelili so mu brezplačno permanentno vstopnico za vsa športna tekmovanja v dvorani Schleyer v Stuttgartu, kjer je bilo letos tekmovanje za Nemški hokejski pokal.

ZDENO VAHTAR

21 igralcev iz ČSFR v NHL

Že 21 igralcev hokeja na ledu iz ČSFR si služi plačo v klubih severnoameriške profesionalne lige NHL.

AVSTRALIJA HLEPI PO ŠPORTNIH PRIREDITVAH (2)

O krizi odločajo – konji

Malo je treba, da ugotoviš, kaj Avstralce v športu najbolj privlači. To je zagotovo konjeniški šport. In to ne kasaške dirke, military, dresura ali preskakovanje zaprek, temveč konjeniški šport v svoji najbolj čisti obliki – galopske dirke. Zaradi obračuna dobrih galoperjev se v Avstraliji zaustavi vse, tudi čas.

Med potjo na svetovno prvenstvo veslačev na Tasmaniji sem na letališču Tullamarine v Melbournu želel pogledati, kaj je novega v časnikih. Zanimalo me je seveda predvsem veslanje, pa mi je prijazna prodajalka v kiosku že vnaprej izničila vse upe: »Ne verjamem, da boste našli, kar vas zanima. Veste, bliža se pomladanski festival in sedaj je na športnih straneh kaj malo prostora za kaj drugega«.

In res. V časnikih, debelih skorajda kot telefonski imenik, je bilo sicer mogoče najti zapise o tem, da se najboljši veslači sveta zbirajo na Tasmaniji in da je za prvenstvo že vse nared, nekaj prostora pa je bilo namenjenega tudi obžalovanju, da se je prvenstvo avtomobilistov formule 1 dokončno že razpletlo v Suzuki na Japonskem in ne na zadnji dirki sezone v Adelaidu. Ves ostali prostor na športnih straneh je bil posvečen sladostrastnemu pričakovanju pomladanskega festivala v Melbournu, štirih zaporednih največjih avstralskih konjeniških dirk, med katerimi je prva, pokal Melbourna z nagradnim skladom dveh milijonov dolarjev, menda celo največja na svetu. Tega tudi vroč besedni dvoboj med Alainom Prostom in Ayrtonom Senno ni mogel zasenčiti. Na Tasmaniji so v tednu dni prvenstva najboljših veslačev našteli okoli 100.000 gledalcev, prav toliko jih je ob progi po mestnih ulicah Adelaida zaploskalo zmagi Nelsona Piqueta in nato uživalo še v brezplačnem koncertu rockerske veteranke Cher, toda prav vsi pravi Avstralci so v tistih dneh ugibali le še to, na katerega konja bi stavili na pokalu Melbourna.

Tisto o pravih Avstralcih se mi ni zapisalo po naključju. Prebivalci najmanjše celine so za različko od svojega imigracijskega urada preveč gostoljubni, da bi jim bilo mar, ali je bil kdo v Avstraliji že rojen ali pa je šele pred kratkim prišel tja živet iz kake druge dežele. Toda prav konjske dirke jih na nek način ločijo.

»Trideset let sem v Avstraliji, pa mi še vedno ni jasno, kaj ljudje vidijo na teh dirkah. Stavil bi že, škoda pa se mi zdi, da bi izgubljal čas na hipodromu in gledal tisto našemljeno gospodo, ki se ga za konec iz veselja ali pa iz razočaranja še pošteno napije,« mi je dejal nek taksist in dodal, da se bo vrnil domov v Grčijo tisti hip, ko se ji bodo odprla vrata na skupno evropsko tržišče. Nekaj podobnega sem nato slišal od njegovega kolega, ki je doma iz Egipta. Ta dva (in še mnogo drugih priseljencev iz neangleškega sveta) se zagotovo nikoli ne bosta socializirala in zagotovo nikoli ne bosta rekla, da sta prava Avstralca.

Avstralska zvezna država Victoria ta čas preživlja hudo gospodarsko krizo. V marsikateri izložbi na ulicah Melbourna je mogoče videti obvestilo, da je trgovina zaradi bankrota zaprta in da je lokal na voljo najboljšemu ponudniku. Kaže, da pravih podatkov o razsežnosti te krize nihče ne pozna, kajti v televizijskih poročilih in časopisnih komentarjih o tem le ugibajo, govori pa se o 50 milijardah dolarjev primanjkljaja v državni blagajni. Podjetja propadajo kot po tekočem traku, brezposelnost pa bliskovito raste. Najprej je bilo na TV mogoče slišati, da je v Victorii vsak teden 1000 novih delavcev brez službe; čez nekaj dni pa so

EKSCENTRIČNO – Prav neverjetno je, kaj vse si dame na hipodromih poveznejo na glavo.

že govorili o 600 brezposelnih vsak dan. In ker nihče ni imel dovolj verodostojnih podatkov o izgubah, so tudi resni televizijski komentatorji ugibali o razsežnostih krize skozi konjeniški pokal Melbourna.

»Še celo dame iz visoke družbe letos pri klobučarjih ne naročajo novih klobukov, ki stanejo po 500 in več dolarjev, temveč se raje odločajo za predelavo lanskih. Luksuzih sprejemov pred in po dirki bo manj, seznami povabljencev bodo dodobra prečesani, jedilniki bodo bolj skromni, v čašah pa se bo bolj pogosto penil avstralski sekt kot pa francoski šampanjec. Kriza je torej res globoka, saj jo občutijo tudi bogati sloji,« je, na primer, dejal izvedenec za gospodarska vprašanja zasebne televizijske postaje Chanel Nine. Kasnejši razvoj dogodkov pa te ocene ni povsem potrdil.

Kar se tiče ženskih klobukov je imel komentator nemara prav, kajti pri teh ekscentričnih klobučarskih izmišljotinah je težko reči, kaj je letošnja in kaj lanska moda. Dame si na glave poveznejo vse mogoče, od velikanskih skodelic za kavo do umetnega sadja in zlobneži pravijo, da morajo ves čas zmigovati z glavami, ker bi se jim sicer na klobukih vgnezdile ptice. O krizi bi nemara lahko sodili po številu gledalcev, saj si je letošnji pokal Melbourna na hipodromu Flemington ogledalo le 92.951 ljubiteljev konjeniških dirk, kar je kar 4.000 manj kot lani. Zato pa se je na stojnicah z jedačo in pijačo, suvenirji in še marsičem obrnilo rekordnih 5 milijonov dolarjev, kar je za 7.3 odstotka več od doslej največjega izkupička. Na stavnicah so ljudje samo v državi Victorii vplačali 25.977.398 dolarjev in to je le za 0.1 odstotka manj od rekorda, pa še to je najbrž posledica razpada telefonskega omrežja tik pred dirko. Stavili pa so seveda tudi po drugih avstralskih državah in to ne le na uradnih stavnicah.

Sam sem se stavi komajda izognil. Kako uro pred poletom v Melbourne sem se z daljšim pohodom po ulicah Launcestona pod peklensko pripekajočim novembrskim (torej pomladanskim) soncem poslavljal od Tasmanije. Vročina je opravila svoje in želel sem se ohladiti z vrčkom izvrstnega avstralskega piva. Gostilničar mi je v hipu pomolil pod nos z roko popisan papir, na katerem je bilo več kot 100 imen.

»Bi stavil prijatelj? Samo pet dolarjev, izplačam pa takoj po dirki,« je silil v avstralščini, za katero ti še najboljši tečaj angleščine kaj malo pomaga. Komaj sem mu dopovedal, da sem tujec, da se na konje še malo ne spoznam in da bom ravno med dirko v avionu, tako da me ne bo mogel izplačati, če bi se me sreča že usmilila. Bil je presenečen in razočaran, a se je nazadnje le zadovoljil z zadnjim argumentom. Še dobro, kajti navsezadnje bi me še prepričal. In zagotovo bi brcnil v prazno, saj bi petaka najbrž položil na Phantoma, lanskega zmagovalca, ki je tudi sicer najbolje kotiral na stavnici. Zmago pa je slavil Kingstone Rule, ki ga v ožjem krogu favoritov nihče ni omenjal.

BORUT ŠAUTA

Miličnik ustavil svojega morilca

NOVI SAD, 2. decembra (Tanjug) – Preiskovalna sodnica okrožnega sodišča v Novem Sadu je danes sporočila, da je odredila pripor za 26-letnega zahodnonemškega državljana Mihaela Wegerja, ker obstaja utemeljen sum, da je ubil 40-letnega prometnega miličnika Aleksandra Veličkovskega, ki je nemški tovornjak s prikolico zaradi kontrole ustavil na parkirišču pri cestninski postaji pri Sirigu na avtocesti med Novim Sadom in Subotico.

To se je zgodilo 30. novembra zvečer. Miličnik je ustavil tovornjak s prikolico, ki je bil iz Instanbula namenjen proti Subotici oziroma v Nemčijo. Šofer, 26-letni nemški državljan Albert Wegelein, se je pod vplivom alkohola silovito uprl in napadel miličnika, ki ga je v samoobrambi ustrelil.

Med preiskavo je sovoznik Weger priznal, da je posegel v spopad med šoferjem in miličnikom, da je slednjega najprej zabodel z nožem, potem pa mu je iztrgal pištolo in ga z udarci po glavi dotolkel. Njegovo truplo je zvlekel na njivo, patruljni avto pa skril za grm in potem pobegnil čez polja proti Bačkemu Dobremu polju kjer so ga prijeli.

Kasneje je med preiskavo priznal, da je miličnika ubil, vendar menda zato, ker se je zbal za življenje. Priznal je tudi, da sta s šoferjem v motelu kupila steklenico vodke in da sta jo do parkirišča pri Sirigu že več kot polovico izpraznila. Ravno zaradi tega ju je miličnik Veličkovski tudi ustavil.

Preiskovalna sodnica je opozorila, da je za tako hudo kaznivo dejanje po jugoslovanskem kazenskem zakonu predvidena kazen od desetih let zapora do smrtne kazni, ker gre za umor pripadnika organov javne varnosti med opravljanjem dolžnosti.

Dodatna varovala najpogosteje odženejo nepovabljene goste

Mariborski miličniki in kriminalisti so v letošnjih prvih devetih mesecih našteli 564 vlomov, največ v avtomobile in stanovanjske hiše

MARIBOR, 2. decembra – V devetih mesecih letošnjega leta je bilo na območju mariborske UNZ nad tristo vlomov v hiše, stanovanja, trgovine in kioske ter 255 vlomov v avtomobile. Daleč največ vlomov je bilo v stanovanjske hiše, in sicer 134, 52-krat so vlomilci kaj odnesli iz stanovanj, 72-krat pa so vlomili v počitniške hišice. Najrazličnejše trgovine so bile cilj vlomilcev 21-krat, dvakrat več so kaj odnesli iz kioskov (predvsem cigarete), 30-krat pa so obiskali kleti in iz njih odnesli ozimnico oziroma hrano.

Kot je povedal **Bojan Hrovatin,** ki na mariborski UNZ vodi odkrivanje in zatiranje težjih premoženjskih deliktov, je vlomov vedno več, kar kažejo tudi primerjave z lanskim letom. Vlomov v stanovanjske objekte je namreč za dobro desetino več, v avtomobile pa za skoraj četrtino več kot v enakem lanskem obdobju. Nekaj teh vlomov gre pripisati tudi amnestirancem in republiška sekretariata za pravosodje in notranje zadeve pripravljata posebno analizo glede tega, koliko pomiloščenih zapornikov se je spet vrnilo na pota kaznivih dejanj. Sicer pa je med vlomilci, vsaj pri razjasnjenih vlomih, več kot polovica povratnikov, ki so že bili obsojeni za takšna in podobna kazniva dejanja.

Na mariborski UNZ opažajo, da se stopnjuje število vlomov v stanovanjske objekte, kamor storilci vstopajo skozi vrata. Zato opozarjajo, naj si ljudje na vratih omislijo poleg ključavnice še kakšno dodatno oviro za morebitnega vlomilca. To naj bo ali dodatna ključavnica, ali ščitnik za cilindrično ključavnico, ali kašna posebna naprava, ki jih je za zdaj mogoče kupiti predvsem v tujini. Dodatna varovala na vratih marsikdaj otežijo vlom, prenekateri vlomilec pa si običajno hitro premisli, ko najde na vratih več ovir, kot je predvideval, da jih bo. Seveda so takšne ovire dovolj le za tako imenovane »navadne« vlomilce, ki pač skušajo vlomiti v katero od hiš ali stanovanj. Za koga, ki natančno ve, koga želi okrasti, in kdaj mora to storiti, pa takšna dodatna varovala seveda ne bodo takšna ovira, da bi se odpovedal »obisku« hiše ali stanovanja.

Glede časa storitve kaznivih dejanj pa je tako, da v stanovanja nepridipravi največkrat vlomijo v dopoldanskem času, ko so ljudje v službah, in tudi kak sosed je le redko doma. Zmikavti seveda pozorno opazujejo hiše ali stanovanja, v katere nameravajo vlomiti in ne zgodi se malokrat, da kaj odnesejo v času, ko se stanovalci odpravijo po nakupih.

● Škoda pri vlomih je sila različna, od dveh tisočakov, ko vlomilec poškoduje vrata ali ključavnico in potem odneha, ker mu zmanjka časa ali pa je na vratih in oknih preveč ovir zanj, pa tja do dvesto, tristo tisočakov, ko odnesejo vse, kar jim pride pod roke. Ni dolgo tega, ko so iz ene hiše v središču Maribora odnesli za dvesto tisoč dinarjev nakita.

Bojan Hrovatin je še povedal, da je največ vlomov v mestu in primestnih naseljih. Iz hiš in stanovanj odnašajo vlomilci skoraj da vse, največkrat denar, devize in nakit, seveda pa se ne odrečejo niti manjšim tehničnim predmetom, ki jih zlahka odnesejo s seboj.

Kriminalisti menijo, da bi bilo marsikak vlom mogoče preprečiti z dodatnimi ovirami na vratih ali oknih, tudi alarmna naprava nikakor ni odveč, še zlasti v naseljih, kjer so hiše blizu druga drugi. Tudi opazovanje sumljivih obiskovalcev po blokih ali ulicah lahko včasih obrodi sadove – nedavno je nek Rušan miličnikom sporočil, da se v eni ruških ulic med stanovanjskimi hišami mudita dva mladeniča, ki se nenavadno obnašata. Miličniki so ju zaslišali in fanta sta priznala, da sta opazovala hiše in čakala na priložnost, da v katero od njih vlomita.

Veliko pa lahko storijo tudi stanovalci sami, še posebej tedaj, ko gredo vsi naenkrat od doma in za daljši čas. Nakit, denar in druge vrednejše predmete je priporočljivo skriti na kako mesto, za katero je malo verjetno, da ga bo lopov našel – vsakdo v svojem domu gotovo ve za kak skrit kotiček, kamor se lahko skrijejo majše stvari. Predmete z umetniško vrednostjo, slike in kipce na primer ali starine, pa je priporočljivo fotografirati, da bi jih ob kasnejšem odkritju laže vrnili lastnikom. Seveda je bančni trezor še vedno najbolj varno mesto za hrambo takšnih ali drugačnih dragocenosti.

In še neko podrobnost so mariborski kriminalisti opazili pri običajnih vlomih – pravijo, da ne pomnijo vloma v hišo, okoli katere se sprehaja – pes.

ZORA ŠTOK

V treh požarih za milijon škode

KAMNIK, MURSKA SOBOTA, 2. decembra – V treh požarih na Županjih Njivah pri Kamniku, Svetem Duhu pri Škofji Loki in Paričnjaku pri Gornji Radgoni je pretekli konec tedna nastalo za milijon dinarjev škode.

Najhujši je bil sobotni požar, ki je skoraj v celoti uničil stanovanjsko hišo 58-letnega Antona Bodlaja z Županjih Njiv. V tej hiši so se namreč na kmečki peči vnela oblačila, zatem pa je požar uničil še vse pohištvo in ostrešje. Škode je za 850.000 dinarjev.

Za dobrih 100.000 dinarjev pa je bilo škode v požaru, ki je uničil slamo, seno in del ostrešja na gospodarskem poslopju Emila Klemenčiča iz Paričnjaka. Do požara je prišlo zato, ker je bila cev za kuhanje žganja napeljana v dotrajan dimnik (ob njem pa je bila zložena slama).

Na Svetem Duhu nad Škofjo Loko pa sta se v petek dopoldne na kozolcu Polde Trilerja s Svetega Duha mladoletna otroka igrala z vžigalnikom. Zaradi njune igre se je vnela otava, tako da je zgorel del kozolca. Škode je za več kot 10.000 dinarjev.

J. P.

V Burmi spet javno sežigali mamila

RANGUN, 2. decembra (AFP) – Burmanske oblasti so na policijskem inštitutu zažgale precejšnjo količino heroina in drugih mamil, ki bi bila v New Yorku vredna 400 milijonov dolarje.

Četrto javno uničenje mamil so si ogledali visoki vojaški in vladni predstavniki pod vodstvom prvega sekretarja vladajoče vojaške hunte generalmajorja Kina Niunta, pa tudi povabljeni diplomati, predstavniki agencij Združenih narodov in ameriške agencije za boj proti mamilom ter novinarji.

V četrtek so v Kokangu na severovzhodu Burme, ki slovi kot največje območje za pridelavo opija v državi, zažgali mamila v vrednosti 500 milijonov. Od februarja letos so uničili več kot 736 kilogramov heroina, 99 kilogramov surovega opija, 147 kilogramov morfija, 37 kilogramov opijevega olja, 105 kilogramov tekočega opija in 2 toni marihuane. Na črnem trgu bi bila treba za ta mamila odšteti 1,8 milijarde dolarjev.

New York dosega »povprečje«

Z umorom desetletne Jessice in osemletnega Johna Thomasa ter obračunom v kitajski četrti se je končal še en newyorški teden strahu in groze

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra – Zadeva je preveč vsakdanja, da bi koga presenetila, po drugi strani pa preveč grozljiva, da bi človek ob njej ostal ravnodušen. Ob avtocesti, ki vodi skozi severno newyorško občino Bronx, so našli iznakaženo truplo desetletne deklice Jessice Guzman.

Morda vse skupaj ne bi bilo tako grozljivo, če se ne bi obraz te simpatične deklice, ki naj bi v kratkem praznovala svoj enajsti rojstni dan, pred tednom dni smejal s prvih strani tukajšnjih časopisov in z zaslonov newyorške televizije. Policija in starši so prosili vse, ki bi karkoli vedeli o izginotju deklice, naj to sporočijo na najbližjo policijsko postajo.

Deklico so iskali ves teden. Da jo bodo našli, so poleg tistih, ki so jo imeli radi, upali tudi vsi Newyorčani. Izginila je na kratki poti od šole do doma v Castle Hillu. Vse mesto se je ves teden balo, da se je zgodilo najhujše. In res je bilo tako. Ko so našli iznakaženo trupelce, je bilo jasno, da se je nad deklico izživljal psihopat, saj so otroka prepoznali le po obleki.

Tako se je iztekel še en »teden strahu in grozote«, ki se je začel z izginotjem Jessice, nadaljeval pa s streljanjem v brooklynski četrti Vzhodni New York, ko je umrl osemletni John Thomas Jones, črnski deček, ki so mu zaradi njegovega lepega glasu rekli »mali slavček«, sledil pa je še obračun v kitajski četrti na Manhattnu, v katerem so ubili tri Vietnamce, pripadnike tolpe »Rojenih za ubijanje«.

Medtem je mestna policija obravnavala še 11 ubojev, ki pa niso zbudili take pozornosti v medijih in javnosti. Tako je bilo doseženo tukajšnje povprečje, po trije umori na dan.

Kot kaže, pa bo letno povprečje, 2000 zločinov s smrtnim izidom, letos močno preseženo.

Nesrečna Jessica in »mali slavček« sta bili 14. in 15. žrtev, stari manj kot 14 let. Policija niti v prvem niti v drugem primeru še ni odkrila nobenih znamenj, ki bi jo pripeljala do zločincev.

Veliko ljudi pravi, da je omenjena organizacija močno nazadovala tudi zaradi sodnega sklepa, da mora znani »Vigilante« Goetz, ki je v samoobrambi streljal na napadalce v newyorški podzemni železnici, kljub vsemu v ječo, češ da je »prekoračil samoobrambo«.

Medtem je mestna uprava začela uresničevati obljubo, ki jo

● Župan Dinkins, prvi črnec v zgodovini tega mesta, ki ima ta položaj, je moral sorodnikom in prijateljem obeh žrtev priznati svojo nemoč. Newyorčane je pozval, naj si tudi sami prizadevajo, da bo zločinov čim manj. Pri tem je mislil na izkušnje Castle Hilla, kjer so ljudje še pred kakim letom imeli zelo močno organizacijo, s katero so skoraj povsem pregnali preprodajalce mamil in zločince. Ko pa je odšel tamkajšnji duhovnik, ki je organiziral te akcije, je ta del New Yorka spet postal nevaren, kar najbolj potrjuje zločin nad Jessico Guzman.

je sedanji župan dal pred volitvami, da bodo v mestu bolje poskrbeli za red. Prvih 900 policistov iz desetkrat večjega kontingenta, ki je predviden za prihodnjih pet let, je že imelo slovesno zaobljubo, da bodo mesto varovali pred zločini. Predvideno je, da bo do leta 1995 poleg sedanjih 28.000 policistov, oblekli črne uniforme še 9000 močnih in izurjenih mladeničev, ki bodo skrbeli za varnost več kot sedmih milijonov prebivalcev New Yorka.

VLADIMIR HOLOVKA

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIM

■ Pravo orodje

Orodje na sliki ni za vsakega vrtnarja. Znanstvenica uporablja napravo, ki s pomočjo optičnih vlaken meri razmerje med fotosintezo rastlinskih listov in kakovostjo zraka. V raziskovalnem centru Liphook v južni Angliji potekajo raziskave možnih učinkov kislega dežja na rastline in žuželke. Za raziskave so denar dala vsa večja državna elektropodjetja.

■ Festival računalniških filmov

V Montrealu poteka peti mednarodni festival računalniških filmov, na katerem bodo prikazali več kot 150 filmov iz 15 držav. Največ filmov so poslali iz Avstralije, Japonske, Madžarske, Francije, Mehike, ZDA in Kanade. Razporedili so jih v pet kategorij (umetnost, znanost, fantastika, reklama in mikroračunalniki). Četrtega decembra, ko se bo festival končal, bodo razdelili šest nagrad, po eno v vsaki kategoriji, ter nagrado žirije.

■ Eksplozija prebivalstva v Pakistanu

V Pakistanu so začeli petič po letu 1951 popisovati prebivalstvo. Rezultati predhodnega popisa so že pokazali, da število prebivalcev strahovito hitro narašča. V zadnjih štirih desetletjih se je to število pomnožilo za trikrat in doseglo približno 120 milijonov.

V skladu z islamskim naukom v Pakistanu ne nadzorujejo rojstev, tako da se število ljudi v tej državi vsako leto poveča za 3,2 odstotka. Demografi predvidevajo, da bo država zgrmela v brezno bede in brezposelnosti, če ne bodo hitro in učinkovito ukrepali. Zaradi visokega prirastka prebivalstva bo do konca stoletja potrebno vsako leto milijon novih delovnih mest. Drugače se bo vojska brezposelnih, ki jih je že zdaj skoraj štiri milijone, še povečala.

Povprečna pakistanska družina ima sedem članov. Vsako leto se rodi 43 otrok na tisoč prebivalcev, več kot sto od tisoč novorojenčkov pa umre v prvih dneh življenja. Vsaj 11 milijonov otrok je podhranjenih, več kot 23 milijonov otrok, ki so že toliko stari, da bi morali hoditi v šolo, pa nikoli ne vidi te ustanove od blizu.

Nepismenost je poleg usodnega nasprotovanja verskih voditeljev največja ovira nadzora nad rojstvi. Na podeželju zna pisati in brati komaj osem odstotkov žensk, povprečje pismenosti po vsej državi pa ni večje od 26 odstotkov.

■ Vsakdo ima svoje reveže

Med evropsko dvanajsterico ima največji delež revežev Portugalska: tretjino prebivalstva (na sliki je Lisbona). Njeno nasprotje je Belgija, kjer je šest odstotkov revnega prebivalstva. Precej revnih je tudi v Španiji in na Irskem (približno 20 odstotkov prebivalstva). Belgiji pa z majhnim deležem revnih sledita Danska in nekdanja Zvezna republika Nemčija. Ti podatki so iz leta 1985, odtlej so se morda razmerja malo spremenila, saj sta se Portugalska in Španija pridružili Evropski skupnosti.

■ Proti hujšanju bolnikov z aidsom

Na mednarodni konferenci o uporabi marihuane v zdravstvene namene, ki je bila pred kratkim v San Franciscu, so predstavili zdravilo »marinol«, sintetično različico marihuane, ki jo uporabljajo pri bolnikih, ki jih zdravijo s kemoterapijo. To zdravilo preprečuje občutek slabosti, gnusa, izkazalo pa se je, da uspešno preprečujejo tudi hujšanje bolnikov z aidsom. Spodbuja tek, tako da nehajo hujšati. Pri 70 odstotkih bolnikov, ki so pred zdravljenjem z marinolom shujšali povprečno za kilogram na mesec, so opazili, da so se po terapiji z marinolom začeli po malem rediti, pri preostalih pa je zdravilo ustavilo hujšanje.

Ameriška zdravstvena uprava za zdaj izdaja le posebna dovoljenja za uporabo tega zdravila v zdravstvene namene pri bolnikih z rakom, multiplo sklerozo, glavkomom in aidsom. Marinol, pravijo, pa bi bil tudi dobro nadomestilo za prepovedano mamilo, saj vsebuje vse aktivne sestavine marihuane.

■ Vulkan Unzen spet bruha

Vulkan Unzen (1359 metrov), ki leži 40 kilometrov vzhodno od Nagasakija, je po 198 letih spet začel bruhati. Škode ni povzročil, le okolico je zasul z blatom in kamenjem, dim pa se je dvigal 300 metrov visoko. Ob zadnjem izbruhu leta 1792 je v žareči lavi izgubilo življenje 15.000 ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pisatelj poljskega rodu Joseph Conrad (pravo ime Teodor Josef Konrad Korzeniowski), čigar romani obravnavajo večinoma pustolovske snovi, ki jih je črpal iz bogatih lastnih izkušenj (umrl 1924).

Čeprav so ga prvi romani dokaj proslavili, je dolgo živel prav bedno življenje. Trinajst knjig je že objavil, ko je priznal prijatelju:

»Moja nesmrtna dela so mi letos prinesla ... pet funtov šterlingov od avtorskih pravic! Lahko si predstavljaš, v kakšnem razpoloženju živim.«

Pri vsem tem je bil neutruden delavec. Spal je le šest ur in delal dvanajst ur na dan. Nekoč je potožil, da si že nekaj let ni mogel ogledati nobene razstave, da ni slišal niti note glasbe, da ni bil niti enkrat v gledališču. Ker je moral pisati v jeziku, ki ni bil njegov materni jezik, je pisal počasi in je pri tem naravnost trpel.

•

Nazadnje se je Joseph Conrad le tako proslavil, da so mu iz predsedstva vlade poslali v uradni modri kuverti z napisom »On His Majesty Service« predlog, da ga povišajo v viteški stan. Za to bi potrebovali še nekaj podatkov.

Ko več mesecev ni bilo nobenega odgovora, je poslal premier k pisatelju sla, da bi poizvedel, kaj je s predlogom. Skupaj s Conradom sta našla kuverto neodprto na pisateljevi pisalni mizi. Conrad si je ni upal odpreti, ker se je bal, da gre za kako terjatev davčnega urada.

3. december

Slovenski jezikoslovec in literarni zgodovinar ***Maks Pleteršnik*** *se je rodil 3. decembra 1840 v Pišecah blizu Brežic. Po maturi v Celju je študiral pri Miklošiču na Dunaju klasično filologijo, slovenščino in nemščino. Kot profesor je služboval v Mariboru, Kranju, Gorici, Trstu in Ljubljani, umrl pa je na svojem domu v Pišecah leta 1923.*

Pleteršnik je pisal pesmi že v dijaških letih, na Dunaju je pomagal Miklošiču pri korekturah njegovega staroslovenskega besednjaka, pozneje pa je sam obravnaval zgodovinske in jezikovne teme. Prvič je vzbudil pozornost z literarno zgodovinsko primerjavo Homerjevih epov in srbskih narodnih pesmi, potem je iz ruščine prevedel Pesem o vojski Igorjevi in napisal več poljudnoznanstvenih člankov o antični kulturi. Njegovo najpomembnejše delo pa je dopolnitev velikega Wolfovega Slovensko-nemškega slovarja. Slovarsko gradivo, ki ga je Pleteršnik prevzel od predhodnikov (Cafa, Miklošiča, Levstika, Zalokarja) je bilo nepopolno, neenotno in kritično nepregledno. Ni bilo še jasno, ali naj bo slovar zgodovinski, etimološki ali sinhran in ali naj se objavi vse gradivo ali samo delo. Jasna nista bila besedni in naglasni ustroj besedja in odločiti se je bilo treba, katere podatke naj slovar daje. Ko je Pleteršnik prevzel gradivo, in ga zavezal da ga uredi in objavi, je ovrgel misel o tem, naj bi bil slovar popolna stvaritev, na podlagi tujih in svojih izkušenj je določil vsebino, obliko in obseg in delo je steklo. Slovensko-nemški slovar I-II (1983–94) je bil sad dvanajstletnega dela in je bil naš najobsežnejši in najpopolnejši slovar.

Pleteršnik je pisal tudi o slovenski zgodovini (Najstarejša doba slovenske zgodovine, Slovenci, Srbi in Hrvati), poleg tega pa je za Slovenski narod prevajal iz nemščine. Samostojno so izšle njegove Hartejeve Kalifornijske povesti.

Dogodki na današnji dan

1800 *Rodil se je največji slovenski pesnik* ***Francе Prešeren*** *(umrl leta 1849).*

1850 *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Fran Detela*** *(umrl leta 1926).*

1857 *Rodil se je angleški romanopisec* ***Joseph Conrad*** *(umrl leta 1924). Njegovo najbolj znano delo je Lord Jim, ki opisuje boj med človekom in morjem.*

1867 *Rodil se je slovenski pisatelj* ***Fran Milčinski*** *(umrl leta 1932).*

1967 *V Capetownu v bolnišnici Groote Schuur je kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno* ***presaditev človeškega srca.***

1971 *Začela se je* ***indijsko-pakistanska vojna,*** *končala pa se je 17. decembra z zmago Indije in odcepitvijo Bangladeša.*

OD PETKA DO PONEDELJKA

Avtobus zbil pešca

MARIBOR, 2. decembra – Avtobus iz Slavonske Požege, ki ga je vozil Antun Bazina, je včeraj zjutraj v Štrigovi zbil 22-letnega pešca Borisa Solino, ki zunaj naselja ni hodil po levi, ampak po desni strani magistralne ceste, pa še to ne povsem po robu. Boris Solina je padel po cesti in hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. (B. V.)

Ukradli tovornjak z umetninami

PARIZ, 2. decembra (AP) – Medtem ko je šofer s spremstvom počival v restavraciji, je s parkirišča izginil tovornjak z dragocenimi umetninami, med katerimi so bile tudi Rubensove, Watteaujeve in Fragonardove slike, pa še več kot 600 keramik. Vse te umetnine, vredne 5,6 milijona dolarjev, so bile razstavljene v enem od luksuznih pariških hotelov, po razstavi pa naj bi jih s tovornjakom odpeljali v Strassbourg, kjer bi jih prodali.

Neprevidno na prednostno cesto

VELENJE, 2. decembra – V petek, nekaj minut pred 18. uro, se je v križišču Jenkove in Tomšičeve ceste v Velenju zgodila prometna nesreča, v kateri sta se dve osebi hudo ranili, nastalo pa je tudi za 20 tisočakov škode na osebnih vozilih. Do nesreče je prišlo zato, ker je voznik osebnega avtomobila, 23-letni Marko Divković iz Pule, z Jenkove zapeljal na prednostno Tomšičevo cesto v trenutku, ko je po Tomšičevi z osebnim avtomobilom pripeljala nasproti 38-letna Tatjana Vizovišek iz Velenja. V trčenju sta se hudo ranila sopotnika v Divkovićevem avtomobilu 30-letni Nikola Divković in 58-letni Anto Tadić, oba iz Velenja. (J. P.)

Romarji tihotapili heroin

KARAČI, 2. decembra (AFP) – Na ladji, ki je bila z romarji namenjena v Meko v Saudski Arabiji, so pakistanski agentje zaplenili 20 kilogramov heroina, ki so ga našli med prtljago 16 potnikov. V televizijskem poročilu ni bilo rečeno, katera ladja je to bila, pa tudi ne, kdaj se je ta incident zgodil.

Kolesarka pred avto

MURSKA SOBOTA, 2. decembra – Sinoči ob 18.15 je 62-letna Helena Kuzma iz Puževcev med vožnjo s kolesom po cesti v domači vasi proti zbiralnici mleka izsilila prednost prev Viktorjem Šiftarjem iz Strukovcev, ki se je pripeljal po prednostni lokalni cesti z avtomobilom. Šiftar je kolesarko zbil in pri tem se je hudo ranila. (J. P.)

Z DELOM NA IZLET

Srednješolci!

Vsak nov naročnik, ki ga boste pridobili na časopis **DELO,** bo vašemu razredu prinesel 10 kilometrov vožnje s turističnim avtobusom.
Najuspešnejši razred bo ⊗KOMPAS popeljal na enotedensko potovanje v Španijo.

DELO ali ne – to zdaj ni več vprašanje – DELO JE POTOVANJE!

Dodatna pojasnila dobite v propagandi DELA, tel. (061) 315-366, int. 26-54.

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

ED LACY

Vizum za smrt

8. nadaljevanje

»Kaj pa Detektiv Turner? Ste ga kdaj videli že prej?«

Slepi mož je dejal: »Nikoli ga nisem slišal,« in Jimmy je dodal: »To so me spraševali vsi policaji. Nenehno sem jim dopovedoval, da sem ga videl samo enkrat – na pločniku, mrtvega.«

»Je bil tisti večer tukaj kakšen tujec?«

»Se šalite?« je vprašal Jimmy, spral krpo in pobrisal površino šanka. V točilnici je vedno nekaj tujcev. Ampak tisti večer so bile v glavnem stalne stranke, ker so hoteli slišati, kako je Frank dobil denar.

»Brown je bil tukaj,« je nenadoma dejal Danny.

»Je bil?« je rekel Jimmy in spet spral krpo. »Ne spominjam se, da bi ga videl.«

»Bil je tukaj,« je rekel Danny. »Spominjam se njegovega glasu – nikoli ne bom pozabil njegovega glasu.«

Pomignil sem za novo rundo piva in vprašal: »Kdo je Brown?«

»Nek bedak, ki vse ve,« je dejal Jimmy. »Jaz živim in stanujem v tej ulici zadnjih ... no ... vsaj petinštirideset let.«

»Jaz tudi, celo dlje,« je rekel Danny.

»Poglejte navzdol po cesti in videli boste prazno zemljišče tam čez, še vedno so široke kamnite stopnice pred vhodom. Nekoč je bila tam cerkev. To je bilo leta 1915, ali ne, Danny?«

»Res.«

»No, ravno pred vojno, približno leta 917, je stari prečastiti Atkins umrl v avtomobilski nesreči in cerkev je nekako nehala poslovati, če to lahko rečemo za cerkev. Potem jo je prevzelo neko nemško združenje in vložili so dosti denarja, da so jo preuredili v telovadnico. Pa je prišla vojna, stavba je bila zaprta, potem je pogorela, samo del temeljev in stopnice so ostali. Veliko ljudi misli, da ogenj ni bil prava nesreča, saj veste, kako občutljivi so bili ljudje med vojno. Nikoli nisem mislil tega, ampak ...«

»Kakšno zvezo ima to z Brownom?« sem vprašal.

»Saj je prihajal k temu,« se je vmešal Danny. »Nekega večera ta Brown pride sem in začne govoriti z enim od fantov, pravzaprav s Frankijem.«

»Ja, s Frankijem sta se prepirala,« je rekel Jimmy.

»O čem?« sem vskočil.

»Pravzaprav o ničemer. Brown je rekel, da je bil rojen tu nekje, spominjal se je Frankijevega očeta in matere, vedel je, da sta se on in Frankie rodila z nekaj dnevi razlike. Samo gostilniško govorjenje, dodal pa je, da se spominja, kdaj je zgorela cerkev, vendar to takrat ni bila cerkev in sploh je bilo to, preden se je rodil.«

»In nihče se ne spomni, da bi ga bil kdaj videl tod okoli,« je dodal Danny. »Zakaj bi se človek bahal zaradi take stare šare? Mene je zagrabil njegov glas, nosljal je, na hecen način je izgovarjal r. Nihče ne govori tako, če se je rodil tukaj.« »Ne spominjam se ničesar čudnega v njegovem glasu,« je rekel Jimmy.

Slepi mož je do konca popil svoje pivo. »Jaz pa se. Precej sem se boril na zgornjem delu države, pri Elmiri in Ithaci. Tam gori ljudje tako nosljajo.«

»In o tem sta se prepirala – ali se je Brown rodil tukaj ali ne?« sem vprašal.

Jimmy je prikimal, si opral roke in si jih obrisal. »To je vse. Zapomnil sem si samo zato, ker je lagal o požgani cerkvi.«

»Kakšen pa je bil videti? Se spominjate njegovega imena?«

Natakar je za hip preiskoval packo na predpasniku. »Mislim, da je imel navadno ime, kot Jack ali Joe. Kakšen je videti – to je bilo pred meseci – name ni naredil posebnega vtisa. Rekel bi, da je bil star približno trideset, čokat, mislim, in majhen.«

»Lepo oblečen?«

»Hudiča, ne spomnim se.«

»Barva njegovih las?«

»Ja, ja, spomnim se tega – rdeča!« je ves srečen rekel Jimmy.

»Ja, gospod, pravi rdeči lasje. Tega se ne spomnim samo zato, ker je bila grozna rdeča, ampak ker se je veliko prepiral in sem se spomnil, da pravijo, da so rdečelasci prepirljivci.«

»Zloben je bil, to sem ugotovil po glasu,« je rekel Danny. »Mislim, da je imel s seboj prijatelja, nekega tipa.«

»Vrnimo se na večer ubojev – je Brown odšel pred Andersunom?« sem vprašal.

Jimmy se je zasmejal in pri tem pokazal vlažne zgornje zobe. »Jezus, dečko, saj nisem rekel, da je bil tisti večer tukaj.«

»Ampak je bil,« je rekel slepi mož. »Poskušal sem se spomniti, kje sem prej slišal njegov glas, in ravno ko ste spraševali o tujcih, mi je prišlo.«

»Samo trikrat ste slišali njegov glas, in še to v treh mesecih, pa ste še vedno prepričani, da je glas njegov?« sem vprašal.

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

3. nadaljevanje

Dlani je pritisnila ob mrzlo površino cedila iz nerjavečega jekla, nato pa jih dvignila in si z njimi hladila vroča lica. Prisilila se je, da je počasi in globoko dihala. Sram jo je bilo zaradi nedostojanstvenega in otročjega izbruha in počutila se je nekoliko v zadregi, zato je hitro začela pripravljati skromno večerjo, kakšno je ponavadi zaužila, ko ni bilo Harryja doma.

Pristavila je kotliček za čaj, vključila toaster, iz shrambe prinesla maslo in jajca in začela rezati kruh. Nož je popolnoma mirno držala v roki in od hlebca so padali ravni in pravilno oblikovani kosi.

Sedla je za mizo in takoj padla v past ugibanja, ki čaka vsako žensko v podobnem položaju. Divje je začela iskati znamenja. Njegove nerazložljive odsotnosti iz tovarne. Rahla sprememba v njegovem vedenju do nje. Mladostni slog oblačenja in česanja. Rahla sled parfuma Arpège, ki ga je včasih zaznala na njegovih oblačilih.

Vedela je za Harryjeve ženske. Seveda je vedela. Zakon ji je prinesel gotovost srčne bolečine in vsaka ženska, ki se je delala, da tega ne ve, je bila neumnica ali lažnivka. Na hitro je skušala dognati, kaj je tisto, kar je izgubila, nato pa se je začela spraševati ali ima sploh pravico do tega.

Kazalo je, da je iz hiše odnesel vse, kar je bila njegova osebna last. Vsaj dva avtomobila je potreboval, da je lahko odpeljal ves ta plen. Verjetno je prej vse dobro premislil, skrbno načrtoval in prav gotovo je imel pomočnico. Prav lahko si je predstavljala, kako je vse skupaj potekalo. Gledal je za njo, ko se je odpeljala po privozu navzdol, ji pomahal, kot običajno, nato pa je dvignil slušalko in poklical prijateljico. Potem pa je elegantni Harry v zlikanih hlačah in volnenem puloverju najboljše znamke vodil celotno operacijo. Predstavljala si ga je, kako jemlje stvari iz polic in omar in izbrane predmete podaja svoji družabnici, ki jih je potem morala zložiti v kovčke in jih odnesti v avto. Upala je, da je bilo dekle sposobno nositi bremena. Harry ni bil. Nikoli ni rad nosil težke prtljage.

Vrgla je večerjo v smeti in odsotno začela pomivati krožnik, skodelico in krožniček. Takšno bo poslej njeno življenje. Nobenih srajc ne bo več likala, nobenih posebnih nakupov ne bo več. Ne bo več načrtovala nobenih posebnih kosil in večerij ob koncu tedna. Dejstvo, da ji ne bo treba več preiskovati samopostrežnic in iskati njegove najljubše jedi, bi lahko privzelo katastrofalne dimenzije, če bo dovolila, da se to zgodi.

Vsakršni spori so bili vsakdanja izkušnja žensk, ki so iskale pomoč v Pribežališču. Vedno si je želela, da bi bilo njeno življenje urejeno. Vznemirjali so jo ostanki nerešenih čustev. Prepričana je bila celo, da bo ukrotila neprijetna sumničenja. Njena sestra Georgina je uporabljala Arpege. Pa tudi na tisoče drugih žensk.

Čisto samodejno je vključila protivlomilske naprave in dobro zapahnila in zaprla vrata in okna. Sneg je zadušil vse glasove na cestah in vrtovih – hiša pa je še vedno poslušala. Prižgala je radio in naenkrat je bila soba polna razbijanja kitar in pojočega pevkinega glasu: »Poletni dnevi umirajo, ptice se selijo ...«

Ruth je začutila bolečino in pritisnila roko na mesto, kjer naj bi bilo srce. Takoj pa se je počutila neumno in melodramatično. Saj sploh nikoli ni zares ljubila Harryja. Bolečina, ki jo je začutila, je bila le hrepenenje po vročih poletnih dneh.

Hiša je bila prazna in pomislila je, da so morda le moževe stvari potrjevale njegovo prisotnost v njenem življenju. Zdaj ko ni več njegovih knjig, palic za golf, zdravil in nekaj ducatov dragih oblek, se zdi, kot, da ga v resnici sploh ni bilo. Njun zakon je bil vljuden prav do zadnjih štirih besed, s katerimi se je izpisal iz njenega življenja. Ruth je pomislila, da bi bil zdaj pravi čas, da telefonira prijateljici, če bi jo imela. Pili bi vsaka svoj martini in Harryja obrale do golega. Obesili bi ga na sramotni steber. V odsotnosti bi mu sodili in izrekli sodbo nad njim.

A prijateljice ni imela. Imela je znanke, kolegice, sestro. Ženske, ki bi ji priporočale strpnost in razumevanje in ji svetovale, naj svojemu štirideset let staremu možu dovoli njegovo zadnjo ljubezensko pustolovščino. Začela je preurejati spalnico in prenašati obleke iz svojih natlačenih omar v tisti del sobe, ki je prej veljal za Harryjevo ozemlje. Ugasnila je luč in pogledala na vrt. Sneg je še vedno padal.

3.

Vsi jutranji radijski programi so bili polni poročil o dramatičnem poslabšanju vremena. Glavne ceste so bile neprevozne, telefonske žice potrgane, cele vasi odrezane od sveta, ogrožena je bila oskrba z električno energijo in napovedovali so še več snega. Harry pa je prav gotovo vse prej dobro premislil. Zdajle je prav gotovo tičal skupaj s svojo spremljevalko v kakšnem udobnem motelu ali pa v koči, ki jo je najel za nedeni mesec.

Miličnik ustavil svojega morilca

NOVI SAD, 2. decembra (Tanjug) — Preiskovalna sodnica okrožnega sodišča v Novem Sadu je danes sporočila, da je odredila pripor za 26-letnega zahodnonemškega državljana Mihaela Wegerja, ker obstaja utemeljen sum, da je ubil 40-letnega prometnega miličnika Aleksandra Veličkovskega, ki je nemški tovornjak s prikolico zaradi kontrole ustavil na parkirišču pri cestninski postaji pri Sirigu na avtocesti med Novim Sadom in Subotico.

To se je zgodilo 30. novembra zvečer. Miličnik je ustavil tovornjak s prikolico, ki je bil iz Instanbula namenjen proti Subotici oziroma v Nemčijo. Šofer, 26-letni nemški državljan Albert Wegelein, se je pod vplivom alkohola silovito uprl in napadel miličnika, ki ga je v samoobrambi ustrelil.

Med preiskavo je sovoznik Weger priznal, da je posegel v spopad med šoferjem in miličnikom, da je slednjega najprej zabodel z nožem, potem pa mu je iztrgal pištolo in ga z udarci po glavi dotolkel. Njegovo truplo je zvlekel na njivo, patruljni avto pa skril za grm in potem pobegnil čez polja proti Bačkemu Dobremu polju kjer so ga prijeli.

Kasneje je med preiskavo priznal, da je miličnika ubil, vendar menda zato, ker se je zbal za življenje. Priznal je tudi, da sta s šoferjem v motelu kupila steklenico vodke in da sta jo do parkirišča pri Sirigu že več kot polovico izpraznila. Ravno zaradi tega ju je miličnik Veličkovski tudi ustavil.

Preiskovalna sodnica je opozorila, da je za tako hudo kaznivo dejanje po jugoslovanskem kazenskem zakonu predvidena kazen od desetih let zapora do smrtne kazni, ker gre za umor pripadnika organov javne varnosti med opravljanjem dolžnosti.

Dodatna varovala najpogosteje odženejo nepovabljene goste

Mariborski miličniki in kriminalisti so v letošnjih prvih devetih mesecih našteli 564 vlomov, največ v avtomobile in stanovanjske hiše

MARIBOR, 2. decembra — V devetih mesecih letošnjega leta je bilo na območju mariborske UNZ nad tristo vlomov v hiše, stanovanja, trgovine in kioske ter 255 vlomov v avtomobile. Daleč največ vlomov je bilo v stanovanjske hiše, in sicer 134, 52-krat so vlomilci kaj odnesli iz stanovanj, 72-krat pa so vlomili v počitniške hišice. Najrazličnejše trgovine so bile cilj vlomilcev 21-krat, dvakrat več so kaj odnesli iz kioskov (predvsem cigarete), 30-krat pa so obiskali kleti in iz njih odnesli ozimnico oziroma hrano.

Kot je povedal **Bojan Hrovatin,** ki na mariborski UNZ vodi odkrivanje in zatiranje težjih premoženjskih deliktov, je vlomov vedno več, kar kažejo tudi primerjave z lanskim letom. Vlomov v stanovanjske objekte je namreč za dobro desetino več, v avtomobile pa za skoraj četrtino več kot v enakem lanskem obdobju. Nekaj teh vlomov gre pripisati tudi amnestirancem in republiška sekretariata za pravosodje in notranje zadeve pripravljata posebno analizo glede tega, koliko pomiloščenih zapornikov se je spet vrnilo na pota kaznivih dejanj. Sicer pa je med vlomilci, vsaj pri razjasnjenih vlomih, več kot polovica povratnikov, ki so že bili obsojeni za takšna in podobna kazniva dejanja.

Na mariborski UNZ opažajo, da se stopnjuje število vlomov v stanovanjske objekte, kamor storilci vstopajo skozi vrata. Zato opozarjajo; naj si ljudje na vratih omislijo poleg ključavnice še kakšno dodatno oviro za morebitnega vlomilca. To naj bo ali dodatna ključavnica, ali ščitnik za cilindrično ključavnico, ali kašna posebna naprava, ki jih je za zdaj mogoče kupiti predvsem v tujini. Dodatna varovala na vratih marsikdaj otežijo vlom, prenekateri vlomilec pa si običajno hitro premisli, ko najde na vratih več ovir, kot je predvideval, da jih bo. Seveda so takšne ovire dovolj le za tako imenovane »navadne« vlomilce, ki pač skušajo vlomiti v katero od hiš ali stanovanj. Za koga, ki natančno ve, koga želi okrasti, in kdaj mora to storiti, pa takšna dodatna varovala seveda ne bodo takšna ovira, da bi se odpovedal »obisku« hiše ali stanovanja.

Glede časa storitve kaznivih dejanj pa je tako, da v stanovanja nepridipravi največkrat vlomijo v dopoldanskem času, ko so ljudje v službah, in tudi kak sosed je le redko doma. Zmikavti seveda pozorno opazujejo hiše ali stanovanja, v katere nameravajo vlomiti in ne zgodi se malokrat, da kaj odnesejo v času, ko se stanovalci odpravijo po nakupih.

● Škoda pri vlomih je sila različna, od dveh tisočakov, ko vlomilec poškoduje vrata ali ključavnico in potem odneha, ker mu zmanjka časa ali pa je na vratih in oknih preveč ovir zanj, pa tja do dvesto, tristo tisočakov, ko odnesejo vse, kar jim pride pod roke. Ni dolgo tega, ko so iz ene hiše v središču Maribora odnesli za dvesto tisoč dinarjev nakita.

Bojan Hrovatin je še povedal, da je največ vlomov v mestu in primestnih naseljih. Iz hiš in stanovanj odnašajo vlomilci skorajda vse, največkrat denar, devize in nakit, seveda pa se ne odrečejo niti manjšim tehničnim predmetom, ki jih zlahka odnesejo s seboj.

Kriminalisti menijo, da bi bilo marsikak vlom mogoče preprečiti z dodatnimi ovirami na vratih ali oknih, tudi alarmna naprava nikakor ni odveč, še zlasti v naseljih, kjer so hiše blizu druga drugi. Tudi opazovanje sumljivih obiskovalcev po blokih ali ulicah lahko včasih obrodi sadove — nedavno je nek Rušan miličnikom sporočil, da se v eni ruških ulic med stanovanjskimi hišami mudita dva mladeniča, ki se nenavadno obnašata. Miličniki so ju zaslišali in fanta sta priznala, da sta opazovala hiše in čakala na priložnost, da v katero od njih vlomita.

Veliko pa lahko storijo tudi stanovalci sami, še posebej tedaj, ko gredo vsi naenkrat od doma in za daljši čas. Nakit, denar in druge vrednejše predmete je priporočljivo skriti na kako mesto, za katero je malo verjetno, da ga bo lopov našel — vsakdo v svojem domu gotovo ve za kak skrit kotiček, kamor se lahko skrijejo majše stvari. Predmete z umetniško vrednostjo, slike in kipce na primer ali starine, pa je priporočljivo fotografirati, da bi jih ob kasnejšem odkritju laže vrnili lastnikom. Seveda je bančni trezor še vedno najbolj varno mesto za hrambo takšnih ali drugačnih dragocenosti.

In še neko podrobnost so mariborski kriminalisti opazili pri običajnih vlomih — pravijo, da ne pomnijo vloma v hišo, okoli katere se sprehaja — pes.

ZORA ŠTOK

V treh požarih za milijon škode

KAMNIK, MURSKA SOBOTA, 2. decembra — V treh požarih na Županjih Njivah pri Kamniku, Svetem Duhu pri Škofji Loki in Paričnjaku pri Gornji Radgoni je pretekli konec tedna nastalo za milijon dinarjev škode.

Najhujši je bil sobotni požar, ki je skoraj v celoti uničil stanovanjsko hišo 58-letnega Antona Bodlaja z Županjih Njiv. V tej hiši so se namreč na kmečki peči vnela oblačila, zatem pa je požar uničil še vse pohištvo in ostrešje. Škode je za 850.000 dinarjev.

Za dobrih 100.000 dinarjev pa je bilo škode v požaru, ki je uničil slamo, seno in del ostrešja na gospodarskem poslopju Emila Klemenčiča iz Paričnjaka. Do požara je prišlo zato, ker je bila cev za kuhanje žganja napeljana v dotrajan dimnik (ob njem pa je bila zložena slama).

Na Svetem Duhu nad Škofjo Loko pa sta se v petek dopoldne na kozolcu Poldeta Trilerja s Svetega Duha mladoletna otroka igrala z vžigalnikom. Zaradi njune igre se je vnela otava, tako da je zgorel del kozolca. Škode je za več kot 10.000 dinarjev.

J. P.

V Burmi spet javno sežigali mamila

RANGUN, 2. decembra (AFP) — Burmanske oblasti so na policijskem inštitutu zažgale precejšnjo količino heroina in drugih mamil, ki bi bila v New Yorku vredna 400 milijonov dolarje.

Četrto javno uničenje mamil so si ogledali visoki vojaški in vladni predstavniki pod vodstvom prvega sekretarja vladajoče vojaške hunte generalmajorja Kina Niunta, pa tudi povabljeni diplomati, predstavniki agencij Združenih narodov in ameriške agencije za boj proti mamilom ter novinarji.

V četrtek so v Kokangu na severovzhodu Burme, ki slovi kot največje območje za pridelavo opija v državi, zažgali mamila v vrednosti 500 milijonov. Od februarja letos so uničili več kot 736 kilogramov heroina, 99 kilogramov surovega opija, 147 kilogramov morfija, 37 kilogramov opijevega olja, 105 kilogramov tekočega opija in 2 toni marihuane. Na črnem trgu bi bila treba za ta mamila odšteti 1,8 milijarde dolarjev.

New York dosega »povprečje«

Z umorom desetletne Jessice in osemletnega Johna Thomasa ter obračunom v kitajski četrti se je končal še en newyorški teden strahu in groze

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra — Zadeva je preveč vsakdanja, da bi koga presenetila, po drugi strani pa preveč grozljiva, da bi človek ob njej ostal ravnodušen. Ob avtocesti, ki vodi skozi severno newyorško občino Bronx, so našli iznakaženo truplo desetletne deklice Jessice Guzman.

Morda vse skupaj ne bi bilo tako grozljivo, če se ne bi obraz te simpatične deklice, ki naj bi v kratkem praznovala svoj enajsti rojstni dan, pred tednom dni smejal s prvih strani tukajšnjih časopisov in z zaslonov newyorške televizije. Policija in starši so prosili vse, ki bi karkoli vedeli o izginotju deklice, naj to sporočijo na najbližjo policijsko postajo.

Deklico so iskali ves teden. Da jo bodo našli, so poleg tistih, ki so jo imeli radi, upali tudi vsi Newyorčani. Izginila je na kratki poti od šole do doma v Castle Hillu. Vse mesto se je ves teden balo, da se je zgodilo najhujše. In res je bilo tako. Ko so našli iznakaženo trupelce, je bilo jasno, da se je nad deklico izživljal psihopat, saj so otroka prepoznali le po obleki.

Tako se je iztekel še en »teden strahu in grozote«, ki se je začel z izginotjem Jessice, nadaljeval pa s streljanjem v brooklynski četrti Vzhodni New York, ko je umrl osemletni John Thomas Jones, črnski deček, ki so mu zaradi njegovega lepega glasu rekli »mali slavček«, sledil pa je še obračun v kitajski četrti na Manhattnu, v katerem so ubili tri Vietnamce, pripadnike tolpe »Rojenih za ubijanje«.

Medtem je mestna policija obravnavala še 11 ubojev, ki pa niso zbudili take pozornosti v medijih in javnosti. Tako je bilo doseženo tukajšnje povprečje, po trije umori na dan.

Kot kaže, pa bo letno povprečje, 2000 zločinov s smrtnim izidom, letos močno preseženo.

Nesrečna Jessica in »mali slavček« sta bili 14. in 15. žrtev, stari manj kot 14 let. Policija niti v prvem niti v drugem primeru še ni odkrila nobenih znamenj, ki bi jo pripeljala do zločincev.

Veliko ljudi pravi, da je omenjena organizacija močno nazadovala tudi zaradi sodnega sklepa, da mora znani »Vigilante« Goetz, ki je v samoobrambi streljal na napadalce v newyorški podzemni železnici, kljub vsemu v ječo, češ da je »prekoračil samoobrambo«.

Medtem je mestna uprava začela uresničevati obljubo, ki jo je sedanji župan dal pred volitvami, da bodo v mestu bolje poskrbeli za red. Prvih 900 policistov iz desetkrat večjega kontingenta, ki je predviden za prihodnjih pet let, je že imelo slovesno zaobljubo, da bodo mesto varovali pred zločini. Predvideno je, da bo do leta 1995 poleg sedanjih 28.000 policistov, oblekло črne uniforme še 9000 močnih in izurjenih mladeničev, ki bodo skrbeli za varnost več kot sedmih milijonov prebivalcev New Yorka.

● Župan Dinkins, prvi črnec v zgodovini tega mesta, ki ima ta položaj, je moral sorodnikom in prijateljem obeh žrtev priznati svojo nemoč. Newyorčane je pozval, naj si tudi sami prizadevajo, da bo zločinov čim manj. Pri tem je mislil na izkušnje Castle Hilla, kjer so ljudje še pred kakim letom imeli zelo močno organizacijo, s katero so skoraj povsem pregnali preprodajalce mamil in zločince. Ko pa je odšel tamkajšnji duhovnik, ki je organiziral te akcije, je ta del New Yorka spet postal nevaren, kar najbolj potrjuje zločin nad Jessico Guzman.

VLADIMIR HOLOVKA

VRTIMO GLOBUS — VRTIMO GLOBUS — VRTIN

■ Pravo orodje

Orodje na sliki ni za vsakega vrtnarja. Znanstvenica uporablja napravo, ki s pomočjo optičnih vlaken meri razmerje med fotosintezo rastlinskih listov in kakovostjo zraka. V raziskovalnem centru Liphook v južni Angliji potekajo raziskave možnih učinkov kislega dežja na rastline in žuželke. Za raziskave so denar dala vsa večja državna elektropodjetja.

■ Festival računalniških filmov

V Montrealu poteka peti mednarodni festival računalniških filmov, na katerem bodo prikazali več kot 150 filmov iz 15 držav. Največ filmov so poslali iz Avstralije, Japonske, Madžarske, Francije, Mehike, ZDA in Kanade. Razporedili so jih v pet kategorij (umetnost, znanost, fantastika, reklama in mikroračunalniki). Četrtega decembra, ko se bo festival končal, bodo razdelili šest nagrad, po eno v vsaki kategoriji, ter nagrado žirije.

■ Eksplozija prebivalstva v Pakistanu

V Pakistanu so začeli petič po letu 1951 popisovati prebivalstvo. Rezultati predhodnega popisa so že pokazali, da število prebivalcev strahovito hitro narašča. V zadnjih štirih desetletjih se je to število pomnožilo za trikrat in doseglo približno 120 milijonov.

V skladu z islamskim naukom v Pakistanu ne nadzorujejo rojstev, tako da se število ljudi v tej državi vsako leto poveča za 3,2 odstotka. Demografi predvidevajo, da bo država zgrmela v brezno bede in brezposelnosti, če ne bodo hitro in učinkovito ukrepali. Zaradi visokega prirastka prebivalstva bo do konca stoletja potrebno vsako leto milijon novih delovnih mest. Drugače se bo vojska brezposelnih, ki jih je že zdaj skoraj štiri milijone, še povečala.

Povprečna pakistanska družina ima sedem članov. Vsako leto se rodi 43 otrok na tisoč prebivalcev, več kot sto od tisoč novorojenčkov pa umre v prvih dneh življenja. Vsaj 11 milijonov otrok je podhranjenih, več kot 23 milijonov otrok, ki so že toliko stari, da bi morali hoditi v šolo, pa nikoli ne vidi te ustanove od blizu.

Nepismenost je poleg usodnega nasprotovanja verskih voditeljev največja ovira nadzora nad rojstvi. Na podeželju zna pisati in brati komaj osem odstotkov žensk, povprečje pismenosti po vsej državi pa ni večje od 26 odstotkov.

■ Vsakdo ima svoje reveže

Med evropsko dvanajsterico ima največji delež revežev Portugalska: tretjino prebivalstva (na sliki je Lisbona). Njeno nasprotje je Belgija, kjer je šest odstotkov revnega prebivalstva. Precej revnih je tudi v Španiji in na Irskem (približno 20 odstotkov prebivalstva). Belgiji pa z majhnim deležem revnih sledita Danska in nekdanja Zvezna republika Nemčija. Ti podatki so iz leta 1985, odtlej so se morda razmerja malo spremenila, saj sta se Portugalska in Španija pridružili Evropski skupnosti.

■ Proti hujšanju bolnikov z aidsom

Na mednarodni konferenci o uporabi marihuane v zdravstvene namene, ki je bila pred kratkim v San Franciscu, so predstavili zdravilo »marinol«, sintetično različico marihuane, ki jo uporabljajo pri bolnikih, ki jih zdravijo s kemoterapijo. To zdravilo preprečuje občutek slabosti, gnusa, izkazalo pa se je, da uspešno preprečujejo tudi hujšanje bolnikov z aidsom. Spodbuja tek, tako da nehajo hujšati. Pri 70 odstotkih bolnikov, ki so pred zdravljenjem z marinolom shujšali povprečno za kilogram na mesec, so opazili, da so se po terapiji z marinolom začeli po malem rediti, pri preostalih pa je zdravilo ustavilo hujšanje.

Ameriška zdravstvena uprava za zdaj izdaja le posebna dovoljenja za uporabo tega zdravila v zdravstvene namene pri bolnikih z rakom, multiplo sklerozo, glavkomom in aidsom. Marinol, pravijo, pa bi bil tudi dobro nadomestilo za prepovedano mamilo, saj vsebuje vse aktivne sestavine marihuane.

■ Vulkan Unzen spet bruha

Vulkan Unzen (1359 metrov), ki leži 40 kilometrov vzhodno od Nagasakija, je po 198 letih spet začel bruhati. Škode ni povzročil, le okolico je zasul z blatom in kamenjem, dim pa se je dvigal 300 metrov visoko. Ob zadnjem izbruhu leta 1792 je v žareči lavi izgubilo življenje 15.000 ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pisatelj poljskega rodu Joseph Conrad (pravo ime Teodor Josef Konrad Korzeniowski), čigar romani obravnavajo večinoma pustolovske snovi, ki jih je črpal iz bogatih lastnih izkušenj (umrl 1924).

Čeprav so ga prvi romani dokaj proslavili, je dolgo živel prav bedno življenje. Trinajst knjig je že objavil, ko je priznal prijatelju:

»Moja nesmrtna dela so mi letos prinesla... pet funtov šterlingov od avtorskih pravic! Lahko si predstavljaš, v kakšnem razpoloženju živim.«

Pri vsem tem je bil neutruden delavec. Spal je le šest ur in delal dvanajst ur na dan. Nekoč je potožil, da si že nekaj let ni mogel ogledati nobene razstave, da ni slišal niti note glasbe, da ni bil niti enkrat v gledališču. Ker je moral pisati v jeziku, ki ni bil njegov materni jezik, je pisal počasi in je pri tem naravnost trpel.

●

Nazadnje se je Joseph Conrad le tako proslavil, da so mu iz predsedstva vlade poslali v uradni modri kuverti z napisom »On His Majesty Service« predlog, da ga povišajo v viteški stan. Za to bi potrebovali še nekaj podatkov.

Ko več mesecev ni bilo nobenega odgovora, je poslal premier k pisatelju sla, da bi poizvedel, kaj je s predlogom. Skupaj s Conradom sta našla kuverto neodprto na pisateljevi pisalni mizi. Conrad si je ni upal odpreti, ker se je bal, da gre za kako terjatev davčnega urada.

3. december

*Slovenski jezikoslovec in literarni zgodovinar **Maks Pleteršnik** se je rodil 3. decembra 1840 v Pišecah blizu Brežic. Po maturi v Celju je študiral pri Miklošiču na Dunaju klasično filologijo, slovenščino in nemščino. Kot profesor je služboval v Mariboru, Kranju, Gorici, Trstu in Ljubljani, umrl pa je na svojem domu v Pišecah leta 1923.*

Pleteršnik je pisal pesmi že v dijaških letih, na Dunaju je pomagal Miklošiču pri korekturah njegovega staroslovenskega besednjaka, pozneje pa je sam obravnaval zgodovinske in jezikovne teme. Prvič je vzbudil pozornost z literarno zgodovinsko primerjavo Homerjevih epov in srbskih narodnih pesmi, potem je iz ruščine prevedel Pesem o vojski Igorjevi in napisal več poljudnoznanstvenih člankov o antični kulturi. Njegovo najpomembnejše delo pa je dopolnitev velikega Wolfovega Slovensko-nemškega slovarja. Slovarsko gradivo, ki ga je Pleteršnik prevzel od predhodnikov (Cafa, Miklošiča, Levstika, Zalokarja) je bilo nepopolno, neenotno in kritično nepregledno. Ni bilo še jasno, ali naj bo slovar zgodovinski, etimološki ali sinhron in ali naj se objavi vse gradivo ali samo delo. Jasna nista bila besedni in naglasni ustroj besedja in odločiti se je bilo treba, katere podatke naj slovar daje. Ko je Pleteršnik prevzel gradivo, in ga zavezal da ga uredi in objavi, je ovrgel misel o tem, naj bi bil slovar popolna stvaritev, na podlagi tujih in svojih izkušenj je določil vsebino, obliko in obseg in delo je steklo. Slovensko-nemški slovar I-II (1983—94) je bil sad dvanajstletnega dela in je bil naš najobsežnejši in najpopolnejši slovar.

Pleteršnik je pisal tudi o slovenski zgodovini (Najstarejša doba slovenske zgodovine, Slovenci, Srbi in Hrvati), poleg tega pa je za Slovenski narod prevajal iz nemščine. Samostojno so izšle njegove Hartejeve Kalifornijske povesti.

Dogodki na današnji dan

1800 *Rodil se je največji slovenski pesnik **Franc Prešeren** (umrl leta 1849).*

1850 *Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Detela** (umrl leta 1926).*

1857 *Rodil se je angleški romanopisec **Joseph Conrad** (umrl leta 1924). Njegovo najbolj znano delo je Lord Jim, ki opisuje boj med človekom in morjem.*

1867 *Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Milčinski** (umrl leta 1932).*

1967 *V Capetownu v bolnišnici Groote Schuur je kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno **presaditev človeškega srca.***

1971 *Začela se je **indijsko-pakistanska vojna,** končala pa se je 17. decembra z zmago Indije in odcepitvijo Bangladeša.*

Z DELOM NA IZLET

Srednješolci!

Vsak nov naročnik, ki ga boste pridobili na časopis **DELO,** bo vašemu razredu prinesel 10 kilometrov vožnje s turističnim avtobusom.

Najuspešnejši razred bo KOMPAS popeljal na enotedensko potovanje v Španijo.

DELO ali ne — to zdaj ni več vprašanje — DELO JE POTOVANJE!

Dodatna pojasnila dobite v propagandi DELA, tel. (061) 318-366, int. 26-84.

OD PETKA DO PONEDELJKA

Avtobus zbil pešca

MARIBOR, 2. decembra — Avtobus iz Slavonske Požege, ki ga je vozil Antun Bazina, je včeraj zjutraj v Štrigovi zbil 22-letnega pešca Borisa Solino, ki zunaj naselja ni hodil po levi, ampak po desni strani magistralne ceste, pa še to ne povsem po robu. Boris Solina je padel po cesti in hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. (B. V.)

Ukradli tovornjak z umetninami

PARIZ, 2. decembra (AP) — Medtem ko je šofer s spremstvom počival v restavraciji, je s parkirišča izginil tovornjak z dragocenimi umetninami, med katerimi so bile tudi Rubensove, Watteaujeve in Fragonardove slike, pa še več kot 600 keramik. Vse te umetnine, vredne 5,6 milijona dolarjev, so bile razstavljene v enem od luksuznih pariških hotelov, po razstavi pa naj bi jih s tovornjakom odpeljali v Strassbourg, kjer bi jih prodali.

Neprevidno na prednostno cesto

VELENJE, 2. decembra — V petek, nekaj minut pred 18. uro, se je v križišču Jenkove in Tomšičeve ceste v Velenju zgodila prometna nesreča, v kateri sta se dve osebi hudo ranili, nastalo pa je tudi za 20 tisočakov škode na osebnih vozilih. Do nesreče je prišlo zato, ker je voznik osebnega avtomobila, 23-letni Marko Divković iz Pule, z Jenkove zapeljal na prednostno Tomšičevo cesto v trenutku, ko je po Tomšičevi z osebnim avtomobilom pripeljala nasproti 38-letna Tatjana Vizovišek iz Velenja. V trčenju sta se hudo ranila sopotnika v Divkovićevem avtomobilu 30-letni Nikola Divković in 58-letni Anto Tadić, oba iz Velenja. (J. P.)

Romarji tihotapili heroin

KARAČI, 2. decembra (AFP) — Na ladji, ki je bila z romarji namenjena v Meko v Saudski Arabiji, so pakistanski agentje zaplenili 20 kilogramov heroina, ki so ga našli med prtljago 16 potnikov. V televizijskem poročilu ni bilo rečeno, katera ladja je to bila, pa tudi ne, kdaj se je ta incident zgodil.

Kolesarka pred avto

MURSKA SOBOTA, 2. decembra — Sinoči ob 18.15 je 62-letna Helena Kuzma iz Puževcev med vožnjo s kolesom po cesti v domači vasi proti zbiralnici mleka izsilila prednost prev Viktorjem Šiftarjem iz Strukovcev, ki se je pripeljal po prednostni lokalni cesti z avtomobilom. Šiftar je kolesarko zbil in pri tem se je hudo ranila. (J. P.)

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

ED LACY

Vizum za smrt

8. nadaljevanje

»Kaj pa Detektiv Turner? Ste ga kdaj videli že prej?«

Slepi mož je dejal: »Nikoli ga nisem slišal,« in Jimmy je dodal: »To so me spraševali vsi policaji. Nenehno sem jim dopovedoval, da sem ga videl samo enkrat — na pločniku, mrtvega.«

»Je bil tisti večer tukaj kakšen tujec?«

»Se šalite?« je vprašal Jimmy, spral krpo in pobrisal površino šanka. V točilnici je vedno nekaj tujcev. Ampak tisti večer so bile v glavnem stalne stranke, ker so hoteli slišati, kako je Frank dobil denar.

»Brown je bil tukaj,« je nenadoma dejal Danny.

»Je bil?« je rekel Jimmy in spet spral krpo. »Ne spominjam se, da bi ga videl.«

»Bil je tukaj,« je rekel Danny. »Spominjam se njegovega glasu — nikoli ne bom pozabil njegovega glasu.«

Pomignil sem za novo rundo piva in vprašal: »Kdo je Brown?«

»Nek bedak, ki vse ve,« je dejal Jimmy. »Jaz živim in stanujem v tej ulici zadnjih... no... vsaj petinštirideset let.«

»Jaz tudi, celo dlje,« je rekel Danny.

»Poglejte navzdol po cesti in videli boste prazno zemljišče tam čez, še vedno so široke kamnite stopnice pred vhodom. Nekoč je bila tam cerkev. To je bilo leta 1915, ali ne, Danny?«

»Res.«

»No, ravno pred vojno, približno leta 917, je stari prečastiti Atkins umrl v avtomobilski nesreči in cerkev je nekako nehala poslovati, če to lahko rečemo za cerkev. Potem jo je prevzelo neko nemško združenje in vložili so dosti denarja, da so jo preuredili v telovadnico. Pa je prišla vojna, stavba je bila zaprta, potem je pogorela, samo del temeljev in stopnice so ostali. Veliko ljudi misli, da ogenj ni bil prava nesreča, saj veste, kako občutljivi so bili ljudje med vojno. Nikoli nisem mislil tega, ampak...«

»Kakšno zvezo ima to z Brownom?« sem vprašal.

»Saj je prihajal k temu,« se je vmešal Danny. »Nekega večera ta Brown pride sem in začne govoriti z enim od fantov, pravzaprav s Frankijem.«

»Ja, s Frankijem sta se prepirala,« je rekel Jimmy.

»O čem?« sem vskočil.

»Pravzaprav o ničemer. Brown je rekel, da je bil rojen tu nekje, spominjal se je Frankijevega očeta in matere, vedel je, da sta se on in Frankie rodila z nekaj dnevi razlike. Samo gostilniško govorjenje, dodal pa je, da se spominja, kdaj je zgorela cerkev, vendar to takrat ni bila cerkev in sploh je bilo to, preden se je rodil.«

»In nihče se ne spomni, da bi ga bil kdaj videl tod okoli,« je dodal Danny. »Zakaj bi se človek bahal zaradi take stare šare? Mene je zagrabil njegov glas, nosljal je, na hecen način je izgovarjal r. Nihče ne govori tako, če se je rodil tukaj.« »Ne spominjam se ničesar čudnega v njegovem glasu,« je rekel Jimmy.

Slepi mož je do konca popil svoje pivo. »Jaz pa se. Precej sem se boril na zgornjem delu države, pri Elmiri in Ithaci. Tam gori ljudje tako nosljajo.«

»In o tem sta se prepirala — ali se je Brown rodil tukaj ali ne?« sem vprašal.

Jimmy je prikimal, si opral roke in si jih obrisal. »To je vse. Zapomnil sem si samo zato, ker je lagal o požgani cerkvi.«

»Kakšen pa je bil videti? Se spominjate njegovega imena?«

Natakar je za hip preiskoval packo na predpasniku. »Mislim, da je imel navadno ime, kot Jack ali Joe. Kakšen je videti — to je bilo pred meseci — name ni naredil posebnega vtisa. Rekel bi, da je bil star približno trideset, čokat, mislim, in majhen.«

»Lepo oblečen?«

»Hudiča, ne spomnim se.«

»Barva njegovih las?«

»Ja, ja, spomnim se tega — rdeča!« je ves srečen rekel Jimmy.

»Ja, gospod, pravi rdeči lasje. Tega se ne spomnim samo zato, ker je bila grozna rdeča, ampak ker se je veliko prepiral in sem se spomnil, da pravijo, da so rdečelasci prepirljivci.«

»Zloben je bil, to sem ugotovil po glasu,« je rekel Danny. »Mislim, da je imel s seboj prijatelja, nekega tipa.«

»Vrnimo se na večer ubojev — je Brown odšel pred Andersunom?« sem vprašal.

Jimmy se je zasmejal in pri tem pokazal vlažne zgornje zobe. »Jezus, dečko, saj nisem rekel, da je bil tisti večer tukaj.«

»Ampak je bil,« je rekel slepi mož. »Poskušal sem se spomniti, kje sem prej slišal njegov glas, in ravno ko ste spraševali o tujcih, mi je prišlo.«

»Samo trikrat ste slišali njegov glas, in še to v treh mesecih, pa ste še vedno prepričani, da je glas njegov?« sem vprašal.

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

3. nadaljevanje

Dlani je pritisnila ob mrzlo površino cedila iz nerjavečega jekla, nato pa jih dvignila in si z njimi hladila vroča lica. Prisilila se je, da je počasi in globoko dihala. Sram jo je bilo zaradi nedostojanstvenega in otročjega izbruha in počutila se je nekoliko v zadregi, zato je hitro začela pripravljati skromno večerjo, kakšno je ponavadi zaužila, ko ni bilo Harryja doma.

Pristavila je kotliček za čaj, vključila toaster, iz shrambe prinesla maslo in jajca in začela rezati kruh. Nož je popolnoma mirno držala v roki in od hlebca so padali ravni in pravilno oblikovani kosi.

Sedla je za mizo in takoj padla v past ugibanja, ki čaka vsako žensko v podobnem položaju. Divje je začela iskati znamenja. Njegove nerazložljive odsotnosti iz tovarne. Rahla sprememba v njegovem vedenju do nje. Mladostni slog oblačenja in česanja. Rahla sled parfuma Arpège, ki ga je včasih zaznala na njegovih oblačilih.

Vedela je za Harryjeve ženske. Seveda je vedela. Zakon ji je prinesel gotovost srčne bolečine in vsaka ženska, ki se je delala, da tega ne ve, je bila neumnica ali lažnivka. Na hitro je skušala dognati, kaj je tisto, kar je izgubila, nato pa se je začela spraševati ali ima sploh pravico do tega.

Kazalo je, da je iz hiše odnesel vse, kar je bila njegova osebna last. Vsaj dva avtomobila je potreboval, da je lahko odpeljal ves ta plen. Verjetno je prej vse dobro premislil, skrbno načrtoval in prav gotovo je imel pomočnico. Prav lahko si je predstavljala, kako je vse skupaj potekalo. Gledal je za njo, ko se je odpeljala po privozu navzdol, ji pomahal, kot običajno, nato pa je dvignil slušalko in poklical prijateljico. Potem pa je elegantni Harry v zlikanih hlačah in volnenem puloverju najboljše znamke vodil celotno operacijo. Predstavljala si ga je, kako jemlje stvari iz polic in omar in izbrane predmete podaja svoji družabnici, ki jih je potem morala zložiti v kovčke in jih odnesti v avto. Upala je, da je bilo dekle sposobno nositi bremena. Harry ni bil. Nikoli ni rad nosil težke prtljage.

Vrgla je večerjo v smeti in odsotno začela pomivati krožnik, skodelico in krožniček. Takšno bo poslej njeno življenje. Nobenih srajc ne bo več likala, nobenih posebnih nakupov ne bo več. Ne bo več načrtovala nobenih posebnih kosil in večerij ob koncu tedna. Dejstvo, da ji ne bo treba več preiskovati samopostrežnic in iskati njegove najljubše jedi, bi lahko privzelo katastrofalne dimenzije, če bo dovolila, da se to zgodi.

Vsakršni spori so bili vsakdanja izkušnja žensk, ki so iskale pomoč v Pribežališču. Vedno si je želela, da bi bilo njeno življenje urejeno. Vznemirjali so jo ostanki nerešenih čustev. Prepričana je bila celo, da bo ukrotila neprijetna sumničenja. Njena sestra Georgina je uporabljala Arpege. Pa tudi na tisoče drugih žensk.

Čisto samodejno je vključila protivlomilske naprave in dobro zapahnila in zaprla vrata in okna. Sneg je zadušil vse glasove na cestah in vrtovih — hiša pa je še vedno poslušala. Prižgala je radio in naenkrat je bila soba polna razbijanja kitar in pojočega pevkinega glasu: »Poletni dnevi umirajo, ptice se selijo...«

Ruth je začutila bolečino in pritisnila roko na mesto, kjer naj bi bilo srce. Takoj pa se je počutila neumno in melodramatično. Saj sploh nikoli ni zares ljubila Harryja. Bolečina, ki jo je začutila, je bila le hrepenenje po vročih poletnih dneh.

Hiša je bila prazna in pomislila je, da so morda le moževe stvari potrjevale njegovo prisotnost v njenem življenju. Zdaj ko ni več njegovih knjig, palic za golf, zdravil in nekaj ducatov dragih oblek, se zdi, kot, da ga v resnici sploh ni bilo. Njun zakon je bil vljuden prav do zadnjih štirih besed, s katerimi se je izpisal iz njenega življenja. Ruth je pomislila, da bi bil zdaj pravi čas, da telefonira prijateljici, če bi jo imela. Pili bi vsaka svoj martini in Harryja obrale do golega. Obesili bi ga na sramotni steber. V odsotnosti bi mu sodili in izrekli sodbo nad njim.

A prijateljice ni imela. Imela je znanke, kolegice, sestro. Ženske, ki bi ji priporočale strpnost in razumevanje in ji svetovale, naj svojemu štirideset let staremu možu dovoli njegovo zadnjo ljubezensko pustolovščino. Začela je preurejati spalnico in prenašati obleke iz svojih natlačenih omar v tisti del sobe, ki je prej veljal za Harryjevo ozemlje. Ugasnila je luč in pogledala na vrt. Sneg je še vedno padal.

3.

Vsi jutranji radijski programi so bili polni poročil o dramatičnem poslabšanju vremena. Glavne ceste so bile neprevozne, telefonske žice potrgane, cele vasi odrezane od sveta, ogrožena je bila oskrba z električno energijo in napovedovali so še več snega. Harry pa je prav gotovo vse prej dobro premislil. Zdajle je prav gotovo tičal skupaj s svojo spremljevalko v kakšnem udobnem motelu ali pa v koči, ki jo je najel za medeni mesec.

Miličnik ustavil svojega morilca

NOVI SAD, 2. decembra (Tanjug) – Preiskovalna sodnica okrožnega sodišča v Novem Sadu je danes sporočila, da je odredila pripor za 26-letnega zahodnonemškega državljana Mihaela Wegerja, ker obstaja utemeljen sum, da je ubil 40-letnega prometnega miličnika Aleksandra Veličkovskega, ki je nemški tovornjak s prikolico zaradi kontrole ustavil na parkirišču pri cestninski postaji pri Sirigu na avtocesti med Novim Sadom in Subotico.

To se je zgodilo 30. novembra zvečer. Miličnik je ustavil tovornjak s prikolico, ki je bil iz Instanbula namenjen proti Subotici oziroma v Nemčijo. Šofer, 26-letni nemški državljan Albert Wegelein, se je pod vplivom alkohola silovito uprl in napadel miličnika, ki ga je v samoobrambi ustrelil.

Med preiskavo je sovoznik Weger priznal, da je posegel v spopad med šoferjem in miličnikom, da je slednjega najprej zabodel z nožem, potem pa mu je iztrgal pištolo in ga z udarci po glavi dotolkel. Njegovo truplo je zvlekel na njivo, patruljni avto pa skril za grm in potem pobegnil čez polja proti Bačkemu Dobremu polju kjer so ga prijeli.

Kasneje je med preiskavo priznal, da je miličnika ubil, vendar menda zato, ker se je zbal za življenje. Priznal je tudi, da sta s šoferjem v motelu kupila steklenico vodke in da sta jo do parkirišča pri Sirigu že več kot polovico izpraznila. Ravno zaradi tega ju je miličnik Veličkovski tudi ustavil.

Preiskovalna sodnica je opozorila, da je za tako hudo kaznivo dejanje po jugoslovanskem kazenskem zakonu predvidena kazen od desetih let zapora do smrtne kazni, ker gre za umor pripadnika organov javne varnosti med opravljanjem dolžnosti.

Dodatna varovala najpogosteje odženejo nepovabljene goste

Mariborski miličniki in kriminalisti so v letošnjih prvih devetih mesecih našteli 564 vlomov, največ v avtomobile in stanovanjske hiše

MARIBOR, 2. decembra – V devetih mesecih letošnjega leta je bilo na območju mariborske UNZ nad tristo vlomov v hiše, stanovanja, trgovine in kioske ter 255 vlomov v avtomobile. Daleč največ vlomov je bilo v stanovanjske hiše, in sicer 134, 52-krat so vlomilci kaj odnesli iz stanovanj, 72-krat pa so vlomili v počitniške hišice. Najrazličnejše trgovine so bile cilj vlomilcev 21-krat, dvakrat več so kaj odnesli iz kioskov (predvsem cigarete), 30-krat pa so obiskali kleti in iz njih odnesli ozimnico oziroma hrano.

Kot je povedal **Bojan Hrovatin,** ki na mariborski UNZ vodi odkrivanje in zatiranje težjih premoženjskih deliktov, je vlomov vedno več, kar kažejo tudi primerjave z lanskim letom. Vlomov v stanovanjske objekte je namreč za dobro desetino več, v avtomobile pa za skoraj četrtino več kot v enakem lanskem obdobju. Nekaj teh vlomov gre pripisati tudi amnestirancem in republiška sekretariata za pravosodje in notranje zadeve pripravljata posebno analizo glede tega, koliko pomiloščenih zapornikov se je spet vrnilo na pota kaznivih dejanj. Sicer pa je med vlomilci, vsaj pri razjasnjenih vlomih, več kot polovica povratnikov, ki so že bili obsojeni za takšna in podobna kazniva dejanja.

Na mariborski UNZ opažajo, da se stopnjuje število vlomov v stanovanjske objekte, kamor storilci vstopajo skozi vrata. Zato opozarjajo, naj si ljudje na vratih omislijo poleg ključavnice še kakšno dodatno oviro za morebitnega vlomilca. To naj bo ali dodatna ključavnica, ali ščitnik za cilindrično ključavnico, ali kašna posebna naprava, ki jih je za zdaj mogoče kupiti predvsem v tujini. Dodatna varovala na vratih marsikdaj otežijo vlom, prenekateri vlomilec pa si običajno hitro premisli, ko najde na vratih več ovir, kot je predvideval, da jih bo. Seveda so takšne ovire dovolj le za tako imenovane »navadne« vlomilce, ki pač skušajo vlomiti v katero od hiš ali stanovanj. Za koga, ki natančno ve, koga želi okrasti, in kdaj mora to storiti, pa takšna dodatna varovala seveda ne bodo takšna ovira, da bi se odpovedal »obisku« hiše ali stanovanja.

Glede časa storitve kaznivih dejanj pa je tako, da v stanovanja nepridipravi največkrat vlomijo v dopoldanskem času, ko so ljudje v službah, in tudi kak sosed je le redko doma. Zmikavti seveda pozorno opazujejo hiše ali stanovanja, v katere nameravajo vlomiti in ne zgodi se malokrat, da kaj odnesejo v času, ko se stanovalci odpravijo po nakupih.

● Škoda pri vlomih je sila različna, od dveh tisočakov, ko vlomilec poškoduje vrata ali ključavnico in potem odneha, ker mu zmanjka časa ali pa je na vratih in oknih preveč ovir zanj, pa tja do dvesto, tristo tisočakov, ko odnesejo vse, kar jim pride pod roke. Ni dolgo tega, ko so iz ene hiše v središču Maribora odnesli za dvesto tisoč dinarjev nakita.

Bojan Hrovatin je še povedal, da je največ vlomov v mestu in primestnih naseljih. Iz hiš in stanovanj odnašajo vlomilci skorajda vse, največkrat denar, devize in nakit, seveda pa se ne odrečejo niti manjšim tehničnim predmetom, ki jih zlahka odnesejo s seboj.

Kriminalisti menijo, da bi bilo marsikak vlom mogoče preprečiti z dodatnimi ovirami na vratih ali oknih, tudi alarmna naprava nikakor ni odveč, še zlasti v naseljih, kjer so hiše blizu druga drugi. Tudi opazovanje sumljivih obiskovalcev po blokih ali ulicah lahko včasih obrodi sadove – nedavno je nek Rušan miličnikom sporočil, da se v eni ruških ulic med stanovanjskimi hišami mudita dva mladeniča, ki se nenavadno obnašata. Miličniki so ju zaslišali in fanta sta priznala, da sta opazovala hiše in čakala na priložnost, da v katero od njih vlomita.

Veliko pa lahko storijo tudi stanovalci sami, še posebej tedaj, ko gredo vsi naenkrat od doma in za daljši čas. Nakit, denar in druge vrednejše predmete je priporočljivo skriti na kako mesto, za katero je malo verjetno, da ga bo lopov našel – vsakdo v svojem domu gotovo ve za kak skrit kotiček, kamor se lahko skrijejo majše stvari. Predmete z umetniško vrednostjo, slike in kipce na primer ali starine, pa je priporočljivo fotografirati, da bi jih ob kasnejšem odkritju laže vrnili lastnikom. Seveda je bančni trezor še vedno najbolj varno mesto za hrambo takšnih ali drugačnih dragocenosti.

In še neko podrobnost so mariborski kriminalisti opazili pri običajnih vlomih – pravijo, da ne pomnijo vloma v hišo, okoli katere se sprehaja – pes.

ZORA ŠTOK

V treh požarih za milijon škode

KAMNIK, MURSKA SOBOTA, 2. decembra – V treh požarih na Županjih Njivah pri Kamniku, Svetem Duhu pri Škofji Loki in Paričnjaku pri Gornji Radgoni je pretekli konec tedna nastalo za milijon dinarjev škode.

Najhujši je bil sobotni požar, ki je skoraj v celoti uničil stanovanjsko hišo 58-letnega Antona Bodlaja z Županjih Njiv. V tej hiši so se namreč na kmečki peči vnela oblačila, zatem pa je požar uničil še vse pohištvo in ostrešje. Škode je za 850.000 dinarjev.

Za dobrih 100.000 dinarjev pa je bilo škode v požaru, ki je uničil slamo, seno in del ostrešja na gospodarskem poslopju Emila Klemenčiča iz Paričnjaka. Do požara je prišlo zato, ker je bila cev za kuhanje žganja napeljana v dotrajan dimnik (ob njem pa je bila zložena slama).

Na Svetem Duhu nad Škofjo Loko pa sta se v petek dopoldne na kozolcu Poldeta Trilerja s Svetega Duha mladoletna otroka igrala z vžigalnikom. Zaradi njune igre se je vnela otava, tako da je zgorel del kozolca. Škode je za več kot 10.000 dinarjev.

J. P.

V Burmi spet javno sežigali mamila

RANGUN, 2. decembra (AFP) – Burmanske oblasti so na policijskem inštitutu zažgale precejšnjo količino heroina in drugih mamil, ki bi bila v New Yorku vredna 400 milijonov dolarje.

Četrto javno uničenje mamil so si ogledali visoki vojaški in vladni predstavniki pod vodstvom prvega sekretarja vladajoče vojaške hunte generalmajorja Kina Niunta, pa tudi povabljeni diplomati, predstavniki agencij Združenih narodov in ameriške agencije za boj proti mamilom ter novinarji.

V četrtek so v Kokangu na severovzhodu Burme, ki slovi kot največje območje za pridelavo opija v državi, zažgali mamila v vrednosti 500 milijonov. Od februarja letos so uničili več kot 736 kilogramov heroina, 99 kilogramov surovega opija, 147 kilogramov morfija, 37 kilogramov opijevega olja, 105 kilogramov tekočega opija in 2 toni marihuane. Na črnem trgu bi bila treba za ta mamila odšteti 1,8 milijarde dolarjev.

New York dosega »povprečje«

Z umorom desetletne Jessice in osemletnega Johna Thomasa ter obračunom v kitajski četrti se je končal še en newyorški teden strahu in groze

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra – Zadeva je preveč vsakdanja, da bi koga presenetila, po drugi strani pa preveč grozljiva, da bi človek ob njej ostal ravnodušen. Ob avtocesti, ki vodi skozi severno newyorško občino Bronx, so našli iznakaženo truplo desetletne deklice Jessice Guzman.

Morda vse skupaj ne bi bilo tako grozljivo, če se ne bi obraz te simpatične deklice, ki naj bi v kratkem praznovala svoj enajsti rojstni dan, pred tednom dni smejal s prvih strani tukajšnjih časopisov in z zaslonov newyorške televizije. Policija in starši so prosili vse, ki bi karkoli vedeli o izginotju deklice, naj to sporočijo na najbližjo policijsko postajo.

Deklico so iskali ves teden. Da jo bodo našli, so poleg tistih, ki so jo imeli radi, upali tudi vsi Newyorčani. Izginila je na kratki poti od šole do doma v Castle Hillu. Vse mesto se je ves teden balo, da se je zgodilo najhujše. In res je bilo tako. Ko so našli iznakaženo trupelce, je bilo jasno, da se je nad deklico izživljal psihopat, saj so otroka prepoznali le po obleki.

Tako se je iztekel še en »teden strahu in grozote«, ki se je začel z izginotjem Jessice, nadaljeval pa s streljanjem v brooklynski četrti Vzhodni New York, ko je umrl osemletni John Thomas Jones, črnski deček, ki so mu zaradi njegovega lepega glasu rekli »mali slavček«, sledil pa je še obračun v kitajski četrti na Manhattnu, v katerem so ubili tri Vietnamce, pripadnike tolpe »Rojenih za ubijanje«.

Medtem je mestna policija obravnavala še 11 ubojev, ki pa niso zbudili take pozornosti v medijih in javnosti. Tako je bilo doseženo tukajšnje povprečje, po trije umori na dan.

Kot kaže, pa bo letno povprečje, 2000 zločinov s smrtnim izidom, letos močno preseženo.

Nesrečna Jessica in »mali slavček« sta bili 14. in 15. žrtev, stari manj kot 14 let. Policija niti v prvem niti v drugem primeru še ni odkrila nobenih znamenj, ki bi jo pripeljala do zločincev.

Veliko ljudi pravi, da je omenjena organizacija močno nazadovala tudi zaradi sodnega sklepa, da mora znani »Vigilante« Goetz, ki je v samoobrambi streljal na napadalce v newyorški podzemni železnici, kljub vsemu v ječo, češ da je »prekoračil samoobrambo«.

Medtem je mestna uprava začela uresničevati obljubo, ki jo

● Župan Dinkins, prvi črnec v zgodovini tega mesta, ki ima ta položaj, je moral sorodnikom in prijateljem obeh žrtev priznati svojo nemoč. Newyorčane je pozval, naj si tudi sami prizadevajo, da bo zločinov čim manj. Pri tem je mislil na izkušnje Castle Hilla, kjer so ljudje še pred kakim letom imeli zelo močno organizacijo, s katero so skoraj povsem pregnali preprodajalce mamil in zločince. Ko pa je odšel tamkajšnji duhovnik, ki je organiziral te akcije, je ta del New Yorka spet postal nevaren, kar najbolj potrjuje zločin nad Jessico Guzman.

je sedanji župan dal pred volitvami, da bodo v mestu bolje poskrbeli za red. Prvih 900 policistov iz desetkrat večjega kontingenta, ki je predviden za prihodnjih pet let, je že imelo slovesno zaobljubo, da bodo mesto varovali pred zločini. Predvideno je, da bo do leta 1995 poleg sedanjih 28.000 policistov, oblekло črne uniforme še 9000 močnih in izurjenih mladeničev, ki bodo skrbeli za varnost več kot sedmih milijonov prebivalcev New Yorka.

VLADIMIR HOLOVKA

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIN

■ Pravo orodje

Orodje na sliki ni za vsakega vrtnarja. Znanstvenica uporablja napravo, ki s pomočjo optičnih vlaken meri razmerje med fotosintezo rastlinskih listov in kakovostjo zraka. V raziskovalnem centru Liphook v južni Angliji potekajo raziskave možnih učinkov kislega dežja na rastline in žuželke. Za raziskave so denar dala vsa večja državna elektropodjetja.

■ Festival računalniških filmov

V Montrealu poteka peti mednarodni festival računalniških filmov, na katerem bodo prikazali več kot 150 filmov iz 15 držav. Največ filmov so poslali iz Avstralije, Japonske, Madžarske, Francije, Mehike, ZDA in Kanade. Razporedili so jih v pet kategorij (umetnost, znanost, fantastika, reklama in mikroračunalniki). Četrtega decembra, ko se bo festival končal, bodo razdelili šest nagrad, po eno v vsaki kategoriji, ter nagrado žirije.

■ Eksplozija prebivalstva v Pakistanu

V Pakistanu so začeli petič po letu 1951 popisovati prebivalstvo. Rezultati predhodnega popisa so že pokazali, da število prebivalcev strahovito hitro narašča. V zadnjih štirih desetletjih se je to število pomnožilo za trikrat in doseglo približno 120 milijonov.

V skladu z islamskim naukom v Pakistanu ne nadzorujejo rojstev, tako da se število ljudi v tej državi vsako leto poveča za 3,2 odstotka. Demografi predvidevajo, da bo država zgrmela v brezno bede in brezposelnosti, če ne bodo hitro in učinkovito ukrepali. Zaradi visokega prirastka prebivalstva bo do konca stoletja potrebno vsako leto milijon novih delovnih mest. Drugače se bo vojska brezposelnih, ki jih je že zdaj skoraj štiri milijone, še povečala.

Povprečna pakistanska družina ima sedem članov. Vsako leto se rodi 43 otrok na tisoč prebivalcev, več kot sto od tisoč novorojenčkov pa umre v prvih dneh življenja. Vsaj 11 milijonov otrok je podhranjenih, več kot 23 milijonov otrok, ki so že toliko stari, da bi morali hoditi v šolo, pa nikoli ne vidi te ustanove od blizu.

Nepismenost je poleg usodnega nasprotovanja verskih voditeljev največja ovira nadzora nad rojstvi. Na podeželju zna pisati in brati komaj osem odstotkov žensk, povprečje pismenosti po vsej državi pa ni večje od 26 odstotkov.

■ Vsakdo ima svoje reveže

Med evropsko dvanajsterico ima največji delež revežev Portugalska: tretjino prebivalstva (na sliki je Lisbona). Njeno nasprotje je Belgija, kjer je šest odstotkov revnega prebivalstva. Precej revnih je tudi v Španiji in na Irskem (približno 20 odstotkov prebivalstva). Belgiji pa z majhnim deležem revnih sledita Danska in nekdanja Zvezna republika Nemčija. Ti podatki so iz leta 1985, odtlej so se morda razmerja malo spremenila, saj sta se Portugalska in Španija pridružili Evropski skupnosti.

■ Proti hujšanju bolnikov z aidsom

Na mednarodni konferenci o uporabi marihuane v zdravstvene namene, ki je bila pred kratkim v San Franciscu, so predstavili zdravilo »marinol«, sintetično različico marihuane, ki jo uporabljajo pri bolnikih, ki jih zdravijo s kemoterapijo. To zdravilo preprečuje občutek slabosti, gnusa, izkazalo pa se je, da uspešno preprečujejo tudi hujšanje bolnikov z aidsom. Spodbuja tek, tako da nehajo hujšati. Pri 70 odstotkih bolnikov, ki so pred zdravljenjem z marinolom shujšali povprečno za kilogram na mesec, so opazili, da so se po terapiji z marinolom začeli po malem rediti, pri preostalih pa je zdravilo ustavilo hujšanje.

Ameriška zdravstvena uprava za zdaj izdaja le posebna dovoljenja za uporabo tega zdravila v zdravstvene namene pri bolnikih z rakom, multiplo sklerozo, glavkomom in aidsom. Marinol, pravijo, pa bi bil tudi dobro nadomestilo za prepovedano mamilo, saj vsebuje vse aktivne sestavine marihuane.

■ Vulkan Unzen spet bruha

Vulkan Unzen (1359 metrov), ki leži 40 kilometrov vzhodno od Nagasakija, je po 198 letih spet začel bruhati. Škode ni povzročil, le okolico je zasul z blatom in kamenjem, dim pa se je dvigal 300 metrov visoko. Ob zadnjem izbruhu leta 1792 je v žareči lavi izgubilo življenje 15.000 ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pisatelj poljskega rodu Joseph Conrad (pravo ime Teodor Josef Konrad Korzeniowski), čigar romani obravnavajo večinoma pustolovske snovi, ki jih je črpal iz bogatih lastnih izkušenj (umrl 1924).

Čeprav so ga prvi romani dokaj proslavili, je dolgo živel prav bedno življenje. Trinajst knjig je že objavil, ko je priznal prijatelju: telju:

»Moja nesmrtna dela so mi letos prinesla . . . pet funtov šterlingov od avtorskih pravic! Lahko si predstavljaš, v kakšnem razpoloženju živim.«

Pri vsem tem je bil neutruden delavec. Spal je le šest ur in delal dvanajst ur na dan. Nekoč je potožil, da si že nekaj let ni mogel ogledati nobene razstave, da ni slišal niti note glasbe, da ni bil niti enkrat v gledališču. Ker je moral pisati v jeziku, ki ni bil njegov materni jezik, je pisal počasi in je pri tem naravnost trpel.

●

Nazadnje se je Joseph Conrad le tako proslavil, da so mu iz predsedstva vlade poslali v uradni modri kuverti z napisom »On His Majesty Service« predlog, da ga povišajo v viteški stan. Za to bi potrebovali še nekaj podatkov.

Ko več mesecev ni bilo nobenega odgovora, je poslal premier k pisatelju sla, da bi poizvedel, kaj je s predlogom. Skupaj s Conradom sta našla kuverto neodprto na pisateljevi pisalni mizi. Conrad si je ni upal odpreti, ker se je bal, da gre za kako terjatev davčnega urada.

3. december

*Slovenski jezikoslovec in literarni zgodovinar **Maks Pleteršnik** se je rodil 3. decembra 1840 v Pišecah blizu Brežic. Po maturi v Celju je študiral pri Miklošiču na Dunaju klasično filologijo, slovenščino in nemščino. Kot profesor je služboval v Mariboru, Kranju, Gorici, Trstu in Ljubljani, umrl pa je na svojem domu v Pišecah leta 1923.*

Pleteršnik je pisal pesmi že v dijaških letih, na Dunaju je pomagal Miklošiču pri korekturah njegovega staroslovenskega besednjaka, pozneje pa je sam obravnaval zgodovinske in jezikovne teme. Prvič je vzbudil pozornost z literarno zgodovinsko primerjavo Homerjevih epov in srbskih narodnih pesmi, potem je iz ruščine prevedel Pesem o vojski Igorjevi in napisal več poljudnoznanstvenih člankov o antični kulturi. Njegovo najpomembnejše delo pa je dopolnitev velikega Wolfovega Slovensko-nemškega slovarja. Slovarsko gradivo, ki ga je Pleteršnik prevzel od predhodnikov (Cafa, Miklošiča, Levstika, Zalokarja) je bilo nepopolno, neenotno in kritično nepregledno. Ni bilo še jasno, ali naj bo slovar zgodovinski, etimološki ali sinhron in ali naj se objavi vse gradivo ali samo delo. Jasna nista bila besedni in naglasni ustroj besedja in odločiti se je bilo treba, katere podatke naj slovar daje. Ko je Pleteršnik prevzel gradivo, in ga zavezal da ga uredi in objavi, je ovrgel misel o tem, naj bi bil slovar popolna stvaritev, na podlagi tujih in svojih izkušenj je določil vsebino, obliko in obseg in delo je steklo. Slovensko-nemški slovar I-II (1983–94) je bil sad dvanajstletnega dela in je bil naš najobsežnejši in najpopolnejši slovar.

Pleteršnik je pisal tudi o slovenski zgodovini (Najstarejša doba slovenske zgodovine, Slovenci, Srbi in Hrvati), poleg tega pa je za Slovenski narod prevajal iz nemščine. Samostojno so izšle njegove Hartejeve Kalifornijske povesti.

Dogodki na današnji dan

1800 Rodil se je največji slovenski pesnik **Francе Prešeren** (umrl leta 1849).
1850 Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Detela** (umrl leta 1926).
1857 Rodil se je angleški romanopisec **Joseph Conrad** (umrl leta 1924). Njegovo najbolj znano delo je Lord Jim, ki opisuje boj med človekom in morjem.
1867 Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Milčinski** (umrl leta 1932).
1967 V Capetownu v bolnišnici Groote Schuur je kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno **presaditev človeškega srca.**
1971 Začela se je **indijsko-pakistanska vojna,** končala pa se je 17. decembra z zmago Indije in odcepitvijo Bangladeša.

Z DELOM NA IZLET

Srednješolci!

Vsak nov naročnik, ki ga boste pridobili na časopis **DELO,** bo vašemu razredu prinesel 10 kilometrov vožnje s turističnim avtobusom.
Najuspešnejši razred bo KOMPAS popeljal na enotedensko potovanje v Španijo.

DELO ali ne – to zdaj ni več vprašanje – DELO JE POTOVANJE!

Dodatna pojasnila dobite v propagandi DELA, tel. (061) 315-366, int. 26-54.

OD PETKA DO PONEDELJKA

Avtobus zbil pešca

MARIBOR, 2. decembra – Avtobus iz Slavonske Požege, ki ga je vozil Antun Bazina, je včeraj zjutraj v Štrigovi zbil 22-letnega pešca Borisa Solino, ki zunaj naselja ni hodil po levi, ampak po desni strani magistralne ceste, pa še to ne povsem po robu. Boris Solina je padel po cesti in hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. (B. V.)

Ukradli tovornjak z umetninami

PARIZ, 2. decembra (AP) – Medtem ko je šofer s spremstvom počival v restavraciji, je s parkirišča izginil tovornjak z dragocenimi umetninami, med katerimi so bile tudi Rubensove, Watteaujeve in Fragonardove slike, pa še več kot 600 keramik. Vse te umetnine, vredne 5,6 milijona dolarjev, so bile razstavljene v enem od luksuznih pariških hotelov, po razstavi pa naj bi jih s tovornjakom odpeljali v Strassbourg, kjer bi jih prodali.

Neprevidno na prednostno cesto

VELENJE, 2. decembra – V petek, nekaj minut pred 18. uro, se je v križišču Jenkove in Tomšičeve ceste v Velenju zgodila prometna nesreča, v kateri sta se dve osebi hudo ranili, nastalo pa je tudi za 20 tisočakov škode na osebnih vozilih. Do nesreče je prišlo zato, ker je voznik osebnega avtomobila, 23-letni Marko Divković iz Pule, z Jenkove zapeljal na prednostno Tomšičevo cesto v trenutku, ko je po Tomšičevi z osebnim avtomobilom pripeljala nasproti 38-letna Tatjana Vizovišek iz Velenja. V trčenju sta se hudo ranila sopotnika v Divkovićevem avtomobilu 30-letni Nikola Divković in 58-letni Anto Tadić, oba iz Velenja. (J. P.)

Romarji tihotapili heroin

KARAČI, 2. decembra (AFP) – Na ladji, ki je bila z romarji namenjena v Meko v Saudski Arabiji, so pakistanski agentje zaplenili 20 kilogramov heroina, ki so ga našli med prtljago 16 potnikov. V televizijskem poročilu ni bilo rečeno, katera ladja je to bila, pa tudi ne, kdaj se je ta incident zgodil.

Kolesarka pred avto

MURSKA SOBOTA, 2. decembra – Sinoči ob 18.15 je 62-letna Helena Kuzma iz Puževcev med vožnjo s kolesom po cesti v domači vasi proti zbiralnici mleka izsilila prednost prev Viktorjem Šiftarjem iz Strukovcev, ki se je pripeljal po prednostni lokalni cesti z avtomobilom. Šiftar je kolesarko zbil in pri tem se je hudo ranila. (J. P.)

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

ED LACY

Vizum za smrt

8. nadaljevanje

»Kaj pa Detektiv Turner? Ste ga kdaj videli že prej?«

Slepi mož je dejal: »Nikoli ga nisem slišal,« in Jimmy je dodal: »To so me spraševali vsi policaji. Nenehno sem jim dopovedoval, da sem ga videl samo enkrat – na pločniku, mrtvega.«

»Je bil tisti večer tukaj kakšen tujec?«

»Se šalite?« je vprašal Jimmy, spral krpo in pobrisal površino šanka. V točilnici je vedno nekaj tujcev. Ampak tisti večer so bile v glavnem stalne stranke, ker so hoteli slišati, kako je Frank dobil denar.

»Brown je bil tukaj,« je nenadoma dejal Danny.

»Je bil?« je rekel Jimmy in spet spral krpo. »Ne spominjam se, da bi ga videl.«

»Bil je tukaj,« je rekel Danny. »Spominjam se njegovega glasu – nikoli ne bom pozabil njegovega glasu.«

Pomignil sem za novo rundo piva in vprašal: »Kdo je Brown?«

»Nek bedak, ki vse ve,« je dejal Jimmy. »Jaz živim in stanujem v tej ulici zadnjih . . . no . . . vsaj petinštirideset let.«

»Jaz tudi, celo dlje,« je rekel Danny.

»Poglejte navzdol po cesti in videli boste prazno zemljišče tam čez, še vedno so široke kamnite stopnice pred vhodom. Nekoč je bila tam cerkev. To je bilo leta 1915, ali ne, Danny?«

»Res.«

»No, ravno pred vojno, približno leta 917, je stari prečastiti Atkins umrl v avtomobilski nesreči in cerkev je nekako nehala poslovati, če to lahko rečemo za cerkev. Potem jo je prevzelo neko nemško združenje in vložili so dosti denarja, da so jo preuredili v telovadnico. Pa je prišla vojna, stavba je bila zaprta, potem je pogorela, samo del temeljev in stopnice so ostali. Veliko ljudi misli, da ogenj ni bil prava nesreča, saj veste, kako občutljivi so bili ljudje med vojno. Nikoli nisem mislil tega, ampak . . .«

»Kakšno zvezo ima to z Brownom?« sem vprašal.

»Saj je prihajal k temu,« se je vmešal Danny. »Nekega večera ta Brown pride sem in začne govoriti z enim od fantov, pravzaprav s Frankijem.«

»Ja, s Frankijem sta se prepirala,« je rekel Jimmy.

»O čem?« sem vskočil.

»Pravzaprav o ničemer. Brown je rekel, da je bil rojen tu nekje, spominjal se je Frankijevega očeta in matere, vedel je, da sta se on in Frankie rodila z nekaj dnevi razlike. Samo gostilniško govorjenje, dodal pa je, da se spominja, kdaj je zgorela cerkev, vendar to takrat ni bila cerkev in sploh je bilo to, preden se je rodil.«

»In nihče se ne spomni, da bi ga bil kdaj videl tod okoli,« je dodal Danny. »Zakaj bi se človek bahal zaradi take stare šare? Mene je zagrabil njegov glas, nosljal je, na hecen način je izgovarjal r. Nihče ne govori tako, če se je rodil tukaj.« »Ne spominjam se ničesar čudnega v njegovem glasu,« je rekel Jimmy.

Slepi mož je do konca popil svoje pivo. »Jaz pa se. Precej sem se boril na zgornjem delu države, pri Elmiri in Ithaci. Tam gori ljudje tako nosljajo.«

»In o tem sta se prepirala – ali se je Brown rodil tukaj ali ne?« sem vprašal.

Jimmy je prikimal, si opral roke in si jih obrisal. »To je vse. Zapomnil sem si samo zato, ker je lagal o požgani cerkvi.«

»Kakšen pa je bil videti? Se spominjate njegovega imena?«

Natakar je za hip preiskoval packo na predpasniku. »Mislim, da je imel navadno ime, kot Jack ali Joe. Kakšen je videti – to je bilo pred meseci – name ni naredil posebnega vtisa. Rekel bi, da je bil star približno trideset, čokat, mislim, in majhen.«

»Lepo oblečen?«

»Hudiča, ne spomnim se.«

»Barva njegovih las?«

»Ja, ja, spomnim se tega – rdeča!« je ves srečen rekel Jimmy.

»Ja, gospod, pravi rdeči lasje. Tega se ne spomnim samo zato, ker je bila grozna rdeča, ampak ker se je veliko prepiral in sem se spomnil, da pravijo, da so rdečelasci prepirljivci.«

»Zloben je bil, to sem ugotovil po glasu,« je rekel Danny. »Mislim, da je imel s seboj prijatelja, nekega tipa.«

»Vrnimo se na večer ubojev – je Brown odšel pred Andersunom?« sem vprašal.

Jimmy se je zasmejal in pri tem pokazal vlažne zgornje zobe. »Jezus, dečko, saj nisem rekel, da je bil tisti večer tukaj.«

»Ampak je bil,« je rekel slepi mož. »Poskušal sem se spomniti, kje sem prej slišal njegov glas, in ravno ko ste spraševali o tujcih, mi je prišlo.«

»Samo trikrat ste slišali njegov glas, in še to v treh mesecih, pa ste še vedno prepričani, da je glas njegov?« sem vprašal.

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

3. nadaljevanje

Dlani je pritisnila ob mrzlo površino cedila iz nerjavečega jekla, nato pa jih dvignila in si z njimi hladila vroča lica. Prisilila se je, da je počasi in globoko dihala. Sram jo je bilo zaradi nedostojanstvenega in otročjega izbruha in počutila se je nekoliko v zadregi, zato je hitro začela pripravljati skromno večerjo, kakšno je ponavadi zaužila, ko ni bilo Harryja doma.

Pristavila je kotliček za čaj, vključila toaster, iz shrambe prinesla maslo in jajca in začela rezati kruh. Nož je popolnoma mirno držala v roki in od hlebca so padali ravni in pravilno oblikovani kosi.

Sedla je za mizo in takoj padla v past ugibanja, ki čaka vsako žensko v podobnem položaju. Divje je začela iskati znamenja. Njegove nerazložljive odsotnosti iz tovarne. Rahla sprememba v njegovem vedenju do nje. Mladostni slog oblačenja in česanja. Rahla sled parfuma Arpège, ki ga je včasih zaznala na njegovih oblačilih.

Vedela je za Harryjeve ženske. Seveda je vedela. Zakon ji je prinesel gotovost srčne bolečine in vsaka ženska, ki se je delala, da tega ne ve, je bila neumnica ali lažnivka. Na hitro je skušala dognati, kaj je tisto, kar je izgubila, nato pa se je začela spraševati ali ima sploh pravico do tega.

Kazalo je, da je iz hiše odnesel vse, kar je bila njegova osebna last. Vsaj dva avtomobila je potreboval, da je lahko odpeljal ves ta plen. Verjetno je prej vse dobro premislil, skrbno načrtoval in prav gotovo je imel pomočnico. Prav lahko si je predstavljala, kako je vse skupaj potekalo. Gledal je za njo, ko se je odpeljala po privozu navzdol, ji pomahal, kot običajno, nato pa je dvignil slušalko in poklical prijateljico. Potem pa je elegantni Harry v zlikanih hlačah in volnenem puloverju najboljše znamke vodil celotno operacijo. Predstavljala si ga je, kako jemlje stvari iz polic in omar in izbrane predmete podaja svoji družabnici, ki jih je potem morala zložiti v kovčke in jih odnesti v avto. Upala je, da je bilo dekle sposobno nositi bremena. Harry ni bil. Nikoli ni rad nosil težke prtljage.

Vrgla je večerjo v smeti in odsotno začela pomivati krožnik, skodelico in krožniček. Takšno bo poslej njeno življenje. Nobenih srajc ne bo več likala, nobenih posebnih nakupov ne bo več. Ne bo več načrtovala nobenih posebnih kosil in večerij ob koncu tedna. Dejstvo, da ji ne bo treba več preiskovati samopostrežnic in iskati njegove najljubše jedi, bi lahko privzelo katastrofalne dimenzije, če bo dovolila, da se to zgodi.

Vsakršni spori so bili vsakdanja izkušnja žensk, ki so iskale pomoč v Pribežališču. Vedno si je želela, da bi bilo njeno življenje urejeno. Vznemirjali so jo ostanki nerešenih čustev. Prepričana je bila celo, da bo ukrotila neprijetna sumničenja. Njena sestra Georgina je uporabljala Arpege. Pa tudi na tisoče drugih žensk.

Čisto samodejno je vključila protivlomilske naprave in dobro zapahnila in zaprla vrata in okna. Sneg je zadušil vse glasove na cestah in vrtovih – hiša pa je še vedno poslušala. Prižgala je radio in naenkrat je bila soba polna razbijanja kitar in pojočega pevkinega glasu: »Poletni dnevi umirajo, ptice se selijo . . .«

Ruth je začutila bolečino in pritisnila roko na mesto, kjer naj bi bilo srce. Takoj pa se je počutila neumno in melodramatično. Saj sploh nikoli ni zares ljubila Harryja. Bolečina, ki jo je začutila, je bila le hrepenenje po vročih poletnih dneh.

Hiša je bila prazna in pomislila je, da so morda le moževe stvari potrjevale njegovo prisotnost v njenem življenju. Zdaj ko ni več njegovih knjig, palic za golf, zdravil in nekaj ducatov dragih oblek, se zdi, kot, da ga v resnici sploh ni bilo. Njun zakon je bil vljuden prav do zadnjih štirih besed, s katerimi se je izpisal iz njenega življenja. Ruth je pomislila, da bi bil zdaj pravi čas, da telefonira prijateljici, če bi jo imela. Pili bi vsaka svoj martini in Harryja obrale do golega. Obesili bi ga na sramotni steber. V odsotnosti bi mu sodili in izrekli sodbo nad njim.

A prijateljice ni imela. Imela je znanke, kolegice, sestro. Ženske, ki bi ji priporočale strpnost in razumevanje in ji svetovale, naj svojemu štirideset let staremu možu dovoli njegovo zadnjo ljubezensko pustolovščino. Začela je preurejati spalnico in prenašati obleke iz svojih natlačenih omar v tisti del sobe, ki je prej veljal za Harryjevo ozemlje. Ugasnila je luč in pogledala na vrt. Sneg je še vedno padal.

3.

Vsi jutranji radijski programi so bili polni poročil o dramatičnem poslabšanju vremena. Glavne ceste so bile neprevozne, telefonske žice potrgane, cele vasi odrezane od sveta, ogrožena je bila oskrba z električno energijo in napovedovali so še več snega. Harry pa je prav gotovo vse prej dobro premislil. Zdajle je prav gotovo tičal skupaj s svojo spremljevalko v kakšnem udobnem motelu ali pa v koči, ki jo je najel za medeni mesec.

Miličnik ustavil svojega morilca

NOVI SAD, 2. decembra (Tanjug) – Preiskovalna sodnica okrožnega sodišča v Novem Sadu je danes sporočila, da je odredila pripor za 26-letnega zahodnonemškega državljana Mihaela Wegerja, ker obstaja utemeljen sum, da je ubil 40-letnega prometnega miličnika Aleksandra Veličkovskega, ki je nemški tovornjak s prikolico zaradi kontrole ustavil na parkirišču pri cestninski postaji pri Sirigu na avtocesti med Novim Sadom in Subotico.

To se je zgodilo 30. novembra zvečer. Miličnik je ustavil tovornjak s prikolico, ki je bil iz Instanbula namenjen proti Subotici oziroma v Nemčijo. Šofer, 26-letni nemški državljan Albert Wegelein, se je pod vplivom alkohola silovito uprl in napadel miličnika, ki ga je v samoobrambi ustrelil.

Med preiskavo je sovoznik Weger priznal, da je posegel v spopad med šoferjem in miličnikom, da je slednjega najprej zabodel z nožem, potem pa mu je iztrgal pištolo in ga z udarci po glavi dotolkel. Njegovo truplo je zvlekel na njivo, patruljni avto pa skril za grm in potem pobegnil čez polja proti Bačkemu Dobremu polju kjer so ga prijeli.

Kasneje je med preiskavo priznal, da je miličnika ubil, vendar menda zato, ker se je zbal za življenje. Priznal je tudi, da sta s šoferjem v motelu kupila steklenico vodke in da sta jo do parkirišča pri Sirigu že več kot polovico izpraznila. Ravno zaradi tega ju je miličnik Veličkovski tudi ustavil.

Preiskovalna sodnica je opozorila, da je za tako hudo kaznivo dejanje po jugoslovanskem kazenskem zakonu predvidena kazen od desetih let zapora do smrtne kazni, ker gre za umor pripadnika organov javne varnosti med opravljanjem dolžnosti.

Dodatna varovala najpogosteje odženejo nepovabljene goste

Mariborski miličniki in kriminalisti so v letošnjih prvih devetih mesecih našteli 564 vlomov, največ v avtomobile in stanovanjske hiše

MARIBOR, 2. decembra – V devetih mesecih letošnjega leta je bilo na območju mariborske UNZ nad tristo vlomov v hiše, stanovanja, trgovine in kioske ter 255 vlomov v avtomobile. Daleč največ vlomov je bilo v stanovanjske hiše, in sicer 134, 52-krat so vlomilci kaj odnesli iz stanovanj, 72-krat pa so vlomili v počitniške hišice. Najrazličnejše trgovine so bile cilj vlomilcev 21-krat, dvakrat več so kaj odnesli iz kioskov (predvsem cigarete), 30-krat pa so obiskali kleti in iz njih odnesli ozimnico oziroma hrano.

Kot je povedal **Bojan Hrovatin**, ki na mariborski UNZ vodi odkrivanje in zatiranje težjih premoženjskih deliktov, je vlomov vedno več, kar kažejo tudi primerjave z lanskim letom. Vlomov v stanovanjske objekte je namreč za dobro desetino več, v avtomobile pa za skoraj četrtino več kot v enakem lanskem obdobju. Nekaj teh vlomov gre pripisati tudi amnestirancem in republiška sekretariata za pravosodje in notranje zadeve pripravljata posebno analizo glede tega, koliko pomiloščenih zapornikov se je spet vrnilo na pota kaznivih dejanj. Sicer pa je med vlomilci, vsaj pri razjasnjenih vlomih, več kot polovica povratnikov, ki so že bili obsojeni za takšna in podobna kazniva dejanja.

Na mariborski UNZ opažajo, da se stopnjuje število vlomov v stanovanjske objekte, kamor storilci vstopajo skozi vrata. Zato opozarjajo, naj si ljudje na vratih omislijo poleg ključavnice še kakšno dodatno oviro za morebitnega vlomilca. To naj bo ali dodatna ključavnica, ali ščitnik za cilindrično ključavnico, ali kašna posebna naprava, ki jih je za zdaj mogoče kupiti predvsem v tujini. Dodatna varovala na vratih marsikdaj otežijo vlom, prenekateri vlomilec pa si običajno hitro premisli, ko najde na vratih več ovir, kot je predvideval, da jih bo. Seveda so takšne ovire dovolj le za tako imenovane »navadne« vlomilce, ki pač skušajo vlomiti v katero od hiš ali stanovanj. Za koga, ki natančno ve, koga želi okrasti, in kdaj mora to storiti, pa takšna dodatna varovala seveda ne bodo takšna ovira, da bi se odpovedal »obisku« hiše ali stanovanja.

Glede časa storitve kaznivih dejanj pa je tako, da v stanovanja nepridipravi največkrat vlomijo v dopoldanskem času, ko so ljudje v službah, in tudi kak sosed je le redko doma. Zmikavti seveda pozorno opazujejo hiše ali stanovanja, v katere nameravajo vlomiti in ne zgodi se malokrat, da kaj odnesejo v času, ko se stanovalci odpravijo po nakupih.

● Škoda pri vlomih je sila različna, od dveh tisočakov, ko vlomilec poškoduje vrata ali ključavnico in potem odneha, ker mu zmanjka časa ali pa je na vratih in oknih preveč ovir zanj, pa tja do dvesto, tristo tisočakov, ko odnesejo vse, kar jim pride pod roke. Ni dolgo tega, ko so iz ene hiše v središču Maribora odnesli za dvesto tisoč dinarjev nakita.

Bojan Hrovatin je še povedal, da je največ vlomov v mestu in primestnih naseljih. Iz hiš in stanovanj odnašajo vlomilci skorajda vse, največkrat denar, devize in nakit, seveda pa se ne odrečejo niti manjšim tehničnim predmetom, ki jih zlahka odnesejo s seboj.

Kriminalisti menijo, da bi bilo marsikak vlom mogoče preprečiti z dodatnimi ovirami na vratih ali oknih, tudi alarmna naprava nikakor ni odveč, še zlasti v naseljih, kjer so hiše blizu druga drugi. Tudi opazovanje sumljivih obiskovalcev po blokih ali ulicah lahko včasih obrodi sadove – nedavno je nek Rušan miličnikom sporočil, da se v eni ruških ulic med stanovanjskimi hišami mudita dva mladeniča, ki se nenavadno obnašata. Miličniki so ju zaslišali in fanta sta priznala, da sta opazovala hiše in čakala na priložnost, da v katero od njih vlomita.

Veliko pa lahko storijo tudi stanovalci sami, še posebej tedaj, ko gredo vsi naenkrat od doma in za daljši čas. Nakit, denar in druge vrednejše predmete je priporočljivo skriti na kako mesto, za katero je malo verjetno, da ga bo lopov našel – vsakdo v svojem domu gotovo ve za kak skrit kotiček, kamor se lahko skrijejo majše stvari. Predmete z umetniško vrednostjo, slike in kipce na primer ali starine, pa je priporočljivo fotografirati, da bi jih ob kasnejšem odkritju laže vrnili lastnikom. Seveda je bančni trezor še vedno najbolj varno mesto za hrambo takšnih ali drugačnih dragocenosti.

In še neko podrobnost so mariborski kriminalisti opazili pri običajnih vlomih – pravijo, da ne pomnijo vloma v hišo, okoli katere se sprehaja – pes.

ZORA ŠTOK

V treh požarih za milijon škode

KAMNIK, MURSKA SOBOTA, 2. decembra – V treh požarih na Županjih Njivah pri Kamniku, Svetem Duhu pri Škofji Loki in Paričnjaku pri Gornji Radgoni je pretekli konec tedna nastalo za milijon dinarjev škode.

Najhujši je bil sobotni požar, ki je skoraj v celoti uničil stanovanjsko hišo 58-letnega Antona Bodlaja z Županjih Njiv. V tej hiši so se namreč na kmečki peči vnela oblačila, zatem pa je požar uničil še vse pohištvo in ostrešje. Škode je za 850.000 dinarjev.

Za dobrih 100.000 dinarjev pa je bilo škode v požaru, ki je uničil slamo, seno in del ostrešja na gospodarskem poslopju Emila Klemenčiča iz Paričnjaka. Do požara je prišlo zato, ker je bila cev za kuhanje žganja napeljana v dotrajan dimnik (ob njem pa je bila zložena slama).

Na Svetem Duhu nad Škofjo Loko pa sta se v petek dopoldne na kozolcu Poldeta Trilerja s Svetega Duha mladoletna otroka igrala z vžigalnikom. Zaradi njune igre se je vnela otava, tako da je zgorel del kozolca. Škode je za več kot 10.000 dinarjev.

J. P.

Borisu Grgiču, poveljniku M 44 15 let zapora

TRST, 2. decembra – V petek zvečer, nekaj po 18. uri, je porotno sodišče iz Trsta obsodilo 32-letnega Borisa Grgiča, poveljnika na patruljnem čolnu M 44 postaje mejne milice iz Kopra, na 15 let zapora. Tržaško sodišče je torej Grgiča spoznalo za krivega treh od štirih kaznivih dejanj, ki mu jih je očitala obtožnica, in sicer naklepnega uboja, poskusa uboja in ugrabitev oseb, medtem ko niso imeli dokazov, da je skušal Grgič na italijansko ozemlje pretihotapiti vojaško orožje. Na izrek kazni je uradni zagovornik Borisa Grgiča (ki ga na sojenju ni bilo), tržaški advokat Boris Berdon, že napovedal pritožbo.

Incident v Tržaškem zalivu, do katerega je prišlo 19. novembra 1986 in je zahteval življenje mladega 24-letnega gradeškega ribiča Bruna Zerbina, je s tržaškim procesom doživel že drugi sodni epilog. Medtem ko je že spomladi leta 1987 koprsko temeljno sodišče »zadevo Zerbin« arhiviralo, ker je ugotovilo, da je do streljanja na ribiško barko Aurora, ki je protizakonito ribarila v jugoslovanskih ozemeljskih vodah, prišlo na naši strani državne meje, je torej po štirih letih tržaško sodišče prišlo do povsem druge »resnice«.

I. U.

New York dosega »povprečje«

Z umorom desetletne Jessice in osemletnega Johna Thomasa ter obračunom v kitajski četrti se je končal še en newyorški teden strahu in groze

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 2. decembra – Zadeva je preveč vsakdanja, da bi koga presenetila, po drugi strani pa preveč grozljiva, da bi človek ob njej ostal ravnodušen. Ob avtocesti, ki vodi skozi severno newyorško občino Bronx, so našli iznakaženo truplo desetletne deklice Jessice Guzman.

Morda vse skupaj ne bi bilo tako grozljivo, če se ne bi obraz te simpatične deklice, ki naj bi v kratkem praznovala svoj enajsti rojstni dan, pred tednom dni smejal s prvih strani tukajšnjih časopisov in z zaslonov newyorške televizije. Policija in starši so prosili vse, ki bi karkoli vedeli o izginotju deklice, naj to sporočijo na najbližjo policijsko postajo.

Deklico so iskali ves teden. Da jo bodo našli, so poleg tistih, ki so jo imeli radi, upali tudi vsi Newyorčani. Izginila je na kratki poti od šole do doma v Castle Hillu. Vse mesto se je ves teden balo, da se je zgodilo najhuje. In res je bilo tako. Ko so našli iznakaženo trupelce, je bilo jasno, da se je nad deklico izživljal psihopat, saj so otroka prepoznali le po obleki.

Tako se je iztekel še en »teden strahu in grozote«, ki se je začel z izginotjem Jessice, nadaljeval pa s streljanjem v brooklynski četrti Vzhodni New York, ko je umrl osemletni John Thomas Jones, črnski deček, ki so mu zaradi njegovega lepega glasu rekli »mali slavček«, sledil pa je še obračun v kitajski četrti na Manhattnu, v katerem so ubili tri Vietnamce, pripadnike tolpe »Rojenih za ubijanje«.

Medtem je mestna policija obravnavala še 11 ubojev, ki pa niso zbudili take pozornosti v medijih in javnosti. Tako je bilo doseženo tukajšnje povprečje, po trije umori na dan.

Kot kaže, pa bo letno povprečje, 2000 zločinov s smrtnim izidom, letos močno preseženo.

Nesrečna Jessica in »mali slavček« sta bili 14. in 15. žrtev, stari manj kot 14 let. Policija niti v prvem niti v drugem primeru še ni odkrila nobenih znamenj, ki bi jo pripeljala do zločincev.

Veliko ljudi pravi, da je omenjena organizacija močno nazadovala tudi zaradi sodnega sklepa, da mora znani »Vigilante« Goetz, ki je v samoobrambi streljal na napadalce v newyorški podzemni železnici, kljub vsemu v ječo, češ da je »prekoračil samoobrambo«.

Medtem je mestna uprava začela uresničevati obljubo, ki jo je sedanji župan dal pred volitvami, da bodo v mestu bolje poskrbeli za red. Prvih 900 policistov iz desetkrat večjega kontingenta, ki je predviden za prihodnjih pet let, je že imelo slovesno zaobljubo, da bodo mesto varovali pred zločini. Predvideno je, da bo do leta 1995 poleg sedanjih 28.000 policistov, obleklo črne uniforme še 9000 močnih in izurjenih mladeničev, ki bodo skrbeli za varnost več kot sedmih milijonov prebivalcev New Yorka.

VLADIMIR HOLOVKA

● Župan Dinkins, prvi črnec v zgodovini tega mesta, ki ima ta položaj, je moral sorodnikom in prijateljem obeh žrtev priznati svojo nemoč. Newyorčane je pozval, naj si tudi sami prizadevajo, da bo zločinov čim manj. Pri tem je mislil na izkušnje Castle Hilla, kjer so ljudje še pred kakim letom imeli zelo močno organizacijo, s katero so skoraj povsem pregnali preprodajalce mamil in zločince. Ko pa je odšel tamkajšnji duhovnik, ki je organiziral te akcije, je ta del New Yorka spet postal nevaren, kar najbolj potrjuje zločin nad Jessico Guzman.

OD PETKA DO PONEDELJKA

Avtobus zbil pešca

MARIBOR, 2. decembra – Avtobus iz Slavonske Požege, ki ga je vozil Antun Bazina, je včeraj zjutraj v Štrigovi zbil 22-letnega pešca Borisa Solino, ki zunaj naselja ni hodil po levi, ampak po desni strani magistralne ceste, pa še to ne povsem po robu. Boris Solina je padel po cesti in hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. (B. V.)

Ukradli tovornjak z umetninami

PARIZ, 2. decembra (AP) – Medtem ko je šofer s spremstvom počival v restavraciji, je s parkirišča izginil tovornjak z dragocenimi umetninami, med katerimi so bile tudi Rubensove, Watteaujeve in Fragonardove slike, pa še več kot 600 keramik. Vse te umetnine, vredne 5,6 milijona dolarjev, so bile razstavljene v enem od luksuznih pariških hotelov, po razstavi pa naj bi jih s tovornjakom odpeljali v Strassbourg, kjer bi jih prodali.

Neprevidno na prednostno cesto

VELENJE, 2. decembra – V petek, nekaj minut pred 18. uro, se je v križišču Jenkove in Tomšičeve ceste v Velenju zgodila prometna nesreča, v kateri sta se dve osebi hudo ranili, nastalo pa je tudi za 20 tisočakov škode na osebnih vozilih. Do nesreče je prišlo zato, ker je voznik osebnega avtomobila, 23-letni Marko Divković iz Pule, z Jenkove zapeljal na prednostno Tomšičevo cesto v trenutku, ko je po Tomšičevi z osebnim avtomobilom pripeljala nasproti 38-letna Tatjana Vizovišek iz Velenja. V trčenju sta se hudo ranila sopotnika v Divkovičevem avtomobilu 30-letni Nikola Divković in 58-letni Anto Tadić, oba iz Velenja. (J. P.)

Romarji tihotapili heroin

KARAČI, 2. decembra (AFP) – Na ladji, ki je bila z romarji namenjena v Meko v Saudski Arabiji, so pakistanski agentje zaplenili 20 kilogramov heroina, ki so ga našli med prtljago 16 potnikov. V televizijskem poročilu ni bilo rečeno, katera ladja je to bila, pa tudi ne, kdaj se je ta incident zgodil.

Kolesarka pred avto

MURSKA SOBOTA, 2. decembra – Sinoči ob 18.15 je 62-letna Helena Kuzma iz Puževcev med vožnjo s kolesom po cesti v domači vasi proti zbiralnici mleka izsilila prednost prev Viktorjem Šiftarjem iz Strukovcev, ki se je pripeljal po prednostni lokalni cesti z avtomobilom. Šiftar je kolesarko zbil in pri tem se je hudo ranila. (J. P.)

DELO plus

Še odgrinjamo slepilne tančice s »katastrofe Elan«:

- *Križaj na sodišču*
- *Svetova proti Vogrincu*
- *v belem športu gre vse na črno*
- *z denarjem delal kot svinja z mehom*

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIM

■ *Pravo orodje*

Orodje na sliki ni za vsakega vrtnarja. Znanstvenica uporablja napravo, ki s pomočjo optičnih vlaken meri razmerje med fotosintezo rastlinskih listov in kakovostjo zraka. V raziskovalnem centru Liphook v južni Angliji potekajo raziskave možnih učinkov kislega dežja na rastline in žuželke. Za raziskave so denar dala vsa večja državna elektropodjetja.

■ *Festival računalniških filmov*

V Montrealu poteka peti mednarodni festival računalniških filmov, na katerem bodo prikazali več kot 150 filmov iz 15 držav. Največ filmov so poslali iz Avstralije, Japonske, Madžarske, Francije, Mehike, ZDA in Kanade. Razporedili so jih v pet kategorij (umetnost, znanost, fantastika, reklama in mikroračunalniki). Četrtega decembra, ko se bo festival končal, bodo razdelili šest nagrad, po eno v vsaki kategoriji, ter nagrado žirije.

■ *Eksplozija prebivalstva v Pakistanu*

V Pakistanu so začeli petič po letu 1951 popisovati prebivalstvo. Rezultati predhodnega popisa so že pokazali, da število prebivalcev strahovito hitro narašča. V zadnjih štirih desetletjih se je to število pomnožilo za trikrat in doseglo približno 120 milijonov.

V skladu z islamskim naukom v Pakistanu ne nadzorujejo rojstev, tako da se število ljudi v tej državi vsako leto poveča za 3,2 odstotka. Demografi predvidevajo, da bo država zgrmela v brezno bede in brezposelnosti, če ne bodo hitro in učinkovito ukrepali. Zaradi visokega prirastka prebivalstva bo do konca stoletja potrebno vsako leto milijon novih delovnih mest. Drugače se bo vojska brezposelnih, ki jih je že zdaj skoraj štiri milijone, še povečala.

Povprečna pakistanska družina ima sedem članov. Vsako leto se rodi 43 otrok na tisoč prebivalcev, več kot sto od tisoč novorojenčkov pa umre v prvih dneh življenja. Vsaj 11 milijonov otrok je podhranjenih, več kot 23 milijonov otrok, ki so že toliko stari, da bi morali hoditi v šolo, pa nikoli ne vidi te ustanove od blizu.

Nepismenost je poleg usodnega nasprotovanja verskih voditeljev največja ovira nadzora nad rojstvi. Na podeželju zna pisati in brati komaj osem odstotkov žensk, povprečje pismenosti po vsej državi pa ni večje od 26 odstotkov.

■ *Vsakdo ima svoje reveže*

Med evropsko dvanajsterico ima največji delež revežev Portugalska: tretjino prebivalstva (na sliki je Lisbona). Njeno nasprotje je Belgija, kjer je šest odstotkov revnega prebivalstva. Precej revnih je tudi v Španiji in na Irskem (približno 20 odstotkov prebivalstva). Belgiji pa z majhnim deležem revnih sledita Danska in nekdanja Zvezna republika Nemčija. Ti podatki so iz leta 1985, odtlej so se morda razmerja malo spremenila, saj sta se Portugalska in Španija pridružili Evropski skupnosti.

■ *Proti hujšanju bolnikov z aidsom*

Na mednarodni konferenci o uporabi marihuane v zdravstvene namene, ki je bila pred kratkim v San Franciscu, so predstavili zdravilo »marinol«, sintetično različico marihuane, ki jo uporabljajo pri bolnikih, ki jih zdravijo s kemoterapijo. To zdravilo preprečuje občutek slabosti, gnusa, izkazalo pa se je, da uspešno preprečujejo tudi hujšanje bolnikov z aidsom. Spodbuja tek, tako da nehajo hujšati. Pri 70 odstotkih bolnikov, ki so pred zdravljenjem z marinolom shujšali povprečno za kilogram na mesec, so opazili, da so se po terapiji z marinolom začeli po malem rediti, pri preostalih pa je zdravilo ustavilo hujšanje.

Ameriška zdravstvena uprava za zdaj izdaja le posebna dovoljenja za uporabo tega zdravila v zdravstvene namene pri bolnikih z rakom, multiplo sklerozo, glavkomom in aidsom. Marinol, pravijo, pa bi bil tudi dobro nadomestilo za prepovedano mamilo, saj vsebuje vse aktivne sestavine marihuane.

■ *Vulkan Unzen spet bruha*

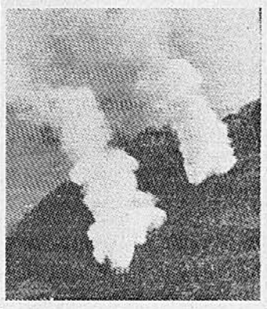

Vulkan Unzen (1359 metrov), ki leži 40 kilometrov vzhodno od Nagasakija, je po 198 letih spet začel bruhati. Škode ni povzročil, le okolico je zasul z blatom in kamenjem, dim pa se je dvigal 300 metrov visoko. Ob zadnjem izbruhu leta 1792 je v žareči lavi izgubilo življenje 15.000 ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pisatelj poljskega rodu Joseph Conrad (pravo ime Teodor Josef Konrad Korzeniowski), čigar romani obravnavajo večinoma pustolovske snovi, ki jih je črpal iz bogatih lastnih izkušenj (umrl 1924).

Čeprav so ga prvi romani dokaj proslavili, je dolgo živel prav bedno življenje. Trinajst knjig je že objavil, ko je priznal prijatelju: telju:

»Moja nesmrtna dela so mi letos prinesla . . . pet funtov šterlingov od avtorskih pravic! Lahko si predstavljaš, v kakšnem razpoloženju živim.«

Pri vsem tem je bil neutruden delavec. Spal je le šest ur in delal dvanajst ur na dan. Nekoč je potožil, da si že nekaj let ni mogel ogledati nobene razstave, da ni slišal niti note glasbe, da ni bil niti enkrat v gledališču. Ker je moral pisati v jeziku, ki ni bil njegov materni jezik, je pisal počasi in je pri tem naravnost trpel.

•

Nazadnje se je Joseph Conrad le tako proslavil, da so mu iz predsedstva vlade poslali v uradni modri kuverti z napisom »On His Majesty Service« predlog, da ga povišajo v viteški stan. Za to bi potrebovali še nekaj podatkov.

Ko več mesecev ni bilo nobenega odgovora, je poslal premier k pisatelju sla, da bi poizvedel, kaj je s predlogom. Skupaj s Conradom sta našla kuverto neodprto na pisateljevi pisalni mizi. Conrad si je ni upal odpreti, ker se je bal, da gre za kako terjatev davčnega urada.

3. december

*Slovenski jezikoslovec in literarni zgodovinar **Maks Pleteršnik** se je rodil 3. decembra 1840 v Pišecah blizu Brežic. Po maturi v Celju je študiral pri Miklošiču na Dunaju klasično filologijo, slovenščino in nemščino. Kot profesor je služboval v Mariboru, Kranju, Gorici, Trstu in Ljubljani, umrl pa je na svojem domu v Pišecah leta 1923.*

Pleteršnik je pisal pesmi že v dijaških letih, na Dunaju je pomagal Miklošiču pri korekturah njegovega staroslovenskega besednjaka, pozneje pa je sam obravnaval zgodovinske in jezikovne teme. Prvič je vzbudil pozornost z literarno zgodovinsko primerjavo Homerjevih epov in srbskih narodnih pesmi, potem je iz ruščine prevedel Pesem o vojski Igorjevi in napisal več poljudnoznanstvenih člankov o antični kulturi. Njegovo najpomembnejše delo pa je dopolnitev velikega Wolfovega Slovensko-nemškega slovarja. Slovarsko gradivo, ki ga je Pleteršnik prevzel od predhodnikov (Cafa, Miklošiča, Levstika, Zalokarja) je bilo nepopolno, neenotno in kritično nepregledno. Ni bilo še jasno, ali naj bo slovar zgodovinski, etimološki ali sinhran in ali naj se objavi vse gradivo ali samo delo. Jasna nista bila besedni in naglasni ustroj besedja in odločiti se je bilo treba, katere podatke naj slovar daje. Ko je Pleteršnik prevzel gradivo, in ga zavezal da ga uredi in objavi, je ovrgel misel o tem, naj bi bil slovar popolna stvaritev, na podlagi tujih in svojih izkušenj je določil vsebino, obliko in obseg in delo je steklo. Slovensko-nemški slovar I-II (1983–94) je bil sad dvanajstletnega dela in je bil naš najobsežnejši in najpopolnejši slovar.

Pleteršnik je pisal tudi o slovenski zgodovini (Najstarejša doba slovenske zgodovine, Slovenci, Srbi in Hrvati), poleg tega pa je za Slovenski narod prevajal iz nemščine. Samostojno so izšle njegove Hartejeve Kalifornijske povesti.

Dogodki na današnji dan

1800 *Rodil se je največji slovenski pesnik **Franc Prešeren** (umrl leta 1849).*

1850 *Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Detela** (umrl leta 1926).*

1857 *Rodil se je angleški romanopisec **Joseph Conrad** (umrl leta 1924). Njegovo najbolj znano delo je Lord Jim, ki opisuje boj med človekom in morjem.*

1867 *Rodil se je slovenski pisatelj **Fran Milčinski** (umrl leta 1932).*

1967 *V Capetownu v bolnišnici Groote Schuur je kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno **presaditev človeškega srca.***

1971 *Začela se je **indijsko-pakistanska vojna,** končala pa se je 17. decembra z zmago Indije in odcepitvijo Bangladeša.*

Z DELOM NA IZLET

Srednješolci!

Vsak nov naročnik, ki ga boste pridobili na časopis **DELO,** bo vašemu razredu prinesel 10 kilometrov vožnje s turističnim avtobusom.
Najuspešnejši razred bo ⚽ KOMPAS popeljal na enotedensko potovanje v Španijo.

DELO ali ne – to zdaj ni več vprašanje – DELO JE POTOVANJE!

Dodatna pojasnila dobite v propagandi DELA, tel. (061) 315-366, int. 26-54.

ED LACY

Vizum za smrt

8. nadaljevanje

»Kaj pa Detektiv Turner? Ste ga kdaj videli že prej?«

Slepi mož je dejal: »Nikoli ga nisem slišal,« in Jimmy je dodal: »To so me spraševali vsi policaji. Nenehno sem jim dopovedoval, da sem ga videl samo enkrat – na pločniku, mrtvega.«

»Je bil tisti večer tukaj kakšen tujec?«

»Se šalite?« je vprašal Jimmy, spral krpo in pobrisal površino šanka. V točilnici je vedno nekaj tujcev. Ampak tisti večer so bile v glavnem stalne stranke, ker so hoteli slišati, kako je Frank dobil denar.

»Brown je bil tukaj,« je nenadoma dejal Danny.

»Je bil?« je rekel Jimmy in spet spral krpo. »Ne spominjam se, da bi ga videl.«

»Bil je tukaj,« je rekel Danny. »Spominjam se njegovega glasu – nikoli ne bom pozabil njegovega glasu.«

Pomignil sem za novo rundo piva in vprašal: »Kdo je Brown?«

»Nek bedak, ki vse ve,« je dejal Jimmy. »Jaz živim in stanujem v tej ulici zadnjih . . . no . . . vsaj petinštirideset let.«

»Jaz tudi, celo dlje,« je rekel Danny.

»Poglejte navzdol po cesti in videli boste prazno zemljišče tam čez, še vedno so široke kamnite stopnice pred vhodom. Nekoč je bila tam cerkev. To je bilo leta 1915, ali ne, Danny?«

»Res.«

»No, ravno pred vojno, približno leta 917, je stari prečastiti Atkins umrl v avtomobilski nesreči in cerkev je nekako nehala poslovati, če to lahko rečemo za cerkev. Potem jo je prevzelo neko nemško združenje in vložili so dosti denarja, da so jo preuredili v telovadnico. Pa je prišla vojna, stavba je bila zaprta, potem je pogorela, samo del temeljev in stopnice so ostali. Veliko ljudi misli, da ogenj ni bil prava nesreča, saj veste, kako občutljivi so bili ljudje med vojno. Nikoli nisem mislil tega, ampak . . .«

»Kakšno zvezo ima to z Brownom?« sem vprašal.

»Saj je prihajal k temu,« se je vmešal Danny. »Nekega večera ta Brown pride sem in začne govoriti z enim od fantov, pravzaprav s Frankijem.«

»Ja, s Frankijem sta se prepirala,« je rekel Jimmy.

»O čem?« sem vskočil.

»Pravzaprav o ničemer. Brown je rekel, da je bil rojen tu nekje, spominjal se je Frankijevega očeta in matere, vedel je, da sta se on in Frankie rodila z nekaj dnevi razlike. Samo gostilniško govorjenje, dodal pa je, da se spominja, kdaj je zgorela cerkev, vendar to takrat ni bila cerkev in sploh je bilo to, preden se je rodil.«

»In nihče se ne spomni, da bi ga bil kdaj videl tod okoli,« je dodal Danny. »Zakaj bi se človek bahal zaradi take stare šare? Mene je zagrabil njegov glas, nosljal je, na hecen način je izgovarjal r. Nihče ne govori tako, če se je rodil tukaj.« »Ne spominjam se ničesar čudnega v njegovem glasu,« je rekel Jimmy.

Slepi mož je do konca popil svoje pivo. »Jaz pa se. Precej sem se boril na zgornjem delu države, pri Elmiri in Ithaci. Tam gori ljudje tako nosljajo.«

»In o tem sta se prepirala – ali se je Brown rodil tukaj ali ne?« sem vprašal.

Jimmy je prikimal, si opral roke in si jih obrisal. »To je vse. Zapomnil sem si samo zato, ker je lagal o požgani cerkvi.«

»Kakšen pa je bil videti? Se spominjate njegovega imena?«

Natakar je za hip preiskoval packo na predpasniku. »Mislim, da je imel navadno ime, kot Jack ali Joe. Kakšen je videti – to je bilo pred meseci – name ni naredil posebnega vtisa. Rekel bi, da je bil star približno trideset, čokat, mislim, in majhen.«

»Lepo oblečen?«

»Hudiča, ne spomnim se.«

»Barva njegovih las?«

»Ja, ja, spomnim se tega – rdeča!« je ves srečen rekel Jimmy.

»Ja, gospod, pravi rdeči lasje. Tega se ne spomnim samo zato, ker je bila grozna rdeča, ampak ker se je veliko prepiral in sem se spomnil, da pravijo, da so rdečelasci prepirljivci.«

»Zloben je bil, to sem ugotovil po glasu,« je rekel Danny. »Mislim, da je imel s seboj prijatelja, nekega tipa.«

»Vrnimo se na večer ubojev – je Brown odšel pred Andersunom?« sem vprašal.

Jimmy se je zasmejal in pri tem pokazal vlažne zgornje zobe. »Jezus, dečko, saj nisem rekel, da je bil tisti večer tukaj.«

»Ampak je bil,« je rekel slepi mož. »Poskušal sem se spomniti, kje sem prej slišal njegov glas, in ravno ko ste spraševali o tujcih, mi je prišlo.«

»Samo trikrat ste slišali njegov glas, in še to v treh mesecih, pa ste še vedno prepričani, da je glas njegov?« sem vprašal.

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

3. nadaljevanje

Dlani je pritisnila ob mrzlo površino cedila iz nerjavečega jekla, nato pa jih dvignila in si z njimi hladila vroča lica. Prisilila se je, da je počasi in globoko dihala. Sram jo je bilo zaradi nedostojanstvenega in otročjega izbruha in počutila se je nekoliko v zadregi, zato je hitro začela pripravljati skromno večerjo, kakšno je ponavadi zaužila, ko ni bilo Harryja doma.

Pristavila je kotliček za čaj, vključila toaster, iz shrambe prinesla maslo in jajca in začela rezati kruh. Nož je popolnoma mirno držala v roki in od hlebca so padali ravni in pravilno oblikovani kosi.

Sedla je za mizo in takoj padla v past ugibanja, ki čaka vsako žensko v podobnem položaju. Divje je začela iskati znamenja. Njegove nerazložljive odsotnosti iz tovarne. Rahla sprememba v njegovem vedenju do nje. Mladostni slog oblačenja in česanja. Rahla sled parfuma Arpège, ki ga je včasih zaznala na njegovih oblačilih.

Vedela je za Harryjeve ženske. Seveda je vedela. Zakon ji je prinesel gotovost srčne bolečine in vsaka ženska, ki se je delala, da tega ne ve, je bila neumnica ali lažnivka. Na hitro je skušala dognati, kaj je tisto, kar je izgubila, nato pa se je začela spraševati ali ima sploh pravico do tega.

Kazalo je, da je iz hiše odnesel vse, kar je bila njegova osebna last. Vsaj dva avtomobila je potreboval, da je lahko odpeljal ves ta plen. Verjetno je prej vse dobro premislil, skrbno načrtoval in prav gotovo je imel pomočnico. Prav lahko si je predstavljala, kako je vse skupaj potekalo. Gledal je za njo, ko se je odpeljala po privozu navzdol, ji pomahal, kot običajno, nato pa je dvignil slušalko in poklical prijateljico. Potem pa je elegantni Harry v zlikanih hlačah in volnenem puloverju najboljše znamke vodil celotno operacijo. Predstavljala si ga je, kako jemlje stvari iz polic in omar in izbrane predmete podaja svoji družabnici, ki jih je potem morala zložiti v kovčke in jih odnesti v avto. Upala je, da je bilo dekle sposobno nositi bremena. Harry ni bil. Nikoli ni rad nosil težke prtljage.

Vrgla je večerjo v smeti in odsotno začela pomivati krožnik, skodelico in krožniček. Takšno bo poslej njeno življenje. Nobenih srajc ne bo več likala, nobenih posebnih nakupov ne bo več. Ne bo več načrtovala nobenih posebnih kosil in večerij ob koncu tedna. Dejstvo, da ji ne bo treba več preiskovati samopostrežnic in iskati njegove najljubše jedi, bi lahko privzelo katastrofalne dimenzije, če bo dovolila, da se to zgodi.

Vsakršni spori so bili vsakdanja izkušnja žensk, ki so iskale pomoč v Pribežališču. Vedno si je želela, da bi bilo njeno življenje urejeno. Vznemirjali so jo ostanki nerešenih čustev. Prepričana je bila celo, da bo ukrotila neprijetna sumničenja. Njena sestra Georgina je uporabljala Arpege. Pa tudi na tisoče drugih žensk.

Čisto samodejno je vključila protivlomilske naprave in dobro zapahnila in zaprla vrata in okna. Sneg je zadušil vse glasove na cestah in vrtovih – hiša pa je še vedno poslušala. Prižgala je radio in naenkrat je bila soba polna razbijanja kitar in pojočega pevkinega glasu: »Poletni dnevi umirajo, ptice se selijo . . .«

Ruth je začutila bolečino in pritisnila roko na mesto, kjer naj bi bilo srce. Takoj pa se je počutila neumno in melodramatično. Saj sploh nikoli ni zares ljubila Harryja. Bolečina, ki jo je začutila, je bila le hrepenenje po vročih poletnih dneh.

Hiša je bila prazna in pomislila je, da so morda le moževe stvari potrjevale njegovo prisotnost v njenem življenju. Zdaj ko ni več njegovih knjig, palic za golf, zdravil in nekaj ducatov dragih oblek, se zdi, kot, da ga v resnici sploh ni bilo. Njun zakon je bil vljuden prav do zadnjih štirih besed, s katerimi se je izpisal iz njenega življenja. Ruth je pomislila, da bi bil zdaj pravi čas, da telefonira prijateljici, če bi jo imela. Pili bi vsaka svoj martini in Harryja obrale do golega. Obesili bi ga na sramotni steber. V odsotnosti bi mu sodili in izrekli sodbo nad njim.

A prijateljice ni imela. Imela je znanke, kolegice, sestro. Ženske, ki bi ji priporočale strpnost in razumevanje in ji svetovale, naj svojemu štirideset let staremu možu dovoli njegovo zadnjo ljubezensko pustolovščino. Začela je preurejati spalnico in prenašati obleke iz svojih natlačenih omar v tisti del sobe, ki je prej veljal za Harryjevo ozemlje. Ugasnila je luč in pogledala na vrt. Sneg je še vedno padal.

3.

Vsi jutranji radijski programi so bili polni poročil o dramatičnem poslabšanju vremena. Glavne ceste so bile neprevozne, telefonske žice potrgane, cele vasi odrezane od sveta, ogrožena je bila oskrba z električno energijo in napovedovali so še več snega. Harry pa je prav gotovo vse prej dobro premislil. Zdajle je prav gotovo tičal skupaj s svojo spremljevalko v kakšnem udobnem motelu ali pa v koči, ki jo je najel za medeni mesec.